Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp ─ HE 29/2019 vp, HE 89/2019 vp

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2020

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2020 talousarvioesityksen (HE 29/2019 vp) täydentämisestä

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2020 (HE 29/2019 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2020 talousarvioesityksen (HE 29/2019 vp) täydentämisestä (HE 89/2019 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Valiokunta on käsitellyt esitykset yhdessä ja antaa niistä yhteisen mietinnön.

Talousarvioaloitteet

Valiokunta on käsitellyt esitysten yhteydessä talousarvioaloitteet TAA 1—392/2019 vp. Aloiteluettelo on tämän asiakirjan liitteenä.

Lausunnot

Eduskunnan työjärjestyksen 38 §:n 3 momentin mukaan kukin erikoisvaliokunta voi omasta aloitteestaan antaa toimialaansa koskevan lausunnon valtion talousarvioesityksestä valtiovarainvaliokunnalle kolmenkymmenen päivän kuluessa siitä, kun esitys on lähetetty valtiovarainvaliokuntaan.

Asiasta on annettu seuraavat lausunnot:
- ulkoasiainvaliokunta UaVL 2/2019 vp
- hallintovaliokunta HaVL 8/2019 vp
- lakivaliokunta LaVL 5/2019 vp
- liikenne- ja viestintävaliokunta LiVL 5/2019 vp
- maa- ja metsätalousvaliokunta MmVL 5/2019 vp
- puolustusvaliokunta PuVL 3/2019 vp
- sivistysvaliokunta SiVL 3/2019 vp
- sosiaali- ja terveysvaliokunta StVL 4/2019 vp
- talousvaliokunta TaVL 6/2019 vp

Valmis
5.2

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Yleisperustelut

- tulevaisuusvaliokunta TuVL 2/2019 vp
- työelämä- ja tasa-arvovaliokunta TyVL 3/2019 vp
- ympäristövaliokunta YmVL 5/2019 vp

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu asiayhteyden mukaisesti kaikissa valtiovarainvaliokunnan jaostoissa.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Talouden näkymät

Talousarvioesityksen mukaan talouden ennustettiin kasvavan 1,5 prosenttia vuonna 2019, josta sen arvioitiin hidastuvan 1,0 prosenttiin vuonna 2020. Talouskasvua ylläpitää kotimainen kulutus, jonka on arvioitu pysyvän vakaana. Myös taloudelliset tutkimuslaitokset arvioivat kehityksen samansuuntaiseksi.

Tilastokeskuksen ennakkotietojen (29.11.2019) perusteella talouskasvu on ollut kuitenkin ennustettua myönteisempää, sillä bruttokansantuote kasvoi heinä—syyskuussa 2,2 prosenttia vuoden 2018 kolmanteen neljännekseen verrattuna. Myös vienti (5,3 prosenttia), tuonti (4,2 prosenttia), yksityinen kulutus (2,4 prosenttia) ja investoinnit (2,6 prosenttia) kasvoivat verrattuna vuodentakaiseen.

Talousarvioesityksessä arvioidaan työllisten määrän kasvavan ja työllisyysasteen nousevan 73,4 prosenttiin vuoteen 2021 mennessä. Lokakuussa 2019 työllisyysaste oli 72,7 prosenttia ja työttömyysaste 6,7 prosenttia (Tilastokeskuksen työvoimatutkimus 26.11.2019). Työttömyysasteen laskiessa ja työvoimakapeikkojen lisääntyessä ansiotason nousun arvioidaan lähestyvän noin 3 prosentin vuosittaista kasvuvauhtia, minkä odotetaan vähitellen heijastuvan inflaatioon.

Talousarvioesityksen määrärahoiksi ehdotetaan 57,7 mrd. euroa, mikä on noin 2,2 mrd. euroa enemmän kuin vuoden 2019 varsinaisessa talousarviossa. Menotasoa nostavat erityisesti hallitusohjelmaan sisältyvät pysyvät menolisäykset sekä määräaikaiset tulevaisuusinvestoinnit. Myös eräät ns. automaattitekijät, kuten ikäsidonnaisten valtion menojen kasvu, täysimääräiset indeksikorotukset sekä veroperustemuutosten vaikutusten kompensaatio kunnille, näkyvät menojen nousuna vuoteen 2019 verrattuna. Toisaalta hyvä työllisyystilanne alentaa työttömyysturvamenoja.

Verokertymän arvioidaan puolestaan kasvavan 2,6 prosenttia (1,2 mrd. euroa) vuonna 2020. Talousarvioesitys jää siten noin 2,2 mrd. euroa alijäämäiseksi, mikä katetaan ottamalla lisää velkaa.

Julkisen talouden alijäämän kohenemisen arvioidaan taittuvan ja alijäämän kasvavan vuonna 2019. Julkinen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen on laskenut hetkellisesti alle 60 prosentin, mutta velkasuhde kasvaa uudelleen 2020-luvun alkuvuosina. Julkisen talouden ennustetaan pysyvän myös rakenteellisesti alijäämäisenä.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Yleisperustelut

Julkisessa taloudessa vallitsevan rakenteellisen menojen ja tulojen välisen epätasapainon vuoksi julkiseen talouteen ei synny sellaista liikkumavaraa, jolla voidaan varautua tuleviin taantumiin ja väestön ikääntymisestä aiheutuviin mittaviin menopaineisiin. Nykyinen kokonaisverokertymä ei riitä kattamaan niitä menoja, joita mm. väestön ikääntymisestä sekä terveys- ja hoitomenojen kasvusta aiheutuu. Samaan aikaan supistuu myös työikäinen väestö, joka veroilla rahoittaa hyvinvointipalvelut ja sosiaaliturvan. Lisäksi talouskehitykseen kohdistuvat riskit ja epävarmuus ovat kasvaneet. Tämän ohella lähivuosien talouspolitiikan suunnittelua varjostavat ennusteet kansainvälisen talouden, erityisesti euroalueen ja muiden kehittyvien talouksien kasvun hidastumisesta.

Valiokunta korostaa toimenpiteitä, joilla talous saadaan asetettujen tavoitteiden mukaisesti tasapainoon vuonna 2023. Tämä edellyttää ennen kaikkea työllisyysasteen nostamista vähintään 75 prosenttiin. Lisäksi on jatkettava rakenteellisten uudistusten toimeenpanoa ja parannettava talouden kasvuedellytyksiä vauhdittamalla osaamista ja innovaatioita luovia investointeja. Samalla on huolehdittava riittävistä talouden puskureista, jotta julkinen velka ei aiheuta ongelmia seuraavien taantumien aikana.

Finanssipolitiikan linja

Hallitusohjelman talouspolitiikan päämääränä on hyvinvoinnin lisääminen. Tällä tarkoitetaan ekologisesti ja sosiaalisesti kestävää talouskasvua, korkeaa työllisyyttä ja kestävää julkista taloutta.

Hallitus päätti lisätä pysyviä julkisen talouden menoja noin 1,4 mrd. eurolla vuoden 2023 tasolla verrattuna kevään 2019 tekniseen julkisen talouden suunnitelmaan. Tästä vuoteen 2020 kohdistuu noin 1,1 mrd. euroa, joka osoitetaan mm. sosiaaliturvaan ja sosiaali- ja terveyspalveluihin, varhaiskasvatukseen, koulutukseen ja tutkimukseen sekä ympäristönsuojeluun ja ilmastopoliittisiin toimiin.

Pysyvät menolisäykset katetaan pääosin päätösperusteisin pysyvin lisätuloin ja uudelleen kohdennuksin, minkä lisäksi rahoituspohjaa vahvistetaan verotuksen kautta noin 0,7 mrd. eurolla. Verotusta koskevilla ratkaisuilla pyritään samalla edistämään ilmastotavoitteita sekä eriarvoisuuden vähenemistä ja tuloerojen pienenemistä.

Vuonna 2020 kiristetään mm. liikennepolttoaineiden verotusta (+250 milj. euroa). Terveyden edistämiseksi myös tupakan (+50 milj. euroa) ja virvoitusjuomien (+25 milj. euroa) verotusta nostetaan. Välillisiin veroihin kohdistuvat muutokset kompensoidaan pieni- ja keskituloisille keventämällä ansiotuloverotusta ja korottamalla sosiaaliturvaa.

Valiokunta toteaa, että päätetyt menolisäykset ovat suunnittelukaudella etupainotteisia suhteessa siihen, kuinka verotuloja lisäävät veroperustemuutokset kasvattavat tuloarvioita. Julkisen talouden tasapainotavoitteen saavuttaminen edellyttää lisäksi tehokkaita toimia työllisyyden ja tuottavuuden parantamiseksi jo päätettyjen meno- ja tulomuutosten lisäksi.

Vaalikauden aikana toteutetaan myös kertaluonteinen enintään 3 mrd. euron tulevaisuusinvestointiohjelma, jonka puitteissa on päätetty 1,4 mrd. euron investoinneista ja yhteiskunnallisesti tärkeistä kokeiluista vuosina 2020—2022. Näistä menoista 0,75 mrd. euroa esitetään vuodelle

2020. Merkittävimmät investoinnit kohdistuvat ammatilliseen koulutukseen, perusopetuksen laadun ja tasa-arvon parantamiseen, luonnonhaittakorvauksiin sekä Business Finlandin avustuksiin yritysvetoista tutkimus-, kehitys- ja investointipakettia varten. Tulevaisuusinvestoinnit rahoitetaan pääosin omaisuustuloilla siten, etteivät valtion budjettitalouden alijäämä ja valtion velka kasva. Tämä heikentää kuitenkin kansantalouden tilinpidonmukaista julkisen talouden rahoitusasemaa.

Valiokunta pitää näitä panostuksia perusteltuina ja korostaa, että ne antavat mahdollisuuden investointeihin, jotka lisäävät talouden potentiaalia tai edistävät merkittävien yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttamista. Erityisen tarpeellisia ovat toimet, jotka kohdistuvat liikenneverkon, asumisen ja elinvoimaisen Suomen kehittämiseen sekä hiilineutraaliuteen liittyvien tavoitteiden saavuttamiseen. Investointeja vauhditetaan lisäksi mahdollistamalla kaksinkertaiset koneiden, kaluston ja muun niihin verrattavan irtaimen käyttöomaisuuden poistot verovuosina 2020—2023.

Valiokunta toteaa, että hallituksen finanssipolitiikan arvioidaan olevan vuonna 2020 hieman elvyttävää, mikä on perusteltua mm. kasvun ennustetun hidastumisen ja kansainvälisen toimintaympäristön epävarmuuden vuoksi.

Työllisyyden parantaminen

Hallitusohjelman toteuttaminen on lähtenyt määrätietoisesti käyntiin, mutta sen toimeenpano edellyttää vielä useita toimia eri hallinnonaloilla. Erityisesti on panostettava työllisyyttä parantaviin toimenpiteisiin, sillä hallitusohjelman tulopohjan keskeinen yksittäinen elementti on työllisyysasteen nostaminen 75 prosenttiin. Myös julkisen talouden tasapainotavoitteen saavuttaminen edellyttää työllisyysasteen nousemista.

On tärkeää, että hallitus on käynnistänyt laajamittaisen valmistelutyön, jonka tavoitteena on kevääseen 2020 mennessä laatia ehdotukset niistä toimenpiteistä, joilla työllisten määrä kasvaa 30 000:lla. Valiokunta painottaa toimien monipuolisuutta, sillä mikään yksittäinen uudistus ei kohenna työllisyyttä riittävästi, vaan tarvitaan useita samaan suuntaan vaikuttavia toimenpiteitä. On parannettava mm. työvoimapolitiikan palvelurakennetta, edistettävä työkykyä ja työperäistä maahanmuuttoa ja lievennettävä kohtaanto-ongelmaa. Myös työvoimapalveluiden resursseista on huolehdittava, sillä moni työtön työnhakija tarvitsee laadukasta, henkilökohtaista neuvontaa ja ohjausta.

Valiokunta korostaa osaamista parantavia toimia ja kiinnittää huomiota myös siihen, että työllisyyspotentiaalia on useissa väestöryhmissä, eniten 55 vuotta täyttäneiden ryhmässä. Toimenpiteitä tarvitaan lisäksi erityisesti niiden nuorten työllistämisessä, jotka ovat kokonaan koulutuksen ja työelämän ulkopuolella, kuten myös osatyökykyisten ja jo maassa olevien maahanmuuttajien työllistämisessä.

Valiokunta kiinnittää huomiota toimenpiteiden kustannustehokkuuteen, vaikuttavuuteen sekä sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Yleisperustelut

T&K-menot

Tutkimus- ja innovaationeuvosto asetti vuonna 2017 tavoitteeksi, että Suomen kansalliset T&K-menot nousevat neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä. Sama tavoite sisältyi myös vuonna 2017 julkistettuun korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visioon vuodelle 2030. Myös hallitus on ohjelmassaan sitoutunut nostamaan tutkimuksen ja kehittämistoiminnan investoinnit neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä.

Suomen panostukset tutkimus- ja kehittämistoimintaan ovat laskeneet vuodesta 2009 lähtien, jolloin niiden bkt-osuus oli 3,75 prosenttia, mutta vuonna 2018 enää 2,74 prosenttia. Talousarvioesitykseen sisältyy oikeansuuntaisia ratkaisuja T&K-intensiteetin kasvattamiseksi, mm. yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen rahoituksen tasokorotukset ja indeksin palauttaminen sekä Business Finland Oy:n toiminta- ja avustusresurssien lisääminen. Saadun selvityksen mukaan talousarvioesityksen resurssit eivät kuitenkaan ole vielä yhdessä yritysten T&K-panosten kanssa riittäviä hallitusohjelmaan sisältyvän 4 prosentin tavoitteen saavuttamiseen.

Panostukset tutkimukseen, tieteeseen ja osaamiseen ovat Suomen menestymisen, kilpailukyvyn ja hyvinvoinnin keskeinen edellytys. Valiokunta korostaa siksi hallitusohjelmaan sisältyvän TKI-toimintaympäristön parantamista koskevan linjauksen toimeenpanoa. Sen mukaan Suomeen laaditaan pitkän aikavälin suunnitelma, jonka avulla TKI-toimintaympäristö paranee, ja sitä kautta yksityisten ja julkisten investointien ja rahoituksen tasossa tavoitellaan neljän prosentin bruttokansantuoteosuutta.

Hiilineutraali Suomi

Talousarvioesityksessä edistetään hiilineutraalisuuteen liittyviä tavoitteita yhteensä 2 mrd. eurolla. Suurimmat kohdennukset tehdään luonnonsuojeluun, maatalouteen ja kiertotalouden edistämiseen sekä liikenneverkon kehittämiseen.

Valiokunta korostaa, että hiilineutraaliuden saavuttaminen Suomessa vuoteen 2035 mennessä edellyttää mittavia muutoksia kulutus- ja liikkumistapatottumuksiin. Tarvitaan poikkihallinnollisia, useille eri hallinnonaloille kuuluvia toimia ja erityisesti kierto- ja biotaloutta edistäviä ratkaisuja. Keskeistä on myös varmistua näiden toimenpiteiden johdonmukaisuudesta ja yhteensopivuudesta.

Valiokunta pitää tärkeänä, että toteutettavien toimien vaikuttavuutta seurataan läpi vaalikauden osana kestävän kehityksen osiota sekä julkisen talouden suunnitelmassa että talousarvioesityksissä. Kunnianhimoinen, johdonmukainen ja ennakoiva ilmastopolitiikka luo osaltaan vakaata investointiympäristöä, mikä on mahdollisuus suomalaisille yrityksille ja työllisyydelle.

Ympäristölle haitalliset tuet

Ympäristölle haitallisilla tuilla tarkoitetaan tukia, jotka johtavat luonnonvarojen käyttöasteen ja ympäristön kuormituksen kasvuun tuetussa yrityksessä tai tuetulla toimialalla. Talousarvioesityksen perusteella ympäristölle haitallisia tukia sisältyy etenkin verojärjestelmään, mutta niitä on

myös määrärahojen joukossa. Näiden tukien määräksi arvioidaan noin 3,6 mrd. euroa, ja ne kohdentuvat pääasiassa energia-, liikenne- ja maataloussektoriin.

Valiokunta pitää oleellisena, että yritystukijärjestelmää kehitetään valtiontalouden kannalta kustannustehokkaammaksi ja ilmastopoliittiset tavoitteet huomioivaksi.

Rahapelitoiminnan tuotto

Veikkaus Oy:n rahapelitoiminnasta saatavilla tuotoilla on huomattava yhteiskunnallinen merkitys, sillä niitä tuloutetaan valtion talousarvioon vuosittain noin 1 mrd. euroa. Rahapelihaittojen vähentämisen arvioidaan kuitenkin jatkossa alentavan Veikkauksen tuottoa.

Valiokunta katsoo, että yksinoikeusjärjestelmän turvaaminen edellyttää nopeita ja tehokkaita keinoja järjestelmän kanavointikyvyn varmistamiseksi. Tämä edellyttää ennen muuta hallitusohjelman mukaisten linjausten toimeenpanoa, ts. rahapelihaittojen tehokasta torjumista, pelaamisen ohjaamista vastuulliseen ja valvottuun pelitarjontaan ja arpajaislain uudistuksen toisen vaiheen toteuttamista.

Valiokunta korostaa myös toimia, joilla puututaan tehokkaasti arpajaislain vastaiseen markkinointiin. Veikkaus Oy:llä on yksinoikeus toimeenpanna ja markkinoida rahapelejä Manner-Suomessa, mutta tästä huolimatta esim. TV- ja radiokanavilla ja internetsivustoilla esiintyy runsaasti ulkomaisten rahapelien mainontaa. Valiokunta viittaa myös kesäkuussa 2018 voimaan tulleeseen lakiin sähköisen viestinnän palveluista (68/2018). Se antaa mahdollisuuden ohjelmistotoimiluvan peruuttamiseen osaksi tai kokonaan, jos toimiluvan haltija on toistuvasti ja vakavasti rikkonut esim. arpajaislain mukaista rahapelien markkinointikieltoa.

Valiokunta pitää niin ikään perusteltuna ns. blokeerauksen käyttöönottamista, jolla estetään muun kuin Veikkaus Oy:n sähköisesti välitettävien rahapelien pelaaminen Manner-Suomen alueella. Saadun selvityksen mukaan jo suurin osa Euroopan maista käyttää erilaisia teknisiä estotoimia muista maista tulevan rahapelitarjonnan estämiseksi. Ulkomaisen pelitoiminnan rajoittaminen olisi tärkeää myös rahapelihaittojen vähentämiseksi.

Rahapelitoiminnan tuottojen käyttö yleishyödyllisiin tarkoituksiin ei ole Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan peruste ylläpitää yksinoikeusjärjestelmää, vaan se voi olla ainoastaan valitun politiikan suotuisa liitännäisseuraus. Käytännössä Veikkaus Oy:n tuotolla on kuitenkin suuri merkitys valtion budjettitaloudelle ja edunsaajille. Pelihaittojen ehkäisemisen rinnalla on siksi tärkeää kehittää Veikkaus Oy:n toimintaa niin, että sen digitaalisen liiketoiminnan kilpailukyky ja tuloutuskyky turvataan mahdollisimman hyvin. Samalla on välttämätöntä huolehtia siitä, että edunsaajien asema turvataan kestävällä tavalla.

JTS-miljardin tuottavuussäästö

Hallitus päätti vuoden 2018—2021 julkisen talouden suunnitelman yhteydessä, että hallitusohjelmassa päätetty kuntien kustannusten karsiminen 1 mrd. eurolla laajennetaan koskemaan koko julkista sektoria. Kuntien, maakuntien ja koko julkisen sektorin kustannusten karsinta (nk. JTS-miljardi) ajoittuu vuosille 2020—2029.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Yleisperustelut

Valiokunta toteaa, että kyseisen säästöpäätöksen vaikutukset ovat hyvin erilaisia eri hallinnonaloilla. Erityisesti henkilöstövaltaisilla sektoreilla tällaiset kaavamaiset säästövelvoitteet uhkaavat heikentää hallinnonalan toimintamahdollisuuksia. On siksi tärkeää, että seuraavassa julkisen talouden suunnitelmassa hallitus arvioi huolellisesti JTS-miljardin kohdentamista ja mahdollisia muutostarpeita.

Kuntatalous

Kuntatalouden tilanne heikkeni huomattavasti viime vuonna, ja myös kuluva vuosi näyttää huonolta. Tämä aiheutuu mm. aiemmin tehdyistä valtionosuuksien leikkauksista, minkä lisäksi kuntien menojen kasvu on ollut alkuvuodesta odotettua nopeampaa ja verotulojen kasvu ennakoitua vaimeampaa. Kuntien menoja ovat kasvattaneet erityisesti sote-menot, kun taas kuntien tuloverokertymä on jäämässä kuluvana vuonna noin 900 milj. euroa alhaisemmaksi kuin keväällä arvioitiin. Merkillepantavaa on myös negatiivisen vuosikatteen kuntien lukumäärän kasvu. Vuonna 2018 vuosikate oli negatiivinen 43 kunnassa, kun edellisvuonna tällaisia kuntia oli vain neljä. Tilikauden tulos oli vuonna 2018 negatiivinen yhteensä 200 kunnalla. Kuntatalousohjelman (VM:n julkaisuja 2019:52) mukaan kuntatalouden tulojen ja menojen epätasapainon arvioidaan pysyvän mittavana vuosina 2020—2023.

Valiokunta toteaa, että hallitusohjelman tavoitteen mukaisesti julkinen talous on normaalin kansainvälisen talouden tilanteessa tasapainossa vuonna 2023. Tämän tavoitteen saavuttaminen edellyttää myös kuntatalouden tilanteen kohenemista. Työllisyyden paraneminen ja työllisyysasteen nostaminen 75 prosenttiin on keskeistä myös kuntatalouden kannalta, minkä lisäksi kuntien on toimeenpantava rakenteellisia uudistuksia sekä muita kuntataloutta vahvistavia toimia. On myös välttämätöntä, että kunnat parantavat kustannustehokkuuttaan ja tehostavat ennaltaehkäiseviä palveluja, millä voidaan saavuttaa säästöjä pitkällä aikavälillä. Kuntien on niin ikään pyrittävä luomaan sellaista elinvoimaisuutta ja taloudellista toimeliaisuutta, joka lisää verotuloja ja vähentää mm. työttömyydestä aiheutuvia menoja.

Valiokunta viittaa luvun 28.90 kohdalla todettuun ja korostaa myös tässä yhteydessä hallitusohjelman linjausta, jonka mukaan kuntien tehtäviä ja velvoitteita lisääviin tai laajentaviin toimenpiteisiin osoitetaan täysi valtionrahoitus tai vastaavasti muita tehtäviä tai velvoitteita poistetaan.

Valtiovarainvaliokunnan tekemät muutokset

Valtiovarainvaliokunta on lisännyt talousarvion menoja 40 milj. eurolla, joka kohdistetaan mm. liikenneväylien korjausvelan vähentämiseen, osaamisen parantamiseen sekä ulkoilun ja luontomatkailun edistämiseen, ympäristön suojeluun ja kansalaisjärjestöjen toimintaan.

Valtiontalouden tasapaino, velka ja vastuut

Valtion talousarvioesitys vuodelle 2020 on noin 57,7 mrd. euroa. Esitys on 2,2 mrd. euroa alijäämäinen, mikä katetaan lisälainanotolla. Vuoden 2020 lopussa valtionvelan (ml. rahastotalouden velan) arvioidaan olevan noin 110 mrd. euroa, mikä on noin 44 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Yleisperustelut

Valiokunta kiinnittää vielä huomiota julkisen talouden vastuisiin, jotka ovat nousseet merkittävästi etenkin viennin rahoitukseen liittyvien takausten kasvun vuoksi. Valtiovarainministeriön selvityksen mukaan Suomen julkisen talouden vastuut ovat kansainvälisesti tarkastellen mittavat ja Eurostatin tilastojen mukaan selvästi EU-maiden suurimmat. Vaikka takauksista ei ole koitunut viime vuosina merkittäviä tappioita, niiden lisäys aiheuttaa silti kasvavan riskin julkiselle taloudelle.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Pääluokka 24

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 24
ULKOMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ulkoasiainhallinto

01. Ulkoasiainhallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Ulkoasiainhallinnon toimintamenoihin esitetään 237,480 milj. euroa. Valiokunta pitää myönteisenä, että rahoitusta on pystytty lisäämään 12,204 milj. eurolla verrattuna vuoden 2019 varsinaiseen talousarvioon. Rahoituksesta 2,6 milj. euroa on kertaluonteista lisäystä.

Ulkoasiainhallinnon toiminta pohjautuu kattavaan edustustoverkkoon, jonka toimintaan momentin määrärahoista osoitetaan noin 143 milj. euroa. Valiokunta pitää tarpeellisena, että vaalikauden aikana edustustoverkkoa vahvistetaan neljällä uudella edustustolla (yksi vuonna 2020) ja lisärahoitusta esitetään myös nykyisen edustustoverkon ylläpitämiseen.

Valiokunta pitää myös tarpeellisena, että lisämäärärahaa esitetään 4,5 milj. euroa maahantuloasioiden käsittelyn vahvistamiseen edustustoissa. Pääpaino on työperäisen maahanmuuton pullonkaulojen purkamisessa ja viisumitoiminnan kehittämisessä. Myönteistä on myös, että Team Finland -toimijoiden yhteistyötä vahvistetaan toiminnan tuloksellisuuden ja asiakastyytyväisyyden parantamiseksi. Tämä viennin ja investointien edistämiseen tähtäävä toiminta on tärkeää ulkomaankaupasta vahvasti riippuvaiselle Suomelle. Lisäksi lisärahoitusta esitetään mm. tietoturvallisuuteen ja perheiden aseman parantamiseen edustustoissa.

Valiokunta kiinnittää huomiota aiemmin linjatun ns. JTS-miljardin tuottavuussäästön[1] kumulatiivisiin vaikutuksiin ulkoministeriön pääluokassa. Valiokunta korostaa, että hallinnonalan tuottavuuden kehittämistä tulee jatkaa ja etsiä entistä tehokkaampia toimintamalleja, esimerkiksi muiden toimijoiden, kuten Pohjoismaiden, EU-maiden ja EU:n ulkosuhdehallinnon kanssa. Samaan aikaan on kuitenkin varauduttava mm. kasvaneisiin turvallisuusuhkiin ja on välttämätöntä, että talousarviossa varataan riittävät resurssit edustustojen turvallisuuden varmistamiseen. Edustustoverkon rahoitus on valiokunnan saaman selvityksen mukaan turvattu vuonna 2020, mutta vuodesta 2023 eteenpäin ns. JTS-miljardin tuottavuussäästön myötä syntyvät kumuloituvat määrärahavähennykset leikkaisivat kehyskaudelle suunnitellut lisäykset.

1 Julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2018—2021 päätettiin, että hallitusohjelmassa linjattu kuntien kustannusten karsiminen 1 mrd. eurolla laajennetaan koskemaan koko julkista sektoria. Tämä nk. JTS-miljardi ajoittuu vuosille 2020—2029.

74. Talonrakennukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 12,3 milj. euroa, josta on kertaluonteista rahoitusta 4,3 milj. euroa kiinteistöjen vaatimiin muutoksiin.

Valiokunta pitää hyvänä, että ulkoministeriö ja valtiovarainministeriö ovat sopineet siitä, että kiinteistöjen hoitokuluihin osoitetaan jatkossa 5 prosenttia kiinteistöjen tasearvosta. Pysyvä rahoitus on siis 8 milj. euroa, joka on noin 4 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2019. Ulkomaan kiinteistöissä on kuitenkin korjausvajetta, joten investointirahoituksen tasoa tulee tarkastella uudelleen kehyskauden loppupuolella.

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 684,836 milj. euroa, joka on 101,077 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2019. Kokonaisuudessaan valtion kehitysyhteistyömenojen arvioidaan olevan noin 1,030 mrd. euroa vuonna 2020, mikä vastaa noin 0,41 prosenttia bruttokansantulosta.

Valiokunta pitää oikeansuuntaisena, että kehitysyhteistyöhön esitettäviä määrärahoja lisätään ja katsoo hallituksen tavoin, että pitkällä aikavälillä tavoitteena tulee olla kehitysrahoituksen nostaminen YK:n tavoitteen mukaiseen 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta. Samoin oleellista on nostaa vähiten kehittyneille ja hauraille valtioille (LDC-maat) suunnattavaa tukea nykyisestä 0,15 prosentista asetetun tavoitteen mukaiseen 0,2 prosenttiin. YK-tavoitteiden saavuttamiseksi on hallitusohjelman mukaisesti tarpeen laatia aikataulutettu tiekartta. Valiokunta korostaa lisäksi, että määrärahojen kasvaessa on huolehdittava myös kehitysyhteistyön hallinnon vahvistamisesta.

Suomi toimii aktiivisesti YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelman Agenda 2030 tavoitteiden saavuttamiseksi ja Pariisin ilmastosopimuksen toimeenpanemiseksi. Alueellisesti Suomen panostukset painottuvat Afrikkaan.

Valiokunta pitää valittuja kehitysyhteistyön painopisteitä hyvinä ja nostaa esiin erityisesti naisten ja tyttöjen oikeudet ja aseman vahvistamisen sekä kehitysmaiden talouden ja uusien työpaikkojen syntymisen tukemisen ja verojärjestelmien kehittämisen. Suomen vahvaa osaamisaluetta on myös koulutuksen, toimivien yhteiskuntien ja demokratiakehityksen edistäminen. Keskeisiä ovat lisäksi toimet ilmastonmuutoksen torjumiseksi ja luonnonvarojen kestävän käytön edistämiseksi.

Ulkoministeriö valmistelee hallitusohjelman mukaisesti rahoituksen kasvattamista kansalaisyhteistyöhön sekä monenkeskiseen yhteistyöhön. Vuonna 2020 monenkeskiseen kehitysyhteistyöhön esitetään 219 milj. euroa (172 milj. euroa vuonna 2019), maa- ja aluekohtaiseen työhön 187 milj. euroa (149 milj. euroa vuonna 2019), humanitaariseen apuun 73 milj. euroa (sama vuonna 2019), tukeen kansalaisjärjestöille 75 milj. euroa (65 milj. euroa vuonna 2019) ja Euroopan kehitysrahastoon 68 milj. euroa (74 milj. euroa vuonna 2019).

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Pääluokka 24

Valiokunta kiinnittää erityistä huomiota kansalaisjärjestöjen tukeen ja pitää tarpeellisena, että sen osuutta edelleen nostetaan hallitusohjelman linjauksen mukaisesti. Esitettävä avustuksen taso on 39 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2015, ennen kehitysyhteistyöhön tehtyjä mittavia vähennyksiä. Jo vuoden 2021 talousarvioesityksen valmistelussa tulee nostaa kansalaisjärjestöjen kehitysviestintä- ja globaalikasvatustyön tuki (VGK) leikkauksia edeltäneelle tasolle. On syytä korostaa, että järjestöt tavoittavat usein kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevat ihmiset ruohonjuuritasolla. Niiden kautta kanavoitu apu vahvistaa samalla kehittyvien maiden kansalaisyhteiskuntaa, jonka toimintamahdollisuuksia rajoitetaan yhä useammassa maassa.

Valiokunta painottaa lisäksi humanitaarisen avun tärkeää merkitystä ja pitää välttämättömänä, että hallitus huolehtii sen riittävästä tasosta. Tarpeellista on myös lisätä ilmastorahoitusta hallitusohjelman mukaisesti ja ottaa huomioon Suomen osuus Pariisin ilmastosopimuksen rahoitusvastuusta.

Valiokunta lisää momentille 700 000 euroa kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyön tukeen, josta tulee osoittaa rahoitusta koulutussektorin järjestöhankkeisiin, joilla vahvistetaan opettajien osaamista, liikkuvuutta tai uusia yhteistyömuotoja koulutusvientiyritysten kanssa. Rahoitusta tulee osoittaa myös maailmanlaajuiselle rokotus- ja immuunikoalitiolle (Vaccinalliansen GAVI).

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *685 536 000* euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

(1.—3. kohta kuten HE 29/2019 vp)

(4. kohta kuten HE 89/2019 vp)

(5.—7. kohta kuten HE 29/2019 vp)

(3.—6. kappale kuten HE 29/2019 vp)

Käyttösuunnitelma (euroa)

1.	Monenkeskinen kehitysyhteistyö	219 055 000
2.	Maa- ja aluekohtainen kehitysyhteistyö	186 666 000[a]
3.	Euroopan kehitysrahasto	67 800 000
4.	Maittain kohdentamaton kehitysyhteistyö	31 885 000
5.	Humanitaarinen apu	72 500 000
6.	Kehitysyhteistyön suunnittelu- ja tukitoiminnot sekä kehityspoliittinen tiedotus	4 480 000
7.	Kehitysyhteistyön evaluointi ja sisäinen tarkastus	1 450 000

8.	Tuki kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölle ja kehitysyhteistyötiedotukselle sekä kuntasektorin kehitysyhteistyölle	*76 000 000*
9.	Korkotuki-instrumentti	25 700 000
Yhteensä		*685 536 000*

a. Sisältää ministeriön ja Euroopan komission välisten yhteistoimintahankkeiden menoja yhteensä 8 100 000 euroa ja ministeriön ja Sitran välisen yhteistoimintahankkeen menoja 500 000 euroa. Lisäksi sisältää Finnfundin erityisriskirahoituksen tappioiden korvaamiseen 4 000 000 euroa.

Valtuus

(1.—3. kohta kuten HE 89/2019 vp)

67. Demokratia- ja oikeusvaltiotuki (siirtomääräraha 2 v)

Momentti on uusi, ja sille esitetään 3,0 milj. euroa. Määrärahasta myönnettävien avustusten tulee liittyä demokratian ja oikeusvaltiokehityksen edistämiseen julkisen kehitysyhteistyön (ODA) kriteerien mukaisesti. Valiokunta pitää uutta momenttia tarpeellisena ja korostaa Suomessa olevan vahvan oikeusalan osaamisen hyödyntämistä myös kansainvälisesti.

88. Finnfundin (Teollisen yhteistyön rahasto Oy) pääoman korottaminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 10 milj. euroa uusien osakkeiden merkitsemiseen. Finnfund on valtion omistama kehitysrahoittaja, joka teki vuonna 2018 uusia sijoituspäätöksiä 154 milj. eurolla. Vuonna 2019 vastaavan luvun arvioidaan ylittävän 200 milj. euroa. Finnfund kierrättää pääomaansa uusiin kehityskohteisiin, ja sen raportoima julkisen kehitysyhteistyön (ODA) kriteerien mukainen rahoitus ylittää valtion tekemät pääomitukset.

Finnfundin sijoituksista tehtiin 93 % kolmeen köyhimpään OECD DAC-luokkaan ja 67 % Afrikkaan vuonna 2018. Toiminnan päämääränä on yhteiskunnan pysyvät kehitysvaikutukset ja kehitysmaiden oman, vastuullisen yritystoiminnan vahvistaminen. Tulevina vuosina korostuu entisestään ilmastorahoitus (johon osoitetaan vähintään 75 % kehityspoliittisista finanssisijoituksista) ja naisten asemaa edistävien hankkeiden rahoitus. Vuonna 2018 Finnfundin sijoituskohteet työllistivät 56 000 henkilöä, joista kolmasosa oli naisia, ja sijoituskohteiden maksamat verot ja muut maksut nousivat 490 milj. euroon.

Valiokunta pitää Finnfundin toimintaa vaikuttavana sekä painottaa toiminnan ja raportoinnin läpinäkyvyyttä. Vastuu Finnfundin omistajaohjauksesta on ulkoministeriöllä, joka valvoo toiminnan laatua ja asettaa sille mm. vuosittaiset omistaja- ja kehityspoliittiset tavoitteet sekä seuraa niiden toteutumista. Kehityspoliittisia finanssisijoituksia (momentit 24.30.88 ja 24.30.89) ja siten myös Finnfundin toimintaa ohjaavat samat tavoitteet ja reunaehdot kuin lahjamuotoista kehitysyhteistyötä.

89. Kehitysyhteistyön finanssisijoitukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 129,730 milj. euroa.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Pääluokka 24

Valiokunta korostaa, että YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelman (Agenda 2030) tavoitteiden saavuttaminen vaatii erilaisia toimijoita ja toisiaan tukevia rahoitusinstrumentteja. Nykyiset vuosittaiset kehityspanokset vastaavat vain hieman yli kolmasosaa tavoitteiden saavuttamiseksi vaadittavasta rahoituksesta. Kokonaisuudessaan lisärahoitustarpeen arvioidaan olevan 2 500 mrd. dollaria vuodessa. Julkinen kehitysapu ei myöskään YK:n linjauksen mukaan riitä, vaan lisäksi tarvitaan merkittävää yksityistä rahoitusta.

Valiokunta painottaa, että yrityksiä ja eri toimijoita tulee kannustaa verkostoitumaan, jotta Suomi pääsisi mukaan nykyistä isompiin kansainvälisiin kehitysyhteistyöhankkeisiin vähintään samassa mittakaavassa kuin muut Pohjoismaat. Samalla on syytä muistaa, että vahva demokratia, toimiva oikeusvaltio ja hyvä hallinto ovat myös kestävän yritystoiminnan edellytyksiä. On siis huolehdittava siitä, että eri toimet ja rahoitusmuodot (lahjamuotoinen apu sekä laina- ja pääomamuotoiset finanssisijoitukset) ovat toisiaan täydentäviä ja niiden myöntämisessä ja toiminnan arvioinnissa sovelletaan parhaita kansainvälisiä periaatteita. Valtioneuvoston tulee myös jatkaa työtä kansalaisjärjestöjen osaamisen hyödyntämiseksi sijoitusmuotoisessa kehitysyhteistyössä.

90. Ulkoministeriön hallinnonalan muut menot

50. Eräät valtionavut (kiinteä määräraha)

Valiokunta lisää momentille 200 000 euroa rauhantyötä edistävään toimintaan. Valiokunta korostaa samalla myös Historioitsijat ilman rajoja Suomessa ry:n toimintaa, joka edistää mm. historiaan liittyvää keskustelua sekä historiatiedon käyttöä konfliktien ehkäisemiseen ja ratkaisuun.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *1 741 000* euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 29/2019 vp)

Pääluokka 25

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Talousarvioesitykseen sisältyy useita myönteisiä ja tärkeitä määrärahalisäyksiä, jotka parantavat hallinnonalan toimintaedellytyksiä. Näitä ovat mm. rikosvastuun toteutumisen parantamiseen ja rikosprosessin käsittelyaikojen lyhentämiseen ehdotettu 5,2 milj. euron vuotuinen lisärahoitus. Tämän lisäksi oikeuslaitoksen ja Rikosseuraamuslaitoksen resursseja vahvistetaan 0,7—1,7 milj. eurolla, minkä ohella myös rikollisuuden ehkäisyä tehostetaan. Tähän tarkoitukseen kehyskaudelle esitetään 2,5 milj. euron vuotuista määrärahaa, joka osoitetaan mm. väkivalta- ja seksuaalirikosten ennaltaehkäisyyn ja nuorten rikoksentekijöiden auttamiseen. Tavoitteena on erityisesti vähentää uusintarikollisuutta.

Oikeusministeriön arvion mukaan määrärahalisäykset turvaavat ensi vuoden toiminnan, ja rahoitus paranee hieman tai säilyy kuluvan vuoden tasolla. Kehyskauden kuluessa määrärahoihin kohdistuu kuitenkin jo aiemmin tehtyjä säästöpäätöksiä, joista etenkin ns. JTS-miljardin[2] toimeenpano herättää huolta resurssien riittävyydestä. JTS-miljardin toimeenpanoa on saadun selvityksen mukaan kevennetty oikeusministeriön kohdalla, ja sitä lievennetään edelleen vuosina 2020—2023 siten, että säästövelvoite on kehyskauden lopulla 5,4 milj. euroa.

Saadun selvityksen mukaan säästövelvoite on kuitenkin edelleen varsin suuri siihen nähden, että toimintamenot kuluvat suurelta osin henkilöstömenoihin. Näin säästöjen arvioidaan vähentävän henkilöstön määrää ja heijastuvan edelleen käsittelyaikoihin. Määrärahatasoon on tarpeen kiinnittää huomiota myös siitä syystä, että kehyskauden loppupuolella poliisin määrärahat nousevat, kun taas oikeusministeriön hallinnonalan resurssit vähenevät. Tämä saattaa aiheuttaa pullonkauloja ja käsittelyaikojen pitkittymistä sekä syyttäjä- että tuomioistuinlaitoksessa.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että pitkään vireillä olleita tietojärjestelmäuudistuksia viedään määrätietoisesti eteenpäin, sillä hallinnonalan tiukan määrärahatilanteen arvioidaan helpottuvan erityisesti tietojärjestelmien tuomilla tuottavuushyödyillä. Ennen muuta on huolehdittava yleisten tuomioistuinten ja syyttäjälaitoksen AIPA-hankkeesta, joka on viivästynyt jo noin kolmella vuodella ja jonka kustannusarvio on ylittynyt tuntuvasti. Tietojärjestelmähankkeiden toimeenpanoon on osoitettava riittävät resurssit, minkä lisäksi on varmistettava, että uudet järjestelmät ja työtavat ovat käyttäjäystävällisiä ja että ne lisäävät aidosti työn tuottavuutta ja laatua.

Valiokunta pitää myös tärkeänä, että oikeudenhoidon resurssitarpeita sekä säästövelvoitteita ja -mahdollisuuksia arvioidaan ja huolehditaan siitä, että voimavarat riittävät laadukkaan ja riittävän oikeusturvan varmistamiseen.

---

2 Julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2018—2021 päätettiin, että hallitusohjelmassa linjattu kuntien kustannusten karsiminen 1 mrd. eurolla laajennetaan koskemaan koko julkista sektoria. Tämä nk. JTS-miljardi ajoittuu vuosille 2020—2029.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Pääluokka 25

01. Ministeriö ja hallinto

03. Oikeusministeriön yhteydessä toimivien viranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Hallitusohjelman linjauksen mukaan ihmisoikeusongelmien tunnistamisen ja raportoinnin ongelmiin puututaan määrätietoisesti turvaamalla erillisvaltuutettujen ja muiden viranomaisten toiminta sekä kansalaisjärjestöjen ja kansainvälisten toimijoiden toimintaedellytykset.

Onkin myönteistä, että esitykseen sisältyy 200 000 euron rahoitus naisiin kohdistuvan väkivallan raportoinnin valmisteluun (25.01.01) ja että valtuutetuille osoitetaan ihmisoikeuksien raportointiin ja ongelmiin puuttumiseen 100 000 euron lisärahoitus. Valtuutettujen verrattain pienissä resursseissa korotus on merkityksellinen ja sillä voidaan vahvistaa toimintaa.

Myös tietosuojavaltuutetun resursseja lisätään. Tämä on perusteltua, sillä tietosuojavaltuutettu toimii tietosuoja-asetuksessa tarkoitettuna kansallisena valvontaviranomaisena, jonka tehtävät muuttuivat merkittävästi EU:n tietosuojaa koskevan sääntelyn uudistuessa. Tehtävämuutos on edellyttänyt huomattavia lisäpanostuksia; kun vuonna 2017 tietosuojavaltuutetun toimistossa oli 23 henkilötyövuotta, vuodesta 2020 eteenpäin vakituisen resurssin määräksi arvioidaan 49 henkilötyövuotta.

Valiokunta pitää tärkeänä, että resurssien riittävyyttä seurataan, sillä tehtävien muutos on ollut niin laaja-alainen, ettei resurssitarpeita voida vielä varmuudella arvioida. Samoin tänä vuonna käynnistyneen tiedusteluvalvontavaltuutetun henkilöstö- ja määrärahatarpeet voidaan arvioida tarkemmin vasta sitten, kun kokonaan uusimuotoisesta tiedustelutoiminnasta ja sen valvonnasta on saatu kokemusta.

Valiokunta on tyytyväinen myös siihen, että talousarvioesityksessä on varauduttu vanhusasiavaltuutetun tehtävän ja toimiston perustamiseen.

Valiokunnan mielestä jatkossa on syytä arvioida, voidaanko valtuutettujen itsenäistä toimintaa vaarantamattayhdistää toimistojen hallinnollisia tehtäviä ja vähentää näin hallinnollisen työ päällekkäisyyttä.

05. Oikeusrekisterikeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Oikeusrekisterikeskuksen määrärahatasoon on viime vuosina tehty vuotuinen tasokorotus, minkä lisäksi akuuttia määrärahavajetta on paikattu myös tilapäisin lisäyksin. Ensi vuoden määrärahatilanne on kohtalaisen hyvä, mutta määrärahataso alenee kehyskauden loppua kohden.

Valiokunta pitää tärkeänä, että viraston resurssit riittävät uuden lainsäädännön edellyttämien tietojärjestelmien kehittämiseen. Tämän rinnalla on huolehdittava myös siitä, että virasto pystyy kehittämään tietojärjestelmiään pitkäjänteisesti ja tehostamaan näin toimintaansa.

Valiokunta pitää myös tärkeänä, että lainvalmisteluvaiheessa arvioidaan huolellisesti ne kustannukset, joita lainmuutos aiheuttaa tietojärjestelmiin, ja että nämä kustannukset otetaan huomioon viraston määrärahoissa. Oikeusrekisterikeskuksen on toimittava täysin luotettavasti ja ajantasai-

sesti, sillä se huolehtii mm. sakkojen ja vastaavien rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanosta ja vastaa oikeusministeriön hallinnonalan tietojärjestelmistä ja rekistereistä.

50. Avustukset (kiinteä määräraha)

Valiokunta lisää momentille 400 000 euroa lähisuhdeväkivallan ehkäisyä edistäville järjestöille.

Talousarviota täydentävässä esityksessä rauhanjärjestöjen toiminta-avustusta korotettiin 200 000 eurolla. Valiokunta tekee vastaavan muutoksen myös käyttösuunnitelmaan.

Lisäksi valiokunta pitää tärkeänä, että pakolaisneuvonnan määrärahat turvataan. Tarve pakolaisneuvonnalle on suuri, mutta saadun selvityksen mukaan sen resursssit eivät ole riittäviä keskeisten tehtävien hoitamiseen.

Valiokunta ehdottaa seuraavan lausuman hyväksymistä:

> ***Valiokunnan lausumaehdotus 1***
>
> *Eduskunta edellyttää, että hallitus kohdentaa 0,3 miljoonan euron lisärahoituksen Pakolaisneuvonta ry:lle vuoden 2020 ensimmäisen lisätalousarvioesityksen yhteydessä.*

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *13 005 000* euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 29/2019 vp)

Käyttösuunnitelma (1 000 euroa)

Avustukset rikosten uhrien tukipalveluja tuottaville yhteisöille (enintään)	4 855
Avustukset saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon ylläpitämiseen (enintään)	3 955
Muut avustukset ja avustushankkeiden vaikutuksen arviointi (enintään)	*4 195*
Yhteensä	*13 005*

10. Tuomioistuimet ja oikeusapu

Kuten edellä on todettu, hallinnonalan rahoitusta vahvistetaan ensi vuonna koko rikosketjun toiminnan vahvistamiseksi 5,2 milj. eurolla, josta osoitetaan käräjä- ja hovioikeuksille 0,8 milj. euroa. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on kuitenkin arvioitu, että poliisin määrärahakorotuksen aiheuttama laskennallinen vaikutus tuomioistuimiin on jo ensi vuonna hieman suurempi (1,1 milj. euroa), mutta epäsuhta kasvaa kehyskauden aikana, kun poliisin voimavarat kasvavat. Resurssitilannetta heikentää myös JTS-miljardin aiheuttama säästövelvoite, jonka on valiokunnan asiantuntijakuulemisessa arvioitu merkitsevän laskennallisesti noin 15 käräjätuomarin ja käräjäsihteerin työparin palkkausmenojen vähennystä. Kaiken kaikkiaan on vaarana, että tuomioistuimet alkavat ruuhkautua.

Voimavarojen tehokkaan käytön näkökulmasta on perusteltua, että hallituksen esityksen mukaisesti oikeudenkäynnin painopiste on selkeästi ensimmäisessä asteessa. Laadukkaasti toimiva ensimmäinen oikeusaste lisää luottamusta ja vähentää tarvetta muutoksenhakuun. On sen vuoksi tärkeää huolehtia resurssien riittävyydestä ja tarkoituksenmukaisesta kohdentamisesta sekä siitä, että tuomioistuinten työvälineet ja käräjäsalien tekniset valmiudet vastaavat käytännön tarpeita.

Valiokunta on tyytyväinen siihen, että talousarvioesitystä täydentävässä esityksessä osoitetaan hallintotuomioistuimille lisäresursseja turvapaikka-asioiden ruuhkan purkuun (1 milj. euroa) sekä oleskelulupa-asioiden asiamäärän kasvuun (korkein hallinto-oikeus mukaan lukien 2,3 milj. euroa). Ilman näitä lisäyksiä määrärahat olisivat jääneet liian niukoiksi, sillä ulkomaalaisasioiden määrät ovat edelleen vuoden 2015 tasoa huomattavasti korkeammalla tasolla ja etenkin oleskelulupavalitukset ovat lisääntyneet.

Valiokunnan mielestä jatkossa on syytä arvioida, onko turvapaikka- ja oleskelulupa-asioihin liittyvä asiamäärän kasvu muuttunut jo siinä määrin pysyväksi, että hallintotuomioistuinten määrärahoja tulisi tällä perusteella korottaa pysyvästi.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös toimenpiteisiin, joilla tuetaan henkilöstön jaksamista, sillä suuri työmäärä yhdistettynä niukkoihin resursseihin sekä jatkuvat lainsäädäntöuudistukset ja kehityshankkeet heijastuvat henkilöstön jaksamiseen. Monet digitalisaatioon liittyvät uudistukset eivät myöskään välttämättä vähennä työmäärää, vaan ovat omiaan lisäämään työn vaativuutta ja kuormittavuutta.

Valiokunta on tyytyväinen siihen, että tuomioistuinvirasto aloittaa toimintansa ensi vuoden alussa. Sen tehtävänä on vastata tuomioistuinlaitoksen toimintaedellytyksistä ja tuomioistuinten toiminnan kehittämisestä, suunnittelusta ja tukemisesta. Kyseessä on merkittävä uudistus, joka vahvistaa tuomioistuinten riippumattomuutta ja tukee niiden toimintaa. Valiokunta pitää tärkeänä, että viraston resurssitarpeita ja toiminnan vaikuttavuutta seurataan.

Valiokunta korostaa, että tuomioistuinlaitoksen perustuslaillisen aseman ja toimintakyvyn kannalta on tärkeää vahvistaa nimenomaan sen perusrahoitusta, sillä laadukkaasti ja tehokkaasti toimiva tuomioistuinlaitos on oikeudenmukaisen ja turvallisen yhteiskunnan sekä kilpailukykyisen ja toimivan talouden edellytys. Perusrahoituksen vahvistaminen antaisi myös mahdollisuuden vakinaistaa henkilökuntaa ja vähentää määräaikaisten virkasuhteiden määrää. Valiokunta painottaa, että tuomioistuinten toimintaedellytyksistä on huolehdittava pitkäjänteisesti ja varmistettava, että oikeudenhoidon koko toimintaketju pystyy huolehtimaan tehtävistään asianmukaisesti.

04. Oikeusapu- ja edunvalvontapiirien ja kuluttajariitalautakunnan toimintamenot (siirtomäärä-raha 2 v)

Momentin määrärahaa korotetaan noin 2,9 milj. eurolla, josta suurin lisäys (1 milj. euroa) kohdistuu ylivelkaantumisen vähentämiseen. Tavoitteena on vähentää ylivelkaantumista edistämällä eri viranomaisten ja kolmannen sektorin välistä yhteistyötä siten, että kansalainen saa nykyistä kattavammin ohjausta ja apua oman taloutensa hoitamiseen.

Valiokunta pitää näitä toimia perusteltuina, ja ne vastaavat hyvin hallitusohjelman kirjaukseen, jonka mukaan talous- ja velkaneuvonnan saatavuutta parannetaan ja palveluihin ohjaamista tehostetaan. Ylivelkaantumisen vähentäminen edellyttää ennen muuta ennaltaehkäisevän työn vahvistamista mm. sosiaalitoimen, koulujen ja ulosoton kanssa. Erityisen tärkeää on vähentää pikavippeihin ja kuluttajaluottoihin liittyvää velkaantumiskierrettä.

Valiokunta pitää tärkeänä myös sitä, että kehyspäätöksen mukaisesti ylivelkaantumiseen osoitettu lisärahoitus kasvaa kehyskauden aikana edelleen 1,5 milj. euroon. On niin ikään tärkeää seurata edellisellä hallituskaudella tehtyjen kuluttaja- ja pikaluottoja koskevien lainmuutosten vaikutuksia ja ryhtyä tarvittaessa toimenpiteisiin sääntelyn tehostamiseksi.

30. Syyttäjät

01. Syyttäjälaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Syyttäjälaitoksen resursseja vahvistetaan 2,4 milj. euron lisäyksellä vuoteen 2019 verrattuna, josta 2 milj. euroa liittyy hallitusohjelman kirjaukseen rikosvastuun toteutumisesta ja käsittelyaikojen lyhentämisestä. Lisäys on tärkeä, sillä Syyttäjälaitoksen määrärahat ovat olleet varsin niukat. Tämän arvioidaan osaltaan vaikuttaneen mm. siihen, että esitutkinnan lopettamista tai toimittamatta jättämistä koskevien rajoittamisasioiden osuus on kasvanut merkittävästi ja varsinaisten syyteharkinta-asioiden määrä on vastaavasti vähentynyt. Vuosina 2004—2018 esitutkinnan lopettamista tai toimittamatta jättämistä koskevien rajoittamisasioiden osuus on kasvanut 1 000:sta 20 000:een, vaikka saapuneiden asioiden kokonaismäärä on pysynyt tasolla 80 000—90 000.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on kuitenkin arvioitu, että määrärahalisäyksestä huolimatta resurssit ovat niin niukat, että syyttäjien määrä vähenee. Kun henkilötyövuosia oli syyttäjälaitoksessa viime vuonna 551, niitä arvioidaan olevan seuraavana nelivuotiskautena arviolta noin 535 htv. Syyttäjälaitoksen oman voimavara-analyysin mukaan viraston optimaalinen henkilöstömäärä olisi 586 htv. Valiokunnan huomiota on kiinnitetty myös siihen, että Suomessa on varsin vähän syyttäjiä moniin muihin maihin verrattuna, vain noin 7 syyttäjää 100 000 asukasta kohden, kun Euroopassa keskiarvo on noin 11 syyttäjää/100 000 asukasta ja Pohjoismaissa keskimäärin 10—12 syyttäjää/100 000 asukasta. Jos syyttäjien määrä olisi Suomessa esim. 8/100 000 asukasta, tarvittaisiin noin 70 uutta syyttäjää.

Valiokunta pitää tärkeänä, että 1.10.2019 voimaan tulleella organisaatiouudistuksella saavutetaan sille asetetut, toiminnan kehittämistä ja tuottavuuden lisäämistä koskevat tavoitteet. Syyttäjälaitos muodostuu nyt keskusyksikkönä toimivasta valtakunnansyyttäjän toimistosta ja viidestä syyttäjäalueesta, kun aiemmin siihen kuului Valtakunnansyyttäjänviraston lisäksi 11 paikallista syyttäjänvirastoa.

Valiokunta korostaa, että uudistuksen vaikutuksia on seurattava niin resurssien riittävyyden kuin myös kansalaisten oikeusturvan toteutumisen, yhdenvertaisen kohtelun, käsittelyaikojen sekä henkilöstön jaksamisen kannalta. On myös välttämätöntä, että syyttäjälaitoksen resursseja vahvistetaan ja huolehditaan siitä, että rikosoikeudellisen vastuun toteutumiseksi turvataan asianmukaiset resurssit koko rikosprosessiketjuun.

Valiokunnan lausumaehdotus 2

Eduskunta edellyttää, että jo vuoden 2020 lisätalousarviossa otetaan huomioon Syyttäjälaitoksen toimintaan tarvittavat lisäresurssitarpeet ja varmistetaan henkilöstön riittävyys.

40. Rangaistusten täytäntöönpano

01. Rikosseuraamuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Saadun selvityksen mukaan talousarvioesitys luo edellytykset nykyisen palvelutason ylläpitämiselle, ja määrärahoissa on otettu huomioon lainsäädäntömuutoksista aiheutuvat lisämenot. Näitä ovat mm. vakavan väkivallan uusimisriskin vähentämiseen ja ehdollisen vankeuden oheisseuraamuksia koskevan järjestelmän täydentämiseen osoitetut lisäresurssit. Hallitusohjelmakirjauksen mukaisesti lisärahoitusta osoitetaan myös niihin menoihin, jotka aiheutuvat poliisin rikostorjunnan laajentumisesta.

Rikosseuraamuslaitoksen menopaineet ovat kuitenkin kasvamassa lähivuosina, sillä mm. vankiloiden turvatekniikan uusiminen, henkilöstön osaamisen kehittäminen sekä vankiloiden varallaolojärjestelmän purkaminen aiheuttavat menojen kasvua.

Valiokunta pitää hyvänä, että vankien terveydenhuollon järjestämisvastuu on siirtynyt Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ohjaukseen, minkä myötä mm. potilasturvallisuus ja laadunhallinta ovat kehittyneet. Haasteita on kuitenkin lääkäreiden rekrytoinnissa erityisesti potilasmäärältään pienillä ja toisistaan etäällä sijaitsevilla poliklinikoilla. Valiokunta korostaa myös vankien mielenterveys- ja päihdeongelmien tunnistamista ja hoitoa, jotka tukevat osaltaan vapautumista ja integroitumista yhteiskuntaan. Uusintarikollisuuden vähentämiseksi on muutoinkin tärkeää huolehtia siitä, että vangin vapautuminen valmistellaan huolella ja hyvissä ajoin ennen vapautumista tiiviissä yhteistyössä kuntien ja muiden sidosryhmien kanssa. Tämä edellyttää myös vangin palvelutarpeen kattavaa arviointia.

Valiokunta on tyytyväinen siihen, että hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti Rikosseuraamuslaitoksen toimitilaverkostoa kehitetään nykyiset toimipaikat säilyttäen. Vuonna 2020 otetaan käyttöön Hämeenlinnan uusi naisvankila, Keravan avovankila sekä Jyväskylän avovankila ja yhdyskuntaseuraamustoimisto. On niin ikään myönteistä, että Oulun ja Vaalan vankiloiden rakennushankkeet etenevät, mitä eduskunta on useissa yhteyksissä korostanut.

Pääluokka 26

SISÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

Sisäministeriön hallinnonalalle esitetään 1,528 mrd. euron määrärahaa, joka on 31,413 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2019 varsinaisessa talousarviossa. Lisäys on erittäin tarpeellinen, sillä hallinnonalan haasteet ovat kasvavat sisäisen turvallisuuden lisääntyneiden uhkatekijöiden vuoksi.

Turvallisuusviranomaisten toimintakyvyn varmistamiseen hallitusohjelman mukaisesti on kuitenkin edelleen kiinnitettävä huomiota, koska hallinnonala joutuu sopeuttamaan toimintansa ja henkilömääränsä suunnittelukaudella alenevaan kehystasoon. Tämä johtuu mm. aiemmin tehdyistä säästötoimista (kuten JTS-miljardin tuottavuussäästöstä[3]). Koska hallinnonala on hyvin henkilöstöpainotteinen, määrärahaleikkaukset kohdistuvat väistämättä henkilöstöön.

Valiokunta nostaa myös esiin, että pääluokan virastojen toimitiloissa on laaja-alaisia sisäilmaongelmia ja kiinteistöjen välttämättömät peruskorjaukset nostavat Senaatti-kiinteistöille maksettavia vuokria. Valtion työnantajana tulee huolehtia terveellisistä ja asianmukaisista työtiloista ja myös vuokrien korotukset tulee huomioida valtion talousarvioesityksissä kestävällä tavalla. Toinen merkittävä huolta aiheuttava kokonaisuus on ICT-kehittämisen ja ylläpidon menot.

Valiokunta pitää myönteisenä, että näihin molempiin huolenaiheisiin on osoitettu lisärahoitusta sekä vuoden 2019 neljännessä lisätalousarviossa että talousarvioesitystä täydentävässä esityksessä. Ongelmat ovat kuitenkin mittavia, joten hallituksen tulee kiinnittää niihin huomiota myös jatkossa.

10. Poliisitoimi

01. Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 763,152 milj. euroa, joka on 10,057 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2019 varsinaisessa talousarviossa.

Talousarvioesitykseen sisältyy 7,5 milj. euron lisämääräraha poliisien määrän nostamiseen 7 500 henkilötyövuoden tasolle hallitusohjelman mukaisesti. Määräraha kasvaa asteittain siten, että se on 18 milj. euroa vuonna 2023. Valiokunnan saaman selvityksen perusteella poliisien määrän lisäämiseksi ei ole tarpeen nostaa poliisikoulutettavien määrää, vaan nykyinen 400 opiskelijan vuosittainen sisäänottotaso on edelleen riittävä.

Hallitus esittää myös muita pysyviä lisäyksiä mm. lähiöpoliiseille ja ennaltaehkäisevään toimintaan (2,5 milj. euroa), palvelutasoon haasteellisilla ja harvaanasutuilla alueilla (3,3 milj. euroa),

3 Julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2018—2021 päätettiin, että hallitusohjelmassa linjattu kuntien kustannusten karsiminen 1 mrd. eurolla laajennetaan koskemaan koko julkista sektoria. Tämä nk. JTS-miljardi ajoittuu vuosille 2020—2029.

valtion yhteisen turvallisuusverkko TUVEn menojen kasvuun (2 milj. euroa) ja nettipoliisitoiminnan vahvistamiseen (1,9 milj. euroa).

Valiokunta pitää erittäin tarpeellisena, että poliisin määrärahoja ja poliisien määrää esitetään lisättäväksi kehyskaudella. Tämä helpottaa myös toiminnan suunnittelua. Pitkän tähtäimen strategista suunnittelua edesauttaisi entisestään se, että poliisin resurssit voitaisiin turvata vieläkin pitkäjänteisemmin jopa yli hallituskauden.

Poliisin vaste ja kyky reagoida äkillisiin tilanteisiin on suoraan verrannollinen kentällä olevien poliisien määrään. Määrärahojen lisäämisen myötä poliisin toimintavalmiusajan odotetaan paranevan, jolloin yhä suurempi osa kansalaisista saa kiireellisen avun nopeammin kuin ennen. Poliisipartioiden toimintaa voidaan myös kohdentaa erityisesti niille alueille, joissa palvelutaso on heikoin. Resursseja joudutaan kuitenkin edelleen suuntaamaan keskeisimpiin ydintehtäviin ja poliittisesti määriteltyihin painopistealueisiin.

Erityisen tarpeelliseksi valiokunta katsoo poliisin perustyön ohella ennalta estävän ja lähiöpoliisien toiminnan vahvistamisen. Keskeistä on myös puuttua aiempaa tehokkaammin verkossa tapahtuvaan rikollisuuteen, kuten lasten ja nuorten hyväksikäyttöön. Samoin tärkeää on varautua palvelunestohyökkäysten, tietojen kalastelun ja tietomurtojen yleistymiseen ja siihen, että ne voivat olla osa erilaisia hybridiuhkia. Lisäksi valiokunta painottaa mm. liikennevalvontaa, mukaan lukien raskaan liikenteen valvontaa, joka liittyy myös harmaan talouden torjuntaan.

Valiokunta korostaa, että poliisin käytettävissä olevan kaluston, välineiden, taktisen osaamisen ja koulutuksen on vastattava vallitseviin vaatimuksiin. Poliisin peruskaluston ylläpidosta ja riittävyydestä on huolehdittava operatiivisen henkilöstön määrän kasvaessa. Sisäministeriö arvioi lisämäärärahatarpeen olevan noin 10 milj. euroa vuodessa.

Ajoneuvokaluston käyttöaste nousi poliisin hallintorakenteen kehittämishanke PORA III:n myötä. Sen yhteydessä poliisiyksiköiden lukumäärää vähennettiin ja siirryttiin enenevässä määrin liikkuvaan toimistoon. Ajokilometrejä kertyy siten aiempaa nopeammin, mikä lyhentää kaluston käyttöikää.

Valiokunta toteaa, että poliisin toimitilojen kustannusten nousu on edelleen toteutetusta PORA III -hankkeesta huolimatta ongelmallista ja se vie enenevän osan toimintamenoista. On tärkeää huolehtia siitä, ettei toimitilakustannusten eikä myöskään aiemmin mainittujen ICT-menojen kasvu vaaranna poliisien määrän lisäämistä tulevina vuosina. Sisäministeriö arvioi lisämäärärahan tarpeeksi kiinteistöjen ja ICT-menojen osalta noin 25 milj. euroa vuonna 2023.

Tilakustannusten hillitsemiseksi valiokunta pitää tarpeellisena mm. arvioida valtionhallinnon eri toimijoiden mahdollisuuksia käyttää yhteisiä tiloja erityisesti harva-alueella. Näin saavutettavalla toimipisteverkostolla voitaisiin myös hyödyntää olemassa olevia terveitä tiloja sekä mahdollisesti samalla lyhentää poliisin hälytysvasteaikoja.Lyhentyneet ajomatkat puolestaan pidentäisivät ajoneuvokaluston käyttöikää.

Valiokunta esittää tässä yhteydessä lisäksi huolensa työsuojelutarkastuksissa ilmenneestä laajasta kuormittumisesta erityisesti rikostutkinnassa ja vartijoiden keskuudessa. Havaittuihin ongelmiin tulee puuttua nopeasti.

02. Suojelupoliisin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 49 milj. euroa, joka on 5,102 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2019 varsinaisessa talousarviossa. Määrärahaan sisältyy Suojelupoliisille vuonna 2019 myönnetty pysyvä 10 milj. euron lisäys, jolla varmistetaan 1.6.2019 voimaantulleen siviilitiedustelulainsäädännön tehokas ja asianmukainen soveltaminen.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan talousarvioesitys muodostaa hyvän pohjan viraston pitkäjänteiselle kehittämiselle. Lähitulevaisuudessa Suojelupoliisin tarkoituksena on myös hankkia ajanmukaiset toimitilat. Lisäksi on myönteistä, että voimakkaassa muutoksessa oleva virasto on katsonut tärkeäksi panostaa henkilöstön hyvinvointiin ja osaamisen kehittämiseen.

20. Rajavartiolaitos

01. Rajavartiolaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 244,599 milj. euroa, joka on 9,909 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2019 varsinaisessa talousarviossa.

Esityksessä on otettu huomioon Euroopan raja- ja merivartioviraston (Frontex) alaisuuteen perustettavien pysyvien joukkojen vuonna 2020 Suomelle aiheuttamat kustannukset, joiden suuruus on 790 000 euroa. Vuodesta 2021 alkaen nämä vuosittaiset menot nousevat noin 4,8 milj. euroon.

Valiokunta toteaa, että esitykseen sisältyy myös 1,3 milj. euron lisäys rajaturvallisuuden suorituskyvyn ja rajavartijamäärän turvaamiseen. Rajavartiolaitos pyysi kuitenkin tarkoitukseen 12,4 milj. euron lisämäärärahaa. Määräraha ei siten riitä nykyisen toimintatason ja suorituskyvyn ylläpitämiseen.

Valiokunta kiinnittää myös huomiota siihen, että talousarvioesityksessä ei ole otettu huomioon välttämättömien toimitilojen peruskorjausten käynnistämistä. Turvallisten ja terveellisten toimitilojen osoittaminen henkilöstölle edellyttäisi kehyskaudella noin 5 milj. euron vuosittaista lisäystä toimintamenoihin. Lisärahoitusta voi aiheuttaa myös mahdollinen Brexit, jotta sujuva rajanylitysliikenne pystytään varmistamaan etenkin Helsinki-Vantaan ja Lapin alueen lentoasemilla.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että hallitus turvaa Rajavartiolaitoksen toimintatason ja suorituskyvyn vallitsevan turvallisuusympäristön vaatimusten mukaisesti sekä raja- että merialueilla. Unionin ulkorajamaana Suomen tulee kyetä huolehtimaan perustasoa tehokkaammin erityisesti itärajan valvonnasta.

Valiokunta toteaa lisäksi, että Parikkalan rajanylityspaikan kansainvälistäminen lisäisi merkittävästi ja pysyvästi Rajavartiolaitoksen toimintamenoja. Tämä tulee ottaa huomioon jatkotoimenpiteissä.

70. Ilma- ja vartioalusten hankinta (siirtomääräraha 5 v)

Momentille esitetään 23,510 milj. euroa, joka on 14,5 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2019 varsinaisessa talousarviossa. Esitykseen sisältyy yhteensä 15 milj. euroa Rajavartiolaitoksen maa- ja merirajan teknisten valvontajärjestelmien korvausinvestointeihin. Uudistamalla nykyiset tekniset valvontajärjestelmät vähennetään tarvetta korvata vanhentuvaa tekniikkaa lisähenkilöstöllä.

Valiokunta toteaa, että myös Rajavartiolaitoksen kaksi valvontalentokonetta saavuttavat 30 vuoden käyttöiän vuonna 2025. Korkea käyttöikä alentaa koneiden käyttöastetta ja nostaa käyttökustannuksia. Merialueen valvonnan, meripelastuksen ja merellisen ympäristövahinkojen torjunnan keskeisen kansallisen suorituskyvyn ylläpitämiseksi tarvitaan siten vuonna 2020 päätös korvaavan kaluston tilausvaltuudesta ja tarvittavista määrärahoista.

Rajavartiolaitoksen neljästä vartiolaivasta kolme ei täytä enää tämän päivän vaatimuksia. Tarkoitus on korvata nämä kolme laivaa kahdella uudella vartiolaivalla vuosina 2022—2026. Tätä tarkoitusta varten Rajavartiolaitokselle tulisi osoittaa 5 milj. euron suunnitteluraha vuodelle 2020. Uusien laivojen käyttöönoton viivästyminen lisää merkittävästi nykyisen elinkaarensa päässä olevan kaluston ylläpitokustannuksia.

30. Pelastustoimi ja hätäkeskustoiminta

01. Pelastustoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 16,907 milj. euroa, joka on 586 000 euroa enemmän kuin vuonna 2019.

Valiokunta pitää hyvänä, että hallitus lisäsi momentille 2,4 milj. euroa pelastusopiston toiminnan turvaamiseen täydentäessään talousarvioesitystä. Näin turvataan pelastaja- ja hätäkeskuspäivystäjien koulutuksen laadullinen ja määrällinen kehittäminen.

02. Hätäkeskuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 57,834 milj. euroa, joka on 5,958 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2019. Hallitus esittää hätäkeskuspäivystäjäresurssien turvaamiseen 1 milj. euroa kevään kehyspäätökseen sisältyneen 1,75 milj. euron lisäksi. Rahoitusta lisätään vuosittain kehyskauden ajan siten, että se on 2,5 milj. euroa vuonna 2023.

Hätäkeskuslaitokselle lisättiin myös vuoden 2019 neljännessä lisätalousarviossa 2,7 milj. euroa laitoksen toiminnan varmistamiseen ja vuonna 2019 käyttöön otetun hätäkeskusjärjestelmä ERICAn toiminnan turvaamiseen. Hätäkeskuslaitos on joutunut ERICAn ohella ylläpitämään

suunniteltua kauemmin vanhaa järjestelmää valtion yhteisen turvallisuusverkko TUVEn toimintaan liittyvistä epävarmuuksista johtuen.

Valiokunta pitää myönteisenä, että momentin määrärahoja on lisätty ja talousarvioesityksessä on tunnistettu Hätäkeskuslaitoksen jo pitkään jatkunut resurssivaje. Valiokunta korostaa lisäksi, että myös turvallisuusverkko TUVEn ongelmat tulee ratkaista nopeasti, etteivät ne enää aiheuta lisäkustannuksia tai muita seuraamuksia viranomaistoiminnalle.

Hätäkeskuslaitoksen henkilöstön minimimääräksi on useassa yhteydessä linjattu 600 henkilötyövuotta. Syksyn 2019 toteutuma on 585 henkilötyövuotta. Virasto on koko olemassa olonsa ajan kamppaillut koulutetun henkilöstön saatavuudesta. Myös eduskunta lisäsi vuoden 2019 talousarvioon määrärahan koulutuspaikkojen lisäämiseksi. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan vuosittainen koulutusmäärä on kaksinkertaistettu (48 henkilöä vuodessa), jonka pitäisi jatkossa turvata määrällisesti riittävä henkilöstö.

Valiokunta toteaa, että ongelmat hätäkeskuspäivystäjien saatavuudessa vaikeuttavat viraston toimintakykyä äkillisissä ruuhka- ja häiriötilanteissa sekä pitkittyessään ne vaikuttavat henkilöstön jaksamiseen. Vaikea henkilöstötilanne näkyy myös korkeina sairauspoissaoloina, jotka ovat lähes kaksinkertaiset valtionhallinnon keskiarvoon verrattuna. Henkilöstön hyvinvointiin tulee siten kiinnittää erityistä huomiota ja parantaa sitä aktiivisesti.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että hallitus seuraa tilannetta ja turvaa Hätäkeskuslaitoksen häiriöttömän toiminnan. Virastolla on keskeinen rooli sisäisen turvallisuuden ylläpitäjänä sekä kansalaisten perusturvallisuuden tuottajana. Hätäkeskustoiminnan sujuvuudella on suorat vaikutukset myös hätäkeskuspalveluita käyttävien viranomaisten, kuten poliisin, pelastuslaitosten sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuuteen.

40. Maahanmuutto

01. Maahanmuuttoviraston ja valtion vastaanottokeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 54,713 milj. euroa. Vertaaminen vuoden 2019 talousarvioon ei anna totuudenmukaista kuvaa Maahanmuuttoviraston toimintamenoista, koska silloin tehtiin kertaluonteinen rahoituksen vähennys johtuen poikkeuksellisen suuresta vuodelta 2018 siirtyneestä erästä.

Hallitus on reagoinut Maahanmuuttoviraston tiukkaan taloudelliseen tilanteeseen ja esittää momentille yli 15 milj. euron lisäyksiä. Päätöksentekoresurssien turvaamiseen esitetään 10 milj. euroa, jolla ehkäistään uusien vireille tulevien asioiden käsittelyaikojen pidentymistä. Lisäksi hallitus esittää turvapaikkakriisin aikana tulleiden turvapaikkahakemusten käsittelyyn 3 milj. euroa, joka riittää 60 henkilön työsuhteen jatkamiseen. Talousarvioesityksessä on myös huomioitu hallitusohjelman mukainen kiintiöpakolaisten määrän nosto vuonna 2020 nykyisestä 750 henkilöstä 850 henkilöön. Edelleen talousarviota täydentäessään hallitus lisäsi 2 milj. euroa vuoden 2020 välttämättömiin ICT-kuluihin.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Pääluokka 26

Vuoden 2019 neljännessä lisätalousarviossa Maahanmuuttovirastolle osoitettiin lisäksi hyvin tarpeelliset 5,846 milj. euroa henkilöresurssien turvaamiseen ja välttämättömiin ICT-menoihin. Näin vältettiin henkilökunnan loppuvuoden lomautukset.

Talousarvioesityksessä varaudutaan 4 000 uuteen turvapaikanhakijaan. Vaikka hakijamäärä on viime vuosina jäänyt esitettyä alhaisemmaksi, hallituksen tulee varautua myös turvapaikanhakijoiden määrän äkilliseen kasvuun.

Valiokunta toteaa, että Maahanmuuttoviraston hakemusten käsittelytilanne on ruuhkautunut vuodesta 2015 lähtien ja hallituksen tekemistä määrärahalisäyksistä huolimatta virasto joutuu vähentämään 124 henkilöä sopeuttaakseen kustannukset esitettäviin resursseihin vuonna 2020. Virastossa on vireillä yhteensä yli 30 000 hakemusta, joista oleskelulupahakemuksia on noin 20 000 kappaletta. Oleskelulupapäätösten tulisi olla omakustannushintaisia, mutta lupamaksuilla kyetään kattamaan vain noin 70 prosenttia kustannuksista. Kansalaisuusasioita koskevia hakemuksia on noin 7 000, ja turvapaikkahakemuksia on puolestaan vireillä hieman alle 4 400 kappaletta.

Hakemusten käsittelyyn ja resurssitarpeeseen vaikuttavat myös lakisääteiset enimmäiskäsittelyajat. Virasto on saanut lukuisia moitteita laillisuusvalvojilta säädettyjen käsittelyaikojen ylittymisestä, joten tästä syystä uudet hakemukset priorisoidaan käsittelyssä vanhojen edelle. Esimerkiksi 20.7.2018 jälkeen saapuneita turvapaikkahakemuksia koskee kuuden kuukauden enimmäiskäsittelyaikavelvoite, ja jonossa on vielä käsittelemättä yhteensä 2 549 käsittelyaikavaatimuksen ulkopuolella olevaa turvapaikkahakemusta.

Maahanmuuttovirasto on kehittänyt lupaprosesseja voimakkaasti ja automatisoinut hakemuskäsittelyä. Tehdyillä toimenpiteillä ei ole kuitenkaan pystytty vastaamaan erityisesti opiskelu- ja työlupien kasvavaan määrään. Lisäksi automaation hyödyt realisoituvat kokonaisuudessaan vasta sähköisen asianhallintajärjestelmän (UMA-järjestelmän) muutosprojektin toteutuksen jälkeen, ja osa muutoksista edellyttää myös lainmuutosta. Tärkeää on, että lainsäädännön kehittämisestä huolehditaan asianmukaisesti ja löydetään keinot teknologian täysimääräiseen hyödyntämiseen. Henkilöstöresurssit on kuitenkin turvattava tältäkin osin automaation edellyttämien lainsäädännöllisten muutosten toteuttamiseen saakka.

Valiokunta nostaa lisäksi esiin hallituksen käynnistämän työperäisen maahanmuuton kokonaisuudistuksen, jonka tavoitteena on työlupien käsittelyn nopeuttaminen keskimäärin yhteen kuukauteen. Yritysten työvoimatarpeet tulee turvata asianmukaisesti, joten on tärkeää, että koko prosessia kehitetään. Pelkkä tehtävän siirtäminen hallitusohjelman mukaisesti työ- ja elinkeinoministeriöön tarvitsee siten tuekseen myös useita muita toimia käsittelyn tehostamiseksi.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tällä hallinnollisella siirrolla ei ole välittömiä vaikutuksia Maahanmuuttoviraston henkilöstöön. Valiokunta korostaa, että jos sellaisia ilmenee, niiden valmistelu tulee tehdä huolella. Maahanmuuttoviraston henkilöstöstä on muutenkin huolehdittava siten, että vaativaa työtä tekevistä asiantuntijoista voidaan pitää kiinni. Määräaikaisia työsuhteita on pystyttävä vakinaistamaan, kun näköpiirissä ei ole tehtävien vähenemistä.

Valiokunta toteaa, että hallituksen jo tekemät määrärahalisäykset yhdessä talousarvioesityksen kanssa auttavat viraston akuuttiin henkilöstökriisiin. Sisäministeriö arvioi, että toiminnan turvaa-

miseen ja ruuhkan purkamiseen tarvitaan kuitenkin vielä 100 lisähenkilöä vuonna 2020. Tällöin henkilöstömäärä vastaa lähes vuoden 2019 tasoa. Lisätarpeita on myös sähköisen asianhallintajärjestelmän (UMA) jatkokehittämisen ja ylläpidon osalta.

Valiokunta korostaa lopuksi, että sujuva ja laadukas lupaprosessi sekä hallintotuomioistuinten riittävä resursointi vähentävät samalla vastaanottotoiminnan kustannuksia. Lisäksi vastaanoton menoja voidaan edelleen pienentää myös parantamalla toiminnan kustannustehokkuutta.

Valiokunta lisää momentille 500 000 euroa turvapaikkahakemusten ruuhkan purkamiseen ja korostaa, että vuoden 2015 poikkeuksellisen suuren turvapaikanhakijoiden määrän myötä syntyneen hakemusruuhkan purkamiseen on valmisteltava kestävä ratkaisu.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa *55 213 000* euroa.

(2. kappale kuten HE 29/2019 vp)

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Puolustusministeriön hallinnonalan määrärahat nousevat noin 3,172 mrd. euroon vuonna 2020. Tämä on noin 34,2 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2019 varsinaisessa talousarviossa. Valiokunta pitää hyvänä, että hallinnonalan resursoinnissa noudatetaan edelleen vuoden 2017 puolustusselonteon linjauksia. Pääluokan menojen osuus on noin 5,5 prosenttia valtion talousarvioesityksestä ja noin 1,27 prosenttia vuodelle 2020 ennustetusta bruttokansantuotteesta. Kehyskauden aikana määrärahataso nousee noin 5 mrd. euroon johtuen Puolustusvoimien strategisiin suorituskykyhankkeisiin suunnitellusta rahoituksesta.

Kehyskaudella toteutetaan meri- ja ilmapuolustuksen pääjärjestelmien hankkeet, joissa korvataan merivoimien vanheneva taistelualuskalusto (Laivue 2020 -hanke) ja ilmavoimien Hornet-hävittäjäkaluston suorituskyky (HX-hanke). Kehykset sisältävät Laivue 2020 -hankkeen menoja vuositasolla noin 192—194 milj. euroa, yhteensä hankkeen kustannusten arvioidaan olevan noin 1,3 mrd. euroa. Monitoimihävittäjien hankinnan kokonaiskustannuksen arvioidaan olevan 7—10 mrd. euroa, joka jakautuu 10 vuoden aikajaksolle. Kolmen ensimmäisen vuoden arvioitu rahoitus on vuodesta 2021 alkaen yhteensä 4,5 mrd. euroa.

Valiokunta pitää tarpeellisena, että HX-hankkeen rahoitusta varten on perustettu uusi momentti (27.10.19). Näin määrärahojen käyttöä voidaan seurata läpinäkyvästi. Hallitus esittää hankinnan valmisteluun 10 milj. euron määrärahaa vuodelle 2020.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että HX-hanke toteutetaan kokonaistaloudellisesti järkevimmällä tavalla elinkaarikustannukset huomioiden. Huomioon on otettava se, että valtion talouden kannalta on suuri merkitys, asettuuko hankkeen hinta lähemmäs 7 mrd. euroa vai kohoaako se asetettuun budjetin enimmäishintaan 10 mrd. euroon.

Valiokunta kiinnittää lisäksi huomiota kevään 2018 julkisen talouden suunnitelmassa hallinnonaloille asetettuun ns. JTS-miljardin[4] tuottavuusvelvoitteeseen. Vuoden 2020 leikkausosuus on puolustushallinnossa noin 4,8 milj. euroa, ja se kasvaa kehyskauden aikana 19,2 milj. euroon. Kuten ei monella muullakaan hallinnonalalla, ei myöskään puolustushallinnolla ole käynnissä uusia merkittäviä tuottavuutta lisääviä toimenpiteitä.

10. Sotilaallinen maanpuolustus

01. Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 1,932 mrd. euroa, joka on noin 8,118 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2019 varsinaisessa talousarviossa.

4 Julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2018—2021 päätettiin, että hallitusohjelmassa linjattu kuntien kustannusten karsiminen 1 mrd. eurolla laajennetaan koskemaan koko julkista sektoria. Tämä nk. JTS-miljardi ajoittuu vuosille 2020—2029.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Pääluokka 27

Valiokunta pitää tärkeänä, että puolustusvoimien henkilöstöä lisätään hallitusohjelman linjauksen mukaisesti noin 100 henkilöllä kehyskauden aikana. Vuodelle 2020 hallitus on esittänyt tarkoitukseen 3,0 milj. euron lisärahoitusta, joka riittää noin 40 henkilön palkkaamiseen. Lisäys kohdistetaan pääosin vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen uuden toimintamallin käyttöönottoon.

Valiokunta kiinnittää lisäyksestä huolimatta huomiota henkilökunnan riittävyyteen ja henkilöstön jaksamiseen vuonna 2020. Turvallisuustilanteen muutokset edellyttävät korkean valmiuden ylläpitämistä ja suorituskyvyn jatkuvaa kehittämistä kaikissa aselajeissa. Lisäksi lakisääteisissä tehtävissä on tapahtunut muutoksia (esim. sotilastiedustelulainsäädännön myötä) ja kansainvälinen toiminta on kasvanut.

Henkilöstön jaksamista on tuettu mm. sopimussotilasjärjestelmällä, jonka ylläpitämiseen on osoitettu viime vuosina noin 2 milj. euron lisämääräraha. Sillä on varmistettu riittävä kouluttajamäärä varusmieskoulutuksessa. Samalla on edistetty nuorten työllistymistä ja hakeutumista aliupseerin tehtäviin sekä mahdollisesti myös jatko-opintoihin Puolustusvoimissa. Talousarvioesitys ei sisällä lisämäärärahaa sopimussotilaiden palkkaamiseen.

Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että hallitusohjelman linjauksen mukaisesti kertausharjoitusten määrää nostetaan vaalikauden aikana noin 20 prosentilla nykyisestä tasosta (18 000:sta noin 22 000 reserviläiseen). Lisäys tehdään hallitusti huomioiden henkilöstön määrän kasvu. Vuodelle 2020 tarkoitukseen on esitetty 1 milj. euron lisäys, jolla pystytään kouluttamaan noin 1 000 reserviläistä. Tämä vastaa noin 5,5 prosentin lisäystä nykytasoon ja yhteensä 19 000 koulutettavaa reserviläistä. Valiokunta pitää tarpeellisena, että asetettuun tavoitteeseen päästään ja määrärahojen tasoa tarkistetaan vuosittain sen mukaisesti.

Valiokunta nostaa esiin myös puolustushallinnon kasvavat kiinteistömenot ja pitää tärkeänä, että tähän kehitykseen pystytään puuttumaan. Asiaa on linjattu myös hallitusohjelmassa, jonka mukaan kiinteistöjärjestelmää kehitetään palvelemaan puolustushallinnon erityistarpeita aiempaa paremmin ja kustannustehokkaammin. Uudistus on tarpeellinen ja valittavat toimenpiteet tulee tehdä huolellisen arvioinnin perusteella.

Valiokunta korostaa samalla, että puolustushallinnon toimitilojen, kuten kaikkien valtion hallinnon kiinteistöjen, tulee olla käyttötarkoitukseen sopivia sekä käyttäjille turvallisia ja terveellisiä. Terveysperusteiset korjaushankkeet tulee siten toteuttaa korkealla prioriteetilla.

Valiokunta pitää myönteisenä, että momentin määrärahoja voidaan käyttää myös kotimaisen puolustusteollisuuden vientiedellytysten ja kansainvälistymisen tukemiseen liittyvien menojen maksamiseen. Ilman vientiä puolustushallinnolla ei ole huoltovarmuuden varmistavaa kotimaista kumppania. Valiokunta korostaa lisäksi, että puolustustarvikkeiden vientilupien myöntämispolitiikan tulee olla johdonmukaista ja ennakoitavaa, ja pitää saamansa selvityksen perusteella hyvänä, että hallituksen päätökset eivät ole muuttaneet Suomen aiempaa vientipolitiikan linjaa.

Valiokunta pitää myös tärkeänä, että suurten strategisten hankkeiden yhteydessä huolehditaan teollisen yhteistyön toteutumisesta ja haetaan yhdessä kotimaisen teollisuuden kanssa sellaisia vaihtoehtoja, joilla kotimainen teollisuus voi mahdollisimman laajasti osallistua huolto- ja yllä-

pitoratkaisuihin. Näin turvataan tarvittava kansallisen kyvykkyyden rakentaminen. Suoran teollisen yhteistyön rinnalla on keskeistä myös tulevaisuudessa tarvittavien teknologioiden kehittämiseen tähtäävä epäsuora teollinen yhteistyö.

Valiokunta kiinnittää lisäksi huomiota tuulivoiman rakentamisen ja ilmavalvonnan nykyistä parempaan yhteensovittamiseen. Turhilta lausuntokierroksilta voidaan välttyä, jos Puolustusvoimien tarpeet kartoitetaan jo alueiden kaavoitusvaiheessa. Tilannetta helpottaisi myös, jos tuulivoimatoimijat vapauttaisivat varaamiaan Puolustusvoimien jo puoltamia paikkoja muiden käyttöön, mikäli suunnitelmat voimalan rakentamisesta eivät toteudu. Puolustushallinnon mukaan tällaisia alueita on tuhansia.

Valiokunta lisää momentille 300 000 euroa sopimussotilaiden palkkaamiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa *1 932 248 000* euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

(1. kohta kuten HE 29/2019 vp)

(2. kohta kuten HE 89/2019 vp)

(3.—8. kohta kuten HE 29/2019 vp)

Valtuus

(1. kohta kuten HE 89/2019 vp)

(2. ja 3. kohta kuten HE 29/2019 vp)

(2. ja 3. kappale kuten HE 29/2019 vp)

18. Puolustusmateriaalihankinnat (siirtomääräraha 5 v)

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kaikkien aselajien materiaalista valmiutta pystytään kehittämään kehyskaudella tasapuolisesti. Tällä vuosikymmenellä on panostettu maavoimien tarpeisiin. Seuraavana kymmenenä vuotena pääpaino on ilma- ja merivoimien materiaalihankinnoissa, mutta myös maavoimien keskeisimmät materiaalihankinnat pystytään toteuttamaan.

Käsiteltävälle momentille esitetään 779,44 milj. euron määrärahaa. Siihen sisältyy myös tarpeellinen uusi 58,8 milj. euron tilausvaltuus Puolustusvoimien materiaalin kehittämiseen. Valtuudesta aiheutuvat menot ajoittuvat vuosille 2020—2022, ja sillä on tarkoitus mm. päivittää panssaroitua pyöräajoneuvokalustoa, hankkia pioneerimateriaalia sekä korvata koulutuksessa käytettävää räjähde- ja tulenkuvausjärjestelmää.

Materiaalin kunnossapitoa rahoitetaan myös Puolustusvoimien toimintamenomomentilta, jonne esitetään hallinnonalan toista uutta 131,7 milj. euron suuruista tilausvaltuutta. Sillä turvataan käytettävyystavoitteiden edellyttämät järjestelmien huolto- ja ylläpitosopimukset, pitkän toimitusajan varaosahankinnat sekä tarvittavat muut palvelut vuosina 2020—2024.

50. Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)

Momentille esitetään 4,852 milj. euroa, joka on 2,7 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2019. Lisäys liittyy vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen uudelleen organisointiin uuden hallintomallin mukaisesti. Laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta pannaan siten toimeen ja varmistetaan hallitusohjelman linjaamalla tavalla maanpuolustusjärjestöjen riittävät resurssit. Valiokunta pitää siten tarkoituksenmukaisena, että Puolustusvoimien toimintamenoista (mom. 27.10.01) esitetään siirrettäväksi 2,8 milj. euroa käsiteltävälle momentille.

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Verotus ja tulli

02. Tullin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 166,099 milj. euroa, joka on 1,871 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2019.

Valiokunta pitää perusteltuna, että esitykseen sisältyy lisäyksenä 3,3 milj. euroa, jolla varaudutaan Brexitin aiheuttamaan tulli-ilmoitusten määrän kasvuun. Tulli on jo käynnistänyt tarvittavan 60 lisähenkilön rekrytoinnin. Muina lisäyksinä esitetään 846 000 euroa rahanpesudirektiivin mukaisen pankki- ja maksutilien rekisterin vuotuiseen ylläpitoon ja 700 000 euroa siirtymäkauden järjestelyihin liittyen Tullin verotustehtävien siirtoon Verohallinnolle. Tarpeen on myös lisätä ENI CBC -hankkeiden omarahoitusosuutta (843 000 euroa) ja afrikkalaisen sikaruton torjuntaan kohdistettavia resursseja (270 000 euroa). Määrärahaa puolestaan alentavat kertaluonteisten erien poistaminen ja ICT-menojen siirrot momenttien välillä (koskien tulliselvitysjärjestelmän kokonaisuudistusta).

Valiokunta pitää myönteisenä, että Tulli on pystynyt vakiinnuttamaan henkilöstönsä määrän (1 860 henkilötyövuotta) vuonna 2019. Myös poistumaa on voitu korvata pitkästä aikaa suunnitelmallisesti sellaisiin tehtäviin, joihin on ollut suurin tarve. Voimavaroja on tärkeää kehittää samassa suhteessa kaikkien PTR-yhteistyötä tekevien — Poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen — osalta, jotta tiivis viranomaistyö on tasapainoista ja toimintaedellytykset yhtäläisiä.

Valiokunta toteaa, että vuodelle 2020 esitettävät määrärahat vastaavat Tullin pakollisten kustannusten lisäyksiin muilta osin paitsi julkisen hallinnon turvallisuusverkon (TUVE) käyttöönoton aiheuttamien kustannusten osalta (1,146 milj. euroa). Lisäksi vuonna 2021 alv-alarajan poistaminen aiheuttaa merkittävän lisätyövoimatarpeen, jota ei ole täysin huomioitu kehyspäätöksessä.

Valiokunta korostaa, että sujuva tulliselvitysprosessi ja asiointi rajoilla edistävät Suomen ulkomaankauppaa ja toisaalta estävät kiellettyjen tuotteiden (kuten huumeiden) pääsyä maahan sekä harmaata taloutta. Valvontatyön tehokkuus ja toimiminen oikea-aikaisesti ennen kuin tavarat päätyvät vähittäismyyntiin tai muille vastaanottajille on riippuvainen osaavan henkilöstön määrästä sekä laitteistojen riittävyydestä ja tasokkuudesta. Lähivuosina Tulli tarvitsee lisärahoitusta erityisesti rikostorjunnan operatiivisen toiminnan kehittämiseen mm. poikkeamien tunnistamiseen, biometrisen tunnistamisen ja hahmontunnistuksen kehittämiseen.

90. Kuntien tukeminen

Kuntatalouden tila on huolestuttavan heikko, ja paikallishallinnon alijäämän arvioidaan tänä vuonna edelleen syvenevän. Tämä aiheutuu mm. aiemmin tehdyistä valtionosuuksien leikkauksista, minkä lisäksi kuntien menojen kasvu on ollut alkuvuodesta odotettua nopeampaa ja vero-

tulojen kasvu ennakoitua vaimeampaa. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan menoja ovat kasvattaneet erityisesti sote-menot, kun taas kuntien tuloverokertymä on jäämässä kuluvana vuonna noin 900 milj. euroa alhaisemmaksi kuin keväällä arvioitiin. Verotulojen kertymää ovat osaltaan heikentäneet verotuksen järjestelmämuutokset, jotka vaikuttavat verojen kertymisrytmiin.

Kuntien valtionavut ovat vuonna 2020 noin 11,6 mrd. euroa, joka on 8 prosenttia eli noin 900 milj. euroa kuluvaa vuotta enemmän. Peruspalvelujen valtionosuus on noin 7,1 mrd. euroa (28.90.30), joka kasvaa noin 550 miljoonalla eurolla verrattuna vuoden 2019 varsinaiseen talousarvioon. Lisäykseen vaikuttavat mm. kustannustenjaon tarkistus, joka lisää valtionosuutta 102 milj. euroa, sekä lakisääteinen 166 milj. euron indeksikorotus. Valtionosuuden kasvuun vaikuttaa myös kilpailukykysopimukseen liittyvän valtionosuuden leikkauksen pienentyminen 264 milj. eurolla.

Valtionosuuden mitoituksessa on otettu huomioon mm. subjektiivisen varhaiskasvatuksen laajentaminen, varhaiskasvatuksen ryhmäkokojen pienentäminen sekä toimenpiteet perheiden ja elämäntilanteiden moninaisuuden tukemiseksi. Lisäksi mitoitukseen vaikuttavat keväällä teknisessä julkisen talouden suunnitelmassa päätetyt lisäykset ja edellisellä vaalikaudella päätetyt vähennykset.

Paikallishallinnon rahoitusaseman arvioidaan kohenevan ensi vuonna hieman, mutta sen ennakoidaan olevan väliaikaista, sillä etenkin valtionapujen nopein kasvu ajoittuu nimenomaan ensi vuoteen. Saadun selvityksen mukaan kuntatalouden heikon tilanteen vuoksi yli 50 kuntaa on päättänyt nostaa veroprosenttiaan vuodelle 2020. Vuonna 2019 veroa korottaneissa kunnissa asui 480 000 asukasta, mutta nyt korotukset koskevat yli kaksinkertaista määrää eli noin 1,1 miljoonaa kuntalaista. Keskimääräinen tuloveroprosentti on 19,97, mutta kuntakohtaiset erot ovat suuria, sillä veroprosentti vaihtelee 17:stä prosentista aina 23,50 prosenttiin.

Kuntatalouden kannalta ensi vuosi on kuitenkin kuluvaa vuotta parempi, kun valtionavustukset kasvavat kaikkiaan melkein miljardilla eurolla. On myös tärkeää, että kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain mukaan valtionosuus uuteen tai laajenevaan tehtävään on 100 prosenttia, minkä lisäksi valtionosuuksiin tehtävillä indeksikorotuksilla tuetaan kuntataloutta.

Merkittävä osa valtionosuuden kasvusta vastaa kuitenkin kustannusten kasvua tai muiden tulojen vähennystä, joten nettomääräisesti hallituksen toimenpiteet vahvistavat kuntataloutta 304 milj. eurolla.

Veroperustemuutoksista aiheutuvien kunnan verotulojen vähentymistä vastaavia kompensaatioita ei enää makseta valtionosuusmomentin kautta, vaan kompensaatio (2,3 mrd. euroa) on siirretty uudelle momentille 28.90.35. Muutoksella ei ole vaikutusta kuntien kokonaisrahoitukseen, mutta siirto lisää valtionosuusjärjestelmän läpinäkyvyyttä.

Eräänä ratkaisuna kuntatalouden ongelmien lieventämiseen on ehdotettu, että kunnat ja kuntayhtymät saisivat määräajan jättää poistot tai arvonalentumiset kirjaamatta. Aikaisemman sääntelyn aikana ongelmana oli, että alijäämän kattamista oli mahdollista lykätä taloussuunnitelmien myöhemmille vuosille, jolloin talouden tasapainottamistoimien aloittamista oli mahdollista siirtää tu-

levaisuuteen. Jotta kunnat tai kuntayhtymät eivät lykkäisi talouden sopeuttamistoimiin ryhtymistä, on alijäämän kattamisvelvollisuutta tiukennettu. Alijäämän kattamiskausi on nyt pääsäännön mukaan neljä vuotta tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta.

Valiokunta korostaa, että jatkossa tulee selvittää, miten lainsäädäntö tukisi ja edistäisi parhaalla mahdollisella tavalla vakaata kuntataloutta ja kunnan tarkoituksenmukaista taloudenpitoa.

Valiokunta viittaa hallitusohjelman linjaukseen, jonka mukaan kuntien tehtäviä ja velvoitteita lisääviin tai laajentaviin toimenpiteisiin osoitetaan täysi valtionrahoitus tai vastaavasti muita tehtäviä tai velvoitteita poistetaan. On myös huolehdittava siitä, että kunnilla on tosiasialliset edellytykset suoriutua velvoitteistaan. Tällöin on tärkeää arvioida rahoitusperiaatteen toteutumista myös yksittäisten kuntien tilanteen kannalta, eikä vain koko kuntasektorin tasolla. Lisäksi on tärkeää, että uusien ja laajenevien tehtävien kustannusvaikutuksia ja niiden realistisuutta seurataan, sillä esim. ammattitaitoisen työvoiman saatavuuteen liittyvät ongelmat voivat nostaa kustannuksia.

Kuntien laajan itsehallinnon kautta kuntien omilla toimenpiteillä on myös keskeinen rooli kuntatalouden tasapainottamisessa. Kunnilla on oltava valmiutta mm. rakenteellisiin uudistuksiin, jotka parantavat tuottavuutta, työllisyyttä ja talouden kestävyyttä pitkällä aikavälillä. Valiokunta painottaa myös kustannustehokkaita toimintatapoja, hyvien käytäntöjen levittämistä sekä ennen muuta ennaltaehkäisevien palveluiden tehostamista, jolla voidaan saavuttaa säästöjä pitkällä aikavälillä. Kuntien on niin ikään pyrittävä luomaan sellaista elinvoimaisuutta ja taloudellista toimeliaisuutta, joka lisää verotuloja ja vähentää mm. työttömyydestä aiheutuvia menoja.

Työllisyyden parantamiseksi on myönteistä, että ensi keväänä käynnistyvät työllisyyden kuntakokeilut ovat herättäneet runsaasti kiinnostusta eri kokoisissa kunnissa eri puolella Suomea. Uusissa kokeiluissa tavoitteena on parantaa erityisesti nuorten, maahanmuuttajien, pidempään työttömänä olleiden sekä heikossa työmarkkina-asemassa olevien pääsyä työmarkkinoille.

Valiokunta painottaa myös hankintaosaamisen parantamista sekä digitalisaation edistämistä. Kuntien tulee hyödyntää mm. talousarvioesitykseen sisältyvää 40 milj. euron määrärahaa, joka on tarkoitettu kuntien ja kuntayhtymien digitalisaatiota ja toimintojen tehostamista edistäviin hankkeisiin.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös kuntien eriytymiskehitykseen. Kunnat eroavat kooltaan, olosuhteiltaan ja kantokyvyltään merkittävästi toisistaan ja niiden edellytykset selvitä tehtävistään ovat hyvin erilaisia. Kasvukunnissa haasteet liittyvät mm. palvelujen, investointien ja asuntorakentamisen rahoittamiseen, kun taas taantuvien alueiden kunnissa väestöpohja vähenee ja vanhenee, samalla kun palvelutarpeet kasvavat. Korkeasta kunnallisveroprosentista huolimatta kunnilla voi tällöin olla vaikeuksia lakisääteisten palvelujen järjestämisessä.

Valiokunta pitää hyvänä, että hallitus valmistelee kuntia koskevaa tilannekuvaa, jossa kootaan yhteen kuntien palvelujen nykytilaa, väestökehitystä, elinvoimaa ja kuntien taloudellisia ja muita edellytyksiä koskevat tiedot. Osana tilannekuvaa laaditaan myös kuntakohtaiset painelaskelmat kunnan talouden kehityksestä lähivuosina. Tilannekuvan valmistelu etenee vaiheittain, ja työn ensimmäisiä tuloksia on tarkoitus julkaista alkuvuodesta 2020.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Pääluokka 28

Valiokunta nostaa esille sote-uudistuksen vaikutukset kuntatalouteen ja pitää tärkeänä, että uudistuksen valmistelussa kiinnitetään vakavaa huomiota kuntatalouden tilaan. On erittäin tärkeää, että sote-tehtävät siirtyvät pois kunnilta, sillä etenkään pienillä kunnilla ei ole mahdollisuutta selviytyä niihin liittyvistä kustannuksista. Kun kuntien valtionosuudet liittyvät sote-uudistuksen jälkeen pääosin sivistystoimen tehtäviin, joutuvat väestöltään vanhenevat kunnat tilanteeseen, jossa niiden valtionosuudet ovat jäämässä varsin pieniksi. Tällaisten kuntien mahdollisuudet investointeihin ja lakisääteisten tehtävien hoitamiseen voivat olla varsin heikot.

Valiokunta painottaa, että uudistuksen yhteydessä on varmistettava kuntien mahdollisuudet selvitä tehtävistään myös uudessa sote-rakenteessa.

Pääluokka 29

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot

02. Opetushallituksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Opetushallituksen resurssit

Opetushallituksen toimintamenoihin osoitetaan 66,3 milj. euroa, joka on 5,6 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2019 varsinaisessa talousarviossa. Korotuksesta 4 milj. euroa osoitetaan perustoimintamenojen tasokorotukseen.

Valiokunta on tyytyväinen ensi vuotta koskevaan määrärahaesitykseen. Jatkossa on kuitenkin tärkeää varmistaa Opetushallituksen tehtävien edellyttämän perustoimintamenorahoituksen riittävä taso ja pyrkiä rahoituksen pitkäjänteisyyteen ja ennustettavuuteen. Opetushallituksella on keskeinen tehtävä keskusvirastona ja opetuksen kehittäjävirastona, joka vastaa suuressa määrin myös koulutuspoliittisten uudistusten käytännön toimeenpanosta siten, että ne toteutuvat laadukkaasti ja tasa-arvoisesti koko maassa.

Lukutaidon parantaminen

Hyvä ja monipuolinen luku- ja kirjoitustaito on kaiken oppimisen ja yhteiskunnassa pärjäämisen perusta ja keskeinen taito niin opiskelussa kuin työelämässä. Lukutaito ja lukuharrastus ovat myös vahvasti yhteydessä muiden aineiden oppimiseen ja osaamiseen. Viime vuosina on kuitenkin herännyt huolta lasten ja nuorten luku- ja kirjoitustaidon heikkenemisestä sekä lukemisharrastuksen vähenemisestä. Tutkimusten mukaan suomalaisten 15-vuotiaiden nuorten lukutaito on heikentynyt ja tyttöjen ja poikien väliset erot sekä alueelliset erot ovat kasvaneet. Samalla heikkojen lukijoiden osuus on kasvanut, mikä lisää riskiä syrjäytyä niin opinnoissa, työelämässä kuin muutoinkin yhteiskunnassa. Myös perheen sosioekonominen tausta vaikuttaa lukutaitoon. Saadun selvityksen mukaan korkeamman sosioekonomisen aseman perheissä lukutaito on parempi, koska nuoria kannustetaan opiskelemaan ja osoitetaan arvostusta lukemista kohtaan. Heikoimpaan sosioekonomiseen neljännekseen sijoittuvien perheiden lapsilla lukutaidon taso on sen sijaan laskenut.

On tärkeää, että jo viime vaalikaudella asetettiin kansallinen lukutaitofoorumi, joka laati syyskuussa 2018 julkaistut Lukemisen suuntaviivat. Toiminnan tuloksena käynnistettiin Lukuliiketoiminta, jonka tehtävänä on auttaa em. suuntaviivojen toimeenpanemisessa, edistää lukemista ja lisätä eri asiantuntijatahojen yhteistyötä. Lukuliikkeen toiminnan jatkamiseen on varattu ensi vuodelle 600 000 euroa (29.80.50).

Valiokunta pitää tärkeänä, että Lukuliikkeen toimintaa vahvistetaan ja huolehditaan siitä, että lukutaitoa edistetään pitkäjänteisesti. Tämä edellyttää monipuolisia toimia mm. varhaiskasvatuksessa, peruskoulussa ja toisella asteella sekä tiivistä yhteistyötä esim. kuntien, kirjastojen ja eri-

laisten kulttuurialan toimijoiden kanssa. Lukutaidon edistäminen edellyttää myös opettajien ammatillista osaamista.

Valiokunta osoittaa yhteensä 1 495 000 euroa luku- ja kirjoitustaidon parantamista edistäviin toimiin, joista keskeisin on kansallisen lukutaitostrategian laatiminen. Sen avulla edistetään Lukuliikkeen suuntaviivojen toimeenpanoa ja varmistetaan alan toimijoiden osaaminen. Strategiaan tulee sisältyä myös alue- ja kuntatason toimia, joilla edistetään lukutaitoa tukevia paikallisia rakenteita, kuten kirjastopalveluiden saatavuutta ja digitaalisia palveluja.

Opetushallituksen toimintamenoihin lisätään 975 000 euroa, mistä kansallisen lukutaitostrategian laatimiseen 150 000 euroa, Lukuliikkeen käynnistämän Lukeva kunta -ohjelman ja lukuagenttitoiminnan jatkamiseen 600 000 euroa, alueellisiin Lukuliike-tapahtumiin 100 000 euroa, lukutaitomateriaalin kehittämiseen 100 000 euroa sekä Nuori Aleksis -kilpailun järjestämiseen yläkoululaisille 25 000 euroa.

Luku- ja kirjoitustaidon edistämistä koskevaan kokonaisuuteen sisältyvät myös seuraavat määrärahalisäykset:

— 150 000 euroa Lukukeskukselle kirjailijavierailujen sekä luku- ja kirjoitustaidon edistämiseen liittyvien työpajojen toteuttamiseen (100 000 euroa) sekä maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten kielen ja lukutaidon tukemiseen (50 000 euroa); mom. 29.80.52
— 250 000 euroa yleisille kirjastoille digitaalisten palvelujen kehittämiseen; mom. 29.80.30
— 120 000 euroa Lastenkirjainstituutille Lukemo-portaalin kehittämiseen, jossa kootaan yhteen lasten- ja nuortenkirjallisuutta edistävät hankkeet ja tarjotaan toimiva työkalu opettajien koulutukseen; mom. 29.80.52.

Valiokunta toteaa, että Opetushallituksen tulee ottaa kokonaisvastuu hankkeen toimeenpanosta.

Opettajien täydennyskoulutus

Valiokunta lisää momentille 500 000 euroa opettajien osaamisen kehittämisen tukemiseen ilmastoasioissa ja kestävässä kehityksessä sekä seksuaali- ja tasa-arvokasvastuksessa. Tämä vastaa hallitusohjelman linjauksia, joiden mukaan mm. ilmastokasvatus sekä seksuaali- ja tasa-arvokasvatus otetaan läpileikkaavana teemana huomioon eri koulutusasteilla. Opettajilla ei ole kuitenkaan aina ajantasaista osaamista näiden aineiden opettamiseen eikä niiden edistämiseen kouluyhteisössä.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa *67 744 000* euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

(1.—5. kohta kuten HE 29/2019 vp)

6) *15 506 000* euroa opetustoimen ja varhaiskasvatuksen henkilöstökoulutuksesta aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen

(7.—11. kohta kuten HE 29/2019 vp)

(12. kohta kuten HE 89/2019 vp)

13) enintään 975 000 euroa luku- ja kirjoitustaidon parantamista edistävistä toimenpiteistä aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen. (Uusi)

(3. kappale kuten HE 29/2019 vp)

50. Eräät avustukset (kiinteä määräraha)

Viime vaalikaudella alkaneen karjalan kielen elvytysohjelman puitteissa on käynnistetty monipuolisia opetukseen, kirjallisuuteen, musiikkiin ja kulttuuriin liittyviä toimia. Vuoden 2019 aikana on mm. laajennettu varhaiskasvatukseen sekä koulujen kerhotoimintaan liittyvää kielenopetusta sekä lisätty kirjallisuuden ja musiikin julkaisutoimintaa. Myös vuonna 2018 perustetun Karjalan kielen lautakunnan sekä sen alaisuudessa toimivan sanastoryhmän työ on jatkunut.

Valiokunta pitää tärkeänä, että hyvin liikkeelle lähtenyt elvytysohjelma jatkuu ja etenee suunnitelmien mukaisesti. Momentille lisätään 200 000 euroa elvytysohjelman jatkamiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *1 737 000* euroa.

Käyttösuunnitelma (euroa)

1.	Svenska Finlands folkting -nimisestä järjestöstä annetun lain (1331/2003) mukainen valtionavustus	773 000
2.	Paasikivi-Seura	10 000
3.	Tammenlehvän perinneliitto	63 000
4.	Ruotsinkielisen viittomakielen elvytysohjelma	131 000
5.	Vähemmistökielisen sanomalehdistön tuki	500 000
6.	OKKA-säätiö	60 000
7.	*Karjalan kielen elvytysohjelma*	*200 000*
Yhteensä		*1 737 000*

51. Avustukset kirkolliseen ja uskonnolliseen toimintaan (kiinteä määräraha)

Valiokunta lisäsi kuluvan vuoden talousarvioon 300 000 euroa Helsingin juutalaisen seurakunnan turvallisuuden parantamiseen. Tämän avustuksen turvin seurakunta on parantanut turvallisuuttaan, mutta uhat eivät ole pienentyneet, vaan monissa maissa lisääntynyt juutalaisuusvastaisuus vaikuttaa myös suomalaiseen juutalaisyhteisöön. Se joutuu siksi panostamaan jatkuvasti ennaltaehkäiseviin turvallisuustoimenpiteisiin, kuten vartijoihin ja turvallisuusinfrastruktuuriin. Tämä koskee niin koulua, päiväkotia kuin myös kaikkia seurakuntakeskuksessa sekä hautausmaalla järjestettäviä tilaisuuksia. Turvallisuuden merkitystä korostaa seurakunnan sijainti Helsingin ydinkeskustassa asuinrakennusten ja hotellien tuntumassa.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Pääluokka 29

Valiokunta lisää momentille 300 000 euroa Helsingin juutalaisen seurakunnan synagogan ja seurakuntakeskuksen turvallisuuden ylläpitämiseen ja parantamiseen.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että jatkossa hallitus arvioi seurakunnan turvallisuustilanteen ja huolehtii siitä, että turvallisuuden edellyttämät resurssit sisältyvät talousarvioesitykseen.

Valiokunta lisää momentille 30 000 euroa Vapaa-ajattelijat ry:lle mm. uskonnon ja vakaumuksen vapauden edistämiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *3 679 000* euroa.

Käyttösuunnitelma (euroa)

1.	Avustus ortodoksiselle kirkolle (L 985/2006, 119 §)	2 579 000
2.	Avustukset Suomen Merimieskirkolle	134 000
	— mistä merimieskirkkojen rakennusavustuksiin ja rakennuslainojen hoitoon (enintään)	52 000
3.	Avustukset eräiden siirtoväen sankarihautojen hoitoon ja luovutetun alueen hautausmaiden kunnostamiseen	32 000
4.	Avustus rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille	*824 000*
5.	Avustus uskontojen vuoropuhelun edistämiseen	*110 000*
Yhteensä		*3 679 000*

53. Jatkuva oppimisen ja osaamisen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)

Hallitusohjelman mukaan tarkoituksena on laatia erillisohjelma, jolla varmistetaan maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten oppimisen edellytykset ja turvataan koulutussiirtymät. Lisäksi hallitus on päättänyt korkeakoulutuksen saavutettavuusohjelmasta.

Valiokunta lisää momentille 500 000 euroa toimenpiteisiin, joilla tuetaan maahanmuuttajien pääsyä korkeakoulutukseen. Maahanmuuttajat ovat korkeakoulutuksessa aliedustettu ryhmä, ja on siksi tärkeää käynnistää kehittämishankkeita, joilla rakennetaan esim. korkeakoulutukseen valmistavia koulutuksia.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *26 010 000* euroa.

(2. kappale kuten HE 89/2019 vp)

10. Yleissivistävä koulutus ja varhaiskasvatus

Perusopetus ja varhaiskasvatus. Valiokunta pitää myönteisinä perusopetukseen ja varhaiskasvatukseen esitettyjä resursseja. Perusopetuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelman käynnistämiseen esitetään 75,2 milj. euroa, jolla on tarkoitus edistää oppimistulosten paranemista ja vähentää eriarvoisuutta. Kyseisen ohjelman avulla pyritään yhä enemmän edistämään oppilaiden mahdollisuuksia hyvinvointiin, riittävään tuen saantiin ja erilaisten taitojen oppimiseen, jotta siirtyminen toiselle asteelle sujuu hyvin.

Myös varhaiskasvatuksen laatua parannetaan, sillä hallitus esittää 32,5 milj. euroa (29.10.20) toimenpideohjelman toteuttamiseen laadun ja tasa-arvon vahvistamiseksi sekä osallistumisasteen nostamiseksi. Ohjelmaan sisältyy mm. kaksivuotisen esikoulun pilotointi, kolmiportaisen tuen mallin kehittäminen varhaiskasvatukseen sekä tutkimushankkeen käynnistäminen toimenpiteiden vaikuttavuuden ja tulosten seuraamiseksi. Keskeistä on myös subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden palauttaminen ja lapsiryhmien koon pienentäminen, jotka rahoitetaan kuntien peruspalveluiden valtionosuudesta momentilta 28.90.30.

Varhaiskasvatuksen laadun parantaminen on perusteltua, sillä saadun selvityksen mukaan varhaiskasvatusyksiköiden väliset erot ovat kasvaneet. On siksi tärkeää, että myös positiivisen diskriminaation edistämiseen osoitettu rahoitus jatkuu, jotta yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja palveluiden saavutettavuus paranevat.

Varhaiskasvatuksen puutteet johtuvat osin osaavan henkilöstön riittämättömyydestä, sillä pedagogisen henkilöstön saatavuudessa on ollut jo pitkään ongelmia. Onkin tärkeää, että vuonna 2018 käynnistyi nelivuotinen 1 000 koulutuspaikan lisäys, johon on osoitettu 28 milj. euron rahoitus vuosille 2018—2021. Saadun selvityksen mukaan varhaiskasvatuksen opettajankoulutuksen hakijamäärät ovat kuitenkin vähentyneet merkittävästi viime vuosina. Valiokunta pitää tärkeänä, että hakijamäärän vähenemiseen vaikuttavat syyt selvitetään ja alan houkuttelevuutta lisätään, jotta laadukas ja tasapuolinen varhaiskasvatus voidaan turvata alueellisesti kattavasti.

Lukiokoulutuksen rahoituksen vahvistamiseksi opiskelijakohtaisiin yksikköhintoihin tehdään yhteensä 18 milj. euron lisäys, josta 7,5 milj. euroa on valtion rahoitusosuutta. Muutoin lukiokoulutuksen resursseja vahvistetaan vasta vuodesta 2021 lukien, jolloin lukiouudistuksen toimeenpanoon varataan 4 milj. euroa ja vuodesta 2022 eteenpäin 8,5 milj. euroa sisältäen ylioppilastutkinnon uusimiskertojen lisäkustannukset.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota siihen, että valtionosuusrahoitus ei vastaa lukiokoulutuksen todellisia kustannuksia, sillä aiempina vuosina tehtyjen leikkausten jäljiltä lukiokoulutuksen rahoitustaso on laskenut vuositasolla 100—120 milj. euroa. Käytännössä kunnat joutuvat osallistumaan yhä enemmän kustannuksiin, minkä lisäksi oppilasryhmät ovat kasvaneet ja moni lukio on joutunut karsimaan valinnaisista kursseista.

Valiokunta pitää hyvänä hallitusohjelman mukaista tavoitetta vahvistaa lukiokoulutuksen laatua. Tämä edellyttää myös laatua koskevien kriteerien määrittelyä sekä panostuksia opettajien osaamisen kehittämiseen mm. digitaitojen parantamiseksi sekä uuden opetussuunnitelman toimeenpanon varmistamiseksi.

20. Perusopetuksen, varhaiskasvatuksen, vapaan sivistystyön ja lukiokoulutuksen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)

Hallitusohjelman mukaan tavoitteena on vahvistaa suomi tai ruotsi toisena kielenä (s2) -opetusta varhaiskasvatuksessa velvoittavaksi ja panostaa maahanmuuttajataustaisten oppilaiden tukemiseen koulutuksen nivelvaiheessa.

Valiokunta lisää momentille 1 000 000 euroa suomi tai ruotsi toisena kielenä (s2) -opetuksen kehittämiseen ja henkilöstön kouluttamiseen varhaiskasvatuksessa sekä maahanmuuttajataustaisten oppilaiden tukemiseen koulutuksen nivelvaiheessa. Tämä edistää myös koulutuksen laatua ja tasa-arvoa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *118 415 000* euroa.

(2. kappale kuten HE 29/2019 vp)

30. Valtionosuus ja -avustus yleissivistävän koulutuksen ja varhaiskasvatuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Kerho- ja harrastustoiminta. Koulujen kerhotoimintaan ehdotetaan 2,9 milj. euroa, minkä lisäksi talousarvioesitykseen sisältyy 5 milj. euron määräraha koulupäivän yhteydessä järjestettävään harrastustoimintaan. Tarkoitus on vahvistaa koulupäivän yhteydessä järjestettävää aamu- ja iltapäivätoimintaa erityisesti toisen vuosiluokan sekä erityistä tukea tarvitsevien osalta ja edistää oppilaiden toimintaan osallistumista.

Valiokunta pitää näitä toimintoja tärkeinä ja niiden kehittämistä kannatettavana. Jatkossa on kuitenkin perusteltua arvioida mahdollisuuksia kerho- ja harrastustoiminnan rahoitusjärjestelmän selkeyttämiseen esim. siten, että kerhotoimintaan osoitettu valtionavustus nivotaan osaksi harrastustoimintaan suunnattua rahoitusta. Tavoitteena tulisi olla myös pysyvän rahoitusratkaisun löytäminen toiminnalle, jotta sitä voidaan toteuttaa ja kehittää pitkäjänteisesti.

31. Valtionosuus ja -avustus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentin määrärahaan (162,7 milj. euroa) sisältyy noin 7,5 milj. euron korotus, josta 5 milj. euroa on tarkoitettu jatkuvaan oppimiseen kertaluonteisena valtionavustuksena, minkä lisäksi huomioon on otettu kustannustason nousu (1,9 milj. euroa).

Vapaa sivistystyö kantaa laajaa vastuuta maahanmuuttajien aktiivisesta kotoutumisesta suomalaiseen yhteiskuntaan, sillä vapaan sivistystyön oppilaitokset järjestävät mm. kotouttavaa kieli-, luku- ja kirjoitustaito- sekä kulttuurikoulutusta ja kotoutumiskoulutusta. Opinnot vahvistavat myös opiskelijoiden yhteiskunta- ja työelämäorientaatiota.

Valiokunnan huomiota on kiinnitetty siihen, että momenttiin sisältyvä määräraha (4,9 milj. euroa) kattaa käytännössä vain opiskelijamaksujen osuuden eli 43 prosenttia suoritteesta. Tavoittee-

na on kuitenkin ollut, että maahanmuuttajien kotoutumiskoulutukseen tulisi valtion 100 prosentin rahoitus, joka kattaisi sekä koulutuksen valtionosuuden että opiskelijamaksun osuuden. Koulutuksen järjestäminen on siten riippuvaista siitä, missä määrin ylläpitäjä voi vähentää muuta vapaan sivistystyön koulutusta järjestääkseen maahanmuuttajille suunnattua koulutusta.

Valiokunta pitää tärkeänä, että kotoutumiskoulutuksen määrärahatarve arvioidaan ja sen rahoitus turvataan. Integroitumisen ja työllistymismahdollisuuksien edistämiseksi on myös tärkeää, että koulutusmahdollisuuksia tarjotaan riittävästi myös silloin, kun kotoutumisaika on jo päättynyt. Tämä ryhmä jää kotoutumissuunnitelmaan perustuvan valtionosuusrahoituksella järjestetyn koulutuksen sekä muun kotoutumiskoulutuksen ulkopuolelle. Erityisen tärkeä kohderyhmä on maahanmuuttajanaiset.

Valiokunta pitää hyvänä, että hallitus esittää momentille 5 milj. euron lisäystä *jatkuvan oppimisen edistämiseen,* sillä vapaa sivistystyö tarjoaa matalan kynnyksen oppimisen paikkoja etenkin vaikeasti työllistyvälle kohderyhmälle, joka tarvitsee mm. perus- ja digitaitojen päivittämistä. Tämä vastaa hyvin myös hallitusohjelman linjausta, jonka mukaan tarjolla tulisi olla yksilöityjä koulutusratkaisuja aikuisten puuttuvien perustaitojen vahvistamiseen.

Valiokunta lisää momentille 2 500 000 euroa jatkuvan oppimisen edistämiseen ja korostaa tarvetta rahoituksen pitkäjänteisyyteen.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös *kesäyliopistojen* pitkään jatkuneeseen rahoitusvajeeseen. Saadun selvityksen mukaan valtion rahoitus kattaa noin puolet kustannuksista, mutta toinen puoli jää opiskelijoiden ja osin myös kuntien vastuulle. Vaarana on kurssimaksujen tuntuva nousu, mikä heikentää osallistumismahdollisuuksia ja jatkuvan oppimisen edellytyksiä.

Valiokunta katsoo, että kesäyliopistot ovat merkittäviä vapaan sivistystyön kouluttajia, jotka vastaavat mm. alueen osaamis- ja sivistystarpeisiin sekä työn muutoksista johtuviin jatkuvan oppimisen haasteisiin. Kesäyliopistot järjestävät yli 60 paikkakunnalla opetusta myös senioriväestölle, millä on tärkeä merkitys eläkeiässä olevien kansalaisten hyvinvoinnille.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *165 216 000* euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

(1. kohta kuten HE 29/2019 vp)

2) enintään *12 918 000* euroa edellä mainitun lain 14 §:n mukaisiin avustuksiin.

(Taulukko kuten HE 29/2019 vp)

(3. kappale kuten HE 29/2019 vp)

51. Valtionavustus järjestöille (kiinteä määräraha)

Valiokunta lisää momentille 1 230 000 euroa, josta osoitetaan
— 400 000 euroa Naisjärjestöjen valtionavustuksiin

— 75 000 euroa Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:lle
— 70 000 euroa Marttaliitto ry:lle
— 5 000 euroa Finlands svenska Marthaförbund rf:lle
— 80 000 euroa Karjalan Liitto ry:lle
— 50 000 euroa Kriittiselle korkeakoululle
— 300 000 euroa Suomi-koulujen toimintaan
— 250 000 euroa Kansanvalistusseuran ylläpitämän Etäkoulu Kulkurin ja Nomandskolan toimintaan.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *8 743 000* euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) *918 000* euroa eräiden naisjärjestöjen valtionavusta annetun lain (663/2007) mukaisiin valtionavustuksiin

2) *6 299 000* euroa avustusten maksamiseen Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:lle, Marttaliitto ry:lle ja Käsi- ja taideteollisuusliitto TAITO ry:lle ja niiden edelleen jaettavaksi piiri- tai jäsenjärjestöilleen, Finlands svenska Marthaförbund rf:lle, Sami Duodji ry:lle, järjestöille sivistystyöhön, Karjalan Liitto ry:lle, Sofian kannatusyhdistys ry:lle sekä Kriittiselle korkeakoululle

3) *1 526 000* euroa avustusten maksamiseen kodin ja koulun yhteistyöstä huolehtiville järjestöille, Kehittämiskeskus Opinkirjo ry:lle, koulun vapaan harrastustoiminnan tukemiseen, Suomen lasten ja nuorten kuvataidekoulujen liitto ry:lle, Ympäristökasvatuksen seura ry:lle, Kesälukioseura ry:lle, Suomi-koulujen Tuki ry:lle ja Suomi-koulujen toimintaan ja kehittämiseen sekä kotiperuskoulu/hemgrundskola -toimintaan sekä vaihto-oppilasjärjestöjen ja lukiolaisten tiedeolympiatoiminnan tukemiseen.

20. Ammatillinen koulutus

30. Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen koulutukseen (arviomääräraha)

Momentin määräraha on 917,6 milj. euroa, joka on n. 111 milj. euroa kuluvaa vuotta enemmän. Määrärahaan sisältyy kertaluonteinen 80 milj. euron lisäys, joka osoitetaan opettajien ja ohjaajien palkkaamiseen sekä opetuksen ja ohjauksen tukitoimiin, sekä pysyvä 2,5 milj. euron lisäys, joka on tarkoitettu työpaikkaohjaajien koulutuksen lisäämiseen ja kehittämiseen. Lisäksi urheilijoiden ammatillisen koulutuksen tukemiseen lisätään 0,5 milj. euroa, minkä ohella kustannustason nousu (20 milj. euroa) otetaan huomioon.

Valiokunta pitää lisäyksiä tärkeinä, sillä ne edistävät ammatillisen koulutuksen reformin toimeenpanoa. Erityisen tärkeää on, että ohjaukseen, lähiopetukseen sekä työpaikkaohjaajien koulutukseen käytettäviä resursseja lisätään, mikä tukee nimenomaan niitä oppilaita, jotka tarvitsevat enemmän tukea opintojensa loppuun suorittamiseen. On myös tärkeää, että koulutus vastaa mahdollisimman hyvin jatkuvasti muuttuviin työelämän tarpeisiin ja edistää työllisyyttä ja yrit-

täjyyttä. Koulutuksenjärjestäjien kannalta on tärkeää, että rahoitus on tasapuolista, avointa ja ennakoitavissa olevaa.

Valiokunta viittaa myös pöytäkirjamerkintään, joka sisältyy vuoden 2019 neljättä lisätalousarvioesitystä koskevaan neuvotteluun. Sen mukaan hallitus varautuu tarkastelemaan ammatillisen koulutuksen lisämäärärahatarpeita vuoden 2020 ensimmäisessä lisätalousarviomenettelyssä.

40. Korkeakouluopetus ja tutkimus

Valiokunta on tyytyväinen korkeakouluopetuksen ja tutkimuksen resurssien vahvistamiseen. Yliopistojen perusrahoitusta lisätään 40 milj. eurolla ja ammattikorkeakoulujen perusrahoitusta vastaavasti 20 milj. eurolla. Lisäksi kustannustason nousu (41,7 milj. euroa ja 20,4 milj. euroa) otetaan täysimääräisesti huomioon.

Myös tutkimus- ja tiedeyhteisön kansainvälistä kilpailukykyä ja vetovoimaa tuetaan panostamalla tutkimusympäristöihin ja tutkimusinfrastruktuureihin, sillä Suomi varautuu isännöimään yhtä eurooppalaisen suurteholaskennan EuroHPC-yhteisyrityksen supertietokonetta. Suomen rahoitusosuus on vuosina 2019—2026 enimmillään yhteensä 48 milj. euroa, josta puolet rahoitetaan opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalta. Myös tutkimusaineistojen ja -tulosten hyödyntämistä edistetään ja mm. aineistojen digitointia ja Kansallisarkiston resursseja lisätään.

Suomen Akatemian valtuudeksi esitetään 347,1 milj. euroa, joka on 21 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2019. Muutos aiheutuu mm. Lippulaivahankkeen vuoden 2019 valtuuden poistumisesta (-25 milj. euroa) sekä edellä mainitun supertietokoneen hankinnasta, johon osoitetaan Akatemian valtuudesta 10 milj. euroa. Vuosien 2018 ja 2019 Lippulaiva-ohjelmien valtuuksien perusteella tapahtuvat määrärahojen maksatukset jatkuvat myös kuluvan vaalikauden ajan. Lippulaiva-hankkeessa yhdistyvät mm. korkeatasoinen tutkimus ja vahva yhteistyö elinkeinoelämän ja muun yhteiskunnan kanssa.

Tutkimusrahoituksen kokonaisuutta arvioitaessa on syytä kiinnittää huomiota myös työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla toimivan Business Finlandin rahoitukseen, johon esitetään 38,5 milj. euron lisäystä.

Valiokunta pitää myös hyvänä hallituksen tavoitetta lisätä korkeakoulututkintojen määrää siten, että puolet 25—34-vuotiaista suorittaa korkeakoulututkinnon vuoteen 2030 mennessä. Tavoite on tärkeä, sillä Suomen menestys riippuu mm. siitä, saadaanko työmarkkinoille riittävästi korkean tason osaajia. Tällä hetkellä osuus on vain 41 prosenttia, ja Suomi jää näin OECD-maiden keskiarvon (44 prosenttia) alapuolelle ja kauas (sijalle 27) muiden Pohjoismaiden taakse. Tutkintotavoitteiden kasvattamisen vaatimat resurssit on myös turvattava.

Valiokunta painottaa resurssien turvaamista myös tilanteissa, joissa fuusiot tai korkeakoulujen muut merkittävät rakenteelliset muutokset aiheuttavat esim. tietojärjestelmiin tai tilakysymyksiin liittyviä ylimääräisiä menoja.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Pääluokka 29

Valiokunta korostaa *tutkimuksen, kehityksen ja innovaatioiden* merkitystä ja pitää tärkeänä hallituksen tavoitetta nostaa TKI-menojen bkt-osuus 4 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä. Tämä vastaa myös tutkimus- ja innovaationeuvoston asettamaa sekä korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2030:een sisältyvää tavoitetta. Panostukset tutkimus- ja kehittämistoimintaan ovat laskeneet vuodesta 2009 lähtien, jolloin niiden osuus bkt:sta oli 3,75 prosenttia. Vuonna 2018 vastaava luku oli enää 2,74 prosenttia.

Onkin tärkeää, että valtion T&K-menot kääntyvät ensi vuonna kasvuun, kun mm. korkeakoulujen ja Business Finland Oy:n rahoitusta lisätään. Asetetun tavoitteen (4 %) saavuttaminen edellyttää kuitenkin vielä merkittäviä lisäpanostuksia, sillä saadun selvityksen mukaan nyt esitetty rahoituksen lisäys on vain noin kolmasosa siitä, mitä 4 prosentin tavoitteen saavuttaminen merkitsisi tasaisella kasvulla. T&K-menojen suhde bruttokansantuotteeseen ei myöskään vielä parane, sillä talousarvioesityksen mukaan niiden bkt-osuuden arvioidaan olevan ensi vuonna 2,72 prosenttia, mikä vastaa kuluvan vuoden tasoa.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että hallitusohjelmaan sisältyvästä 4 prosentin tavoitteesta pidetään johdonmukaisesti kiinni, sillä osaaminen ja korkeatasoinen T&K-toiminta on Suomen menestymisen ja kansainvälisen kilpailukyvyn välttämätön edellytys. On myös tärkeää, että julkisen rahoituksen ratkaisuilla kannustetaan yliopistoja, ammattikorkeakouluja, tutkimuslaitoksia ja yrityksiä edistämään innovaatiopotentiaalia omaavien keskittymien luomista ja kehittymistä. Julkisen rahoituksen avulla on niin ikään vivutettava yritysten T&K-aktiivisuutta ja kannustettava yksityisiä sijoittajia panostamaan tutkimukseen.

Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan rahoitustavoite on erittäin kunnianhimoinen ja mittava tavoite. Sen toimeenpano edellyttää selkeää vaalikaudet ylittävää ohjelmaa, jonka puitteissa Suomella on kestävällä tavalla mahdollisuudet saavuttaa asetetut tavoitteet.

20. Korkeakoululaitoksen ja tieteen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunta lisää momentille 300 000 euroa Turun yliopiston TROSSI-sisäilmayksikön toimintaan ja sisäilmasairauksiin liittyvään tutkimushankkeeseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *31 119 000* euroa.

(2. kappale kuten HE 29/2019 vp)

80. Taide ja kulttuuri

Taiteeseen ja kulttuuriin ehdotetaan noin 482 milj. euroa, jossa on lisäystä edelliseen vuoteen noin 34 milj. euroa. Talousarvioesitykseen sisältyy useita positiivisia muutoksia taiteen ja kulttuurin alueelle. Taiteilija-apurahan tasoa korotetaan, esittävän taiteen rahoitus paranee ja taiteen perusopetuksen resursseja lisätään. Myös lastenkulttuuria ja kulttuurimatkailun kehittämistä tuetaan. On niin ikään myönteistä, että Kansallisteatterin korjaus käynnistyy.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Pääluokka 29

Valiokunta on tyytyväinen näihin lisäyksiin, sillä ne vahvistavat kulttuurin ja taiteen valtakunnallista saatavuutta, kulttuuripalvelujen monipuolisuutta, yleisöpohjaa ja koko toimialan kasvua. Tämä edistää osaltaan myös luovan talouden kasvua, johon liittyy merkittävää kasvupotentiaalia.

Tutkimusten mukaan taiteella ja kulttuurilla on myönteisiä vaikutuksia myös väestön terveyteen ja hyvinvointiin. On siksi tärkeää lisätä taiteen ja kulttuurin roolia terveyden edistämisessä sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa ja rakenteissa. Myös taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta tulee edistää ja huolehtia siitä, että kulttuuri ja taide ovat kaikkien ulottuvilla.

Eräänä hyvänä toimintamallina kulttuurin saavutettavuuden parantamisessa on Suomen Kulttuurirahaston, Svenska kulturfondenin ja Suomen lastenkulttuurikeskusten liiton *Taidetestaajat*-hanke, joka vie kolmen vuoden ajan kaikki Suomen kahdeksasluokkalaiset kahdelle taidevierailulle esimerkiksi teatteriin, oopperaan tai taidemuseoon. Hanke on tavoittanut koulut lähes sataprosenttisesti, mutta sen rahoitus on päättymässä kesällä 2020. Säätiöt ovat lupautuneet rahoittamaan hanketta vielä yhden vuoden ajan 50 prosentilla ja sen jälkeen alenevalla osuudella, mikäli myös valtio osallistuu kustannuksiin. Valiokunta lisää 1 400 000 euroa momentille 29.80.52 koululaisten tasa-arvoisten taidevierailujen toteuttamiseen.

Valiokunta pitää tärkeänä, että hallitusohjelman mukaisesti kulttuurin ja taiteen määrärahojen osuutta valtion budjetissa pyritään pitkällä aikavälillä kasvattamaan asteittain yhteen prosenttiin.

04. Museoviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunta on tyytyväinen Museoviraston perusrahoituksen tasokorotuksen (1,2 milj. euroa), mikä tasapainottaa budjettia ja antaa mahdollisuuden tuloksellisen toiminnan vakiinnuttamiseen.

Museoviraston kulttuuri- ja nähtävyyskohteiden tilakustannuksissa on otettu huomioon vuokramenoihin liittyvä indeksikorotus (mom. 29.80.20), mutta Museoviraston toimintamenomomentilla niitä ei ole otettu huomioon. Museoviraston vuokramenot ovat suuret (7,1 milj. euroa), joten indeksikorotuksella on suuri käytännön merkitys.

Valiokunta pitää tärkeänä, että Kansallismuseon näyttelytilojen laajennushanke etenee hallitusohjelman linjausten mukaisesti.

16. Ylimääräiset taiteilija- ja sanomalehtimieseläkkeet (arviomääräraha)

Talousarvioesityksen mukaan määrärahaa saa käyttää enintään 51:n täyttä eläkettä vastaavan ylimääräisen taiteilijaeläkkeen myöntämiseen. Tämä vastaa myös kuluvan vuoden tasoa.

Valiokunta pitää tärkeänä, että eläkkeiden lukumäärää pyritään nostamaan, sillä tarve ylimääräisille taiteilijaeläkkeille on selvästi edellä mainittua suurempi. Esim. vuonna 2018 hakemuksia oli 531 ja tänä vuonna 542.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Pääluokka 29

30. Valtionavustukset yleisten kirjastojen toimintaan (kiinteä määräraha)

Valiokunta on tyytyväinen siihen, että momentin määrärahaan esitetään 1 milj. euron korotusta yleisten kirjastojen saavutettavuuden parantamiseen ja kirjastoautojen hankintaan. Kirjastoautot ovat erinomainen tapa vahvistaa kansalaisten yhdenvertaisuutta kirjastopalvelujen saatavuudessa niin haja-asutusalueilla kuin kasvavilla kaupunkialueilla. Ne vievät kirjastopalveluja myös kouluihin, päiväkoteihin tai hoivalaitoksiin, joihin ei ole tarkoituksenmukaista rakentaa erillisiä kirjastotiloja tai resursoida pysyvää henkilökuntaa.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös e-kirjojen merkitykseen, joka on kasvanut digitalisaation myötä. E-kirjojen tarjonnassa on kuitenkin merkittäviä kuntakohtaisia eroja. On sen vuoksi perusteltua kehittää e-kirjojen alueellista saatavuutta ja tasa-arvoa pilottihankkeena, jossa kokeillaan kuntien yhteistä e-kirjastoa.

Valiokunta lisää momentille 250 000 euroa e-kirjaston kehittämiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *5 012 000* euroa.

(2. kappale kuten HE 29/2019 vp)

31. Valtionosuus ja -avustus teattereiden, orkestereiden ja museoiden käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Valiokunta viittaa momentin 29.80.52 kohdalla todettuun ja lisää momentille 2 615 000 euroa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *67 840 000* euroa.

(2. kappale kuten HE 29/2019 vp)

(3. kappale kuten HE 89/2019 vp)

52. Rahapelitoiminnan tuotot taiteen edistämiseen (arviomääräraha)

Valiokunta lisää momentille 2 615 000 euroa, josta osoitetaan

— 150 000 euroa Lukukeskukselle kirjailijavierailujen sekä luku- ja kirjoitustaidon edistämiseen liittyvien työpajojen toteuttamiseen (100 000 euroa) sekä maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten kielen ja lukutaidon tukemiseen (50 000 euroa)
— 120 000 euroa Lastenkirjainstituutille Lukemo-portaalin kehittämiseen, jossa kootaan yhteen lasten- ja nuorten kirjallisuutta edistävät hankkeet ja tarjotaan toimiva työkalu opettajien koulutukseen
— 1 400 000 euroa koululaisten tasa-arvoisten taidevierailujen toteuttamiseen, eli ns. Taidetestaajat-hankkeen jatkamiseen
— 100 000 euroa DocPoint-festivaalin 20-vuotisjuhlan valmisteluihin sekä lasten ja nuorten dokumenttielokuvakiertueen kehityshankkeesen

— 50 000 euroa Sodankylän elokuvafestivaalien 35-vuotisjuhlien järjestelyihin
— 100 000 euroa Women in Film and Television Finland (WIFT Finland) ry:n toimintaan
— 100 000 euroa Uudenkaupungin Crusell-viikon yhteydessä järjestettävän puupuhallinkilpailun järjestämiseen
— 100 000 euroa Saamelaiskäräjille saamelaisen taiteen ja kulttuurin edistämiseen
— 70 000 euroa sotakorvausalus Vegan kunnostamiseen
— 200 000 euroa Sastamalassa sijaitsevan Keikyän puisen riippusillan kunnostamiseen
— 80 000 euroa Tampereen oopperan toimintaan
— 40 000 euroa Lapin karvalakkilähetystöstä kertovan oopperan tuotantoon Rovaniemellä
— 25 000 euroa Vekarateatterin 30-vuotisjuhlajärjestelyihin
— 40 000 euroa Muoniossa toimivan Suomen kalakirjaston toiminnan edistämiseen
— 20 000 euroa Raahessa sijaitsevan Olkijoen Rauhanpirtin kunnostamiseen
— 20 000 euroa Yläneen luontokapinetin näyttelyn kehittämiseen.

Momentilta vähennetään 2 615 000 euroa, joka lisätään momentille 29.80.31. Momentin loppusumma ei edellä todetun johdosta muutu.

90. Liikuntatoimi

Liikuntatoimeen ehdotetaan 165,9 milj. euron määrärahaa, joka koostuu rahapelitoiminnan voittovaroista (150,7 milj. euroa) sekä yleiskatteellisista budjettivaroista (n. 15,2 milj. euroa). Rahapelitoiminnan voittovarat vähenevät kuluvaan vuoteen verrattuna noin 4 milj. euroa, ja siksi esim. liikuntapaikkarakentamisen avustusten arvioidaan saadun selvityksen mukaan alenevan n. 1,6 milj euroa. Budjettivarojen lisäämisen vuoksi liikunnan kokonaismääräraha kasvaa kuitenkin noin 6 milj. euroa. Myös liikunnan kansalaistoimintaan osoitetut resurssit säilyvät kuluvan vuoden tasolla.

Liikuntapoliittisen selonteon sekä hallitusohjelman linjausten toimeenpanoa varten talousarvioesitykseen sisältyy uusi 5,3 milj. euron määräraha (29.90.56), joka osoitetaan liikunnan ja huippu-urheilun edistämiseen. Määrärahaa käytetään ikäihmisten liikkumishankkeen pilotointiin, seuratuen nostamiseen, lajien tehostamistukeen sekä urheiluakatemioiden ja valmennuskeskusten toimintaan. Tämän lisäksi käynnistetään hallitusohjelman mukaisesti Liikkuva Suomi -ohjelma, jonka toimenpiteitä ovat Liikkuva opiskelu, Liikkuva varhaiskasvatus ja Liikkuva aikuinen -ohjelmien toimeenpano sekä virkistyskäyttöön tarkoitettu liikuntapaikkarakentaminen. Tähän kokonaisuuteen osoitetaan 8 milj. euron rahoitus (29.90.30).

Valiokunta pitää näitä lisäpanostuksia erittäin tärkeinä, sillä tarve liikkumisen lisäämiseen on suuri. Lapsista ja nuorista vain noin kolmannes, aikuisväestöstä viidennes ja ikäihmisistä muutama prosentti liikkuu terveytensä kannalta riittävästi. Liikkumattomuus aiheuttaa yhteiskunnalle merkittäviä kustannuksia sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Lyhyen aikavälin suoriksi terveydenhuollon vuosittaisiksi kustannuksiksi on arvioitu noin 600 milj. euroa vuodessa, joka on 3 prosenttia Suomen terveydenhuollon kokonaiskustannuksista. Liikkumattomuus aiheuttaa myös muita kustannuksia, kuten sairauspoissaoloista aiheutuvaa tuottavuuden alenemista ja menetettyjä elinvuosia. Kun nämä kustannukset lasketaan mukaan, liikkumattomuuden kustannuksiksi ar-

vioidaan laskentatavasta riippuen 3,2—7,5 mrd. euroa vuodessa. (VN:n selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 31/2018).

Valiokunta viittaa liikuntapoliittisesta selonteosta antamaansa lausuntoon (VaVL 14/2018 vp — VNS 6/2018 vp) ja korostaa myös tässä yhteydessä sellaisen liikuntatoiminnan tukemista, joka edistää kansanterveyttä ja sen myötä koko kansantaloutta. Siten etenkin kaikkein vähiten liikkuvat tulisi saada liikunnallisemman elämäntavan piiriin. Myös sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa tulisi entistä enemmän korostaa liikkumisen merkitystä osana ennalta ehkäisevää terveydenhuoltoa ja monien sairauksien hoitoa.

Lisäksi valiokunta painottaa lasten ja nuorten liikunnan edistämistä, sillä liikuntatottumukset syntyvät jo varsin varhaisessa vaiheessa. Erityisen tärkeää on jatkaa niitä toimintatapoja ja hyviä käytäntöjä, joita Liikkuva koulu -hankkeen yhteydessä on käynnistetty ja kehitetty.

Liikkuva koulu -ohjelman ja harrastustakuun täydentämiseksi valiokunta lisää 100 000 euroa momentille 29.90.50 ns. Drop-in -hankkeen käynnistämiseen. Sen tarkoituksena on lisätä harrasteliikuntaa erityisesti siten, että syrjäytymisvaarassa olevia lapsia ja nuoria ohjataan liikkumaan urheiluseuroihin, kunto- ja terveysliikunnan pariin ja saamaan samalla sosiaalisia kontakteja.

Valiokunta on tyytyväinen siihen, että hallitusohjelmaan sisältyy kirjaus liikuntapoliittisen koordinaatioelimen perustamisesta. Tämä vastaa myös liikuntapoliittisen selonteon linjauksia. Toimielin huolehtii poikkihallinnollisen yhteistyön vahvistamisesta ja liikuntavaikutusten huomioon ottamisesta eri hallinnonaloilla ja toiminnoissa.

Valiokunta on niin ikään tyytyväinen nuorten urheilijoiden toimeentulon tukeen osoitettuihin resursseihin. Urheilijoiden valmennus- ja harjoitteluapurahoihin on varattu 2,3 milj. euroa, joka vastaa kuluvan vuoden tasoa. Myös urheilu-uran ulkopuolisen työuran edistämiseen tarkoitetut opiskeluapurahat säilyvät nykyisellä tasolla, mikä edistää tavoitteellisen urheilun ja opiskelun yhdistämistä. Lisäksi urheiluakatemioille ja valmennuskeskuksille osoitetaan hallitusohjelman mukainen 2 milj. euron lisäpanostus, mikä edistää nuorten urheilijoiden toimeentuloa, kun akatemioiden ja valmennuskeskusten olosuhteet paranevat.

50. Rahapelitoiminnan tuotot urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen (arviomääräraha)

Valiokunta on edellä luvun 29.90 perusteluissa todennut, että momentille 29.90.50 lisätään 100 000 euroa syrjäytymistä ehkäisevän, ns. Drop-in -hankkeen käynnistämiseen.

Momentilta vähennetään 100 000 euroa, joka lisätään momentille 29.90.52. Momentin määräraha ei edellä esitetyn johdosta muutu.

52. Valtionosuus liikunnan koulutuskeskuksille ja rahoitus liikuntatieteellisten hankkeiden arviointikustannuksiin (kiinteä määräraha)

Valiokunta viittaa edellä momentin 29.90.50 kohdalla todettuun ja lisää momentille 100 000 euroa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *1 997 000* euroa.

(2. kappale kuten HE 29/2019 vp)

91. Nuorisotyö

50. Rahapelitoiminnan tuotot nuorisotyön edistämiseen (arviomääräraha)

Nuorisotyön tavoitteena on tukea mm. nuorten osallisuutta ja elämänhallintaa sekä mahdollisuuksia tasavertaisiin ja saavutettaviin harrastuksiin. Nuorisotyöhön osoitetaan noin 79 milj. euroa, joka on 1 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2019 varsinaisessa talousarviossa. Myös työpajatoiminnan resursseja lisätään 2 milj. eurolla, minkä lisäksi valtakunnallisen digitaalisen järjestelmän kehittämiseen esitetään 1,2 milj. euroa.

Suurin osa nuorista voi hyvin ja on varsin optimistinen omasta tulevaisuudestaan. Nuorten välinen polarisaatio on kuitenkin merkittävää, ja osalla nuorista on kasautuvaa huono-osaisuutta. Saadun selvityksen mukaan Suomessa arvioidaan olevan yli 60 000 syrjäytynyttä nuorta, minkä lisäksi 120 000 lasta ja nuorta elää syrjäytymisuhan alla. Vakavassa ylisukupolvisessa syrjäytymisriskissä on 20 000 lasta ja nuorta. Arvioiden mukaan syrjäytymisriski kasvaa varhaisaikuisuudessa viisinkertaiseksi, jos lapsi päätyy lastensuojeluun varhaisessa lapsuudessa tai kouluikäisenä. Ne nuoret, jotka eivät saavuta perusasteen jälkeistä tutkintoa, jäävät yhtä suurella todennäköisyydellä syrjään kuin lastensuojelun asiakkaat. Saadun selvityksen mukaan osa syrjäytymisriskissä olevista jää pysyvämmin syrjään, mutta palvelut onnistuvat kuitenkin suojaamaan ja vähentämään riskeiltä sekä korjaamaan ongelmia.

Valiokunta toteaa, että syrjäytyminen aiheuttaa inhimillisen kärsimyksen lisäksi mittavia menetyksiä kansantaloudelle ja yhteiskunnalle ja sen ehkäisyyn ja vähentämiseen on siksi panostettava määrätietoisesti. Valiokunta korostaa ennaltaehkäiseviä ja matalan kynnyksen toimia, joilla voidaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa tarjota kokonaisvaltaisia ja sektorirajat ylittäviä palveluja, joissa otetaan huomioon lasten ja nuorten yksilölliset tarpeet. Syrjäytymisen ehkäisyyn tulee siten kiinnittää huomiota jo neuvoloista ja varhaiskasvatuksesta lähtien aina aikuisuuteen saakka. Valiokunta painottaa toiminnan moniammatillisuutta ja palvelujen oikea-aikaisuutta. Myös toimenpiteiden vaikuttavuutta ja laatua tulee seurata.

Valiokunta lisää momentille nuorten syrjäytymisen ennaltaehkäisyyn 250 000 euroa, joka on tarkoitettu Gutsy Go -menetelmän valmisteluun ja toiminnan valtakunnallistamiseen. Kyseessä on yläkoululaisille tarkoitettu, syrjäytymistä ehkäisevä hanke, jonka kohteena on koko 14-vuotiaiden ikäluokka. Tarkoituksena on lisätä nuorten yhteiskunnallista osallisuutta, toiveikkuutta, luottamusta ja itsetuntoa. Menetelmä on integroitavissa osaksi koulun arkea, ja sen puitteissa pyritään löytämään ratkaisuja kaupungin ongelmakohtiin, toteuttamaan ja kuvaamaan niitä koskevat projektit. Tämän jälkeen ne julkaistaan koko yhteisölle ja myös valtakunnalliseen mediaan. Ensi vuoden aikana on tarkoitus mm. kehittää koulutusmalli valtakunnalliseksi yhteistyössä opetusalan ammattilaisten kanssa ja luoda valtakunnallisesti yhtenäiset mediatyökalut.

Momentilta vähennetään 250 000 euroa, joka lisätään momentille 29.91.51. Momentin määräraha ei edellä esitetyn johdosta muutu.

51. Nuorten työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunta viittaa edellä momentin 29.91.50 kohdalla todettuun ja lisää momentille 250 000 euroa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *23 513 000* euroa.

(2. kappale kuten HE 29/2019 vp)

52. Eräät avustukset (siirtomääräraha 2 v)

Saamelaisten kulttuuri- ja kielipesätoiminta. Saamelaisten kulttuuri- ja kielipesätoimintaan ehdotetaan yhteensä 1,2 milj. euron rahoitusta, jolla järjestetään kulttuuri- ja kielipesätoimintaa sekä saamelaisten kotiseutualueen kunnissa että myös sen ulkopuolella. Saadun selvityksen mukaan määräraha on riittävä nykyisen järjestämismallin mukaiseen toimintaan ja sillä voidaan ylläpitää 10 kulttuuri- ja kielipesän toiminta.

Kulttuuri- ja kielipesätoiminnasta vastaavat useimmissa tapauksissa kunnat, mutta tällä hetkellä on epäselvää, kenen vastuulle toiminnan järjestämisen tulisi kuulua. Osa kunnista ei ole halukas jatkamaan toimintaa, mikä on heikentänyt toiminnan kehittämistä ja vaarantaa sen pitkäjänteisyyttä. Saamelaiskäräjät on siksi aloittanut selvitys- ja suunnittelutyön saamelaisen kulttuuri- ja kielipesätoiminnan siirtämiseksi osaksi Saamelaiskäräjien toimintaa.

Mikäli tehtävä siirtyy pysyvästi Saamelaiskäräjille, on arvioitava kielipesien mahdolliset lisärahoitustarpeet. Valiokunta viittaa myös saamen kielen elvyttämistä koskevaan valtioneuvoston periaatepäätökseen (3.7.2014), jonka mukaan tavoitteena on kasvattaa kielipesärahoitus asteittain 1,4 milj. euroon. Myös hallitusohjelmassa todetaan, että hallitus sitoutuu vahvistamaan tukea saamen kielipesien laajentuneita tarpeita vastaavaksi.

Nuorten yrittäjyys. Valiokunta lisää momentille 250 000 euroa nuorten yrittäjyys-, talous- ja työelämätaitojen edistämiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *1 900 000* euroa.

(2. kappale kuten HE 29/2019 vp)

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Hallinnonalalle esitetään yhteensä noin 2,690 mrd. euroa, joka on noin 68 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2019 varsinaisessa talousarviossa. Talousarvioesitykseen sisältyvät myös EU:n viljelijätuet, joiden suuruus on noin 702 milj. euroa.

Valiokunta painottaa, että hallinnonala turvaa Suomen huoltovarmuutta. Kotimainen maa-, kala-, poro- ja riistatalous takaavat lähi- ja luomuruoan tuotannon sekä luovat kestävän ruokajärjestelmän perustan. Lisäksi taloutemme perustuu pitkälti metsien kestävään käyttöön. Metsäteollisuuden myytyjen tuotteiden arvo oli noin 20 prosenttia teollisuustuotannon arvosta vuonna 2018 (Tilastokeskus 5.7.2019, Teollisuustuotannon arvo).

Hallinnonalalla on myös keskeinen merkitys useiden hallitusohjelman tavoitteiden toteuttamisessa, kuten hiilineutraaliuden saavuttamisessa, hiilinielujen ja -varastojen vahvistamisessa, kiertotalouden edistämisessä, ilmasto- ja ympäristöystävällisen ruokajärjestelmän kehittämisessä sekä luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämisessä Suomessa.

Muuttuva ilmasto lisää sään ääri-ilmiöitä sekä erilaisia kasvi- ja eläintauti- sekä markkinariskejä, joihin erityisesti maataloudessa tulee varautua. Näitä riskejä voidaan vähentää maaperän hyvällä kasvukunnolla, hiilensidontakyvyllä ja vesitalouden hallinnalla. Taloudelliset panostukset peltorakenteen kehittämiseen, vesienhallintaan ja eläintautien torjuntaan ovat siten tervetulleita, kuten myös koko maankäyttösektorin toimenpidekokonaisuus, jolla vahvistetaan hiilinieluja ja -varastoja sekä ilmastomuutokseen sopeutumista.

Suomalaisen ruoan tuotantostandardit ovat korkeat, ja tuotteemme kiinnostavat maailmalla muun muassa puhtautensa ja turvallisuutensa ansiosta. Maatalouden kasvavien riskien hallintaan on tästäkin syystä panostettava, jotta voidaan esimerkiksi jatkaa antibioottien vähäistä käyttöä sekä salmonellavapauden ylläpitämistä.

Globaali kilpailu niukkenevista luonnonvaroista ja kestävästi tuotettujen raaka-aineiden kysynnän kasvu ovat iso mahdollisuus luonnonvarataloudelle. Suomella on hyvät edellytykset vastata tähän kasvavaan kysyntään. Näin ollen on myönteistä, että talousarvioesitys sisältää myös rahoitusta elintarvikkeiden vienninedistämiseen. Suuri huolenaihe on kuitenkin edelleen maatalouden kannattavuus, jota valiokunta käsittelee tarkemmin luvun 30.20 yhteydessä.

01. Hallinto ja tutkimus

05. Luonnonvarakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 76,069 milj. euroa, joka on 2,914 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2019 varsinaisessa talousarviossa.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Pääluokka 30

Valiokunta painottaa, että hallitusohjelman linjauksen mukaisesti tulee arvioida luonnonvaroja koskevan tutkimusrahoituksen uudelleenjakoa Suomen Akatemian, valtioneuvoston kanslian ja sektoritutkimuslaitosten kesken, jotta luonnonvaratutkimuksen rahoitusta kyetään vahvistamaan. Rahoitusuudistukseen liittyvä perusongelma on, että rahoitus uusiin instrumentteihin koottiin lähes yksinomaan tutkimuslaitoksilta, mutta sitä ovat jakamassa kaikki, mukaan lukien yliopistot. Luonnonvarakeskus (Luke) on pystynyt tulouttamaan vuosittain vain noin 10 prosenttia rahoitusinstrumentteihin siirtämästään rahoituksesta.

Ilmastonmuutos ja muut globaalit trendit korostavat Luken keskeistä roolia viranomais- ja asiantuntijapalveluiden tuottajana sekä bio- ja kiertotalouden uusien ratkaisujen kehittäjänä. Kasvavien haasteiden hallitsemiseksi Luke on päivittänyt strategiansa vuosille 2020—2025. Valiokunta pitää valittuja painopistealueita oikeina ja tukee viraston suunnitelmia kattavasta alueellisesta toimipisteverkostosta.

Valiokunta pitää hyvänä, että hallitus täydensi vuoden 2020 talousarvioesitystä lisäämällä Lukelle määrärahat erityistä huolta aiheuttaneisiin kohteisiin (EU:n maatalouslaskentaan ja päästödirektiivin kansalliseen toimeenpanoon sekä ruokahävikin seurantaan ja tilastointiin). Luke toimii kuitenkin entistä enemmän ulkopuolisen rahoituksen varassa, mikä merkitsee tutkimustoiminnan pohjana olevan perustutkimuksen vähenemistä sekä erityisesti pitkäkestoisen tutkimuksen ja aikasarjojen vaarantumista.

Valiokunta lisäsi vuoden 2019 talousarviossa momentille 200 000 euroa *turvemaiden viljelyn* haitallisten ympäristövaikutusten tutkimiseen. Turvemaiden viljely on vahvasti esillä käynnissä olevassa ilmastonmuutoskeskustelussa. Jo raivattujen turvemaiden viljelystä kokonaan luopuminen ei ole realistinen vaihtoehto nopealla aikataululla, joten on ilmeinen tarve etsiä toimivia ratkaisuja viljelyn synnyttämien haittojen vähentämiseen. Valiokunta pitää näin ollen tärkeänä tutkimuksen jatkamista luotettavien tulosten saamiseksi.

Valiokunta nostaa tässä yhteydessä esiin myös hallitusohjelman linjauksen *turpeen energiakäytön* puolittamisesta vuoteen 2030 mennessä ja painottaa, että Suomen tulee tavoitetta toteuttaessaan hyödyntää kaikki EU:lta siihen saatavissa olevat tuet. Esimerkiksi turpeen liittämistä osaksi suunniteltua JTF-rahoitusvälinettä (Just Transition Fund, oikeudenmukainen siirtymä hiilestä luopumiseen) on pikaisesti lähdettävä edistämään. Samoin tulee myös ripeästi reagoida rahoitushakuun CEF-rahoitusvälineestä, jonka avulla kehitetään Euroopan taloutta ympäristöystävällisempään suuntaan uusiutuvia energialähteitä hyödyntäen.

Valiokunta lisää momentille 450 000 euroa, josta osoitetaan 200 000 euroa turvemaiden hiilidioksiditutkimukseen,150 000 euroa luomututkimukseen ja 100 000 euroa nurmien fosforilannoitustutkimukseen Ruukin yksikössä.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa *76 519 000* euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 29/2019 vp)

10. Maaseudun kehittäminen

50. Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 3,466 milj. euroa, joka on eduskunnan tekemän 1,8 milj. euron lisäyksen verran vähemmän kuin vuonna 2019.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että momentin pitkään jatkunut rahoitusvaje saadaan kuntoon hallituksen toimin. Momentin merkitys maatalouden kannattavuuden parantamiseen on todettu useassa yhteydessä moninkertaiseksi verrattuna myönnettyyn valtionapuun. Hallitus on myös ohjelmassaan sitoutunut panostamaan neuvontaan. Maatilayrittäjien saamia nykyaikaisia ja tulevaisuuslähtöisiä neuvontapalveluita on luonnehdittu koko elinkeinon kannalta jopa kriittiseksi menestystekijäksi[5].

Maatilojen omat ratkaisut ja toimenpiteet vaikuttavat eniten tilan kannattavuuteen. Suurin osa momentin rahoituksesta kohdentuu ProAgria aluejärjestöille ja keskusjärjestölle, joiden kattavilla neuvontapalveluilla voidaan tukea maatilojen päätöksentekoa ja parhaiden käytäntöjen leviämistä sekä siten parantaa maatilojen tuottavuutta ja kannattavuutta koko maassa. Lisäksi Suomessa on ryhmä merkittäviä maa- ja puutarhatalouden erikoisneuvontaa tarjoavia yhdistyksiä, kuten Puutarhaliitto.

Valiokunta korostaa neuvontajärjestöjen roolia myös maataloustuotannon hiilijalanjäljen pienentämisessä. Esimerkiksi Biocode-ympäristövaikutuslaskelman avulla viljelijä voi mitata tuotantonsa hiilijalanjälkeä ja nähdä toimintatapamuutosten vaikutuksen. Palvelun laajalla käyttöönotolla voidaan tukea myös tulevan EU-tukikauden ilmastotavoitteiden toimeenpanoa.

Valiokunta lisää momentille yhteensä 1 860 000 euroa, josta osoitetaan 1 800 000 euroa maatalouden kannattavuutta parantavaan neuvontaan ja 60 000 euroa Suomen Hevostietokeskus ry:lle. Valiokunta painottaa määrärahan käytössä myös maatalouden hiilijalanjäljen pienentämistä.

> ***Valiokunnan lausumaehdotus 3***
>
> *Eduskunta edellyttää, että hallitus ottaa eduskunnan tekemän, momenttia 30.10.50 koskevan määrärahalisäyksen huomioon pysyvänä lisäyksenä. Tämän tulee siten sisältyä vuoden 2021 talousarvioesitykseen.*

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *5 326 000* euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 29/2019 vp)

5 Reijo Karhinen, Uusi alku, Maatalous on myös tulevaisuuden elinkeino, Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2019:3.

55. Valtionapu 4H-toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 3,805 milj. euroa, joka on 100 000 euroa vähemmän kuin vuonna 2019. Valiokunta pitää myönteisenä, että momentin pitkäaikaista vajausta on katettu pysyvällä 500 000 euron lisäyksellä.

4H-nuorisotyö tukee lasten ja nuorten kasvua, kykyä ja halua ansaita toimeentulo omalla työllä. Toiminnassa nuoret oppivat myös kantamaan vastuuta ympäristöstä konkreettisilla tavoilla, kuten maatalousmuovin kierrätyshankkeilla. Lisäksi yli 35 000 koululaista tutustuu vuosittain metsäluontoon ja metsäalan ammatteihin.

Valiokunta painottaa, että 4H-toiminta ennaltaehkäisee nuorten syrjäytymistä koko maassa. Se luo tulevaisuuden uskoa erityisesti maaseudun lapsille ja nuorille ja on suuri nuorten kesätyöllistäjä. Nuorille maksettiin palkkoja 4,5 milj. euroa ja 4H-yrittäjien liikevaihto oli yhteensä 1,5 milj. euroa vuonna 2018.

Valiokunta lisää momentille 250 000 euroa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *4 055 000* euroa.

(2. kappale kuten HE 29/2019 vp)

63. Maaseudun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentilta esitetään myönnettäväksi kylätoiminnan valtionapuun 1,1 milj. euroa, jolla on keskeinen vipuvaikutus kyläyhdistysten tekemään laajaan vapaaehtoistyöhön.

Valiokunta lisää momentille 100 000 euroa ja palauttaa siten valtionavun vuoden 2019 tasolle.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *6 100 000* euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 29/2019 vp)

20. Maa- ja elintarviketalous

Valiokunta pitää myönteisenä, että hallitusohjelmassa on tunnistettu maatalouden jo pitkään jatkunut heikko kannattavuus ja hallitus tavoittelee kannattavuuden paranemista. Vallitsevilla markkinahinnoilla ja tuotantokustannuksilla yrittäjätulon riippuvuus maataloustuista on erittäin suuri. EU:n maksamat ja kansalliset tuet olivat yli kaksinkertaiset yrittäjätuloon verrattuna vuonna 2018. Vallitsevaa tilannetta kuvaa myös se, että Suomi on ollut viime vuosina talous- ja kannattavuustuloksiltaan EU:n heikoimpien jäsenmaiden joukossa (FADN Advanced Results- ja FADN Standard Results -palvelut).

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Pääluokka 30

Maatalouden kilpailukyvyn parantamisen kannalta talousarvio sisältää tärkeitä hallitusohjelman mukaisia määrärahalisäyksiä kevään kehykseen verrattuna, esimerkiksi ympäristökorvaukset pystytään pitämään vuoden 2019 tasolla, luomusitoumusten määrää lisäämään ja investoinnit turvaamaan Makeran pääomittamisella. Keskeistä on myös uuden elintarvikemarkkinavaltuutetun viran hoitamiseen esitettävät määrärahat. Valtuutetun tulee ottaa aktiivinen rooli markkinoiden häiriöttömän toiminnan varmistamiseksi ja tiedottaa hyvistä liiketavoista. Myös tietoa elintarvikkeiden hinnan muodostumisesta tulee lisätä, jotta alkutuotannon, jalostuksen ja kaupan osuudet ovat selkeitä kuluttajille.

Valiokunta pitää maatalouden heikkoa kannattavuutta kuitenkin edelleen huolestuttavana. Vaikka yrittäjätulon ennakoidaan hieman kasvavan suotuisten sääolosuhteiden vuoksi vuonna 2019, se on edelleen selvästi alemmalla tasolla kuin vuonna 2010. Maa- ja puutarhatalouden yrityskoko on kasvanut koko 2000-luvun pienempien tilojen lopettaessa ja jatkavien laajentuessa. Huolimatta entistä suuremmasta yksikkökoosta ja tuottavuutta kasvattavan teknologian kehityksestä tulokset ja kannattavuus ovat heikentyneet lähes koko 2000-luvun.

Luonnonvarakeskuksen mukaan oman pääoman tuottoprosentti on ollut viime vuosina jatkuvasti negatiivinen eli pelkästään tuotannon pitäminen ennallaan vaatii jatkuvaa ulkopuolista rahoitusta. Myös suhteellinen velkaantuneisuus (velkojen suhde liikevaihtoon) on kasvanut. Huolestuttavaa on, että velat ovat kasaantuneet erityisesti investoinneille tiloille ja nuorille yrittäjille.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että hallitusohjelman linjausten mukaisesti maatalouden kannattavuutta parannetaan ja maatalouden tukitasot turvataan, EU:n maatalouspolitiikan uudistamisessa (CAP27) tukien painopiste suunnataan aktiiviviljelyyn ja lisäksi tavoitellaan EU:n rahoituskehyksiin nykytasoista maatalousbudjettia. Näin varmistetaan kotimaisen lähi- ja luomuruoan tuotanto ja elintarviketeollisuuden raaka-aineiden saanti. Samalla ylläpidetään huoltovarmuutta sekä ylipäätään maaseudun elinvoimaisuutta. Keskeistä on hakea ja levittää hyviä käytäntöjä, joilla yritykset ovat saaneet kannattavuutensa nousuun (mom. 30.10.50). Tärkeää on myös, että Välitä viljelijästä -kampanja jatkuu (sosiaali- ja terveysministeriön pääluokka). Sen avulla voidaan tarjota apua niille, joiden taloudellinen tilanne on jo ajautunut tai ajautumassa umpikujaan.

Valiokunta nostaa tässä yhteydessä esiin myös vuonna 2016 käyttöönotetun satovahinkojen vakuutuspohjaisen korvausjärjestelmän, jossa sekä vakuutusten tarjonta että niiden kysyntä on ollut vähäistä. Tavalla tai toisella tulee luoda hyväksyttävissä oleva toimiva ja pysyvä malli, jolla päästään eroon valtion kertaluonteisista kriisiratkaisuista.

01. Ruokaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 76,440 milj. euroa, joka on 6,392 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2019.

Valiokunta pitää tarpeellisena, että momentille esitetään 2,0 milj. euron lisämäärärahaa EU:n maatalouspolitiikan uudistuksen (CAP27) valmisteluun, jossa Ruokavirastolla on keskeinen rooli. Talousarvioesitystä täydentäessään hallitus esitti vielä 1,502 milj. euroa viraston tietojärjestelmähankkeisiin. Lisäksi virastolle osoitettiin 3,3 milj. euroa ydintoimintojen turvaamiseen vuoden 2019 neljännessä lisätalousarviossa.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan näillä lisäyksillä voidaan varmistaa Ruokaviraston häiriötön toiminta vuonna 2020. Määrärahan riittävyyttä tulee kuitenkin seurata ja tarvittaessa korottaa, jotta viraston osaavasta henkilökunnasta voidaan pitää kiinni ja turvata tietojärjestelmien kehittäminen EU- ja kansallisen lainsäädännön muuttuessa. Virastolla on merkittävä rooli hyvän elintarviketurvallisuuden sekä kasvi- ja eläintautitilanteen ylläpitämisessä, elintarvikkeiden vienninedistämisessä sekä maksajavirastotoiminnassa, joka sisältää myös maataloustukien maksatuksen ajallaan.

47. Ruokaketjun kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 3,995 milj. euroa, joka on 1,050 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2019. Momentilta rahoitetaan ruokapoliittisen selonteon tavoitteita tukevia toimenpiteitä, luomualan ja lähiruoan kehittämisohjelmien sekä luonnontuotealan toimintaohjelman 2020 mukaisia toimia. Pääosa lähiruokaohjelman toteutuksesta tehdään kuitenkin alueellisten maaseutuohjelmien varoin. Momentin määräraha mahdollistaa myös ruokaketjun ja maatalouden markkinoita koskevien kehittämis- ja kokeiluhankkeiden toteuttamisen uusien innovaatioiden kehittämiseksi.

Valiokunta lisäsi momentille vuoden 2019 talousarvioon 200 000 euroa RuokaAkatemian toteuttamiseen. RuokaAkatemia kokoaa yhteen laajasti alan valtakunnallisia etujärjestöjä ja yrityksiä, sidosryhmiä sekä mediaa. Tavoitteena on välittää monipuolista tietoa ja herättää faktoihin perustuvaa keskustelua suomalaisesta ruokajärjestelmästä. Valiokunta pitää tärkeänä, että toimintaa jatketaan ja turvataan myös seuraavien RuokaAkatemioiden rahoitus.

Valiokunta lisää momentille 50 000 euroa Arktiset Aromit ry:lle luonnontuotealan kehittämiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *4 045 000* euroa.

(2.—4. kappale kuten HE 29/2019 vp)

61. Siirto Maatilatalouden kehittämisrahastoon (siirtomääräraha 3 v)

Maatilatalouden kehittämisrahastoon (Makera) esitetään 90,3 milj. euron siirtoa.

Valiokunta toteaa, että Makera täydentää maatalouden ja maaseutuelinkeinojen investointien rahoitusta ja edistää niiden kehittämistä. Maaseudun kehittämisen haasteisiin vastataan myös tutkimus- ja kehittämistoiminnalla. Arviolta kaksi kolmasosaa investoinneista jäisi toteutumatta ilman rahastosta maksettavaa tukea.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan esitettävä siirto mahdollistaa maatalouden investointien pysymisen vuoden 2018 tasolla. Valiokunta kiinnittää kuitenkin tässä yhteydessä huomiota siihen, että rahoitustilanne heikkenee merkittävästi vuodesta 2021 alkaen, jolloin lisäpääomituksen tarpeen arvioidaan olevan noin 69 milj. euroa.

Valiokunta toteaa lisäksi, että hallitusohjelman mukaisesti EU:n uuden rahoituskauden valmistelun yhteydessä on tarkoitus uudistaa Makeran toimintaa. Mikäli rahastoa hyödynnetään nykyistä laajemmin takausinstrumenttina, se on otettava huomioon valtion vuoden 2022 talousarviossa. Lisäksi tarkoituksena on selvittää, olisiko mahdollista käyttää rahastoa entistä vahvemmin myös maatilojen riskienhallinnassa. Nykyisin Makerasta voidaan myöntää valtion takauksia maksuvaikeuksissa oleville maatiloille osana aiemmin toteutettua maatalouden kriisipakettia (laki 232/2019).

40. Luonnonvaratalous

21. Vesivarojen käytön ja hoidon menot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 17,608 milj. euroa, joka on 3,637 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2019. Lisäys muodostuu lähinnä hallitusohjelman mukaisesta kertaluonteisesta 3 milj. euron lisäyksestä vesiensuojelun tehostamisohjelmaan.

Valiokunta korostaa, että momentin määrärahalla edistetään maatalouden sopeutumista ilmastonmuutokseen parantamalla vesitaloutta sekä vesistökuormituksen hallintaa. Toimenpiteitä on tarkoituksenmukaista suunnata maa- ja metsätalouden kuormituksen ja sen vesistövaikutusten seurantaan eroosion ja ravinteiden huuhtoutumisen vähentämiseksi. Samalla tulee arvioida toimien kustannustehokkuutta.

22. Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 29,045 milj. euroa, joka on 22,6 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2019 varsinaisessa talousarviossa.

Valiokunta toteaa, että momentti antaa hyvät mahdollisuudet useita toimialoja koskevien luonnonvara- ja biotalouden kehittämishankkeiden kehittämiseen. Rahoituksen lisäys johtuu pääosin hallitusohjelmaan sisältyvän maankäyttösektorin ilmasto-ohjelman toimeenpanosta (19,8 milj. euroa).

Valiokunta pitää asetettujen ilmastotavoitteiden kannalta erittäin tarpeellisena myös biokaasu- ja lannankäsittelyinvestointien edistämistä (3,5 milj. euroa momentilla 30.10.40). Lannasta tehdyn biokaasun hyödyntäminen tulee huomioida EU:n yhteisen maatalouspolitiikan uudistamisen yhteydessä sekä työ- ja elinkeinoministeriön johdolla valmisteltavassa kansallisessa biokaasuohjelmassa.

31. Vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 11,136 milj. euroa, joka on 5,55 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2019 varsinaisessa talousarviossa. Määrärahasta 4,379 milj. euroa koostuu uusien ja keskeneräisten vesitaloudellisten riskinhallinta-, kunnostus-, kehittämis- ja kokeiluhankkeiden tukirahoituksesta. Siihen sisältyy myös pysyväisluonteinen 0,5 milj. euron lisäys tulvasuojeluun ja peltojen vesien hallintaan.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Pääluokka 30

Valiokunta toteaa, että momentille kohdistuu lähivuosina erityisiä rahoitustarpeita tulvariskien hallintasuunnitelmien mukaisten toimenpiteiden, kuten asutuksen tulvasuojeluhankkeiden, toteuttamiseen. Toimenpiteiden kustannusten arvioidaan olevan yhteensä noin 100 milj. euroa, josta nykyisellä tukitasolla valtion tuen tarve on noin puolet.

Valiokunta pitää tarpeellisena, että momentille esitetään myös kertaluonteista 6 milj. euron lisäystä vaelluskalakantojen elvyttämiseksi. Näin parannetaan kalan kulkua purkamalla vaellusesteitä ja kunnostamalla lisääntymisalueita. Tarpeellinen on myös 100 000 euron määräraha kalastusmatkailuohjelman toteuttamiseen yhdessä Metsähallituksen kanssa.

Valiokunta lisää momentille yhteensä 630 000 euroa, josta osoitetaan:
— 330 000 euroa kalateiden kunnostushankkeisiin: Nilsiän reitin kalataloudellisiin kunnostushankkeisiin ja kalateihin (200 000 euroa), Inarissa sijaitsevan Kirakkakönkään voimalaitoksen purkamisen selvitykseen (100 000 euroa) ja Lieksan vaelluskalahankkeeseen (30 000 euroa),
— 300 000 euroa Ylivieskassa sijaistevan Taanilan alueen tulvavesien hallintaan.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *11 766 000* euroa.

(2.—4. kappale kuten HE 29/2019 vp)

41. Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 5,6 milj. euroa, joka kerätään riistaeläinten pyyntilupamaksuista. Niiden kertymän arvioidaan kasvavan noin 4 prosenttia vuonna 2020 johtuen lähinnä valkohäntäpeurakannan metsästyksen voimistumisesta. Valiokunta korostaa, että viime vuosina kasvaneiden vahinkojen määrää tulee pystyä vähentämään hirvieläinkantojen tehokkaalla seurannalla ja kantojen tasapainoisella hoidolla.

42. Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 8,85 milj. euroa, joka vastaa vuoden 2019 tasoa.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan määräraha riittää suurpetojen aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen. Vahinkojen täysimääräinen korvaaminen on valiokunnan mielestä välttämätöntä suojelujärjestelmän toimivuuden turvaamiseksi. Oleellista on myös petojen aiheuttamien vahinkojen ennaltaehkäisy.

Valiokunta pitää tarpeellisena, että susien hoitosuunnitelma on päivitetty, ja korostaa lisäksi kestävää suurpetopolitiikkaa, joka huomioi kansalaisten toisistaan hyvinkin poikkeavat näkemykset. Tärkeää on myös edelleen vaikuttaa EU:ssa kansallisten erityispiirteiden tunnistamiseksi sekä joustavuuden ja liikkumavaran lisäämiseksi petopolitiikassa.

Valiokunta nostaa lisäksi esiin koirien avulla metsästämisen ja toteaa, että sillä on tärkeä rooli suomalaisessa metsästyskulttuurissa ja erityisesti hirvieläinkantojen hallinnassa. Tätä metsästykseen liittyvää kulttuuria tulee pystyä ylläpitämään ja harjoittamaan myös jatkossa.

44. Tuki puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen (arviomääräraha)

Momentille esitetään 56,230 milj. euron määrärahaa ja 44 milj. euron myöntämisvaltuutta, jotka vastaavat vuoden 2019 tasoa.

Valiokunta painottaa momentin merkitystä toteutettaessa hallituksen tavoitetta hiilinielujen ja -varastojen vahvistamisesta. Kemera-tuella kannustetaan metsien hoitoon ja huolehditaan niiden kasvukyvystä ja terveydestä hallitusohjelman mukaisesti. Aktiivisen metsänhoidon avulla lisätään kestäviä hakkuumahdollisuuksia ja metsien hiilensidontaa. Hiilineutraaliuden saavuttaminen edellyttää, että Suomen metsävarat kasvavat suotuisasti myös seuraavina vuosikymmeninä.

Valiokunta korostaa tässä yhteydessä myös suomalaisen metsäteollisuuden tärkeää merkitystä liittyen hallituksen talouspoliittisiin tavoitteisiin ja työllisyysasteen nostamiseen. Metsätaloudella on kaiken kaikkiaan suuri vaikutus Suomen talouskehitykseen.

Momentilta hyväksytyt tukipäätökset ovat kasvaneet euromääräisesti lähes 8 prosentilla syyskuun 2019 loppuun mennessä. Tämä johtuu pääosin metsäteiden perusparannushankkeiden lisääntyneestä kysynnästä. Metsätieverkoston hyvä kunto pienentää korjuukustannuksia ja vaikuttaa siten kantohintoihin sekä lopulta puun saatavuuteen. Valiokunta korostaa lisäksi, että metsätiet mahdollistavat pitkälti myös metsien virkistyskäytön ja luonnontuotteiden hyödyntämisen.

Valtiontuen käyttö taimikon varhaishoitoon on puolestaan tasaisesti vähentynyt, mikä heikentää pitkällä tähtäimellä metsien kasvukuntoa ja hakkuumahdollisuuksia. Näin ollen on tarpeellista jatkaa maa- ja metsätalousministeriön yhdessä Suomen metsäkeskuksen kanssa käynnistämää kampanjaa, jonka tavoitteena on nostaa erityisesti taimikon varhaishoidon suoritemääriä. Tavoitteena on myös kehittää yhteistyötä tiekuntien aktivoimiseksi ja neuvoa toimijoita metsävaratietoihin perustuvien paikkatietotyökalujen käytössä.

45. Metsäluonnon hoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunta pitää oikeansuuntaisena, että hallitus korotti momentin määrärahaa 2 milj. eurolla. Momentille esitetään siten 7,027 milj. euroa, jolla toteutetaan talousmetsiin suunnattavia Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelman (METSO) mukaisia luonnonhoidon toimenpiteitä.

Valiokunta painottaa, että metsien käytön kasvaessa luonnon monimuotoisuudesta huolehtiminen korostuu. Esitetyllä vuotuisella määrärahatasolla päästään noin 65 000 hehtaarin toteutustasoon vuoteen 2023 mennessä. Ohjelman tavoitteen mukainen suojelutaso on kuitenkin 82 000 hehtaaria, jonka saavuttaminen edellyttää 10 milj. euron vuosittaista rahoitusta. Valiokunta pitää tavoitteen saavuttamista tärkeänä ja korostaa, että samalla tulee huolehtia myös ohjelmaa toteuttavan Suomen metsäkeskuksen resursseista.

46. Valtionapu Suomen metsäkeskukselle (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 39,160 milj. euroa, joka vastaa vuoden 2019 tasoa. Suomen metsäkeskus on johdonmukaisesti sähköistänyt palvelujaan ja pyrkinyt hyödyntämään täysimääräisesti digitalisaation tarjoamat edut. Sen palveluiden kehittämisen tiekartta ulottuu vuoteen 2023. Vuoden 2020 merkittävin uudistus on nykyistä tarkempaan laserkeilaukseen perustuvan valtakunnallisen metsävaratiedon laatua ja ajantasaisuutta parantavan inventointiohjelman käynnistäminen, joka nostaa metsäalan digitalisaation uudelle tasolle. Samalla kuitenkin aiempaa laaja-alaisemman tiedon tuottamiseen tarvittava työmäärä tulee lähes kaksinkertaistumaan.

Valiokunta toteaa, että Suomen metsäkeskuksen toiminnan määrällisen ja laadullisen tason ylläpito samaan aikaan toteutettavan digitiekartan kanssa on iso haaste. Lisäksi työmäärää lisää METSO-ohjelman rahoituksen nostaminen, mikä vaatii nykyistä enemmän mm. toimenpiteiden valmistelua ja maanomistajien informointia. Metsäkeskuksella on myös keskeinen rooli passiivisten metsänomistajien aktivoinnissa.

51. Kalatalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Hallitus on asettanut tavoitteeksi lisätä kotimaisen kalan tarjontaa ja osuutta kulutuksesta kestävällä tavalla laatimalla kotimaisen kalan edistämisohjelman. Tämä on perusteltua, koska kotimaisen kalan kysyntä kasvaa, mutta siihen ei pystytä vastaamaan.

Valiokunta pitää valmisteilla olevaa ohjelmaa tarpeellisena ja korostaa, että ammattikalastajien määrän jo pitkään jatkunut väheneminen tulee pystyä pysäyttämään ja turvaamaan ammattikalastajien toimintaedellytykset. Erityistä huomiota on kiinnitettävä lohen laittoman kalastuksen lopettamiseen Itämeren pääaltaalla, hyljekannan hoitosuunnitelman päivittämiseen ja vahinkoja ehkäiseviin pyydyksiin sekä hylkeiden aiheutumien vahinkojen korvaamiseen. Tärkeää on myös jatkaa kalastuselinkeinon itse toteuttamaa elinkeinokalastuksen edistämistoimintaa.

Hallitusohjelman mukaisesti tarpeen on lisäksi parantaa kalanjalostuksen investointimahdollisuuksia. Alan kehityksen edistämiseksi kehitetään uudenlaisia rahoitusvälineitä ja luodaan kannusteita mm. ravinnepäästöjä vähentäville ja kiertotalouteen perustuville ratkaisuille kalankasvatuksessa (kuten kiertovesiviljely).

Valiokunta toteaa myös, että merialueen ja tiettyjen rehevöityneiden sisävesialueiden kestävää hoitokalastusta fosforin vähentämiseksi tulee edelleen jatkaa. Samoin särkikalojen jalostusta kaupallisesti hyödynnettäviksi tuotteiksi tulee pyrkiä laajentamaan.

Valiokunta lisää momentille 150 000 euroa, josta osoitetaan 100 000 euroa Säkylän Pyhäjärven hoitokalastukseen ja siihen liittyvään seurantaan ja 50 000 euroa Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry:lle. Lisäksi valiokunta palauttaa momentin päätösosaan maininnan, että määrärahaa saa käyttää Suomen Ammattikalastajaliitto ry:n avustukseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *9 311 000* euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

(2. kappale kuten HE 29/2019 vp)

Määrärahasta käytetään 50 000 euroa avustuksena Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry:lle. (Uusi)

(4. kappale kuten 3. kappale HE 29/2019 vp)

64. Metsähallitus

Talousarvioesityksessä on alustavasti asetettu Metsähallitukselle liiketoiminnan tulostavoitteeksi 125,9 milj. euroa vuonna 2020. Tästä on tarkoitus tulouttaa valtiolle 120 milj. euroa vuonna 2021. Vuodelle 2019 asetettu tavoite on 148,9 milj. euroa, josta valtiolle tuloutettava osuus on 138,9 milj. euroa vuonna 2020. Valtioneuvosto päättää tuloutuksesta tilinpäätöksen vahvistamisen yhteydessä.

Tämän hetken arvion mukaan Metsähallituksen liiketoiminnan tulos vuodelta 2019 alittaa hieman asetetun tavoitteen. Tuloutus vuodelle 2020 toteutunee kuitenkin asetetun tavoitteen mukaisesti. Puukauppa on valiokunnan saaman selvityksen mukaan kuitenkin hieman hiipumassa kansainvälisen talouskasvun hidastuessa. Valiokunta pitää siten tarpeellisena, että asetettujen tavoitteiden taloudellisesti järkeviä toteuttamismahdollisuuksia tarkistetaan tulevan vuoden aikana.

Valiokunta korostaa, että asetettujen tavoitteiden tulee vastata taloussuhdanteita ja erityisesti metsäteollisuuden suhdannekehitystä. Hakkuiden lisääminen tavoitteiden saavuttamiseksi ei ole myöskään taloudellisesti tarkoituksenmukaista kantohintojen laskiessa.

50. Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 8,382 milj. euroa, joka on 891 000 euroa enemmän kuin vuonna 2019.

Valiokunta pitää oikeansuuntaisena, että määrärahaan sisältyy 1 milj. euron kertalisäys hallinnonalalla olevien virkistyskäyttöä ja luontomatkailua tukevien rakenteiden ja palveluiden korjausvelkaan, ja korostaa määrärahan työllistävää vaikutusta. Korjausvelan määräksi arvioidaan maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla kuitenkin yhteensä 9 milj. euroa. Lisäys on siten melko niukka, eikä sillä pystytä vähentämään hallitusti hallinnonalan vastuulla olevien luontokohteiden palveluvarustuksen korjausvelkaa.

Momentilta rahoitetaan myös Metsähallituksen eräpalvelut. Valiokunta pitää tärkeänä, että nykyisen erävalvonnan taso turvataan ja vastataan tältäkin osin luonnon kasvavaan virkistys- ja matkailukäyttöön.

Valiokunta lisää momentille yhteensä 310 000 euroa, josta osoitetaan 160 000 euroa erävalvontaan ja 150 000 euroa Rokuan ja Peuranpolun reittien rakenteiden kunnostamiseen.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Pääluokka 30

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *8 692 000* euroa.

(2.—4. kappale kuten HE 29/2019 vp)

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

Pääluokan määrärahat ovat 3,5 mrd. euroa, mikä on noin 618 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2019 varsinaisessa talousarviossa. Lisäykset perustuvat hallitusohjelman linjausten mukaisesti mm. liikenneverkon parantamiseen, korjausvelan hallintaan sekä julkisen henkilöliikenteen kehittämiseen. Esitykseen sisältyvät toimenpiteet (mm. raideliikenteen kehittäminen, kävelyn ja pyöräilyn edistäminen sekä sähkökäyttöisten henkilöautojen hankintatukeen ja konversioihin osoitettu tuki) edistävät osaltaan kansallisen energia- ja ilmastostrategian toteutumista.

Liikenteelle asetettu päästövähennystavoite on erittäin kunnianhimoinen, sillä EU:n asettamien päästövähennystavoitteiden sekä kansallisen energia- ja ilmastostrategian mukaan liikenteen päästöt on vähennettävä puoleen vuoden 2005 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Pitkän aikavälin tavoitteena on hiilivapaa liikenne vuoteen 2045 mennessä. Näiden tavoitteiden saavuttaminen edellyttää edelleen selkeitä lisätoimenpiteitä liikenteen päästöjen vähentämiseksi ja rahoituksen ohjaamista mm. kestävien liikennemuotojen, informaatio-ohjauksen sekä palveluiden kehittämiseen.

01. Hallinto ja toimialan yhteiset menot

02. Liikenne- ja viestintäviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunta on tyytyväinen, että kyberturvallisuusvalmiuden parantamiseen osoitetaan hallitusohjelman linjausten mukaisesti 2 milj. euron lisäys (mom. 31.01.01). Tämän lisäksi Kyberturvallisuuskeskukselle esitetään ensi vuodelle 1,2 milj. euron lisärahoitusta ja vuodesta 2021 alkaen noin 3,6 milj. euron pysyvää lisärahoitusta yhteiskunnan kyberhäiriöhallinnan kehittämiseen.

Kyberturvallisuuteen liittyvien kriisien välttämiseksi on tärkeää, että sen resurssitarpeita seurataan ja rahoituksen riittävyys varmistetaan myös tulevina vuosina. Mm. teknologian nopea kehitys ja teknologiariippuvuuden kasvu edellyttävät vahvaa osaamista sekä yhä aktiivisempaa otetta uhkien tunnistamisessa ja niiden ennaltaehkäisyssä.

04. Ilmatieteen laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Ilmatieteen laitoksen toimintaan osoitetaan lisäresursseja säätutkaverkon uusimiseen (1 milj. euroa), siviili-ilmailun globaalin avaruussääkeskuksen kehittämiseen (0,7 milj. euroa) sekä ilmastonmuutoksen tutkimusta edistävään tutkimusinfrastruktuuriin (ACTRIS, 0,6 milj. euroa). Ilmatieteen laitoksen johtama avaruussääkeskus tuottaa ilmatilan käyttäjille avaruussäätiedotteita maailmanlaajuisesti. Helsingissä toimiva kymmenen eri valtion muodostama PECASUS-konsortio on ainoa eurooppalainen avaruusalalla toimiva maailmanlaajuinen operatiivinen organisaatio. ACTRIS tuottaa puolestaan laadukasta mittausaineistoa mm. ilmakehän pienhiukkasista, ja se tarjoaa myös testialustan ilmakehän tutkimiselle ja uusien palvelujen kehittämiselle. Se kasvattaa näin Ilmatieteen laitoksen johtavaa roolia ilmastonmuutoksen alalla.

Valiokunta pitää näitä panostuksia tärkeinä, sillä ne edistävät korkeatasoista tutkimusta ja osaamista ja kasvattavat myös mahdollisuuksia kansainvälisen rahoituksen ja investointien kasvuun. Valiokunta korostaa myös kattavan säätutkaverkon merkitystä, minkä avulla saadaan mm. lentoliikenteen, teiden talvikunnossapidon ja liikenneturvallisuuden kannalta keskeistä mittaustietoa.

10. Liikenne- ja viestintäverkot

20. Perusväylänpito (siirtomääräraha 3 v)

Momentin nettomääräraha on 1,4 mrd. euroa, minkä lisäksi radanpidon tulojen arvioidaan olevan noin 50 milj. euroa. Kaikki lisäykset huomioon ottaen määräraha on 344 milj. euroa enemmän kuin kuluvan vuoden talousarviossa. Määrärahan nousu johtuu ennen muuta hallitusohjelman mukaisesta tasokorotuksesta, jolla perusväylänpidon rahoitusta on korotettu pysyvästi 300 milj. eurolla. Tämä vastaa myös parlamentaarisen työryhmän ehdotusta.

Perusväylänpidon rahoitustason nosto on välttämätöntä, sillä korjausvelka on mittava, arvioiden mukaan noin 2,5 mrd. euroa, joka jakaantuu lähes puoliksi tie- ja rataverkolle. Viime vaalikauden lisäpanostukset antoivat mahdollisuuden hillitä korjausvelan kasvua, mutta ilman pysyvää tasokorotusta korjausvelan määrä alkaa nopeasti kasvaa. Kasvua vauhdittavat mm. liikennemäärien ja raskaan liikenteen massojen kasvu sekä sääolosuhteiden tuomat lisähaasteet.

Valiokunta pitää tärkeänä, että perusväylänpidon tasokorotusta ohjataan alueellisesti tasapainoisella tavalla ja että siinä otetaan huomioon mm. elinkeinoelämän tarpeet. Huomiota on siten kiinnitettävä mm. tavaraliikenteen pullonkaulojen poistamiseen, liikenneturvallisuuden parantamiseen sekä väyläverkon päällysteiden sekä siltojen parantamiseen. On niin ikään tärkeää, että korjausvelan vähentämiseen osoitetun lisärahoituksen vaikuttavuutta arvioidaan vuosittain.

Vuosina 2020—2022 perusväylänpidon rahoitusta käytetään myös pieniin, mm. kävelyä ja pyöräilyä sekä liikenneturvallisuutta edistäviin hankkeisiin. Valiokunta pitää tärkeänä, että näistä hankkeista huolimatta liikenneverkon korjausvelkaa voidaan hallituskaudella vähentää vuosittain. On siten tärkeää, että myös jo etukäteen nimetyt hankkeet vähentävät osaltaan korjausvelkaa ja parantavat kuljetusten sujuvuutta sekä liikenneturvallisuutta.

Valiokunta pitää hyvänä, että tasokorotuksesta käytetään 20 milj. euroa teiden talvikunnossapidon parantamiseen. Jo viime talvena talvikunnossapitoon osoitettiin lisäresursseja, ja nyt tehty linjaus edistää edelleen talvikunnossapidon tasoa ja pitkäjänteisyyttä. Väyläverkon päivittäisen liikennöitävyyden turvaaminen on välttämätöntä liikenneturvallisuuden parantamiseksi sekä mm. elinkeinoelämän kuljetusten täsmällisyyden ja sitä kautta elinkeinoelämän kilpailukyvyn edistämiseksi.

Väyläverkon kuntoa on parannettu monin osin viime vaalikauden korjausvelkaohjelman puitteissa, mutta tieverkolla on edelleen runsaasti tieosuuksia, risteyksiä, liittymäjärjestelyjä ym., joiden liikenneturvallisuus on heikentynyt esimerkiksi tien huonon kunnon tai kevyen liikenteen väylien puuttumisen vuoksi. Valiokunta lisää perusväylänpidon rahoitukseen 12 950 000 euroa ja

osoittaa sen eri puolilla maata sijaitseviin pienehköihin liikenneturvallisuutta, elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä sekä myös kävelyä ja pyöräilyä edistäviin hankkeisiin.

Hankkeet ja niille valiokunnan osoittamat määrärahat ovat:
— Mt 110/Mt 181 kiertoliittymän rakentaminen, Paimio: 500 000 euroa
— Mt 19033 Vuoreslahdentie, Kajaani, soratieosuuden parantaminen välillä Vuoreslahti—Koski: 200 000 euroa
— Mt 19205 Uvantie, Paltamo, loppuosan muuttaminen soratieksi: 140 000 euroa
— Mt 19822 Oivantie, Posio, parantaminen soratieksi: 200 000 euroa
— Mt 13355 Aureentie ja Mt 13355 Karttiperäntie, Parkano, korjaaminen: 300 000 euroa
— Mt 661, Päntäne—Isojoki, Kauhajoki, tien parantaminen: 760 000 euroa
— Mt 3864 Sipari—Pulsa, Lappeenranta/Ylämaa, tien parantaminen: 400 000 euroa
— Mt 7071, Kätkänjoentie, Alavus, perusparannuksen loppuun saattaminen: 200 000 euroa
— Mt 3441 Hyyryläntie, Ruovesi ja Mt 14359 Ylä-Kolkintie, Virrat, parantaminen: 500 000 euroa
— Vt 3, Juustoportin risteys, Jalasjärvi, liittymäalueen parantaminen: 150 000 euroa
— Vt 22 Rokuan tienhaara, Utajärvi, korjaaminen: 400 000 euroa
— Mt 18409, Juotennivan silta, Haapavesi, korjaaminen: 200 000 euroa
— Mt 15076, Koirakivenraitti, Pertunmaa, tien parantaminen: 100 000 euroa
— Mt 967 Tanhua—Värriö—Hihnavaara, Savukoski, pysäkkien lisääminen: 60 000 euroa
— Vt 2 Humppila, aloittaminen: 400 000 euroa
— Vt 9, Ylämyllyn kohta, Liperi, liikenneturvallisuuden parantaminen: 400 000 euroa
— Vt 6 ja kt 74, Repokallio, Joensuu, eritasoliittymän parantaminen: 230 000 euroa
— Mt 301, Vesilahti, liittymien turvallisuuden parantaminen: 500 000 euroa
— Martti—Tulppio-tie, Savukoski, perusparantamisen aloittaminen: 500 000 euroa
— Mt 11243, Estbyvägen, Kirkkonummi: päällysteen korjaaminen: 500 000 euroa
— Mt 180 Saaristotie, Kurkela—Kuusisto, tien suunnitteleminen: 200 000 euroa
— Myllypuro Kehä 1:n liittymä, Helsinki, suunnitteleminen: 500 000 euroa
— Mt 2956, Rantatie, Pyhäniemi—Hollola, kevyen liikenteen väylän rakentaminen: 600 000 euroa
— Mt 18585, Kamutanmäki ja Jängäntie, Raahe, kevyen liikenteen väylän rakentaminen: 750 000 euroa
— Mt 16811, Taipaleentie, Äänekoski, kevyen liikenteen väylän rakentaminen: 400 000 euroa
— Emäjoen kevyenliikenteen silta, Suomussalmi: 600 000 euroa
— Vt 27, Kokkolantie—Kalliontie, Ylivieska, kevyen liikenteen väylä: 500 000 euroa
— Mt 6304, Lanneveden taajama, Saarijärvi, kevyen liikenteen väylä: 300 000 euroa
— Mt 170, Tyysterintie—Ernestantie, Porvoo, kevyen liikenteen väylä: 1 300 000 euroa
— Mt 1605, Parikiventie—Papinjärventie, Porvoo, kevyen liikenteen väylä: 400 000 euroa
— Puuppola—Kirri, kevyen liikenteen väylä: 200 000 euroa
— Eurajoki—Luvia Laitakari, Satakunta, kevyen liikenteen väylä: 500 000 euroa
— Lentuankoski, Kuhmo, möljän kunnostaminen: 60 000 euroa

Rataverkon ja joukkoliikenteen toimivuus. Valiokunta korostaa, että rataverkon kehittämiseen liittyvän hankeyhtiövalmistelun rinnalla on kiinnitettävä huomiota myös sellaisiin pieniin rataverkon toimivuutta parantaviin hankkeisiin, joilla voidaan nopeasti parantaa niin henkilöliiken-

teen kuin myös tavaraliikenteen sujuvuutta. Esim. rautatieasemien ja liityntäpysäköinnin toimivuus ovat omiaan lisäämään joukkoliikenteen kulkutapaosuutta ja vähentämään yksityisautoilua.

Myös rataverkon turvallisuutta tulee parantaa ja uudistaa mm. kulunvalvontaan ja liikenteen ohjaukseen liittyvää tekniikkaa, mikä vähentää osaltaan rautatieliikenteen häiriöitä ja lisää sen suosiota. On niin ikään tärkeää, että viime vaalikaudella käynnistetty tasoristeysturvallisuuden parantamisohjelma jatkuu ja että sille on varattu 22 milj. euron rahoitus vuosille 2020—2021; tästä osoitetaan vuoden 2020 talousarvioon 12 milj. euron määräraha. Tasoristeysten poistaminen on tärkeä yksittäinen toimenpide, jolla voidaan parantaa liikenneturvallisuutta ja edistää raideliikenteen sujuvuutta etenkin vilkkailla rataosilla.

Valiokunta ehdottaa hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

> ***Valiokunnan lausumaehdotus 4***
>
> *Eduskunta edellyttää, että kestävien liikkumismuotojen kulkutapaosuutta nostetaan ja MAL-sopimusten osalta varmistetaan panostukset kaupunkiseutujen ja pääkaupunkiseudun joukkoliikennehankkeisiin, kävelyyn ja pyöräilyyn sekä kaupunkiseutujen liityntäpysäköinnin kehittämiseen. Lisäksi eduskunta edellyttää, että Keravan liityntäpysäköinnin asemakeskuksen suunnittelu käynnistetään pikaisesti, että muutkin pääkaupunkiseudun joukkoliikenteen houkuttelevuutta lisäävät hankkeet saadaan liikkeelle viivytyksettä ja että joukkoliikenteen tukea nostetaan tavoitteiden saavuttamiseksi.*

Sisävesiväylien kehittäminen

Valiokunta pitää hyvänä hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan tarkoituksena on laatia sisävesiliikenteen kehittämisohjelma ottaen huomioon elinkeinoelämän ja vesiensuojelun kannalta parhaat kohteet. Hallitusohjelmassa on eräänä sisävesiliikennettä edistävänä esimerkkinä mainittu Saimaan sulkujen pidentäminen. Tämä antaisi mahdollisuuden alusten suurempaan lastinottokykyyn ja lisäisi potentiaalisten Saimaan liikenteeseen soveltuvien jääluokiteltujen alusten määrää.

Valiokunta pitää tärkeänä, että sisävesiliikenteen parempi hyödyntäminen ja sen merkitys liikenteen päästöjen vähentämisessä otetaan huomioon valtakunnallisen 12-vuotisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelussa. Etenkin Saimaan kanavan ja Vuoksen vesistöalueella teollisuuden rakenne sekä raaka-aine- ja tuotekuljetukset ovat vesiliikenteeseen sopivia ja vesikuljetus tukisi myös alueen teollisuuden logistista ketjua. Samassa yhteydessä on tarpeen selvittää myös toimenpiteet, joilla edistetään matkailua, retkeilyä ja piensatamatoimintaa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa *1 422 470 000* euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 29/2019 vp)

Valtuus

(Kuten HE 29/2019 vp)

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Pääluokka 31

31. Eräät avustukset (siirtomääräraha 3 v)

Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen

Valiokunta on tyytyväinen, että edellisellä vaalikaudella käynnistetty kävelyn ja pyöräilyn edistämisohjelma jatkuu, ja että ohjelman toimeenpanoon ehdotetaan 14,5 milj. euron valtionavustus. Tämän lisäksi kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen on varattu 10 milj. euron määräraha valtion väyläverkolla tehtäviin toimenpiteisiin.

Hallitusohjelman tavoitteena on, että liikenteessä siirrytään entistä kestävämpään suuntaan ihmisten kulkutapavalintoihin vaikuttamalla, jolloin joukkoliikenteen, pyöräilyn ja kävelyn yhteenlaskettua matkasuoritetta on edelleen kasvatettava. Tämä edellyttää kävelyn ja pyöräilyn edellytysten parantamista sekä toimia niin valtiolta, kunnilta kuin myös muilta toimijoilta. Keskeisiä keinoja ovat mm. infrastruktuurin ja maankäytön suunnittelun kehittäminen, rahoituksen kohdentaminen kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen sekä asenteisiin ja liikkumistottumuksiin vaikuttaminen. Kestävien matkaketjujen tarpeet on tärkeä ottaa huomioon myös koko liikennejärjestelmän tarkastelussa ja suunnittelussa, kuten esimerkiksi suurten kaupunkien kanssa tehtävässä MAL-yhteistyössä.

Kevyenliikenteen väylät ovat myös tärkeitä liikuntapaikkoja ja antavat hyvän mahdollisuuden arkiliikunnan lisäämiseen. Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen parantaa näin myös kansanterveyttä ja hillitsee osaltaan sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten kasvua.

Pyöräilymatkailun edistämiseksi valiokunta lisää momentille 300 000 euroa EuroVelo-reittien ja muiden valtakunnallisten pyörämatkailureittien merkitsemiseen tieliikennelain mukaisilla opasteilla. Reittien käytettävyyden ja markkinoinnin parantamiseksi on hyödynnettävä myös digitalisaation mahdollisuuksia. Pyöräilymatkailun edistämiseksi on tarkoitus perustaa mm. koordinointikeskus, joka vastaisi yhteistyössä eri toimijoiden kanssa pyöräilymatkailun systemaattisesta edistämisestä.

Lisäksi valiokunta lisää momentille 100 000 euroa koulumatkapyöräilyn edistämiseen. Ns. Fiksusti kouluun -hankkeen tarkoituksena on mm. parantaa koulujen ja päiväkotien liikenneympäristön turvallisuutta, edistää koulujen liikuntasuunnitelmia sekä Turvalliset ja sujuvat reitit kouluun -toimintamallin laajentamista valtakunnalliseksi. Hankkeen puitteissa on tarkoitus kehittää myös päiväkotien ja koulujen liikunta- ja liikennekasvatusta yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Yksityistieavustukset

Momentin määrärahasta käytetään 20 milj. euroa yksityisteiden avustuksiin, mihin on tehty 3 milj. euron tasokorotus. Korotus on perusteltu ja tärkeä, sillä yksityisteillä on suuri merkitys koko liikennejärjestelmän ja elinkeinoelämän tehokkaalle toiminnalle. Ne ovat välttämättömiä mm. metsä- ja energiateollisuuden sekä elintarviketeollisuuden kuljetuksille.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Pääluokka 31

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *37 800 000* euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

(1. ja 2. kohta kuten HE 89/2019 vp)

(3. ja 4. kohta kuten HE 29/2019 vp)

(3. kappale kuten HE 29/2019 vp)

Käyttösuunnitelma (euroa)

Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen ja kuntien joukkoliikennehankkeet	*14 900 000*
Finavian lentoasemaverkoston ulkopuoliset lentoasemat ja lentopaikat	2 900 000
Yksityistieavustukset ja tiekuntien neuvonnasta aiheutuvat kulutusmenot	20 000 000
Yhteensä	*37 800 000*

77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Liikenneverkon investointeihin kohdennetaan talousarviossa yhteensä 499 milj. euroa (momentit 31.10.76, 31.10.77 ja 31.10.79), josta valtaosa käytetään aiempina vuosina päätettyjen hankkeiden rakentamiseen.

Tässä vaiheessa talousarvioesitykseen sisältyy yksi uusi kehittämishanke, Hanko—Hyvinkää-rataosan sähköistys, jonka sopimusvaltuudeksi esitetään 62 milj. euroa. Tämän lisäksi käynnistetään kahden ratahankkeen suunnittelu: Tampere—Jyväskylä-radan suunnittelu, johon ehdotetaan 18 milj. euron valtuutta sekä Seinäjoki—Vaasa-radan suunnittelu, jonka sopimusvaltuus on 3 milj. euroa. Lisäksi Kemin Ajoksen meriväylän syventämisen suunnitteluun osoitetaan 0,2 milj. euron määräraha, mutta hankkeen toteuttamisesta päätetään erikseen.

Uudet ja suunnitteilla olevat hankkeet painottuvat raideliikenteeseen, mikä vastaa hyvin hallitusohjelman linjausta raideinvestointien määrän kasvattamisesta ja kehittämisestä. Kun huomioon otetaan jo kuluvan vuoden toisessa lisätalousarviossa käynnistetyt ratahankkeet, on tänä vuonna käynnistymässä merkittävä rataverkon kehittämisvaihe.

Tässä vaiheessa ei käynnistetä uusia tiehankkeita. Valiokunta pitää kuitenkin tärkeänä, että mahdollisimman pian arvioidaan mahdollisuudet käynnistää ne väylähankkeeet, joita koskevat suunnitelmat ovat pian vanhenemassa. Tällaisia ovat mm. vt 4 Hartola—Oravakivensalmi ja vt 5 Hurus—Hietanen. Valiokunta ehdottaa seuraavan lausuman hyväksymistä:

Valiokunnan lausumaehdotus 5

Eduskunta edellyttää, että hallitus tarkastelee yhdessä Väyläviraston kanssa niiden hankkeiden kiireellisyyttä ja käynnistämismahdollisuuksia, joita koskevat hankesuunnitelmat vanhenevat vuosien 2020—2023 aikana.

Jo käynnissä oleviin tie-, rata- ja vesiväylähankkeisiin osoitetaan 341 milj. euroa. Näiden lisäksi avustetaan joukkoliikennehankkeita, joita ovat Länsimetron jatko Matinkylästä Kivenlahteen, Raide-Jokeri-pikaraitiotie sekä Tampereen raitiotiehanke, joille esitetään yhteensä 138,7 milj. euron määrärahaa (31.10.30).

12-vuotisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelu

Valiokunta pitää tärkeänä, että 12-vuotisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelu etenee suunnitellusti siten, että se valmistuu keväällä 2021. Tavoitteena tulee olla pitkäjänteinen suunnitelma rahoituspäätöksineen, joka edistää Suomen kilpailukykyä, ilmastonmuutoksen torjuntaa sekä alueiden elinvoimaa ja saavutettavuutta. Pitkäjänteinen suunnitelma antaa Suomelle myös aiempaa paremmat mahdollisuudet hakea ja saada EU:n rahoitusta. On myös arvioitava toimenpiteiden vaikuttavuutta, kasautumisvaikutuksia sekä väyläverkon toimivuutta ja kattavuutta kokonaisuutena ja huolehdittava siitä, että elinkeinoelämän ja vientiteollisuuden käyttämät kuljetusketjut ovat kaikilta osiltaan toimivia.

Valiokunta pitää tärkeänä, että liikennehankkeiden kannattavuus- ja vaikutusarviointimenetelmiä kehitetään. Saadun selvityksen mukaan väylähankkeiden kannattavuuden arvioinnin työkalua päivitetään parhaillaan, minkä lisäksi liikenne- ja viestintäministeriö teettää useita liikennehankkeiden laajempien taloudellisten vaikutusten tarkastelumahdollisuuksia arvioivia tutkimushankkeita. Ministeriö kehittää myös liikenteellisen saavutettavuuden tarkastelua ja rakentaa myös uuden valtakunnallisen liikennemallijärjestelmän, jolla voidaan laatia liikenne-ennusteita ja arvioida hankkeiden liikenteellisiä vaikutuksia nykyisiä työkaluja paremmin.

Valiokunta katsoo, että suunnitelman valmistelutyössä on myös arvioitava olemassa olevan rataverkon sähköistystarpeet. On niin ikään syytä arvioida Finavian lentoasemaverkoston ulkopuolisten lentoasemien merkitys mm. aluetalouden ja alueellisen saavutettavuuden turvaamisessa.

Valiokunta korostaa myös älykkään liikenteen hyödyntämistä, jolloin liikenteen sujuvuutta ja turvallisuutta voidaan parantaa tieto- ja viestintätekniikan avulla. Älyliikenne eli liikenteen digitalisaatio tehostaa esimerkiksi nykyisen liikenneinfrastruktuurin käyttöä, kun autot voidaan esim. ohjata toiselle reitille liikenneruuhkien aikana. Älykkään liikenteen avulla voidaan myös tehostaa logistiikkaa ja tavaraliikenteen kuljetuksia ja muuttaa liikkumistottumuksia.

On niin ikään tärkeää panostaa infra-alan osaamiseen ja huolehtia siitä, että yliopistojen ja korkeakoulujen opetus tuottaa alalle mm. uusien teknologioiden ja toimintamallien edellyttämää osaamista. Valiokunta painottaa myös digitalisaation sekä uusien toimintamallien tehokasta hyödyntämistä.

Lisäksi valiokunta kiinnittää huomiota liikenneasioita hoitavan henkilöstön vähenemiseen ELY-keskuksissa, sillä saadun selvityksen mukaan henkilöstöä ei ole enää riittävästi hallitusohjelman mukaisten linjausten toimeenpanoon. Tämä lisää ulkopuolisten hankintapalveluiden käyttöä, mikä vähentää edelleen väylänpitoon osoitettuja resursseja.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Pääluokka 31

Vt 4 Oulu—Kemi valtuuden muutos

Hankkeen valtuutta tarkistetaan 3 000 000 eurolla 140 000 000 eurosta 143 000 000 euroon. Valtuuden tarkistaminen aiheutuu Viantienjoki—Maksniemi-yhteyden lisätarpeesta, jota ei nykyisellä valtuudella pystytä toteuttamaan tiesuunnitelman mukaisessa laajuudessa. Lisärahoituksella on tarkoitus toteuttaa kaksi rinnakkaistien siltaa, noin 800 metriä keskikaidetta ja meluesteitä. Valtuuden tarkistaminen ei edellytä lisämäärärahaa vuonna 2020.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

(1. ja 2. kappale kuten HE 29/2019 vp)

Valtuus

(1. ja 2. kappale kuten HE 89/2019 vp)

(Taulukko kuten HE 89/2019 vp)

(3. ja 4. kappale kuten HE 89/2019 vp)

Aiempina varainhoitovuosina päätetyt väylähankkeet

	Sitoumuksista valtiolle aiheutuvien menojen enimmäismäärä, ml. aiempina varainhoitovuosina tehtyjen sitoumusten aiheuttamat menot (euroa)
Tiehankkeet	
Vt 3 Hämeenkyrön ohitustie	64 000 000
Vt 8 Turku—Pori, Mynämäen ja Luvian ohituskaistat	30 000 000
Kt 51 Kirkkonummi—Kivenlahti	80 000 000
E18 Haminan ohikulkutie	180 000 000
Vt 19 Seinäjoen itäinen ohikulkutie	77 900 000
Vt 8 Turku—Pori	92 500 000
Vt 5 Mikkelin kohta	27 000 000
Mt 101 Kehä I parantaminen	32 000 000
Vt 6 Taavetti—Lappeenranta	76 000 000
Kt 77 Viitasaari—Keitele	13 000 000
Vt 3 Tampere—Vaasa, Laihian kohta, 1. vaihe	27 000 000
Vt 22 Oulu—Kajaani—Vartius	15 000 000
Vt 8 Pyhäjoen ydinvoimalan edellyttämät tieinvestoinnit	22 500 000
Vt 4 Oulu—Kemi	*143 000 000*
Vt 5 Mikkeli—Juva	121 000 000

	Sitoumuksista valtiolle aiheutuvien menojen enimmäismäärä, ml. aiempina varainhoitovuosina tehtyjen sitoumusten aiheuttamat menot (euroa)
Vt 12 Lahden eteläinen kehätie	198 000 000
Vt 12 Tillola—Keltti	14 000 000
Kehä I Laajalahden kohta	20 000 000
Länsimetron jatkeen liityntäliikennejärjestelyt	7 000 000
Vt 4 Kirri—Tikkakoski	139 000 000
Ratahankkeet	
Kouvola—Kotka/Hamina-radan parantaminen	98 000 000
Iisalmi—Ylivieska (sähköistys ja Iisalmen kolmioraide)	55 000 000
Joensuun ratapihan parantaminen	74 000 000
Pohjanmaan rata	674 000 000
Keski-Pasila, länsiraide	48 800 000
Helsinki—Riihimäki-rataosan kapasiteetin lisääminen, 1. vaihe	150 000 000
Helsingin ratapihan toiminnallisuuden parantaminen	60 000 000
Luumäki—Imatra—Venäjän raja, ratayhteyden parantaminen	165 000 000
Pori—Mäntyluoto-rataosan sähköistys	5 700 000
Uudenkaupungin radan sähköistys	21 000 000
Vesiväylähankkeet	
Oulun meriväylän rakentaminen	27 500 000
Savonlinnan syväväylän siirtäminen	40 000 000
Kokkolan meriväylä	45 000 000
Vuosaaren meriväylä	12 500 000
Yhteiset väylähankkeet	
Äänekosken biotuotetehtaan liikenneyhteydet	173 000 000

20. Liikenteen ja viestinnän palvelut

Yhteisöradioiden toiminnan tukeminen

Suomessa toimii tällä hetkellä 5—8 yhteisöradioiksi luokiteltavaa radioasemaa, jotka toimivat pääasiassa kansalaisjärjestöjen ja vapaaehtoisten ohjelmantekijöiden voimin. Toisin kuin monissa EU-maissa, Suomessa toimivat yhteisöradiot eivät saa julkista tukea, vaikka niillä on merkittävä asema esim. mediakoulutuksessa ja maahanmuuttajien kotouttamisessa.

Valiokunta pitää tärkeänä, että hallitus selvittää mahdollisuudet yhteisöradioiden toiminnan tukemiseen.

50. Valtionavustus valtakunnallisen laajakaistahankkeen toteuttamiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille ei myönnetä uutta määrärahaa, mutta laajakaistahanke ja verkkojen rakentaminen jatkuvat aiempien myöntövaltuuksien ja päätösten mukaisesti.

Valiokunta pitää myönteisenä hallitusohjelman linjausta laajakaistaohjelman jatkamisesta ja tuen ohjaamisesta alueille, joille ei ole tulossa kaupallista laajakaistaa ennen vuotta 2025. Laajakaistayhteydet eivät ole edelleenkään kaikin osin kunnossa, ja esim. haja-asutusalueilla sekä myös taajamissa on alueita, joilla kuiturakentaminen ei ole edennyt toivotulla tavalla. On myös tärkeää, että eri teknologioita hyödynnetään tarkoituksenmukaisella ja kustannustehokkaalla tavalla.

51. Avustukset liikenteen ja viestinnän palveluihin (siirtomääräraha 3 v)

Liikenneturvallisuusmaksujen riittävyys. Tieliikenteen turvallisuustoiminnan edistämiseen esitetään 9,1 milj. euroa, mikä vastaa aiempien vuosien rahoitusta. Määrärahan taustalla on ajoneuvojen liikennevakuutuksista kerättävä liikenneturvallisuusmaksu, joka on 1 prosentti kertymästä. Tämän maksun perusteella arvioidaan ensi vuonna kertyvän n. 7,7 milj. euroa, jolloin puuttuva rahoitus katetaan budjettivaroilla.

Vakuutuskertymä on jäänyt viime vuosina aiottua pienemmäksi, mutta liikenneturvallisuustyön tärkeyden vuoksi valtionavustuksia on rahoitettu osin talousarviovaroista. Määrärahasta valtaosa myönnetään yleisavustuksina, jotka osoitetaan mm. Liikenneturvalle, minkä lisäksi mm. kunnille ja kuntayhtymille myönnetään hankeavustuksia alueelliseen liikenneturvallisuustyöhön.

Valiokunta pitää perusteltuna, että liikenneturvallisuustyön jatkuvuus ja sen nykyinen taso turvataan, sillä määräraha on tärkeä niin valtakunnallisen kuin myös kuntien ja alueiden liikenneturvallisuustyön kehittämisessä. Jatkossa on tarpeen arvioida ratkaisuja, joilla rahoitustaso varmistetaan pitkäjänteisesti kestävällä tavalla.

55. Julkisen henkilöliikenteen palvelujen ostot ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentin määräraha on noin 108 milj. euroa, johon sisältyy 20 milj. euron pysyvä tasokorotus ilmastoperusteisiin toimenpiteisiin. Tämän korotuksen käyttötarkoitusta ei ole vielä tarkemmin määritelty.

Momentin määräraha vastaa muutoin aiempien vuosien tasoa. Koska valtion rahoitus ei ole juurikaan muuttunut, ovat kuntien rahoitusosuudet kasvaneet. Saadun selvityksen mukaan kunnat rahoittavat merkittäviltä osin ELY-keskusten tilaamaa liikennettä ja esim. keskisuurten kaupunkiseutujen oma rahoitus joukkoliikenteeseen on kasvanut noin 23 prosenttia vuosien 2015 ja 2017 välillä.

Ilmastoperusteisiin toimiin tarkoitettu korotus on myönteinen lisäys, mutta sen taso on vielä vaatimaton tarpeisiin nähden. Esim. Liikenne- ja viestintävirasto on hiljattain valmistuneessa selvityksessään (Traficom julkaisuja 25/2019) arvioinut, että joukkoliikenteen suoritteen tulisi kasvaa 42 prosenttia vuoteen 2030 mennessä, jotta ilmastotavoitteiden mukainen joukkoliikenteen kulkutapaosuus saavutettaisiin vuoteen 2050 mennessä. Tavoitteen arvioidaan tarkoittavan 240 miljoonaa uutta joukkoliikennematkaa vuoteen 2030 mennessä, minkä saavuttaminen edellyttäisi sekä valtion että kuntien rahoituksen merkittävää lisäämistä. Ilmastotavoitteiden kannalta olisi perusteltua lisätä liikkumisen ohjauksen valtionavustusta ja edistää näin kestävään liikkumiseen kannustavia hankkeita. Nyt avustus vähenee 0,3 milj. eurolla.

Julkinen joukkoliikenne on heikentynyt merkittävästi maaseudulla ja haja-asutusalueilla, mikä vaikeuttaa etenkin sellaisten henkilöiden (mm. nuoret) päivittäistä liikkumista, joilla ei ole mahdollisuutta oman auton käyttämiseen. Näiden alueiden joukkoliikennepalveluja tulisi kehittää mm. erilaisin kutsupalvelujärjestelyin sekä muin toimin, jotka luovat yksityisautoilulle vaihtoehtoisia ja täydentäviä kulkumuotoja. Valiokunta painottaa myös matkaketjujen toimivuutta ja yhteistä maksu- ja lippujärjestelmää edistäviä ratkaisuja, minkä ohella myös helppokäyttöiset ja ajantasaiset aikataulu- ja reittitiedot parantavat joukkoliikenteen käytettävyyttä ja houkuttelevuutta. Taksilain uudistamistyössä on niin ikään edistettävä ratkaisuja, jotka parantavat taksiliikenteen tarjontaa ja kattavuutta alueilla, joilla ei ole toimivaa joukkoliikennettä.

Valiokunta pitää myös hyvänä hallitusohjelman kirjausta siitä, että maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) -sopimusmenettelyä laajennetaan uusille yli 100 000 asukkaan kaupunkiseuduille. MAL-sopimuksista on saatu hyviä kokemuksia, sillä ne ovat olleet suurimmilla kaupunkiseuduilla vaikuttavia valtion ja kuntien sopimuksellisen yhteistyön välineitä. Niiden kautta on toteutettu maankäyttöä tukevia joukkoliikennehankkeita ja vauhditettu asuntotuotantoa.

Valiokunta nostaa esille myös liikennekäytävien toimivuutta ja niiden kokonaisvaltaista kehittämistä edistävät toimenpiteet. MAL-sopimusmenettely on edellä kerrotuin tavoin toimiva väline kaupunkiseuduille, mutta sen rinnalle on syytä luoda uudenlaista sopimuksellista yhteistyötä, joka edistää myös ylimaakunnallisten liikennekäytävien kehittämistä ja mm. kasvukeskusten välistä joukkoliikennettä.

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

03. Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentin nettomäärärahaksi esitetään 196,6 milj. euroa, joka on 25 milj. euroa enemmän kuin kuluvan vuoden varsinaisessa talousarviossa.

Valiokunta pitää tärkeänä TE-toimistojen toimintamenojen lisäystä, jolla parannetaan yksilöllisiä palveluja ja yhteistyötä työnantajien kanssa. Saadun selvityksen mukaan tihennetyillä asiakaskontakteilla ja henkilökohtaisella palvelulla on saatu aikaan positiivisia työllisyysvaikutuksia.

Työttömien määräaikaisilla haastatteluilla pyritään nopeuttamaan työllistymistä ja ehkäisemään pitkäaikaistyöttömyyttä. Tänä vuonna valmistuneen Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan selvityksen[6] mukaan määräaikaishaastattelut tehostavat työnhakijapalveluihin ohjautumista, edistävät aktivoitumista ja työllistymistä. Valiokunta katsoo selvityksen johtopäätöksen mukaisesti, että haastatteluja tulisi kohdentaa nykyistä tarkemmin asiakkaan palvelutarve huomioiden.

Hallituksen tavoitteena on käynnistää keväällä 2020 työllisyyden kuntakokeilut, joissa kunnan tai kuntien yhdessä on tarkoitus vastata työnhakijoiden palveluista. Kokeilun tarkoitus on parantaa työnhakijoiden palveluja sekä nykyistä paremmin tunnistaa työllistymisen esteet sekä osaamisen kehittämistarpeet. Kokeiluihin ohjataan ne työttömät, jotka eivät ole oikeutettuja ansiopäivärahaan sekä kaikki alle 30-vuotiaat työnhakijat ja maahanmuuttajat.

Kokeilussa työllisyyspalvelut organisoidaan uudelleen valtiolta kunnille eikä kokeiluille ole varattu erillistä rahoitusta. Valiokunta korostaa, että kokeilun onnistuminen edellyttää valtion ja kuntien sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin ja tiivistä yhteistyötä kokeilukuntien ja TE-palvelujen välillä. Valiokunta katsoo, että kokeilulle tulee varmistaa riittävät henkilöstöresurssit. Erityisen tärkeää on, että työnjako kuntien ja TE-hallinnon välillä on selkeä, jotta vältytään päällekkäisyyksiltä. Lisäksi tulee ottaa käyttöön aiemmasta kuntakokeilusta saadut hyvät käytännöt ja kokemukset.

Valiokunta painottaa, että myös kuntakokeiluissa tulisi löytää ratkaisuja työvoiman saatavuusongelmiin. Tämän vuoksi työnantajille tarjottavat työvoimapalvelut ja yrittäjyyspalvelut tulee pitää hyvällä tasolla.

05. Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandin toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään nettomäärärahaksi 99,5 milj. euroa.

---

6 http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161431/26_2019_VNTAES_Tyottomien%20maaraaikaishaastattelujen%20arviointi_netti.pdf

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Pääluokka 32

Valiokunta nostaa esiin ulkomaisten investointien tärkeyden kasvun edistäjänä. Lisäksi valiokunta pitää tärkeänä yritysten kansainvälistymisvalmiuksien vahvistamista. Erityisesti pk-yritysten yhteistyötä ja kansainvälistymistä on syytä tukea. Positiivista on, että yhteistyön vahvistaminen ulkoasiainhallinnon edustustojen ja Team Finland -verkoston välillä on parantanut palvelukykyä maailmalla. Resurssien riittävyyttä on seurattava huolella.

06. Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Kuluttajansuojaviranomaisten eräitä toimivaltuuksia ym. koskeva hallituksen esitys (HE 54/2019 vp) liittyy vuoden 2020 talousarvioon ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Hallituksen esitystä (HE 54/2019 vp) ei ehditä käsitellä eduskunnassa talousarvioesityksen vaatimassa aikataulussa, joten momentilta vähennetään muutoksen toimeenpanoa varten varattu Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimintameno 650 000 euroa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa *17 589 000* euroa.

40. Valtionavustus kestävää kasvupolitiikkaa edistäville toimijoille (siirtomääräraha 3 v)

Valiokunta lisää momentille 300 000 euroa, josta osoitetaan
— Viexpon vientihankkeiden edistämiseen 150 000 euroa
— suomalais-ruotsalaisen kauppakamarin Ruotsiin suuntautuvan viennin edistämiseen 150 000 euroa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *6 051 000* euroa.

(2.—4. kappale kuten HE 29/2019 vp)

49. Valtionavustus Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille esitetään 97,3 milj. euroa.

Valiokunta pitää hyvänä, että julkista tutkimus- ja kehittämisrahoitusta kohdennetaan aikaisempaa enemmän teollisuutta palvelevan soveltavan tutkimuksen rahoitukseen. Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n harjoittamalla soveltavalla tutkimuksella on keskeinen rooli tutkimuksen ja teknologian siirtämisessä yksilöiden, elinkeinoelämän ja yhteiskunnan hyödyksi. Valiokunta tukee määrärahan kohdentamista muun muassa Suomen elinkeinorakennetta uudistavien alojen sekä kansainvälisesti merkittävien innovaatioekosysteemien kehittämiseen.

Valiokunta lisää momentille 100 000 euroa kvanttitietokoneen rahoituksen hankintaan.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *97 403 000* euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 29/2019 vp)

20. Uudistuminen ja vähähiilisyys

Uudistumisen ja vähähiilisyyden määrärahoiksi ehdotetaan 929 milj. euroa, jossa on 200 milj. euroa lisäystä vuoden 2019 varsinaiseen talousarvioon nähden.

Valiokunta tukee toimenpiteitä, joilla edistetään siirtymistä kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa. Yhteiskunnan hiilineutraalius on hyvin kunnianhimoinen tavoite, jonka saavuttaminen vaatisi nykyistä merkittävämpiä panostuksia. Vähähiiliseen talouteen siirtymiseksi tarvittavien investointien kokoluokka on niin suuri, että rahoituksen osalta tulisi lisätä kansainvälistä ja EU-yhteistyötä. Suomella olisi mahdollista ottaa aktiivinen rooli liikkeellepanijana.

Valtion vuoden 2020 talousarvioesityksessä ehdotetut toimenpiteet ovat hyvä alku hiilineutraalisuustavoitteen mukaisille toimille. Tavoitteen kannalta keskeistä kuitenkin tulee olemaan toimien pitkäjänteisyys ja se, miten uudenlaisten teknologioiden käyttöönottoa voidaan nopeuttaa. Tällaisten teknologioiden, kuten kemiallisen kierrätyksen, hiilidioksidin hyödyntämisen raaka-aineena, energian varastoinnin ja vähäpäästöisen tuotannon, käyttöönottoon tarvittaisiin vielä enemmän tk-, innovaatio- ja pilotointirahoitusta.

Valiokunnan saamissa lausunnoissa on esitetty huoli siitä, että riittävät välineet hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiseksi pitkälti puuttuvat ja esitettyjen toimenpiteiden mittakaava on liian pieni eivätkä yksittäiset politiikkatoimet yhdisty selkeäksi strategiseksi ohjelmaksi. Suuret ja vaikuttavat kokonaisuudet, kuten energiaverotus ja tuet päästöjä aiheuttavalle toiminnalle, jäävät pääosin koskemattomiksi.

Valiokunta kiinnittää huomiota saadun selvityksen perusteella siihen, että lähes kaikki ilmastotavoitteita tukevat ratkaisut nojaavat siihen, että markkinoilla on merkittävästi nykyistä enemmän edullista sähköä. Tulevaisuudessa tarvitaan merkittäviä investointeja uuteen, puhtaaseen sähköntuotantoon.

Sen lisäksi, että kiertotalous ja cleantech-ratkaisut ovat olennainen osa päästövähennystoimia, kiertotalous luo myös mahdollisuuksia Suomen kilpailukyvyn vahvistamiseen ja talouden kasvuun. Esimerkiksi biokaasun liikennekäytön lisäämisessä on merkittävää potentiaalia. Ensi vuonna Pirkanmaalle valmistuvan Pirkanmaan Jätehuolto Oy:n biolaitoksessa valmistettavalla metaanilla voidaan korvata noin 2,5 miljoonaa litraa liikennepolttoainetta vuosittain. Määrä vastaa 1 800 henkilöauton vuosikulutusta.

Ilmastonmuutospaneeli (IPCC) ja Kansainvälinen energiajärjestö (IEA) katsovat energiatehokkuuden parantamisen olevan yksi merkittävimmistä osista ilmastonmuutoksen vastaista kehitystä. Energiatehokkuuden kehittämisen soisi saavan enemmän painoarvoa ja panostuksia tulevaisuudessa.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Pääluokka 32

40. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen (arviomääräraha)

Momentille esitetään määrärahaksi 298,3 milj. euroa. Määrärahoja kohdistetaan erityisesti Business Finlandin kautta jaettavaan tutkimus-, kehitys- ja innovaatiorahoitukseen, joka kasvaa arviolta 49 milj. eurolla vuoteen 2019 verrattuna.

Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta on yhdessä korkean osaamisen kanssa Suomen tärkein kasvun ja hyvinvoinnin lähde. Hallitusohjelman tavoite Suomen tk-panostusten nostamisesta neljään prosenttiin BKT:stä on kannatettava ja tärkeä, vaikka tavoitteen saavuttaminen näyttää erittäin haasteelliselta. Valiokunnan saamissa selvityksissä on tuotu esiin näkökohtia tutkimus- ja kehittämistoiminnan tukemiseen liittyen. Julkisen rahoituksen vaikuttavuutta esitetään lisättäväksi tukijärjestelmän arvioinnilla tieteellisiin koeasetelmiin perustuen[7]. Arviointitulosten pohjalta tukiohjelmaa voitaisiin suunnata uudelleen ja muuttaa vaikuttavampaan suuntaan. Toiseksi on suositeltu, että julkisen sektorin tuet tulisi suunnata erityisesti sellaisiin toimiin, jotka lisäävät myös yksityisen sektorin tk-panostuksia. Vipuvaikutuksen avulla tk-panostukset kasvaisivat merkittävästi. Kolmanneksi on esitetty, että julkista tukea tulisi kohdentaa sellaiseen tki-toimintaan, jota yritykset eivät toteuttaisi ilman tukea.

Valiokunta pitää hyvänä, että uudistumista ja elinkeinoelämän monipuolistumista tuetaan vahvistamalla kansainvälisesti kilpailukykyisten innovaatiokeskittymien ja ekosysteemien muodostumista Suomeen. Näissä innovaatioekosysteemeissä on tärkeää olla mukana eri kokoisia ja eri kasvuvaiheessa olevia yrityksiä, korkeakouluja sekä tutkimuslaitoksia. Innovaatioekosysteemien yksi merkittävä arvo on myös koulutuksen ja tutkimuksen yhteistyön tiivistämisessä. Verkostoyhteistyö mahdollistaa myös pk-yritysten osaamisen kehittämisen ja pääsyn innovaatiotoiminnan piiriin.

Valiokunta tuo esiin, että innovaatiotoimintaa tulisi edistää ruohonjuuritasolta lähtien, ja pitää hyvänä Keksintösäätiön ponnisteluja koota hajallaan olevat alkuvaiheen neuvontapalvelut yhteen palvelemaan keksijöitä.

43. Yritysvetoisen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan sekä kiertotalouden ja toimialojen kasvun tukeminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään määrärahaa 87,6 milj. euroa. Hallitus esittää talousarviota täydentävässä esityksessä, että määrärahaa saa käyttää myös eurooppalaisen suurteholaskennan EuroHPC-supertietokoneen hankinnan kansalliseen rahoitusosuuteen.

Valiokunta on tyytyväinen, että määrärahalla mahdollistetaan Suomen osallistuminen eurooppalaisen suurteholaskennan yhteisyrityksen (EuroHPC Joint Undertaking) kautta toteutettavaan supertietokoneen hankintaan CSC — Tieteen tietotekniikan keskuksen Kajaanin datakeskukseen.

7 Einiö, E. ja Hyytinen, A. (2019). ”Yritystukien vaikuttavuuden arviointi satunnaistettujen vertailukokeiden avulla.” Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2019:45

47. Sähköisen liikenteen ja biokaasun liikennekäytön infrastruktuurin edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään määrärahaksi 8 milj. euroa. Valiokunta pitää tärkeänä biokaasuohjelman tukemista. Sillä luodaan uusia tulevaisuuden mahdollisuuksia biokaasun käytölle. Biokaasuohjelman määrärahaa tullaan käyttämään biokaasutankkausasemaverkoston laajentamiseen sekä biokaasun tuotannon ja käytön edistämiseen.

30. Työllisyys ja yrittäjyys

Työllisten määrä on Suomessa noussut korkeammalle tasolle kuin koskaan aikaisemmin. Valtiovarainministeriön syksyllä 2019 julkaiseman taloudellisen katsauksen mukaan vuoden 2019 ensimmäisellä vuosipuoliskolla työllisyyden pitkään jatkunut kasvu kuitenkin pysähtyi. Työttömyyden väheneminen on niin ikään pysähtynyt alkuvuonna, ja työttömyysasteen trendi on pysytellyt 6,6 prosentin tuntumassa tammikuusta lähtien. Katsauksen mukaan työttömien määrä vähenee edelleen v. 2019, mutta työttömyyden aleneminen on kuitenkin selvästi hitaampaa kuin viime vuonna. Tuorein työllisyysasteen trendiluku oli tänä vuonna lokakuussa 72,7 prosenttia.

Hidastuva talouskasvu ja talouden rakenteelliset ongelmat korostavat työllisyyttä ja tuottavuutta kasvattavien uudistusten tärkeyttä. Hallituksen työllisyystavoitteen saavuttaminen edellyttää työn tarjontaa ja kysyntää tukevia toimia sekä kohtaanto-ongelman lievittämistä. Valiokunta korostaa innovaatiopolitiikan ja työllisyyspolitiikan yhteyttä: työllisyystavoitteen saavuttamiseksi myös innovaatiopanostusten lisäykset ovat keskeisiä.

51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)

Momentin määrärahaksi esitetään 273,0 milj. euroa, joka on 29 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2019 varsinaisessa talousarviossa.

Osaavan työvoiman saatavuus on muodostunut kasvun esteeksi. Yrityksillä on työvoiman saatavuudessa ongelmia kaikkialla Suomessa. Kainuussa lähestytään jo tilannetta, että puolella työvoimaa hakeneista on vaikeuksia löytää tekijöitä. Osaamisen puute on ollut yritysten suurin este löytää sopivaa työvoimaa. Valiokunta katsoo, että Suomessa olisi kyettävä nostamaan koulutus- ja osaamistasoa ja saatava käyttöön koko työvoima.

Työvoimakoulutuksen haasteena on koulutustarpeen ennakointi, työvoimatarpeiden tunnistaminen sekä kokonaiskuvan muodostaminen. Valiokunta tukee resurssien suuntaamista toimenpiteisiin, joilla kehitetään koulutuksia yrityslähtöiseen suuntaan. Yhteishankintakoulutuksien on havaittu olevan tehokkaita työllistyvyyden kannalta.

Valiokunta näkee oppisopimusjärjestelmän tehokkaammassa käytössä mahdollisuuksia osaamisen kehittämiseen ja työllisyyden parantamiseen. Oppisopimusjärjestelmä mahdollistaa opiskelun työsuhteessa, ja myös työnantajalle voidaan myöntää samanaikaisesti palkkatukea. Valiokunta katsoo, että järjestelmään tulisi lisätä tukea ja joustoja opiskelijalle, jotta se nykyistä paremmin

palvelisi myös nuorten tarpeita, koska nykyisin vain yksi viidestä oppisopimusopiskelijasta on alle 25-vuotias.

Valiokunta katsoo, että työperäisellä maahanmuutolla on kasvava merkitys työvoiman saatavuudelle. Suomessa työikäisten määrä vähenee ja väestönlisäys tapahtuu yksinomaan maahanmuuton kautta. Työ- ja elinkeinoministeriön arvion mukaan Suomi tarvitsisi 20 000 työperäistä maahanmuuttajaa vuodessa.

Valiokunta näkee suurena ongelmana, että Suomen korkeakouluista valmistuneilla ulkomaalaisilla maistereilla ja Suomessa syntyneillä, ulkomaalaistaustaisilla nuorilla on tutkimusten mukaan vaikeuksia työllistyä. Työllistymisen esteitä ovat kotimaisten kielten taidon ja ammatillisten verkostojen puute sekä työelämässä vallitsevat asenteet. Valiokunta painottaa, että ulkomaalaistaustaiset opiskelijat ovat korkeasti koulutettua työvoimaa, joiden osaaminen tulisi ottaa Suomessa käyttöön. Valiokunta kannattaa toimenpiteitä, joilla opiskelijoiden kotimaisten kielten taitoa parannettaisiin jo opiskelun aikana sekä luotaisiin kontakteja työelämään. Erityisesti tulisi myös muuttaa asenteita ja vahvistaa yritysten ja työnantajien valmiuksia vastaanottaa kansainvälistä työvoimaa.

Valiokunta pitää hyvänä hallituksen käynnistämää työntekijöiden, opiskelijoiden ja tutkijoiden maahanmuuton edistämisohjelmaa (Talent Boost), jonka painopisteinä ovat osaajat samoin kuin työvoimapulasta kärsivät alat. Lisäksi valiokunta kannattaa resurssien suuntaamista toimenpiteisiin, jotka helpottavat työpaikkojen ja työntekijöiden kohtaamista.

Työperäistä maahanmuuttoa vaikeuttaa tällä hetkellä oleskelulupaprosessin hitaus ja monimutkaisuus. Työlupa-asioiden käsittelyn resursseja tulisi vahvistaa sekä prosessia sujuvoittaa. Valiokunta on huolissaan Maahanmuuttoviraston käsittelyaikojen ylittämisestä ja määrärahojen riittävyydestä. Oleskelulupaprosessin nopeuttamiseksi työperäisen maahanmuuton koordinaatiota vahvistetaan sisäministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön välillä. Valiokunta tukee kaikkia ponnisteluja työperäisen maahanmuuton nopeuttamiseksi.

Hallituksen tavoitteena on lisätä merkittävästi palkkatuen käyttöä yrityksissä sekä uudistaa nykyistä kolmannen sektorin palkkatukea. Palkkatuen määrärahoja lisätään 10 milj. eurolla vuonna 2020.

Palkkatuen käyttöä on vaikeuttanut tuen maksatusongelmat, joten valiokunta pitää hyvänä, että määrärahaa on kohdennettu palkkatuen maksatustehtäviin ja maksatusprosessien digitalisointiin.

Valiokunnan saamissa selvityksissä asiantuntijat ovat kiinnittäneet huomiota palkkatuen tehokkuuteen liittyviin epävarmuustekijöihin. Tutkimusten mukaan palkkatuki yksityisellä sektorilla lisää työllistyvyyttä ja ansiotuloja, mutta vaikutukset ovat pieniä. Julkisen ja kolmannen sektorin palkkatuen työllisyysvaikutukset ovat vähäisiä, mutta valiokunta tuo esiin, että tuella on muita positiivisia, mutta vähemmän mitattuja vaikutuksia. Valiokunta pitää hyvänä, että palkkatuen uudistamista jatketaan ja korostaa, että palkkatukeen osoitetut määrärahat tulee jatkossa saada tehokkaampaan käyttöön sekä että tuen vaikutuksista tarvittaisiin laajemmin tietoa.

Valiokunta katsoo, että epätoivottavien vaikutusten ehkäisemiseksi palkkatuella tulisi työllistää henkilöitä, jotka eivät oletettavasti työllistyisi ilman tukea. Näin ollen valiokunta pitää hyvänä, että palkkatukea on tarkoitus kohdentaa pitkään työttömänä olleille, osatyökykyisille ja ikääntyneille. Kannatettavaa on myös, että jatkossa selvitetään paremmin tuensaajan osaamistarpeita ja kytketään muita palveluja tiiviimmäksi osaksi palkkatukea, jotta palkkatukijakson jälkeen työllistyttäisiin nykyistä paremmin.

Valiokunta kiinnittää erityistä huomiota siihen, että ikääntyneiden, 55—64-vuotiaiden työllisyysaste Suomessa on Pohjoismaiden alhaisin. Valiokunta pitää tärkeänä, että tähän ongelmaan etsitään ratkaisuja. Ruotsin mallin[8] mukaan on esitetty, että Suomessa tarvitaan edelleen varhaisten poistumisreittien vähentämistä, sillä se edesauttaa työllisyysasteen nostoa. Valiokunta tuo esiin, että positiivisia vaikutuksia olisi toimenpiteillä, joilla vähennetään työnantajan kokemia, ikääntyneiden rekrytointiin liittyviä kuluriskejä. Esimerkiksi työkyvyttömyyseläkejärjestelmää kehittämällä voitaisiin vähentää kielteisiä vaikutuksia, joita järjestelmän maksuluokkamallilla on havaittu olevan ikääntyneiden rekrytointeihin. Työllisyyden koheneminen yli 55-vuotiaiden ikäryhmässä vaatii myös koulutuksen ja osaamisen kehittämistä sekä työkyvyn ylläpitoa.

Osatyökykyisten työttömien määrä on laskenut kolmena peräkkäisenä vuonna. Valiokunta pitää hyvänä tehtyä, systemaattista kehittämistyötä osatyökykyisten ja vammaisten henkilöiden työllistymisen parantamiseksi. Valiokunta kannattaa uusia panostuksia osatyökykyisten työllisyyttä edistävään työkykyohjelmaan. Saadun selvityksen perusteella työpaikolle tulisi viedä konkreettista tukea ja ohjausta, koska osatyökykyisten työllistyminen edellyttää joustoja, työtehtävien räätälöimistä ja työllistämisen tukea. Valiokunta pitää myönteisenä palkkatuen suuntaamista erityisesti osatyökykyisiin ja työkykykoordinaattoreiden määrän lisäämistä TE-toimistoissa. Kannatettavaa on myös tiedottaa mahdollisuuksista, joilla julkisissa hankinnoissa voidaan edistää osatyökykyisten henkilöiden palkkaamista.

50. Kotouttaminen

03. Maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistämiseen ehdotetaan 12,5 milj. euroa, joka on 11 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2019 varsinaisessa talousarviossa.

Valiokunta katsoo, että jo maassa olevien maahanmuuttajien työllistymiseen olisi kiinnitettävä erityistä huomiota, koska työvoiman tarve jatkuu Suomessa suurena. Nykyisin maahanmuuttajien aikaisempaa osaamista ei ole täysimääräisesti kyetty hyödyntämään työmarkkinoilla. Maahanmuuttajien osaaminen olisi tarpeen tunnistaa aikaisessa vaiheessa. Toiseksi tulisi lisätä ja helpottaa yhteistyötä yrityksien ja oppilaitosten välillä työllistymispolkujen luomiseksi. Valiokunta tukee kuntien moniammatillisen osaamiskeskustoiminnan laajentamista, jonka avulla kotoutumista on pystytty merkittävästi nopeuttamaan ja tehostamaan.

8 STM & VM (2019). Ikääntyneiden työllisyyden edistämiskeinoja valmistelevan työryhmän loppuraportti

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Pääluokka 32

Kielitaidolla on suuri merkitys maahanmuuttajien työllistymisen kannalta. Kotimaisten kielten taidon puute koetaan työllistymisen pääasialliseksi esteeksi. Valiokunta katsoo kotoutumiskoulutuksen olevan avainasemassa kielitaidon oppimisessa ja työllisyyden edistämisessä. Saadun selvityksen perusteella kielikoulutus olisi hyödyllistä aloittaa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Lisäksi valiokunta painottaa kotouttamistoimenpiteiden vaikuttavuuden selvittämistä ja seuraamista.

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Pääluokan loppusumma on 14,9 mrd. euroa, joka on noin 138 milj. euroa kuluvaa vuotta vähemmän. Vähennys aiheutuu pääosin työllisyyden kasvusta sekä työnantajan sairausvakuutusmaksun alennuksen pienentymisestä. Talousarvioesitykseen sisältyvät muutokset perustuvat pääosin hallitusohjelman mukaisten uudistusten toteuttamiseen sekä sosiaaliturva- ja toimeentuloturvaetuuksien tarvearvioiden tarkistukseen. Menoja lisäävät mm. lapsilisään, sen yksinhuoltajakorotukseen sekä toimeentulotuen yksinhuoltajan perusosaan tehtävät tasokorotukset. Myös perusturvaa (mm. työttömyyspäivärahaa) sekä takuu- ja kansaneläkettä korotetaan ja kuntien sosiaali- ja terveyspalveluita kehitetään. Kuntien peruspalveluita rahoitetaan suurelta osin valtiovarainministeriön pääluokasta, johon sisältyy peruspalvelujen järjestämiseen tarkoitettu valtionosuus (noin 7,1 mrd. euroa).

01. Hallinto

01. Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Istanbulin sopimuksen 10 artikla edellyttää yhteensovittamiselintä, joka vastaa kaikkien sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien väkivallan muotojen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi tarkoitettujen toimien yhteensovittamisesta, täytäntöönpanosta, seurannasta ja arvioinnista. Suomessa yhteensovittamiselimenä toimii Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan toimikunta (NAPE). Sen toimintaan ei ole kuitenkaan osoitettu erillistä rahoitusta, minkä vuoksi se ei kykene tehokkaasti koordinoimaan ja implementoimaan Istanbulin sopimuksen toimeenpanoa.

Euroopan neuvoston arviointielin GREVIO teki Istanbulin sopimuksen toimeenpanosta Suomessa maa-arvion 2018—2019. Tämän vuoden syyskuussa julkaistussa valvontaraportissa Suomea kehotetaan antamaan Istanbulin sopimuksen toimeenpanon koordinointi vakiintuneelle yhteisölle, jolla on selvä toimeksianto, valtuudet ja toimivalta, sekä osoittamaan siihen tarvittavat resurssit.

Valiokunta katsoo, että yhteensovittamiselimen asema on saatettava Istanbulin sopimuksen mukaiselle tasolle ja sen toimintaan on osoitettava sellaiset resurssit, että se kykenee huolehtimaan sopimuksen edellyttämistä tehtävistään.

Valiokunta lisää momentille 300 000 euroa yhteensovittamiselimen toimintaan.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa *34 794 000* euroa.

(2. kappale kuten HE 29/2019 vp)

25. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansalliset sähköiset asiakastietojärjestelmät (siirtomääräraha 3 v)

Momentin määrärahaa (9,9 milj. euroa) käytetään mm. Kanta-palvelujen kehittämiseen sekä soten digitalisaatiohankkeiden ohjaukseen ja digitalisaatiokehityksen seurantaan ja arviointiin.

Valiokunta korostaa Kanta-palvelun ylläpidon ja kehittämistyön riittävää resursointia. Kanta-palvelu on keskeinen tietojärjestelmä, jota käyttää julkisen terveydenhuollon ja apteekkien ohella myös merkittävä osa yksityisen terveydenhuollon palvelujen tarjoajista. Se muodostaa pohjan kaikille asiakas- ja potilastietojärjestelmähankkeille yhtenäistämällä mm. toimintakäytäntöjä. Kanta-palvelu on parantanut palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta sekä hillinnyt osaltaan kustannusten kasvua, mutta järjestelmän toimivuus edellyttää jatkuvaa kehittämistyötä.

Valiokunta painottaa muutoinkin tietojärjestelmien kehittämistarpeita, sillä digitaalisten palveluiden toimivuudella on jatkossa yhä keskeisempi merkitys, kun väestön palvelutarve kasvaa. Sähköisten palvelujen kautta on mahdollista vähentää fyysisten palveluiden tarvetta, jolloin henkilöstöresursseja voidaan kohdentaa niille kansalaisille, jotka eivät pysty sähköisiä palveluita käyttämään. Tämä edellyttää, että tietojärjestelmät ovat toimivia, helppokäyttöisiä ja käyttäjälähtöisiä.

Erityisen tärkeää on varmistaa, että sote-uudistuksen tukena ovat toimivat tietojärjestelmät, kattava tietopohja sekä riittävä raportointi ja seuranta. On myös varmistettava alueellisten ja paikallisten tietojärjestelmien riittävä yhteentoimivuus valtakunnallisten ratkaisujen kanssa ja huolehdittava siitä, että ne tuottavat vertailukelpoista tietoa palveluista ja niiden kustannuksista. Laadukas ja ajantasainen tieto antaa hyvän pohjan kohdentaa resursseja mahdollisimman vaikuttavasti ja edistää näin tietoon perustuvaa johtamista sekä alueellisesti että valtakunnallisesti.

Valiokunta pitää myönteisenä, että myös momentin 28.70.05 määrärahaa (n. 203 milj. euroa) on hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti käytettävissä mm. tietojärjestelmien yhteensovittamiseen, tuottavuutta edistäviin toimenpiteisiin sekä muuhun sote- ja pelastustoimen kehittämistyön rahoitukseen.

02. Valvonta

05. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Valvontaviranomaisille tehdyt ilmoitukset vanhuspalvelujen puutteista ja epäkohdista ovat kasvaneet, ja myös palvelujen tuottajien määrä on lisääntynyt, mikä on lisännyt valvontaviranomaisten työtä tuntuvasti. Valvontaviranomaisten resursseja lisättiin vuoden 2019 ensimmäisessä lisätalousarviossa (HE 323/2018 vp), jolloin vanhusten ja vammaisten palvelujen ohjauksen ja valvonnan voimavaroja vahvistettiin.

Valiokunta pitää tärkeänä, että valvontaresurssien riittävyyttä seurataan ja arvioidaan, sillä valvottavien yksiköiden määrä on lisääntynyt, kuten myös ilmoitusten ja esille tulleiden epäkohtien

määrä. Vanhuspalvelujen riittävyyttä, laatua ja omavalvontaa on voitava valvoa systemaattisesti sekä palveluasumisen että kotihoidon osalta.

03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta

04. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Kansalliset laaturekisterit. Eduskunta on myöntänyt vuosina 2017 ja 2018 THL:lle lisämäärärahaa terveydenhuollon kansallisten laaturekistereiden pilotointia varten. Vuosille 2018—2020 ajoittuvan pilottihankkeen päätavoite on selvittää, miten kansalliset laaturekisterit voitaisiin organisoida, rahoittaa ja ylläpitää.

Valiokunta pitää tärkeänä, että laaturekistereiden kehittäminen varmistetaan pysyvällä ja pitkäjänteisellä resursoinnilla, sillä niiden avulla voidaan edistää valtakunnallisesti yhdenvertaisten palveluiden kehittämistä, hoidon vaikuttavuutta ja kustannustehokkuutta. Laaturekisteritietoa voidaan hyödyntää myös kansallisessa ja alueellisessa tieto-ohjauksessa sekä uudistusten vaikutusten arvioinnissa ja järjestäjätahojen vertailussa.

Valiokunta viittaa myös 1.5.2019 voimaan tulleeseen sosiaali- ja terveystietojen toissijaista käyttöä koskevaan lainsäädäntöön, jonka yhteydessä THL:n uudeksi tehtäväksi säädettiin alan laaturekistereiden ylläpito. THL sai myös laajat mahdollisuudet mm. seurata, yhdistellä, analysoida ja raportoida sosiaali- ja terveydenhuollon laatutietoa yhteneväisesti kansallisella tasolla. Myös hallitusohjelmassa todetaan, että Suomeen luodaan sosiaali- ja terveydenhuollon laatua kuvaavia rekistereitä.

Hoitotyön tutkimus. Momentin määrärahasta on tarkoitus käyttää 396 000 euroa avustukseen Hoitotyön tutkimussäätiölle (Hotus). Saadun selvityksen mukaan Hotus huolehtii mm. hoitosuositusten kääntämisestä ruotsin kielelle, mutta käännöskustannuksiin ei ole osoitettu erillistä rahoitusta. Valiokunta lisää momentille 100 000 euroa ruotsinkielisen materiaalin tuottamiseen ja toteaa, että ajantasaiset ruotsinkieliset käännökset tukevat hoitotyötä ja perusterveydenhuoltoa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa *54 787 000* euroa.

(2. kappale kuten HE 29/2019 vp)

63. Eräät erityishankkeet (siirtomääräraha 3 v)

Ruoka-apu. Eduskunta on jo useina vuosina osoittanut lisäresursseja ruoka-aputoimintaan, jota järjestetään jo yli 160 paikkakunnalla. Saadun selvityksen mukaan ruoka-apu on muotoutunut vakiintuneeksi toiminnaksi, jonka kautta arviolta 20 000—25 000 henkilöä hankkii viikoittain ruokaa. Ruoka-avun piirissä olevat ovat pääasiassa perusturvaetuuksien varassa eläviä ja huonossa työmarkkina-asemassa olevia henkilöitä. Ruoka-avun jakajien arvion mukaan avun tarvitsijoiden määrä on kuitenkin lisääntynyt ja laajentunut koskemaan myös niitä henkilöitä, joilla on esim. äkillisen työttömyyden aiheuttamia taloudellisia ongelmia.

Valiokunta pitää toiminnan jatkamista tarpeellisena ja lisää momentille 1 200 000 euroa ruoka-aputoiminnan järjestämiseen. Jatkossa ruoka-aputoiminnan rahoitus on kuitenkin saatava kestävälle pohjalle siten, ettei se ole eduskunnan vuosittain myöntämän lisärahoituksen varassa. Toimintaa tulee kehittää esim. parantamalla tukijärjestelmien toimivuutta ja niveltämällä toiminta paikallisiin sosiaalipalveluihin.

Päihteitä käyttävien äitien palvelut. Talousarvioesitykseen sisältyy 1,5 milj. euron kertaluonteinen määräraha päihteitä käyttävien äitien palveluihin. Valiokunta lisää määrärahaan 200 000 euroa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *8 402 000* euroa.

(2. kappale kuten HE 29/2019 vp)

40. Eläkkeet

60. Valtion osuus kansaneläkelaista ja eräistä muista laeista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Keliaakikkojen ruokavaliokorvaus poistettiin vuoden 2016 alusta lukien. Sitä aiemmin keliakiaa sairastavat olivat voineet vuodesta 2002 lähtien hakea korvausta gluteenittomasta ruokavaliosta aiheutuvien lisäkustannusten kattamiseksi.

Valiokunta pitää tärkeänä, että mahdollisuudet ruokavaliokorvauksen palauttamiseen selvitetään ja kiirehtii asiaa koskevan selvityksen laatimista.

Valiokunta ehdottaa seuraavan lausuman hyväksymistä:

> ***Valiokunnan lausumaehdotus 6***
>
> *Eduskunta edellyttää, että keliakiakorvauksen palauttamiseen liittyvä selvitys tehdään pikaisesti ja keliakiakorvauksen palauttamisen vaatimat kustannukset otetaan huomioon seuraavassa julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2021—2024.*

50. Veteraanien tukeminen

50. Rintamalisät (arviomääräraha)

Momentin määrärahaan on tehty talousarvioesitystä täydentävässä esityksessä 4,7 milj. euron korotus, koska rintamalisää on päätetty korottaa nykyisestä noin 50 eurosta 125 euroon kuukaudessa. Muutos astuu voimaan 1.4.2020 (StVM 16/2019 vp – LA 36/2019 vp).

Tämä eduskuntaryhmien aloitteeseen pohjautuva korotus on merkittävä ja tuo helpotusta pienituloisten veteraanien välttämättömiin arjen menoihin, kuten asumis- ja lääkekuluihin.

53. Valtionapu sotainvalidien puolisoiden kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Valiokunnan huomiota on kiinnitetty sotainvalidien puolisoiden kuntoutukseen liittyvään haitta-asterajaan. Valtioneuvoston asetuksen (1251/2018) mukaan sotainvalidin haitta-asteen on oltava vähintään 50 prosenttia, jotta hänen puolisonsa pääsee kuntoutukseen. Jos kysymyksessä on leski, hänellä on mahdollisuus kuntoutukseen, jos edesmenneen sotainvalidin vähimmäishaitta-asteraja on 30 prosenttia.

Valiokunta pitää perusteltuna, että ensi vuotta koskevassa asetuksessa haitta-asterajat yhtenäistetään. Saadun selvityksen mukaan muutos toisi kuntoutuksen piiriin enintään 180 puolisoa ja muutoksen kustannusvaikutus olisi noin 326 000 euroa.

58. Rintamaveteraanien kotiin vietävät palvelut (arviomääräraha)

Veteraanien kotiin vietävät palvelut muuttuivat maksuttomiksi 1.11.2019 lukien, kun laki rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain muuttamisesta (54/2019) tuli voimaan. Lainmuutoksen jälkeen rintamaveteraanien ja sotainvalidien kotipalvelut ovat sisällöltään ja laajuudeltaan samanlaiset.

Palvelujen laajentaminen on lisännyt määrärahatarvetta, mikä otettiin huomioon jo kuluvan vuoden neljännessä lisätalousarviossa, jossa kotona asumista tukeviin palveluihin osoitettiin lähes 30 milj. euroa. Rahoituksen riittävyyttä on arvioitu ensi vuoden osalta vielä uudelleen, ja siksi talousarvioesitystä täydentävässä esityksessä kotiin vietävien palveluiden määrärahaa on korotettu 110 milj. eurolla. Näin vuonna 2020 kotiin vietäviin palveluihin on käytettävissä noin 180 milj. euroa.

Valiokunta pitää tärkeänä, että määrärahatarvetta seurataan, sillä tässä vaiheessa on vaikea arvioida uudistuksen todellisia kustannuksia.

Myös palvelutarpeen arviointi on tehtävä huolella ja kiinnitettävä huomiota siihen, että kotiin vietävät palvelut ovat vaikuttavia ja tukevat nimenomaan kotona asumista. On myös tärkeää varmistaa palvelujen laadukkuus ja alueellinen yhdenvertaisuus, sillä kuntakohtaiset erot ovat aiemmin olleet merkittäviä eivätkä kaikki veteraanit ole välttämättä saaneet heille kuuluvia palveluja. Palvelujen laadun lisäksi kuntien on huolehdittava myös siitä, että palvelut järjestetään kokonaistaloudellisesti järkevästi.

60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

32. Valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen (kiinteä määräraha)

Momentille ehdotetaan 25 milj. euron määrärahaa. Siitä on vähennetty eduskunnan viime vuonna tekemä kertaluonteinen määrärahalisäys (2,8 milj. euroa), mutta perustasoa on toisaalta korotettu 4 milj. eurolla. Näin momentin loppusumma on edellä mainittu 25 milj. euroa.

Määrärahasta on tarkoitus kohdentaa osa (4 milj. euroa) sosiaalialan tutkimukseen, minkä tarpeellisuutta myös valtiovarainvaliokunta on useita kertoja korostanut. Rahoitus on tärkeä, koska sosiaalityön ja sosiaalipalveluiden tutkimukseen ei ole ollut terveyden tutkimuksen kaltaista valtion korvaukseen perustuvaa rahoitusjärjestelmää.

Valiokunta pitää kuitenkin valitettavana, että kliinisen lääketieteellisen tutkimuksen rahoitus (ns. VTR-rahoitus) on edelleen varsin matala. VTR-rahoituksen taso on viimeisten 20 vuoden aikana laskenut tuntuvasti, vaikka yliopistotasoinen terveyden tutkimus on erittäin vaikuttavaa kliinisen lääketieteen ja terveystieteiden osaamisen vahvistamisessa. Sen avulla on saatu merkittäviä hoidon laatua parantavia ja kustannuksia vähentäviä tuloksia. Saadun selvityksen mukaan mm. teknologiset mahdollisuudet sekä biolääketieteen ja biopankkitoiminnan käynnistyminen avaavat edelleen uusia mahdollisuuksia tutkimuksille, jotka edistävät hoidon kehittymistä. Myös potilasturvallisuuden edistäminen tarvitsee tuekseen tieteellistä tutkimusnäyttöä.

Valtion rahoituksen niukkuudesta johtuen osa erva-alueista rahoittaa VTR-tutkimusta myös kuntien rahoituksella, mutta sote-uudistuksen yhteydessä tämä mahdollisuus päättyy, kun vastuu sote-palveluista siirtyy maakunnille.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että terveystieteellisen tutkimusrahoituksen jatkuvuus turvataan myös tulevassa sote-rakenteessa. On siksi ratkaistava, miten valtion myöntämä tutkimusrahoitus on tarkoituksenmukaista kanavoida maakunnille ja onko nykyistä monikanavaista rahoitusta tarpeen selkeyttää. Valiokunnan mielestä tutkimusrahoitus ei voi olla osa yleiskatteellista rahoitusta, vaan tutkimusresurssit ja niiden riittävä taso tulee turvata ja varmistaa näin tutkimustyön pitkäjänteisyys ja rahoituksen ennakoitavuus. Valiokunta ehdottaa seuraavan lausuman hyväksymistä:

> ***Valiokunnan lausumaehdotus 7***
>
> *Eduskunta edellyttää, että valtion tutkimusrahoitusta terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen vahvistetaan ja saatetaan takaisin kasvu-uralle väestön terveyttä ja hyvinvointia edistävän, korkeatasoisen ja vaikuttavan tutkimuksen varmistamiseksi. Lisäksi eduskunta edellyttää, että tutkimusrahoituksen riittävyys varmistetaan myös uudessa sote-rakenteessa.*

Hoitotyön tutkimus. Valiokunta korostaa myös hoitotyön tutkimusta, johon se on osoittanut lisäresursseja useina vuosina. Hoitotyön tutkimuksella voidaan korvata tehottomat käytännöt tutkimukseen perustuvilla käytännöillä, mikä edistää laatu- ja potilasturvallisuusvaatimusten mukais-

ta hoitoa ja hillitsee osaltaan kustannusten kasvua. Tutkimukseen perustuvilla suosituksilla voidaan yhtenäistää perusteettomasti vaihtelevia käytäntöjä ja varmistaa näin tasalaatuinen ja turvallinen hoito hoitopaikasta ja hoitotyöntekijästä riippumatta. Valiokunta lisää hoitotyön tutkimusresursseja 100 000 eurolla, joka on tarkoitettu erityisesti hoitosuositusten ruotsinkielisen materiaalin tuottamiseen (mom. 33.03.04).

Kansalliset osaamiskeskittymät. Tutkimuksen ja innovaatiotoiminnan kannalta on tärkeää, että talousarvioesitykseen sisältyy 7 milj. euron määräraha sosiaali- ja terveysalan kasvustrategian tukemiseen (33.03.25). Toimenpiteillä tuetaan kansallisten osaamiskeskittymien (mm. kansallinen syöpäkeskus ja genomikeskus, biopankit, lääkekehityskeskus) perustamista ja toiminnan kehittämistä.

35. Valtion rahoitus Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön opiskeluterveydenhuoltoon (siirtomääräraha 2 v)

YTHS:n palvelut laajennetaan ammattikorkeakouluopiskelijoille vuoden 2021 alusta ja sen vuoksi ensi vuonna käynnistetään mm. rekrytoinnit ja uusien toimipisteiden vuokraaminen ja kunnostus.

Investointikuluihin on vuoden 2018 talousarviossa myönnetty 250 000 euroa ja vuoden 2019 ensimmäisessä lisätalousarviossa 2-vuotisena siirtomäärärahana 3 000 000 euroa. Tuolloin päätettiin, että asiaan palataan myöhemmin valmistelun edetessä ja kustannusten tarkentuessa, sillä YTHS valmisteli samanaikaisesti oman toiminnan kehittämistä ja investointikulujen arviointiin sisältyi siksi epävarmuutta.

Saadun selvityksen mukaan laajentumisen investointirahoituksesta puuttuu vielä noin 1,4 milj. euroa.

Valiokunta lisää momentin talousarvioon ja osoittaa sille 1 400 000 euroa uudistuksen loppuunsaattamiseen.

Momentti ja sen määräraha lisätään talousarvioon:

35. Valtion rahoitus Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön opiskeluterveydenhuoltoon (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon laajentamisen toimeenpanoon vuonna 2020 maksettaviin valtionavustuksiin.

39. Palvelurakenteen kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille ehdotetaan 96,9 milj. euron määrärahaa, jolla edistetään hallitusohjelman mukaisia tavoitteita mm. peruspalvelujen saatavuudesta, saavutettavuudesta ja vaikuttavuudesta. Näin pyritään parantamaan palvelujärjestelmän toimivuutta siten, että se edistää myöhemmin toteutetta-

van maakuntiin pohjautuvan rakenneuudistuksen toimeenpanoa. Kehittämistoiminnalla on myös tarkoitus vahvistaa kansalaisten luottamusta julkisesti järjestettyihin sote-palveluihin.

Määrärahasta käytetään 60 milj. euroa *peruspalveluiden saatavuuden* turvaamiseen. Uudistuksen keskiössä on Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelma, jonka tavoitteena on mm. parantaa palvelujen saatavuutta, laatua ja yhteentoimivuutta sekä lisätä ennaltaehkäisevää toimintaa. Ohjelman alle on koottu mm. kotihoidon ja omaishoidon kehittämiseen, lapsi- ja perhepalveluiden uudistamiseen sekä poikkihallinnollisen mielenterveysstrategian ja ikäohjelman laatimiseen liittyvät toimet. Tarkoitus on säätää myös ns. seitsemän päivän hoitotakuusta eli pääsystä terveydenhuollon ammattihenkilölle perusterveydenhuollossa. Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelmaan käytetään myös momentin 33.03.31 määrärahaa, jolloin käytettävissä on 70 milj. euron määräraha.

Valiokunta pitää tätä ohjelmakokonaisuutta kannatettavana ja painottaa erityisesti perustason palveluiden vahvistamista ja moniammatillisen yhteistyön kehittämistä. Valiokunta korostaa tässäkin yhteydessä tutkimus- ja kehittämistoiminnan merkitystä sekä sähköisten palveluiden hyödyntämistä, joilla parannetaan palvelujen laatua ja tuottavuutta.

On erittäin tärkeää kehittää *ikäihmisten hoitoa ja hoivaa*, sillä väestön ikääntyessä vanhusten määrä, palvelutarve sekä niihin liittyvät kustannukset kasvavat voimakkaasti. THL:n arvion mukaan nykytilanteen ja vuoden 2017 hintatason perusteella sote-menot kasvavat pääosin väestön ikääntymisen vuoksi noin 17 prosenttia vuosina 2017—2030. Vuoteen 2040 mennessä kasvu on jo yli 29 prosenttia. Kustannusten kasvun hillitsemiseksi on kiinnitettävä erityistä huomiota mm. toiminnan vaikuttavuuteen sekä oikea-aikaisten sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden saatavuuteen. Valiokunta korostaa myös panostuksia muistisairautta ennaltaehkäiseviin toimiin, sillä saadun selvityksen mukaan muistisairaudet ovat vanhuspalveluissa suurin palvelun tarvetta aiheuttava tekijä; ympärivuorokautinen hoito kohdentuu lähes kokonaan muistisairaille ja kotihoidostakin merkittävä osa.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös hoitohenkilökunnan riittävyyteen, joka on vanhuspalveluiden keskeinen haaste tulevaisuudessa. Tehostetun palveluasumisen henkilömitoituksesta (0,7) on tarkoitus säätää lain tasolla, mutta tämän lisäksi tarvitaan lisäresursseja myös muuhun hoitotyöhön sekä kotiin vietäviin palveluihin. Erityisen tärkeää on panostaa hoiva- ja hoitotyön johtamiseen ja varmistaa, että henkilöstömitoituksen nosto vahvistaa asiakaslähtöistä toimintatapaa. Osaavan ja riittävän henkilöstön rinnalla tarvitaan myös uusia toimintatapoja, teknologian hyväksikäyttämistä ym. apukeinoja. Myös vanhuspalvelujen laadun valtakunnallisen seurannan kehittämistarpeita on arvioitava.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan etenkin pääkaupunkiseudulla hoito- ja hoivatyöhön on vaikea saada ruotsinkielentaitoista henkilökuntaa. On siksi tärkeä tehostaa koulutusta ja muita toimia, joilla varmistetaan hoito- ja hoivahenkilöstön riittävä ruotsin kielen osaaminen. Valiokunta lisää momentille 200 000 euroa hoiva-alalla työskentelevien ruotsin kielen taidon vahvistamiseen pääkaupunkiseudulla. On myös myönteistä, että talousarvioesitykseen sisältyy 1 milj. euron määräraha palvelurakenteen kehittämiseksi toisen kotimaisen kielen turvaamiseksi.

Valiokunta on tyytyväinen siihen, että tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelmaan sisältyy myös *omaishoidon* kehittämishanke, jonka painopisteenä on hyvien käytäntöjen levittäminen koko maahan ja omaishoitoa tukevien palvelujen kehittäminen. Omaishoito hillitsee palvelujen kustannusten kasvua korvaamalla kalliimpia hoitomuotoja. Julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2020—2023 arvioidaan, että omais- ja perhehoidon kehittämisellä saatava säästö on kokonaisuudessaan 220 milj. euroa vuoden 2020 tasossa. Omaishoidon kustannustietojen puuttuessa todellisen säästön arvioiminen on kuitenkin vaikeaa.

Valiokunta nostaa esille myös *mielenterveyspalveluiden* kehittämistarpeet, sillä mielenterveyshäiriöt ovat yleisin pysyvän työkyvyttömyyden syy. Niistä aiheutuvat kustannukset suomalaiselle yhteiskunnalle ovat mittavat, OECD:n arvion mukaan vuositasolla jopa noin 11 mrd. euroa.

Saadun selvityksen mukaan kaikkien ikäryhmien mielenterveyspalveluiden kehittämistarpeet liittyvät palvelujärjestelmän hajanaisuuteen, perustasolla toteutuvan hoidon vähäisyyteen sekä lähipalveluiden riittämättömyyteen. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on noussut esille etenkin lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden rakenteellinen ja toiminnallinen pirstaleisuus. Palvelujen saantia vaikeuttaa myös se, että vain terveyskeskuksilla on lakisääteinen mielenterveyden häiriöiden hoitamisen velvoite, kun taas muiden toimijoiden (mm. neuvola- ja kouluterveydenhuolto) tehtävänä on pelkästään tukea ja edistää mielenterveyttä. Saadun selvityksen mukaan esim. kouluissa tehtävän mielenterveystyön tilastointi on puutteellista, mikä vaikeuttaa lasten ja nuorten mielenterveyshäiriöiden hoitokokonaisuuksien kehittämistä ja laadun seurantaa.

Valiokunta pitää myönteisenä, että momentin määrärahasta käytetään 10 milj. euroa kansallisen poikkihallinnollisen mielenterveysstrategian laatimiseen osana peruspalvelujen kehittämistä. Tässä yhteydessä on välttämätöntä vahvistaa nimenomaan perustason palveluja niin, että ne vastaavat aidosti lasten, nuorten ja aikuisten mielenterveys- sekä myös päihdeongelmiin liittyviin palvelutarpeisiin ja varmistavat riittävän nopeasti avun piiriin pääsemisen. On myös tärkeää parantaa ennaltaehkäiseviä ja matalan kynnyksen palveluja sekä kouluterveydenhuollon roolia lasten ja nuorten mielenterveyden lievien oireiden ja häiriöiden hoidossa. Valiokunta painottaa myös koko perheen tilanteen huomioon ottamista ja riittävän avun ja tuen tarjoamista mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

Valiokunta toteaa tässä yhteydessä, että myös *lapsi- ja perhepalveluiden kehittämiseen* ja muutosohjelman jatkoon on varattu talousarvioesityksessä 10 milj. euroa (mom. 33.03.31). Valiokunta pitää tärkeänä, että lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman jatkuvuus varmistetaan hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti. On myös huolehdittava LAPE-kehittämistyön yhteensovittamisesta muiden sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittämisen kanssa.

Lääkehuollon kehittäminen

Hallitusohjelman mukaisesti lääkehuollon kokonaisuutta uudistetaan pitkäjänteisesti sosiaali- ja terveysministeriön raporttiin (2019:5) sisältyvän tiekartan suuntaviivojen mukaisesti. Lääkealan kehittämistyön tavoitteena on parantaa lääkehuollon kustannustehokkuutta, varmistaa lääketurvallisuus ja -neuvonta sekä palveluiden sujuvuus, saatavuus ja saavutettavuus.

Saadun selvityksen mukaan lääkealan kehittäminen aloitetaan sote-uudistuksen ja monikanavarahoituksen selvittämisen rinnalla. Kehittämistyö jakaantuu osakokonaisuuksiin: 1) lääkehoidon ohjauksen ja rahoituksen kehittäminen, 2) tiedonhallinnan ja digitaalisten työvälineiden kehittäminen ja 3) apteekkitalouden ja lääkkeiden jakelun kehittäminen.

Lääkehuollon kehittämisen kokonaisuus on laaja ja vaatii pitkäjänteistä ylivaalikautista työtä, jonka rahoitustarpeen arvioidaan olevan 18—30 milj. euroa. Parhaillaan on käynnissä selvityshankkeita, jotka tukevat tiekartan toimeenpanon käynnistämistä. Talousarvioesityksessä ei kohdenneta lisäresursseja asian valmisteluun, vaan jatkovalmistelu on käynnistynyt sosiaali- ja terveysministeriön koordinoimana olemassa olevilla henkilöresursseilla.

Valiokunta lisää momentille 300 000 euroa lääkehuollon tiekarttaan liittyvien selvitysten laatimiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *97 410 000* euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

(1.—5. kohta kuten HE 29/2019 vp)

(6. kohta kuten HE 89/2019 vp)

52. Valtion rahoitus turvakotitoiminnan menoihin (siirtomääräraha 2 v)

Turvakotitoiminta siirtyi valtion vastuulle vuonna 2015, minkä jälkeen määrärahatasoa on nostettu tasaisesti 8 milj. eurosta ensi vuoden 21,6 milj. euroon. Kehyskauden aikana määräraha nousee edelleen 24,6 milj. euroon. Turvakotien määrä on tänä aikana kasvanut 19 turvakodista 28:een ja turvakotien perhepaikkoja on lisätty 114 perhepaikasta 202:aan. Edellä mainitun rahoituksen myötä paikkojen arvioidaan nousevan edelleen noin 250 perhepaikkaan.

Vuonna 2015 Suomessa voimaan tullut naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemistä ja torjumista koskeva Euroopan neuvoston yleissopimus (ns. Istanbulin sopimus) edellyttää, että tarjolla on riittävästi turvakotipaikkoja. Euroopan Neuvoston asukaslukuun perustuvan suosituksen mukaisesti Suomessa tulisi olla 500 turvakotien perhepaikkaa. Kyseessä on kuitenkin laskennallinen suositus, jossa ei huomioida maan väkivaltatilannetta ja muita erityispiirteitä.

Vaikka turvakotipaikkojen määrä on kasvanut, niitä ei saadun selvityksen mukaan ole vieläkään riittävästi. Turvakotiverkoston maantieteellistä kattavuutta tulee siksi parantaa ja lisätä niiden alueiden turvakotien kapasiteettia, missä alueen paikkamäärä ei ole edelleenkään riittävä.

Saatujen kokemusten pohjalta on myös perusteltua selvittää, mikä olisi turvakotien ja turvakotipaikkojen todellinen tarve Suomessa. Tämä edistäisi toiminnan ja sen vaatimien resurssien pitkäjänteistä suunnittelua.

Valiokunta lisää momentille 1 000 000 euroa turvakotitoiminnan kehittämiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *22 550 000* euroa.

(2. kappale kuten HE 29/2019 vp)

63. Valtionavustus sosiaalialan osaamiskeskusten toimintaan (kiinteä määräraha)

Momentin määräraha on 2,75 milj. euroa, mikä on 200 000 euroa kuluvaa vuotta vähemmän. Hallituksen esityksessä todetaan (Y50), että sosiaalialan osaamiskeskusten määrärahaan tehdään 0,5 milj. euron tasokorotus vuosina 2020—2022 ja että momentin määräraha nousee näin 2,75 milj. euroon. Tämä kirjaus viittaa budjettiriihen yhteydessä tehtyyn korotukseen suhteessa valtiovarainministeriön ehdotukseen, mutta käytännössä määräraha siis alenee aiempiin, mm. vuosiin 2018 ja 2019 nähden.

Hallitusohjelmaan sisältyy runsaasti vaativia tehtäviä sosiaalialan kehittämiseksi, ja siksi sosiaalialan osaamiskeskusten asemaa on perusteltua vahvistaa. Etenkin Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelmassa on varmistettava sosiaalihuollon ja sosiaalityön osaaminen ja huolehdittava sosiaalityön ydinprosessin vahvistamisesta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen yhteen toimivuudesta. Myös sosiaalihuollon palvelujen digitalisaatiossa ja tiedonhallinnan yhtenäistämisessä on edelleen paljon työtä.

Valiokunta viittaa myös hallitusohjelmaan, jonka mukaan sosiaalialan tutkimuksen ja kehittämisen voimavarat turvataan pitkäjänteisesti.

Valiokunta lisää momentille 300 000 euroa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *3 050 000* euroa.

(2. kappale kuten HE 29/2019 vp)

Pääluokka 35
YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ympäristöhallinnon toimintamenot

Ympäristöministeriön hallinnonalalle esitetään yhteensä 281,455 milj. euroa, joka on 77,1 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2019 varsinaisessa talousarviossa.

Valiokunta pitää rahoitustason nostoa edellytyksenä hallitusohjelmaan kirjattujen kunnianhimoisten ilmasto- ja ympäristötavoitteiden saavuttamisessa. Lisäksi useat tavoitteet, kuten hiilineutraaliuden saavuttaminen vuoteen 2035 mennessä, ovat luonteeltaan poikkihallinnollisia, joten niihin pääseminen edellyttää toimia useilla eri hallinnonaloilla. Ympäristöministeriöllä on kuitenkin kokoaan merkittävämpi rooli erityisesti toimenpiteiden koordinoinnissa, jolla varmistetaan johdonmukainen toiminta ja päästövähennystoimien toteuttaminen sosiaalisesti ja alueellisesti oikeudenmukaisesti.

01. Ympäristöministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Ympäristöministeriön toimintamenoiksi esitetään 34,972 milj. euroa, joka on 8,745 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2019 varsinaisessa talousarviossa.

Valiokunta korostaa erityisesti momentilta rahoitettavan selvitys- ja tutkimustoiminnan tarpeellisuutta. Päätöksenteon ja tehokkaimpien toimien valitsemisen tueksi tarvitaan korkealaatuista ja riittävää tietopohjaa.

Esitetyillä määrärahalisäyksillä rahoitetaan mm. kiertotalouden edistämiseen tähtäävää jätetiedon raportointijärjestelmää ja jätteiden sähköistä markkinapaikkaa, joilla palvellaan kiertotalouden toimijoita Suomessa. Vuonna 2020 laaditaan myös poikkihallinnollinen strateginen kiertotalouden edistämisohjelma mittareineen ja koordinoidaan ja toteutetaan kansallisen muovitiekartan toimia. Hallitusohjelman mukaisesti Suomen roolia vahvistetaan siten edelleen kiertotalouden edelläkävijänä.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että vaikka ympäristöministeriön hallinnon rahoitusta ja henkilöstöä on lisätty, hallitusohjelmassa linjattujen uusien laajentuvien tehtävien toimeenpanoon tarvitaan lisävoimavaroja. Osaamisen vahvistamista tarvitaan erityisesti ympäristöekonomiaan (nielupolitiikka, skenaariot, rakentamisen elinkaarilaskenta, hiilijalanjälkilaskenta), erilaisten rahoitusinstrumenttien hyödyntämiseen, hankintaosaamiseen sekä ICT-hankkeiden koordinointiin. Valiokunta korostaa, että hallituksen tulee huolehtia ministeriön riittävästä henkilöstömäärästä tehtävien lisääntyessä.

Valiokunta on myös huolissaan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (ELY-keskusten) ympäristö-vastuualueen henkilöstön riittävyydestä (momentti 32.01.02) ja pitää tärkeänä, että ympäristönsuojelun valvonnan laatu ja tehokkuus pystytään turvaamaan.

Valiokunta lisää momentille 200 000 euroa ulkoilua ja luonnon virkistyskäyttöä edistävän strategian laatimiseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään nettomäärärahaa *35 172 000* euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 29/2019 vp)

(4. kappale kuten HE 89/2019 vp)

65. Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 2,130 milj. euroa, joka on 200 000 euroa enemmän kuin vuonna 2019. Määrärahalla avustetaan laaja-alaisesti valtakunnallisia luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöjä sekä asunto- ja rakennusalan järjestöjä. Momentilta tuetaan myös saariston ympäristönhoitoa, saaristoalueiden ja tunturialueiden jätehuoltoa sekä kestävää kehitystä, kulttuuriympäristön vaalimista ja muita ympäristökasvatusta ja -valistusta edistäviä hankkeita.

Valiokunta on tyytyväinen, että hallitus korotti momentin määrärahaa täydentäessään talousarvioesitystä (21.11.2019). Avustus on tasoonsa nähden hyvin vaikuttava ja sillä toteutetaan laaja-alaista toimintaa kansalaisten ilmasto- ja ympäristötietoisuuden lisäämiseksi sekä erilaisten luonto-, ympäristö-, rakennus- ja asuntoalan toimien toteuttamiseksi. Järjestöt ja niiden hankkeet tavoittavat kansalaisia usein paremmin kuin viranomaistoiminta. Ne voivat myös osaltaan vauhdittaa asetettujen päästötavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavaa mittavaa kansalaisten kulutus- ja liikkumistottumusten muutosta.

Valiokunta lisää momentille 100 000 euroa Metsästäjäliitto ry:lle ja korostaa samalla järjestön roolia mm. kosteikkojen rakentamisessa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *2 230 000* euroa.

(2. kappale kuten HE 29/2019 vp)

10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu

Ympäristön- ja luonnonsuojelun menoihin varataan yhteensä 182,131 milj. euroa. Hallinnonalan luonnonsuojelun määrärahat kasvavat kaiken kaikkiaan 88,8 milj. eurolla vuonna 2020.

Valiokunta korostaa, että määrärahalisäyksillä pystytään aiempaa paremmin tavoittelemaan Suomen luonnon monimuotoisuuden heikentymisen pysäyttämistä ja hiilineutraaliutta. Tähän pyritään mm. tehostamalla toimia uhanalaisten lajien ja luontotyyppien suojelemiseksi, selvittämällä ilmastoviisaita suojeluratkaisuja ja arvioimalla luonnonsuojelulainsäädännön uudistamistarpeita. Lisäksi käynnistetään uusi kymmenvuotinen Helmi-elinympäristöohjelma.

Helmi-elinympäristöohjelmassa kunnostetaan, hoidetaan ja suojellaan luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaita elinympäristöjä. Vuonna 2020 keskitytään soiden suojeluun ja ennallistamiseen, lintuvesien ja kosteikkojen kunnostamiseen sekä perinneympäristöjen ja metsäisten elinympäristöjen hoitoon. Toimilla edistetään ilmastonmuutoksen hillintää ja vesiensuojelua.

Valiokunta toteaa, että vaikka soiden ennallistaminen saattaa lyhyellä tähtäimellä lisätä hiilipäästöjä, pitkällä tähtäimellä alueiden hiilensidontakyky lisääntyy.

Talousarvioesitys sisältää yhteensä 42 milj. euroa ohjelman valmisteluun ja toteuttamiseen vuonna 2020. Tästä 12 milj. euroa ohjataan soiden vapaaehtoiseen suojeluun (momentti 35.10.63), 10 milj. euroa Metsähallituksen luontokohteissa (momentti 35.10.52) ja 20 milj. euroa muissa kohteissa toteutettaviin toimenpiteisiin (momentti 35.10.21).

20. Ympäristövahinkojen torjunta (siirtomääräraha 3 v)

Suomen aluevesillä on noin tuhat vanhaa hylkyä, joista noin 20:llä arvioidaan olevan korkea riski meriympäristölle niiden sisältämän öljyn vuoksi. Momentille esitetään 3 milj. euroa 1—2 hylyn tyhjentämiseen öljystä ja työhön tarvittavan osaamisen vahvistamiseen. Toteutuksesta vastaa Suomen ympäristökeskus (SYKE) yhdessä Rajavartiolaitoksen ja merivoimien kanssa osana vesiensuojelun tehostamisohjelmaa.

Valiokunta nostaa tässä yhteydessä esiin myös aiemmin antamansa lausuman (VaVM 5/2017 vp) kaivosten sulkemiseen liittyvistä vastuista ja jälkihoidosta. Valiokunta pitää edelleen tärkeänä, että hallitus varmistaa, etteivät vastuut jää valtion kannettavaksi, ja arvioi kaivostoiminnalle asetettavien vakuuksien optimaalista tasoa. Näin ollen on myönteistä, että ympäristöministeriö jatkaa työskentelyä ympäristövahinkojen toissijaisten vastuujärjestelmien (TOVA) kehittämiseksi.

22. Eräät ympäristömenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 20,235 milj. euroa, joka on 2,060 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2019.

Määrärahaan sisältyy 6,890 milj. euroa *Itämeren ja vesien suojelun edistämiseen*, jolla toteutetaan valtioneuvoston hyväksymien vesien- ja merenhoitosuunnitelmien mukaisia toimia. Suunnitelmien toimeenpano tähtää vesien ja Itämeren hyvän tilan saavuttamiseen ja ylläpitämiseen. Toimenpiteillä vähennetään rehevöitymistä, haitallisten aineiden päästöjä sekä edistetään pohjavesien ja vesi- ja meriluonnon monimuotoisuuden suojelua.

Määrärahalla jatketaan myös Vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointiohjelman (VELMU) toteutusta ja Ravinteiden kierrätys (RAKI) -hanketta. RAKI-hankkeessa on jo vuosia tehty kokeiluperusteista työtä ja luotu pohjaa systeemiselle muutokselle. Ravinteiden kierrätys parantaa sekä ilmaston että vesien suojelua ja vahvistaa kiertotaloutta.

Momentille esitetään lisäksi 3 milj. euroa *vesiensuojelun tehostamisohjelmaan* mm. maatalouden ravinnekuormituksen vähentämiseen ja vesitalouden hallintaan. Ohjelman tarkoituksena on Itämeren ja sisävesien tilan parantamiseen tähtäävien toimien tehostaminen. Arvio ohjelman ko-

konaiskustannuksista on 54 milj. euroa vuosille 2020—2023, josta 15 milj. euroa esitetään vuodelle 2020 (3 milj. euroa momentti 35.10.20 ja 9 milj. euroa momentti 35.10.61).

Valiokunta toteaa, että talousarvioesitys (erityisesti momentit 35.10.22 ja 35.10.61) luo hyvät edellytykset sisävesien ja Itämeren tilan parantamiselle käytännön toimien kautta ja korostaa myös tutkimus- ja kehittämistoiminnan merkitystä tehokkaimpien ratkaisujen löytämiseksi. Ratkaisujen toimivuus tulee varmistaa vesistöjen tilan luotettavalla seurannalla.

Valiokunta painottaa puhtaan veden kasvavaa merkitystä ja nostaa tässä yhteydessä esiin tarpeen tehostaa kaupunkien jäte-, hule- ja kuivatusvesien hallintaa. Lisää tietoa tarvitaan myös haitallisten aineiden, kuten hormonivalmisteiden ja lääkeaineiden esiintymisestä vesiympäristössä ja pohjavesissä sekä muovien ja mikromuovien hallinnasta.

Momentin rahoitusta esitetään lisäksi suunnattavaksi *pilaantuneiden alueiden kunnostukseen* ja maaperäsuojeluun (1,35 milj. euroa). Pilaantuneita alueita koskevan perustyön lisäksi ympäristöministeriössä toteutetaan valtakunnallista pilaantuneiden maa-alueiden tutkimus- ja kunnostusohjelmaa (1,521 milj. euroa momentilla 35.10.61). Ympäristöministeriön mukaan kaivannaisjätealueiden tutkimuksiin olisi tarvetta enemmän kuin niitä pystytään esitetyllä määrärahalla toteuttamaan.

Valiokunta pitää myönteisenä, että *keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma* Kaisuun on varattu 1 milj. euroa vauhdittamaan kuntien ja alueiden ilmastotyötä. Konkreettiset ilmastotoimet toteutetaan usein nimenomaan kuntatasolla. Tarkoituksena on koordinoida ja levittää kuntien kehittämiä parhaita ratkaisuja päästöjen vähentämiseksi ja kuntalaisten vähähiilisten toimien lisäämiseksi.

Ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi on lisäksi keskeistä vahvistaa Ilmastolain (609/2015) ohjausvaikutusta. Lakiin lisätään hiilineutraaliuspolkua vastaavat päästövähennystavoitteet vuosille 2030 ja 2040 sekä päivitetään vuoden 2050 tavoite. Siihen sisällytetään uutena myös hallitusohjelman mukaisesti käynnistettävän maankäyttösektorin ilmasto-ohjelman linjaukset. Ilmastopolitiikan valmistelua ja toimeenpanoa tukevia selvityksiä varten momentille on varattu 160 000 euroa.

Valiokunta korostaa lisäksi erityisesti *Ilmastopaneelin* merkitystä tieteellisenä ja riippumattomana asiantuntijaelimenä ja pitää tarpeellisena, että sen roolia vahvistetaan. Toiminnan tukitaso kaksinkertaistetaan ja työhön esitetään 750 000 euroa.

Valiokunta lisää momentille 400 000 euroa pilaantuneiden maiden kunnostukseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *20 635 000* euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

(1.—11. kohta kuten HE 29/2019 vp)

(12. kohta kuten HE 89/2019 vp)

(13. kohta kuten HE 29/2019 vp)

(3.—5. kappale kuten HE 29/2019 vp)

52. Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 57,922 milj. euroa, joka on 22,553 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2019 varsinaisessa talousarviossa. Valiokunta pitää myönteisenä, että Metsähallituksen Luontopalvelut voi panostaa huomattavasti aiempaa enemmän valtion hallinnassa olevien luonnonsuojelualueiden hoitoon ja luonnontilan ennallistamiseen (Helmi-ohjelma), ja siten se on osaltaan pysäyttämässä luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä.

Valiokunta toteaa, että luonnonsuojelualueiden kävijämäärät ovat kasvaneet viime vuosina nopeasti. Alueiden kestävyys ja luontoarvojen turvaaminen edellyttävät, että kävijöiden ohjaaminen, reitit ja retkeilyä palvelevat rakenteet ovat kunnossa. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Metsähallitus pystyy kehyskaudelle suunnitelluilla lisäyksillä purkamaan hallinnonalan retkeilykohteisiin syntyneen korjausvelan. Vuonna 2020 tarkoitukseen esitetään 19,2 milj. euron tulevaisuusinvestointia, jossa priorisoidaan kulutuskestävyyden kannalta herkkiä luontokohteita ja vilkkaassa käytössä olevia alueita. Näin parannetaan myös luontomatkailun ja luonnon virkistyskäytön edellytyksiä ja samalla paikallistaloutta. Keskeistä on myös edelleen panostaa alueiden käyttöä edistäviin digihankkeisiin.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että Metsähallitukselle esitetty merkittävä tasokorotus ei kuitenkaan riitä hoitamaan valtion arvokkaan rakennusperinnön ja arkeologisten kohteiden mittavaa korjausvelkaa (70 milj. euroa). Tähän tulee hakea ratkaisua laajapohjaisen yhteistyön kautta, esimerkiksi valtion kiinteistöstrategian päivityksen yhteydessä.

Valiokunta lisää momentille yhteensä 3 400 000 euroa, josta osoitetaan

— 1 300 000 euroa sisävesireiteille satamiin, nuotiopaikkoihin, veneilyyn, matkailuun, melontaan ja retkeilyyn muun muassa Suur-Saimaan kanavareiteillä ja Järvi-Suomessa. Koloveden kansallispuistoon kulkeva Heinäveden kanavareitti kunnostetaan. Tämä pitää sisällään retkisatamien ylläpidon (laiturit, nuotiopaikat ja käymälät) ja myös kunnostuksen Palokissa, Martinsaaressa, Paimensaaressa ja Kermanrannassa sekä Karjalansaaren retkisataman palauttamisen.

— 1 050 000 euroa Korvatunturin opastuskeskuksen toiminnan kehittämiseen (200 000 euroa), Etelä-Konneveden (200 000 euroa), Helvetinjärven (100 000 euroa) ja Leivonmäen (100 000 euroa) kansallispuistojen infran ja palvelutarjonnan kehittämiseen, Nuuksion kansallispuiston ja Suomen luontokeskus Haltian resursseihin (200 000 euroa), luontomatkailuun ja ulkoilureittien (pitkospuut, laavut yms.) kunnossapitoon (200 000 euroa) sekä Kuhmossa sijaitsevan Ystävyyden puiston luontopalveluihin (50 000 euroa).

— 900 000 euroa kulttuurikohteiden korjausvelan hoitamiseen kiireellisimmissä kohteissa.

— 150 000 euroa Kolin kansallispuiston pysäköintialueen ratkaisujen suunnitteluun ja toteutukseen.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *61 322 000* euroa.

(2.—5. kappale kuten HE 29/2019 vp)

61. Vesien- ja ympäristönhoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 18,542 milj. euroa, joka on 2,520 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2019.

Momentilta rahoitetaan konkreettisia vesien- ja merenhoidon hankkeita, jotka toteuttavat edellä (momentin 35.10.22 kohdalla) mainittujen vesiensuojelun tehostamisohjelman (9 milj. euroa) ja vesien- ja merenhoitosuunnitelmien mukaisia toimia (1,5 milj. euroa).

Valiokunta korostaa pitkäjänteisen työn merkitystä vesiensuojelussa, koska tulokset näkyvät hitaasti. Tärkeää on, että hankkeissa toteutetaan paikallisia vesiensuojelutoimenpiteitä yhdessä kuntien, asukkaiden, yritysten ja yhteisöjen kanssa. Näillä toimenpiteillä vähennetään ulkoista kuormitusta ja toteutetaan kunnostustoimenpiteitä valuma-alueilla ja vesistöissä.

Valiokunta pitää myös tarpeellisena, että momentilta jatketaan puurakentamisen edistämistä 2,0 milj. euron määrärahalla. Ohjelma tähtää rakentamisen hiilijalanjäljen pienentämiseen lisäämällä puun käyttöä julkisessa rakentamisessa, vahvistamalla alueellista osaamista sekä kehittämällä puurakentamisen säädöksiä ja rakentamismääräyksiä. Lisäksi tavoitteena on lisätä puurakentamisen vientiedellytyksiä hallitusohjelman linjausten mukaisesti. Valiokunta pitää myönteisenä, että hallitus esittää myös muita toimia puurakentamisen kaksinkertaistamiseksi hallituskauden aikana (esimerkiksi momentilla 35.20.60).

Valiokunta lisää momentille 250 000 euroa Haapavedelle Haapajärven ekologisen tilan tutkimukseen ja sen parantamiseen sekä tulosten hyödyntämiseen vesistöjen kunnostuksessa.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille myönnetään *18 792 000* euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

(1. ja 2. kohta kuten HE 29/2019 vp)

(3. kohta kuten HE 89/2019 vp)

(4.—7. kohta kuten HE 29/2019 vp)

(8. kohta kuten HE 89/2019 vp)

(3. ja 4. kappale kuten HE 29/2019 vp)

63. Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 48,630 milj. euroa, joka on 21,8 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2019. Määrärahasta on varattu Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman (METSO) toteutukseen 25 milj. euroa.

Valiokunta toteaa tyytyväisenä, että korotetun kehystason myötä saavutetaan METSO-ohjelmalle asetettu 96 000 hehtaarin suojelutavoite vuoteen 2025 mennessä ympäristöministeriön osalta. Jotta määrärahat saadaan hyödynnettyä täysimääräisesti ja käytettyä mahdollisimman laadukkaisiin kohteisiin, tulee myös ELY-keskuksilla olla tarvittavat resurssit ohjelman toteuttamiseen ja markkinointiin.

20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

Asumisen ja rakentamisen ilmastopäästöt ovat merkittävät, 30—40 prosenttia kaikista Suomen päästöistä. Hallitus keskittyy siten päästöjen vähentämiseen, vähähiilisyyden tavoitteluun ja kiertotalouden edistämiseen laaja-alaisesti myös rakennetun ympäristön osalta.

Talousarvioesityksessä kiinnitetään aiempaa vahvemmin huomiota mm. rakennusten elinkaaren aikaisiin päästöihin (mom. 35.20.04, mom. 35.20.52, mom. 35.20.60). Lisäksi pitkäaikaista puurakentamisen edistämistä jatketaan alkaneella kehyskaudella ja edistetään kestävää kaupunkikehitystä (mom. 35.10.61 ja mom. 35.20.60). Ensimmäistä kertaa puurakenteisten talojen rakentamiseen esitetään myös taloudellista tukea (valtion tukema tuotanto MAL-alueilla).

Suomi on monessa suhteessa polarisoitumassa kasvaviin kaupunkiseutuihin ja väestöään menettäviin pieniin ja keskisuuriin kaupunkeihin sekä maaseutuun. Kasvukaupungeissa ja erityisesti pääkaupunkiseudulla on pulaa kohtuuhintaisista asunnoista. Asumisen hinta rajoittaa jo työvoiman saatavuutta ja sitä kautta myös työllisyyden ja talouden kasvua. Asuntotuotannon lisäämiseksi tarvitaan joustavuutta koko rakentamisen ketjuun, kuten lainsäädäntöön, kaavoitukseen, tonttien saatavuuteen ja verotukseen. Väestöään menettävillä alueilla puolestaan asuntokantaa jää tyhjilleen ja asuntojen arvo alenee. Valiokunta käsittelee tarkemmin asuntotuotantoon liittyviä kysymyksiä momentin 35.20.60 kohdalla.

04. Rakennetun ympäristön digitaalisen rekisterin ja alustan luominen (siirtomääräraha 3 v)

Momentti on uusi ja sille esitetään 7,3 milj. euroa. Määrärahalla luodaan rakennetun ympäristön valtakunnallinen digitaalinen rekisteri ja tietoalusta, joihin maankäyttöä ja rakentamista koskevat päätökset ja prosessit jatkossa tukeutuvat. Tiedon yhteensopivuudella ja digitaalisuudella tavoitellaan mittavia tuottavuussäästöjä, ja ne myös mahdollistavat erilaisten palveluiden kehittämisen sekä tekoälyn hyödyntämisen.

Valiokunta pitää digitaalisen rekisterin ja alustan luomista merkittävänä. Näin päästään kiinni rakennusten elinkaaren aikaisiin päästöihin, ulottuen rakennustuotteiden valmistuksesta ja rakentamisesta käytönaikaisiin päästöihin ja lopulta purkamiseen, rakennusjätteen synnyn ehkäisyyn ja kierrätykseen. Tavoitteena on, että rakennusten elinkaaren aikaista hiilijalanjälkeä ohjataan lainsäädännöllä vuoteen 2025 mennessä. Valiokunta painottaa, että työssä on tärkeää ottaa huomioon myös kunnissa jo tehty työ rakennetun ympäristön digitalisaation edistämiseksi.

52. Avustukset asuinrakennusten sähköisen liikenteen infrastruktuurin edistämiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 5,5 milj. euroa, joka on 4 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2019. Valiokunta pitää avustusta tarpeellisena ja vaikuttavana keinona edistää sähköistä liikennettä ja samalla asetettujen ilmastotavoitteiden saavuttamista. Keskeistä on huolehtia kattavasta valtakunnallisesta tiedotuksesta hakuun liittyen, mikä edesauttaa myös avustuksen tasapuolisista alueellista jakautumista.

55. Avustukset korjaustoimintaan (siirtomääräraha 3 v)

Momentille esitetään 4,9 milj. euroa, jonka lisäksi Valtion asuntorahastosta saa käyttää asuinrakennusten ja asuntojen korjausavustuksiin (lain 1087/2016 mukaisesti) 23,6 milj. euroa (yhteensä 28,5 milj. euroa). Käytettävissä on myös arviolta 8 milj. euroa vuodelta 2019 siirtyvää määrärahaa. Avustuksia myönnetään iäkkäiden ja vammaisten henkilöiden asuntojen kuntotutkimuksiin, korjaussuunnitelmiin sekä korjaamiseen, kuten hissien jälkiasentamiseen ja liikkumisesteiden poistamiseen.

Avustus on valiokunnan mielestä erittäin tärkeä ja kustannustehokas, koska sen avulla voidaan parantaa kotona asumisen mahdollisuuksia. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan esitetyn määrärahan arvioidaan riittävän vuoden 2020 tarpeeseen. Valiokunta pitää perusteltuna avustaa edelleen myös olemassa olevien hissien esteettömyyskorjauksia ja pitää hyvänä, että korjaustarpeesta on käynnistetty selvitys. Selvityksen valmistuttua esteettömyysavustusta koskevaa ohjetta tarkennetaan.

60. Siirto Valtion asuntorahastoon

Korkotukilainat ja valtiontakaukset. Valtion asuntorahastosta hyväksyttävien korkotukilainojen enimmäismääräksi esitetään 1,41 mrd. euroa.

Valiokunta toteaa, että vuonna 2019 vastaavalla valtuudella rakennetaan noin 7 500 asuntoa. Valtuus ei siten näyttäisi riittävän arvioidun 8 900 asunnon rakentamiseen. Hallitusohjelman mukainen vuosittainen tavoite on puolestaan 10 000 uutta korkotuettua vuokra- ja asumisoikeusasuntoa. Asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi korkotukilainavaltuutta tulee näin ollen korottaa.

> ***Valiokunnan lausumaehdotus 8***
>
> *Eduskunta edellyttää, että Valtion asuntorahaston korkotukilainavaltuutta nostetaan siten, että hallitusohjelmassa asetettu tavoite valtion tukemasta asuntotuotannosta saadaan täytettyä.*

Talousarvioesitys sisältää myös 285 milj. euron takauslainavaltuuden vuokratalojen rakentamiseen. Tämä mahdollistaa 2 000 takauslainoitetun uuden vuokra-asunnon tuotannon.

Valiokunta kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että asunto-osakeyhtiöiden perusparannuksiin esitettävää takauslainavaltuutta (100 milj. euroa) ei ole hyödynnetty. Järjestelmä on siten tarpeellis-

ta uudistaa toimivaksi tukimalliksi hallitusohjelman mukaisesti. Syytä on kuitenkin muistaa, ettei valtion takausta voida jatkossakaan myöntää hankkeisiin, jotka eivät ole elinkelpoisia.

Purkuavustukset ja -akordit. Valiokunta pitää erittäin tarpeellisena, että asuntojen purkuavustusten määrä korotetaan 8 milj. euroon ja purku ja -rajoitusakordit 10 milj. euroon vuonna 2020. Näin ennalta ehkäistään suurempien luottotappioiden ja riskien toteutumista erityisesti väestöltään vähenevillä alueilla. Tarpeen on myös vuokra- ja asumisoikeustaloyhteisöjen talouden tervehdyttämiseen myönnettävä 2,6 milj. euron avustus.

Hallitusohjelmassa on tunnistettu hyvin asuntomarkkinoiden alueellinen eriytyminen ja siihen liittyvät ongelmat. Asiaa koskeva keskeinen toimenpide on kahdeksanvuotisen asuntopoliittisen kehittämisohjelman laatiminen. Sen yhteydessä selvitetään mm. laaja-alaisesti, kuinka taantuvien alueiden asumisen ongelmia voidaan ennalta ehkäistä ja huolehtia siitä, että asuinolot parantuvat tasapuolisesti koko maassa. Hallituskaudella on muutenkin tarkoitus etsiä ratkaisuja helpottamaan ihmisten tilannetta liittyen arvoaan menettävään asuntokantaan. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan keskeistä on myös lisätä ongelmien taustalla olevaa objektiivista tietopohjaa.

MAL-sopimukset ja niitä tukevat avustukset. Valiokunta pitää tärkeänä, että maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) -sopimusmenettelyä voidaan jatkaa Helsingin, Tampereen, Turun ja Oulun kaupunkiseuduilla nykyisen kauden päätyttyä kuluvan vuoden lopussa. Sopimusmenettely on osoittautunut erittäin toimivaksi. Sen avulla voidaan lisätä asuntotuotantoa, edistää hiilineutraalien kaupunkiseutujen kehittymistä ja liikkumisen kestävää kehitystä. Samalla voidaan puuttua myös segregaatiokehitykseen turvaamalla asuinalueiden monimuotoisuus. Menettelyä on tärkeää laajentaa käynnissä olevien selvitysten mukaisesti uusille kaupunkialueille (Jyväskylä, Kuopio ja Lahti).

Vuonna 2020 MAL-sopimusten toteutumista tuetaan Valtion asuntorahastosta osoitettavilla määräaikaisilla käynnistysavustuksilla, joiden suuruus on yhteensä enintään 30 milj. euroa (20 milj. euroa vuonna 2019). Käynnistysavustuksien käyttö laajennetaan Helsingin seudulta myös muille MAL-alueille. Alueille myönnetään kunnallistekniikka-avustuksia yhteensä 15 milj. euroa, ja ne saavat myös suurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetukea sekä avustuksia kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen liikenne- ja viestintäministeriön pääluokasta. Lisäksi MAL-alueilla voidaan hyödyntää vuonna 2020 käynnistettävää poikkihallinnollista lähiohjelmaa (5 milj. euroa vuonna 2020) ja ikääntyneiden asumisen toimenpideohjelmaa sekä valmistelussa olevaa asunnottomuuden poistamisohjelmaa.

Valiokunta pitää myönteisenä, että MAL-alueilla edistetään myös puurakentamista myöntämällä käynnistysavustus 20 prosenttia korkeampana puurunkoisille valtion tukemille vuokra-asunnoille. Tärkeää on kuitenkin samalla seurata, ettei avustus nosta puurakentamisen hintaa. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan puurakentamisen yleistyessä sen tulisi olla hinnaltaan kilpailukykyistä betonirakentamiseen verrattuna ilman avustuksiakin.

Valiokunta on hallituksen tavoin huolestunut asuinalueiden välisestä eriarvoistumisen lisääntymisestä[9]. Käynnistyvä lähiöohjelma ehkäisee osaltaan segregaatiokehitystä edistämällä lähi-

9 Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 1/2018, Eriarvoisuutta käsittelevän työryhmän loppuraportti.

öiden asuinympäristön viihtyisyyttä ja turvallisuutta sekä asukkaiden osallistumista oman asuinympäristönsä kehittämiseen ja alueen hiilineutraalisuuden tavoitteluun. Keskeistä on toteuttaa ohjelmaa yhdessä kuntien kanssa. Lisäksi on tärkeää huolehtia asuntokannan monipuolisuudesta sekä muista eriytymiskehityksen perussyistä, kuten koulutuksesta ja työllisyydestä.

Energiatehokkuus. Yksi keskeinen keino asumisen hinnan alentamiseen ja hiilijalanjäljen pienentämiseen on energiatehokkuusremonttien tukeminen 20 milj. eurolla vuonna 2020. Valiokunta korostaa, että uutta avustusta tulee myöntää laaja-alaisesti energiatehokkuuden parantamiseen sekä älykkääseen ja joustavaan energiakulutukseen tähtääviin toimenpiteisiin. Avustus edesauttaa myös öljylämmityksestä luopumista. Suomessa on runsaasti ikääntynyttä asuntokantaa, jonka korjaaminen nykystandardeihin säästää merkittävästi lämmitysenergiaa.

Erityisryhmien asuminen

Valtion asuntorahaston varoista esitetään myönnettäväksi enintään 90 milj. euroa investointiavustusta erityisryhmille tarkoitettujen asuntojen rakentamiseen, hankintaan ja perusparannuksiin. Valtuus on 13 milj. euroa pienempi kuin vuonna 2019 johtuen kysynnän vähenemisestä. Avustuksia myönnettäessä etusijalla ovat kaikkein vaikeimmassa asuntotilanteessa oleville erityisryhmille tarkoitetut asuntohankkeet. Tällaisia ryhmiä ovat pitkäaikaisasunnottomat, kehitysvammaiset, mielenterveyspotilaat ja muistisairaat ikääntyneet. Asumiseen liittyvän tuen ja palveluiden tarve korostuu näiden ryhmien kohdalla, josta seuraa erityisvaatimuksia asuntojen tila-, varuste- ja rakenteellisille ratkaisuille.

Asunnottomat. Vuoden 2018 lopussa Suomessa oli 4 882 yksinelävää asunnotonta, joista maahanmuuttajataustaisia oli 1 159. Asunnottomia perheitä oli 159. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskukseen (ARA) ei ole enää kuitenkaan tullut uusia pitkäaikaisasunnottomien tai muiden asunnottomien asuntohankkeita koskevia avustushakemuksia.

Valiokunta pitää myönteisenä, että asunnottomien asumisen painopiste on siirtynyt hajautettuun asumiseen ja tavallisen asuntokannan käyttämiseen. Tähän tähtää myös keskeisten kaupunkiseutujen, palveluntuottajien ja järjestöjen kanssa käynnistettävä asunnottomuuden poistamisen yhteistyöohjelma. Ohjelman toteuttamiseen ja asunnottomuuden tilastoinnin kehittämiseen esitetään 3,3 milj. euroa (uusi momentti 35.20.32). Tarkoitus on mm. parantaa asumisneuvonnan saatavuutta sekä vahvistaa asunnottomuustyötä ja siihen liittyvää osaamista kuntien peruspalveluissa. Erityisen tärkeänä valiokunta pitää nuoriin ja nuoriin aikuisiin kohdistettavia toimenpiteitä, jotka osaltaan ennaltaehkäisevät myös syrjäytymistä, ja korostaa, että asumisneuvonta tulee vakiinnuttaa ja toteuttaa matalan kynnyksen palveluna kuten nykyisinkin.

Kehitysvammaiset. Valtioneuvosto teki vuonna 2012 periaatepäätöksen, jonka mukaan jokaisella kehitysvammaisella henkilöllä on oikeus asua samoin kuin muutkin kuntalaiset ja saada tarvitsemansa palvelut. Päämääränä on, että vuoden 2020 jälkeen kukaan vammainen henkilö ei asu laitoksessa. Vuoden 2018 lopussa laitoshoidossa oli kuitenkin vielä yli 530 asiakasta. Kehitysvammaisten asuntojen investointiavustukselle on siten edelleen suuri tarve, joka kohdistuu erityisesti ryhmämuotoiseen asumiseen, jossa on kattavat tukipalvelut.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Pääluokka 35

Ikääntyneet. Ikääntyneiden palveluasumiseen kohdistetut avustukset muodostavat yli puolet koko avustusmäärästä. Avustus kohdistui pitkään muistisairaille tarkoitettuun tehostetun palveluasumisen uustuotantoon (korkein III tukiluokka). Viime vuosina painopiste on siirtynyt yhteisölliseen senioriasumiseen ja välimuotoisiin asumisratkaisuihin (II tukiluokka). ARA avustaa mm. palvelukortteliratkaisuja sekä hybriditaloja, joissa on erilaisia asumismuotoja ikääntyneille. Vaikka ikääntyneiden palveluasumisen tarve kasvaa, siirtymisen alemman tukiluokan rakentamiseen arvioidaan alentavan investointituen kokonaistarvetta.

Valiokunta pitää avustusta edelleen hyvin tarpeellisena ja painottaa erityisesti esteettömien yhteisöllisten asumisympäristöjen ja asuntojen lisäämisen tarvetta ja niiden huomioimista myös kaavoituksessa. Lisäksi jatkossa on tarpeen ottaa huomioon valmistelussa oleva ikääntyneiden asumisen toimenpideohjelma, jonka yhtenä painopistealueena on asumisen ratkaisujen ja tarjonnan kehittäminen.

Myönteistä on myös, että vuonna 2020 otetaan käyttöön 5 milj. euron korjausavustus ARA-vuokratalojen korjaamiseen ikääntyneille sopiviksi väestöltään vähenevissä kunnissa. Näin vastataan palveluasuntotarjonnan kysyntään ja vähennetään samalla tyhjillään olevien asuntojen määrää.

Valiokunta pitää tarpeellisena seurata kuntakohtaisesti sekä valtion tukeman että vapaarahoitteisen palveluasumisen paikkatarjontaa ja käyttöastetta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan vapaarahoitteisissa kohteissa on tyhjillään yli 3 000 paikkaa, mikä ei ole kansantalouden kannalta kenenkään etu.

Valiokunta toteaa saamansa selvityksen perusteella, että esitetty erityisryhmien investointiavustuksen enimmäismäärä on riittävä. Valtuuden käyttöä tulee kuitenkin seurata tarkasti ja valtuutta korottaa tarvittaessa. Erityisesti opiskelija- ja nuorisoasuntokohteiden investointiavustuksen noston 10 prosentista 15 prosenttiin arvioidaan lisäävän avustusten määrää. Tätä kompensoi kuitenkin ikääntyneiden palveluasumisen painottuminen alemman tukiluokan rakentamiseen.

Valiokunta korostaa, että investointiavustukset tulee suunnata edelleen pitkäkestoisen tarpeen perusteella. Myöntämisessä on otettava huomioon paikkakuntakohtainen asuntotarve ja tulevat palvelurakenteen muutokset sekä mahdollisuudet tavallisten asuin- ja muiden rakennusten peruskorjaamiseen erityisryhmien käyttöön.

TULOARVIOT

Osasto 15

LAINAT

03. Valtion nettolainanotto ja velanhallinta

01. Nettolainanotto ja velanhallinta

Valiokunta ehdottaa momentille lisättäväksi 39 350 000 euroa nimellisarvoiseen nettolainanottoon, jolloin nimellisarvoinen nettolainanotto on 2 248 374 000 euroa.

Lisäys johtuu valiokunnan menomomenteille ehdottamista muutoksista.

Momentti muuttuu seuraavaksi:

Momentille merkitään nettotuloa *2 198 374 000* euroa.

(2. ja 3. kappale kuten HE 29/2019 vp)

YHTEENVETO

Valiokunnan ehdotuksen mukaan sekä tuloarviot että määrärahat päätyvät 57 691 447 000 euroon.

Valiokunta on lisännyt määrärahoja 39 350 000 euroa. Vastaava lisäys on tehty tuloarvioihin momentille 15.03.01.

Tuloarvioiden eroavuudet esitysten ja mietinnön välillä ilmenevät seuraavasta taulukosta:

	Esitys €	Valiokunta €
Os. 11	46 994 808 000	46 994 808 000
Os. 12	5 905 756 000	5 905 756 000
Os. 13	2 494 481 000	2 494 481 000
Os. 15	2 257 052 000	2 296 402 000
Yhteensä	57 652 097 000	57 691 447 000

Määrärahojen eroavuudet esitysten ja mietinnön välillä ilmenevät seuraavasta taulukosta:

	Esitys €	Valiokunta €
Pl. 21	127 106 000	127 106 000
Pl. 22	16 124 000	16 124 000
Pl. 23	219 011 000	219 011 000
Pl. 24	1 259 088 000	1 259 988 000
Pl. 25	962 255 000	962 655 000
Pl. 26	1 528 258 000	1 528 758 000
Pl. 27	3 172 407 000	3 172 707 000
Pl. 28	18 402 927 000	18 402 927 000
Pl. 29	6 864 671 000	6 875 671 000
Pl. 30	2 689 769 000	2 693 569 000
Pl. 31	3 491 841 000	3 505 191 000
Pl. 32	2 866 254 000	2 866 004 000
Pl. 33	14 897 521 000	14 902 521 000
Pl. 35	281 455 000	285 805 000
Pl. 36	873 410 000	873 410 000
Yhteensä	57 652 097 000	57 691 447 000

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy hallituksen esitykseen HE 29/2019 vp ja sitä täydentävään hallituksen esitykseen HE 89/2019 vp sisältyvän ehdotuksen valtion talousarvioksi vuodelle 2020 edellä todetuin muutoksin.

Eduskunta hyväksyy edellä ehdotetut 8 lausumaa.

Eduskunta hylkää talousarvioaloitteet TAA 1—392/2019 vp.

Eduskunta päättää, että vuoden 2020 talousarviota sovelletaan 1.1.2020 alkaen.

Helsingissä 12.12.2019

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Johannes Koskinen sd
varapuheenjohtaja Esko Kiviranta kesk
jäsen Anders Adlercreutz r
jäsen Tarja Filatov sd
jäsen Sanni Grahn-Laasonen kok
jäsen Timo Heinonen kok
jäsen Vilhelm Junnila ps
jäsen Heli Järvinen vihr
jäsen Anneli Kiljunen sd
jäsen Jari Koskela ps
jäsen Elina Lepomäki kok
jäsen Markus Lohi kesk
jäsen Pia Lohikoski vas
jäsen Raimo Piirainen sd
jäsen Jussi Saramo vas
jäsen Sari Sarkomaa kok
jäsen Sami Savio ps
jäsen Iiris Suomela vihr
jäsen Pia Viitanen sd
jäsen Ville Vähämäki ps
varajäsen Markku Eestilä kok
varajäsen Eeva-Johanna Eloranta sd
varajäsen Eveliina Heinäluoma sd
varajäsen Mari Holopainen vihr
varajäsen Petri Honkonen kesk
varajäsen Inka Hopsu vihr
varajäsen Kalle Jokinen kok

varajäsen Toimi Kankaanniemi ps
varajäsen Jukka Kopra kok
varajäsen Merja Kyllönen vas
varajäsen Antero Laukkanen kd
varajäsen Jani Mäkelä ps
varajäsen Riitta Mäkinen sd
varajäsen Arto Pirttilahti kesk
varajäsen Juha Pylväs kesk
varajäsen Lulu Ranne ps
varajäsen Veronica Rehn-Kivi r
varajäsen Janne Sankelo kok
varajäsen Jussi Wihonen ps

Valiokunnan sihteereinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Hellevi Ikävalko
valiokuntaneuvos Mari Nuutila
valiokuntaneuvos Ilkka Lahti
tutkija Tanja Nurmi

VASTALAUSE 1 ps

Yleisperustelut

Perussuomalaiset asettaa Suomen ja suomalaisten hyvinvoinnin etusijalle. Haluamme luoda kotitalouksille enemmän ostovoimaa, leikata toissijaisia menoja ja lisätä oikeudenmukaisuutta yhteisten rahojen käytössä. Haluamme huolehtia maamme ikääntyvästä väestöstä sekä lapsiperheistä. Maamme pitkien välimatkojen ja kauppakumppaniemme kaukaisuuden takia liikenne on meille talouden ja hyvinvoinnin perusedellytys. Pohjoista sijaintiamme emme voi muuttaa, joten energian saatavuus ja sen edullisuus ovat elämällemme välttämättömiä.

Perussuomalainen politiikka katsoo yli seuraavan budjettivuoden ja pyrkii varautumaan tuleviin menoeriin ja yllätyksiin. Samanaikaisesti pyrimme määrätietoisesti torjumaan sellaisia pintapuolisesti kannatettavia päätöksiä, jotka johtaisivat suomalaisten hyvinvoinnin kannalta toissijaisten menojen kasvuun. Epäkohtien korjaaminen ja oikeudenmukaisemman suunnan tavoittelu ei ole helppoa ja tulee edellyttämään pölyttyneiden asenteiden, rakenteiden ja arvopohjien uudelleenarviointia.

Suomalaisten kansallinen etu on aina perussuomalaisen politiikan ytimessä ja sen lähtökohtana. Tarjoamme työtä, turvaa ja oikeudenmukaisuutta suomalaisille. Ketään ei jätetä yksin. Kaikille suomalaisille taataan hyvät edellytykset menestymiseen työn ja yrittämisen kautta. Vaihtoehtomme keskeiset linjaukset ovat:

— Valtion kulutusvelkaantumisen lopettaminen ja talouskasvun edistäminen
— Kansallisomaisuuden suojeleminen ja säilyttäminen jälkipolville
— Julkisen rahanjaon oikeudenmukaistaminen: suomalaisten elintason nostaminen
— Suomesta vähiten houkutteleva Pohjoismaa ei-työperäisille maahanmuuttajille: haittamaahanmuutto seis!
— Sisäisestä turvallisuudesta huolehtiminen
— Asumisen, liikenteen ja energian kustannuksien kohtuullistaminen.

Taloutemme tilanne on haastava. Finanssi- ja eurokriisien jälkeisenä aikana talouskasvu on ollut merkittävää ainoastaan rahapoliittisen elvytyksen rajuimpina vuosina. Bruttokansantuotteemme määrä per asukas on vain vaivoin saavuttanut kymmenen vuoden takaisen huippunsa. Kauppa- ja vaihtotaseiden krooninen heikkous on huolestuttavaa. Väestön vanhenemiseen ratkaisuksi toivottu maahanmuutto ei tilannetta helpota, koska ne, joiden haluaisimme muuttavan tänne, menevät ennemmin muualle, mutta ne, joilla on vain vähän tarjottavaa 2000-luvun haastavilla työmarkkinoilla, haluavat nimenomaisesti tänne.

Matala korkotaso ja yritysten korkea arvostustaso mahdollistavat vielä hetken ylisuurten menojen ja kunnianhimoisten poliittisten hankkeiden rahoittamisen velanotolla ja valtion yritysomistusta myymällä. Tämä on mahdollistanut silmien ummistamisen ongelmilta, joiden ratkaisu ei ole helppoa. Jos löytää itsensä kuopasta, kannattaa heti aluksi lopettaa kaivaminen.

Kansainvälistä tilannetta hallitsevat Brexitiin ja kauppasotiin liittyvät epävarmuudet, ja jopa Saksan teollisuus yskii. Yrittäjien ja kuluttajien luottamus tulevaisuuteen on heikentynyt nopeasti ja

selvästi niin meillä kuin muuallakin Euroopassa. Eurokriisin paljastamat perustavaa laatua olevat ongelmat ovat pitkälti ratkaisematta. Kukaan ei tiedä, miten euromaa, joka on kohdannut epäsymmetrisen shokin tai ajautunut hintakilpailukykyongelmaan tai liian suuriin julkisiin menoihin, voi suuntansa kääntää. Ilman kansallista rahapolitiikkaa tai finanssipoliittista liikkumavaraa käännettä on vaikea tehdä.

Taloussuhdanteestamme suuri osa on seurausta yleismaailmallisesta tilanteesta. Mikäli ennätyksellisen pitkä talouden kasvukausi maailmalla pysähtyy tai peräti kääntyy taantumaksi, edessämme on raskas savotta. Euroalueella yhden jäsenmaan ongelmasta tulee helposti myös muiden maiden ongelma. Perussuomalaisten mielestä pitää olla hyvin tarkka, millaisiin sopimuksiin, ja millä ehdoilla, maamme sidotaan. Eurokriisin opetukset ja "Kreikan pelastaminen" eivät ole meiltä unohtuneet, sillä varoitimme niistä jo etukäteen.

Perussuomalaisten mielestä kustannuskilpailukyvystä huolehtiminen, julkisen sektorin menojen kohtuullistaminen ja menojen suuntaaminen kotimaiseen kokonaiskysyntään on ainoa tie talouden kestävää kehitystä tavoiteltaessa. Meidän on itse huolehdittava maamme edellytyksistä tarjota työtä, yrittäjyyden puitteita ja kasvua. Samanaikaisesti meidän on huolehdittava, että yritykset ja kotitaloudet luottavat näiden edellytyksien säilyvän myös jatkossa. Ilman tätä luottamusta Suomeen ei synny lapsia, yritykset eivät investoi eikä tänne muuteta työn perässä. Ulkomainen yritys ei investoi Suomeen edes imagosyistä sen takia, että hallitus on julistanut olevansa kokoaan suurempi. Kotimainen yritys saattaa jopa päättää olla investoimatta maahan, joka julistautuu edelläkävijäksi omaan jalkaansa ampumisessa.

Perussuomalaisten mielestä talousvasemmiston resepti rikkoo yritysten investointihalut, heikentää tuottavan toiminnan kannustimia ja sekä kallistaa että byrokratisoi tavallisten ihmisten elämää. Hetken vappusatanen luo ehkä väliaikaisen ilon ja turvallisuudentunteen, mutta lopulta se tappaa välttämättömän kasvun ja uusiutumisen. Talousoikean resepti heikentää kotitalouksien luottamusta tulevaisuuteen rikkomalla luottamuksen yhteiskunnan turvaverkkojen toimivuuteen ja työehtojen kohtuullisuuden jatkuvuuteen. Talousvihreiden hiilineutraaliustavoitteet globaalissa maailmassa johtavat puolestaan vain lähinnä elintasomme madaltumiseen, kansainvälisen kilpailukyvyn menettämiseen ja ympäristöhaittojen kasvuun muun muassa kansainvälisen hiilivuodon seurauksena.

Perussuomalaiset haluaa katkaista valtion velkasuhteen kasvun. Lähtökohtana tulee olla, että vain sitä jaetaan, mitä on, eikä syömävelkaa oteta tulevien sukupolvien maksettavaksi. Velkaantuminen on perusteltua, jos se tuo nettohyötyjä, kuten esimerkiksi taloussuhdanteiden vaihtelun tasaamista tai talouden tuottavuuden nostamista. Valitettavasti olemme nähneet, miten pysyviä tai väliaikaisia puhtaita menolisäyksiä halutaan mielellään kutsua tulevaisuusinvestoinneiksi, vaikka ne eivät ole investointeja eivätkä ainakaan tulevaisuutta.

Suomalaisen työn ja yrittämisen edistämisen on oltava talouspolitiikan keskiössä. Työ tuo tekijälleen taloudellista itsenäisyyttä, mutta myös tunteen yhteiskuntaan kuulumisesta. On tärkeää, että jokaisen työpanos saataisiin yhteiskuntamme hyötykäyttöön. Kehittämällä elinikäistä oppimista ja muun muassa oppisopimusjärjestelmää sekä keventämällä työnantajille aiheutuvia riskejä osatyökykyisten ja -taitoisten palkkaamisesta päästäisiin edes alkuun työllisyyden nostamisessa ja kaikkien ottamisessa mukaan.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 1 ps

Kynnystä yrittäjäksi ryhtymiselle ja muiden työllistämiselle tulee madaltaa. Pienyrittäjät ovat merkittävä työllistäjä ja nimenomaan kotimaassamme. Perussuomalaiset haluaa karsia yrittäjien byrokratiaa, ja holhousyhteiskuntaa on muutenkin järkiperäistettävä. Pahimmassa tapauksessa uudet innovaatiot ja kokonaiset toimialat kuihtuvat byrokratian rattaissa ja uusi yritystoiminta syntyy muihin maihin, joissa on yrittäjäystävällisempi lainsäädäntö. Yrityksiä, joita ei perusteta, on vaikea huomata ja nostaa keskusteluun, mutta alla oleva ilmiö on havaittavissa myös yrityskentän matalassa investointiasteessa.

Suomen kuntatalous on kriisiytymässä heikon talouskasvun, lisääntyneiden velvoitteiden, rakennemuutoksen, ikääntymisen ja alueellisen eriytymisen seurauksena. Edessä tulee olemaan velkaantumista, verojen kiristyksiä tai leikkauksia — ja todennäköisesti kaikkia kolmea. Näillä kaikilla on negatiivista kierrettä vahvistava vaikutus, ja olisi perusteltua alkaa miettiä, miten Suomen nykyistä kuntajärjestelmää tulisi kehittää. Kunnille ollaan sälyttämässä uusia ja kalliita tehtäviä, joista erityisesti mainittakoon varhaiskasvatuksen ja oppivelvollisuuden lisääminen, hoitotakuut ja henkilöstömitoitukset. Kuntien ja kuntayhtymien velka on kasvamassa nykyisestä 20 miljardista eurosta seuraavan vuosikymmenen aikana 30 miljardiin.

Puhdas vesi, ilma ja luonto ovat kansalaisomaisuuttamme, jota ei tule yhtiöittää tai myydä ulkomaille. Vastaavasti maaperämme luonnonvarojen ei tule olla kenen tahansa hyödynnettävissä esimerkiksi niin, että kaivosyhtiö hyödyntää malmiesiintymän ja pilaa ympäröivän luonnon, mutta kaivoksen ehtyessä yhtiö laitetaan konkurssiin ja jätetään ympäristövahinkojen korjaaminen suomalaisten veronmaksajien harteille. Puhtaat vedet, luonnonrikkaudet ja valtion omistukset strategisesti tärkeissä tai luonnollisissa monopoleissa on pidettävä omissa käsissämme.

Perussuomalaiset ottaa ilmasto- ja ympäristökysymykset vakavasti. Teollisuuden säilyttäminen Suomessa on ympäristö- ja ilmastoteko, koska Suomessa tuotteet tuotetaan mahdollisimman puhtaasti ja luontoa kunnioittaen. Ei ole ympäristön eikä ilmaston etu, jos tuotanto pakotetaan siirtymään Suomesta maihin, joissa ei noudateta eurooppalaisia ympäristönormeja.

Suomen pitää vaatia puhtaamman tuotannon suosimista ja poistaa kilpailuetu tuotteilta, jotka on valmistettu ympäristöä pilaamalla ja saastuttamalla. Perussuomalaiset on jo aiemmin esittänyt ilmastotullien käyttöönottoa tuotteille, jotka on valmistettu sellaisissa maissa, joissa ei noudateta eurooppalaisia ympäristönormeja. Tullien tuotoilla voitaisiin pienentää EU-jäsenmaiden maksuosuuksia EU:n budjetista ja samalla ohjata saastuttajien tuotantoa vähemmän saastuttavaan suuntaan. Ilmastotullit ovat hiljattain nousseet jopa EU:n toimintasuunnitelmiin. Myös muuttoliike kehitysmaista Pohjoismaihin tulee lopettaa jo siksi, että asuminen ja eläminen kuluttavat pohjoisessa enemmän energiaa kuin lämpimissä maissa. Tämä on ainoa mahdollisuus päästötavoitteissa pysymiseksi. Myös kehitysyhteistyössä pitää korostaa naisten koulutusta ja väestönkasvun hillitsemistä. Mitä perussuomalaiset edellä, sitä muut perässä.

Yhteiskunnan ilmiöistä moni ei koske ainoastaan yhden ministeriön toimialaa. Tällöin ei ole ennakolta selvää, mihin momenttiin kohdistettuna panostukset tietyn havaitun ongelman korjaamiseksi toimisivat tehokkaimmin. Esimerkiksi asumista ja rakentamista koskevat monet asiat, joihin talousarviolla voi vaikuttaa, jotta asuminen ei olisi niin kallista. Avainasemassa on kokonaisuuksien hallinta sekä osaamisresurssien liikuteltavuus ja kohdentaminen sinne, missä niistä on

eniten hyötyä. Suomen tulevaisuuden kannalta on tärkeää kiinnittää huomiota hallinnonrajat ylittävien ilmiöiden tunnistamiseen ja niihin vastaamiseen julkisen politiikan keinoin.

Turvallisuus on juuri tämänkaltainen monitahoinen ilmiö. Hengen, terveyden, omaisuuden ja toimeentulon turva luovat kehän, jossa ihminen uskaltaa ja jaksaa olla oma itsensä, suunnitella huomista ja yrittää. Tämän takia riittävät panostukset poliisin, tullin, pelastuslaitoksen, hätäkeskusten ja oikeuslaitoksen määrärahoihin, rikoslain ajantasaistaminen ja muun muassa jengiytymis- ja terroriuhkiin vastaaminen ovat perussuomalaisille tärkeitä asioita.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 1

Eduskunta edellyttää, että hallitus luopuu liian kunnianhimoisesta kansallisesta ilmastostrategiasta välttääkseen maan hintakilpailukyvyn heikkenemisen, kotitalouksien köyhtymisen ja päästöjen globaalin kasvun hiilivuodon myötä.

Vastalauseen lausumaehdotus 2

Eduskunta edellyttää, että julkisen talouden kestävyyttä vaarantava sekä turvallisuus- ja syrjäytymisongelmia aiheuttava maahanmuutto minimoidaan luomalla maahanmuuttopolitiikkaan selkeät ja tavoitteelliset kriteerit Suomeen muuttamisen ja sosiaaliturvan piiriin kuulumisen edellytyksille.

Vastalauseen lausumaehdotus 3

Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa huolella valtion velka- ja takausvastuiden kehitystä ja toimii veronmaksajien riskien pienentämiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 4

Eduskunta edellyttää, että hallitus toteuttaa kansalaisten valinnanvapautta ja ostovoimaa toteuttavan merkittävän 100 000 000 euron pysyvän vähennyksen Ylen budjetista ja vähentää vastaavan summan suomalaisten maksamasta Yle-verosta.

Vastalauseen lausumaehdotus 5

Eduskunta edellyttää, että hallitus muuttaa talouspolitiikkansa linjaa siten, että kasvun hedelmät jaetaan oikeudenmukaisesti eri väestöryhmien sekä maaseudun ja kaupunkialueiden välillä.

Vastalauseen lausumaehdotus 6

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee kokonaisverouudistuksen siten, että verotus edistää työntekoa ja suomalaista yrittämistä sekä supistaa tuloeroja ja kohtelee oikeudenmukaisesti ansiotulojen, pääomatulojen sekä eläketulojen saajia.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 1 ps

Vastalauseen lausumaehdotus 7

Eduskunta edellyttää, että hallitus uudistaa työvoima- ja työttömyysturvapolitiikan siten, että työttömien perustoimeentuloa kiristävistä toimenpiteistä luovutaan ja työtä tai koulutusta hakevien toimeliaisuutta kannustetaan.

Vastalauseen lausumaehdotus 8

Eduskunta edellyttää, että hallitus purkaa byrokratiaa, tehostaa virastoja sekä vahvistaa hallinnonalojen ja yksiköiden tulosvastuuta.

Vastalauseen lausumaehdotus 9

Eduskunta edellyttää, että hallitus luo asianmukaiset ja julkiset perustelut kaikille valtion varoista maksettaville avustuksille ja tuille.

Vastalauseen lausumaehdotus 10

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy riittäviin toimenpiteisiin pieni- ja keskituloisten ostovoiman vahvistamiseksi sekä asumisen ja liikenteen energiakustannusten alentamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 11

Eduskunta edellyttää, että hallitus parantaa maatalouden ja muun alkutuotannon kannattavuutta ja viljelijöiden tulotasoa ja turvaa kotimaisen elintarviketalouden omavaraisuuden ja kansallisen huoltovarmuuden mm. torjumalla Suomeen kohdistuvat tukileikkaukset EU:n CAP- ja rahoitusratkaisussa.

Vastalauseen lausumaehdotus 12

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisiin toimenpiteisiin kuntatalouden pahenevan kriisin ratkaisemiseksi ja kunnallisten palvelujen ja työpaikkojen turvaamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 13

Eduskunta edellyttää, että hallitus asettaa tavoitteiksi työllisyysasteen nostamisen vähintään 75 %:iin, julkisen velkaantumisen pysäyttämisen, työn ja yrittämisen verotuksen keventämisen, sosiaaliturvan uudistamisen oikeudenmukaiseksi, tuloloukkujen poistamisen ja syntyvyyden kääntämisen kasvuun.

Vastalauseen lausumaehdotus 14

Eduskunta edellyttää, että hallitus varautuu hitaan kasvukauden pitkittymiseen ja työllisyystavoitteestaan jäämiseen laatimalla taloutta, työllisyyttä, tuottavuutta, velkakestävyyttä ja hintakilpailukykyä ylläpitävän varasuunnitelman.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 1 ps

Vastalauseen lausumaehdotus 15

Eduskunta edellyttää, että kaudella 2020—2023 tavoitteiksi asetetaan se, että työllisyysaste nousee 75 %:iin, valtion velka ei kasva eikä kokonaisveroaste nouse ja että eläke- ja sosiaaliturvajärjestelmiä uudistetaan niin, että huono-osaisuus ja syrjäytyminen poistuu ja Suomi nousee digitalisaation, turvallisuuden sekä sosiaalisen ja sivistyksellisen tason kärkimaaksi maailmassa.

Vastalauseen lausumaehdotus 16

Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa ruoka-apua vähävaraisille antavien järjestöjen toiminnan edellytykset.

Vastalauseen lausumaehdotus 17

Eduskunta edellyttää, että hallitus tarkistaa talous-, työllisyys- ja veropoliittista linjaansa realistiselle pohjalle ottaen huomioon mm. kansainvälisen kehityksen ja panostaa yritysten toimintaedellytysten parantamiseen ja ostovoiman kasvuun oikeudenmukaisella tavalla.

Vastalauseen lausumaehdotus 18

Eduskunta edellyttää, että hallitus ei enää kasvata Suomen EU-tason tai euromaiden välisiä taloudellisia vastuita sekä pyrkii systemaattisesti pienentämään jo syntyneitä mittavia vastuita ja niistä aiheutuvia riskejä.

Vastalauseen epäluottamusehdotus

Hallitus hyväksyi edellisen hallitusohjelman pilkkuakaan muuttamatta, huolimatta siitä, että tässä ohjelmassa talouspolitiikka pohjautuu vain ja ainoastaan työllisyyskasvun jatkumiseen. Lisäksi hallitusohjelman tulevaisuusinvestoinneista uhkaa tulla pysyviä menolisäyksiä valtion budjettiin. Todelliset työllisyystoimet hallitukselta kuitenkin puuttuvat. Lähivuosina ennakoitu hidastuva talouskasvu yhdessä vähäisten kasvupanostusten ja yhä kasvavien ikäsidonnaisten menojen osalta uhkaavat johtaa valtiontalouden ja sitä kautta myös kuntatalouden syvenevään ahdinkoon. Tämä johtaa koti-, hoiva- ja hoitopalveluiden sekä pienituloisten aseman heikkenemiseen. Hallitus on näin ollen unohtamassa kaikenikäisten suomalaisten hyvinvoinnin. Samalla hallitus on ohjelmallaan kaventamassa tavallisten kansalaisten sanan- ja mielipiteenvapautta sekä on jättänyt puolustamatta Suomen kansallista etua EU-puheenjohtajuuskaudella. Eduskunta toteaa, että hallitus ei tämän johdosta nauti eduskunnan luottamusta.

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 1 ps

Pääluokka 23

VALTIONEUVOSTON KANSLIA

01. Hallinto

01. Valtioneuvoston kanslian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Kansliapäälliköiden poliittisia virkanimityksiä on arvostelu laajasti, koska puoluekirjan ja puolueiden välisten sopimusten katsotaan nimityksiä tehtäessä suosivan poliittisia puolueita, pätevämpienkin ehdokkaiden kustannuksella. Tämä johtaa helposti huonoon hallintoon ja vähentää parlamentarismin merkitystä, kun virkanimitysten poliittinen läänitys ulottuu yli hallituskausien eikä siten heijasta kulloinkin vallitsevia parlamentaarisia voimasuhteita.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 19

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin luodakseen kansliapäälliköiden valintaan toimintamallin, jossa poikkihallinnollisen osaamisen edistämiseksi edellytetään, että valittavalla kansliapäälliköllä on työkokemusta vähintään kolmelta hallinonalalta.

02. Ministereiden, heidän valtiosihteeriensä ja erityisavustajiensa palkkaukset (arviomääräraha)

Valtiosihteerien ja eritysavustajien lukumäärän huomattavaa kasvattamista voidaan tulkita piilopuoluetueksi, joka on sekä hyvän hallinnon että julkisuuskuvan kannalta kyseenalainen ja heikosti perusteltu järjestely. Avustajien suurta määrää perusteltiin Suomen EU-puheenjohtajakauden tuomalla lisätyömäärällä, mutta henkilöstölisäyksiä ei toteutettu väliaikaisina, vaan ne ovat voimassa myös puheenjohtajakauden päättymisen jälkeen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentilta 23.01.02 vähennetään 5 000 000 valtiosihteerien ja erityisavustajien määrän palkkauksiin ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 20

> Eduskunta edellyttää, että hallitus vähentää poliittisten erityisavustajien määrää ja uudistaa valtiosihteerijärjestelmän.

25. Terveet tilat 2028 (siirtomääräraha 3 v)

Työterveyslaitoksen laskelmien mukaan Suomessa on 800 000 ihmistä, jotka päivittäin altistuvat sisäilman ongelmille niin kodeissa kuin työpaikoillakin. Sisäilmaongelmista kärsivät ovat kuitenkin jääneet aivan liian vähälle huomiolle. Sisäilmasairaus alkaa usein ärsytysoireilla, kuten nu-

halla, yskällä ja silmien punoituksella. Lopuksi voidaan olla tilanteessa, jossa edessä ovat neurologiset ja reumaattiset oireet sekä astma. Ongelmat koskevat Suomessa liian usein kouluja ja päiväkoteja, jolloin sekä lapset että opettajat altistuvat sisäilmaongelmille, vaikka kotona sisäilmaongelmia ei olisi.

Tänäkin päivänä sisäilman aiheuttamat oireet tulkitaan helposti psykosomaattisiksi. Sairastuneille on tarjottu avuksi terapiaa tai heitä on jopa pidetty mielenterveysongelmaisina. Koska diagnoosia ei ole saatavilla, vaihtoehtona on monelle ottaa sinänsä väärä mielenterveysdiagnoosi. Tilanteeseen on saatava muutos, koska asianmukaisen diagnoosin puute voi johtaa siihen, ettei sairastunut henkilö esimerkiksi saa hänelle kuuluvia tukia eikä häntä voida todeta työkyvyttömäksi. Lapsen fysiologiset oireet voidaan kuitata keksityiksi väittämällä, että vanhemmilla on mielenterveysongelmia. Selkeästi nykyistä enemmän määrärahoja tulisi kohdistaa home- ja kosteusvauriosairauden tutkimukseen, diagnostiikkaan, hoitoon ja kuntoutukseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 21

> Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa Terveet tilat -ohjelman rahoituksen olevan todelliseen tarpeeseen nähden paremmin mitoitettu.

10. Omistajaohjaus

Valtion omistamien yritysten hyvä ja läpinäkyvä johtaminen on tärkeää sekä väärinkäytösten ja virheiden ehkäisemiseksi että valtion taloudellisen edun turvaamiseksi. Hyvä omistajaohjaus osaltaan turvaa valtion taseen suotuisaa kehitystä ja työmarkkinarauhan säilymistä, sekä minimoi markkinahäiriöiden syntymistä.

Omistajaohjauksen osalta tärkeää on myös varmistaa kansallinen pitkän tähtäimen etu niin työllisyyskehityksen, alueellisen kehityksen kuin huoltovarmuudenkin näkökulmasta. Valtio-omistaja voi ja sen tulee painottaa omistajaohjauspolitiikassaan keskeisenä osana Suomen kansallista etua. Perussuomalaiset katsoo, että valtion määräysvalta tulee säilyttää erityisesti sellaisissa yhtiöissä, jotka hoitavat sellaisia tehtäviä, joilla on keskeinen merkitys yhteiskunnan toiminnan turvaamisessa kriisitilanteissa esimerkiksi energiahuollon tai liikenteen toimialoilla.

Kansalaisten yhdenvertaisuuden ja yritysten toimintamahdollisuuksien kannalta on tärkeää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla varmistetaan posti- ja jakelupalveluiden säilyminen vähintään nykyisellä tasolla koko maassa. Mahdolliset tehostamistoimenpiteet eivät saa näkyä loppukäyttäjän kannalta huonontuneena palveluna. Myös palveluiden säilymiseen kohtuuhintaisina on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Yhtiöiden osingonjakopolitiikkaan tulee myös kiinnittää erityistä huomiota, ja tilanteissa, joissa yhtiön taseeseen kertyy varoja, jotka eivät ole välttämättömiä yhtiön toiminnan kannalta pitkällä aikavälillä, valtio-omistajan tulisi nostaa ylimääräiset varat osinkoina ja sijoittaa varat tuottavasti esimerkiksi koulutuksen ja tutkimuksen tukemiseen sekä alueellisesti työllistävien kasvuyritysten tukemiseen.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 1 ps

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 22

Eduskunta edellyttää, että hallitus tehostaa valtion omistajaohjausta erityisesti niiden yhtiöiden osalta, jotka toimivat kansalaisrajapinnassa ja joilla on tärkeä yhteiskunnallinen palvelutehtävä tai suuri henkilöstö, kuten mm. Posti ja VR.

Vastalauseen lausumaehdotus 23

Eduskunta edellyttää, että hallitus hyödyntää valtion omaisuutta ja tehostaa sen toimintaa siten, että syntyy uusia innovatiivisia tulevaisuuden yrityksiä ja työpaikkoja sekä koulutus ja tutkimus vahvistuvat, mutta pitää valtion määräysvallassa ne yhtiöt, joilla on huoltovarmuuden tai alueellisen kehityksen kannalta tärkeä merkitys.

Vastalauseen lausumaehdotus 24

Eduskunta edellyttää, että hallitus pidättäytyy myymästä valtion tuottavaa tai strategisesti tärkeää omaisuutta.

Vastalauseen lausumaehdotus 25

Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää konkreettisia toimenpiteitä, joilla turvataan nykyisen tasoisten yleispostipalveluiden säilyminen koko maassa. Mahdolliset tehostustoimenpiteet on kohdistettava jakelulogistiikkaan, jota voidaan yhdistää yksityisen sektorin toimijoiden kanssa, mutta tehostamistoimenpiteet eivät saa heikentää palveluiden loppukäyttäjien palvelutasoa.

Vastalauseen lausumaehdotus 26

Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää valtionyritysten toimintojen läpinäkyvyyttä ja julkisuutta, että äänestäjillä, oppositiolla ja lehdistöllä olisi edellytykset seurata valtionyritysten toimintojen kehittämistä ja arvioida yritysten johdon sekä poliittisen ohjauksen tavoitteellista ja periaatteellista onnistumista.

Vastalauseen lausumaehdotus 27

Eduskunta edellyttää, että hallitus kannustaa valtion kehitysyhtiö Vakea luomaan kansallista akkuekosysteemiä sekä tukemaan hankkeita, jotka tähtäävät toimintakyvyn ylläpitämiseen ikääntymisen kustannusten alentamiseksi ja ikäihmisten elämänlaadun parantamiseksi. Yksityisen sektorin toimijoiden sekä korkeakoulujen kanssa selvitetään tarpeet tekoälykoulutuksen lisäämiseksi, jotta teknologia-alalla toimivat suomalaisyritykset saavat tarvitsemansa työvoiman ja varmistetaan Suomen asema teknologian kärkimaana.

Vastalauseen lausumaehdotus 28

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy omistajaohjauksessa toimenpiteisiin valtion hallinnassa olevien kiinteistöyhtiöiden, kuten Senaatti-Kiinteistöjen, asiakastyytyväisyyden nostamiseksi keskeiseksi tekijäksi yhtiöiden toimintastrategiassa ja johdon palkitsemisen perusteena.

20. Poliittisen toiminnan avustaminen

50. Puoluetoiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)

Puolueita tuetaan tällä hetkellä kohtuuttomasti. Kansalaisten oikeustajun ja hyvän julkisen talouden hoidon kannalta olisi tärkeää, että poliitikot näyttäisivät esimerkkiä ja olisivat valmiita vähentämään myös omien toimintojensa kuluja.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 23.20.50 vähennetään 5 000 000 euroa puoluetoiminnan tukemiseen ehdotetusta määrärahasta.

Pääluokka 24

ULKOMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ulkoasiainhallinto

01. Ulkoasiainhallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Suomen lähetystöverkosto on kallis ja laajan kansainvälisen peiton omaava järjestelmä, jolla on fyysisen läsnäolon ohella myös kattavaa paikallistietämystä sijaintimaan politiikasta ja elinkeinoelämästä. Perinteisen diplomatian ohella olisi siis suotavaa hyödyntää tätä ainutlaatuista järjestelmää nykyistä laajemmin taloutemme ja ulkomaankaupan kasvattamisessa.

Perinteisten vientiponnistelujen ohella lähetystöverkostoa tulisi hyödyntää nykyistä enemmän myös matkailunedistämisessä.

Samanaikaisesti matkailu Suomeen on nosteessa, ja viime vuonna Suomeen suuntautuvassa kansainvälisessä matkailussa lyötiin kaikki ennätykset: ulkomaiset yöpymiset kasvoivat 813 000 yöpymisellä ennätykselliseen 6,6 miljoonaan. Keskeiseksi kasvua rajoittavaksi tekijäksi uhkaa kuitenkin muodostua lentokenttä- ja hotellikapasiteetti.

Jotta positiivista työllisyyskehitystä saadaan vahvistettua ja sekä matkailu- että vientiyritykset saavat kansantaloutemme kannalta tärkeälle toiminnalleen tarvitsemansa tuen, tulee hallituksen panostaa ulkomaanedustustojen toiminnassa nykyistä enemmän vienninedistämiseen ja Suomeen kohdistuvan matkailun tukemiseen. Ulkomaanedustustojen toiminnassa keskeiseksi painopisteeksi tulee nostaa vientikaupan mahdollisuuksien tunnistaminen, erityisesti pk-yritysten tukeminen vientiponnisteluissa sekä aktiivinen yhteistyö matkailualan toimijoiden kanssa Suomeen kohdistuvan matkailun edistämiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 29

Eduskunta edellyttää, että hallitus siirtää taloudellisia ja henkilöresursseja kaikissa ulkomaisissa edustustoissa vientimme edistämiseen ja Suomeen matkailun kasvattamiseen.

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Suomen kehitysyhteistyöhön vuosittain käyttämät summat ovat huomattavia, ja moraaliset tai taloudelliset perustelut tukea muita maita nykyisellä tavalla ovat kyseenalaistettavissa. Suomen julkisyhteisöjen velan kasvaessa ja talouden kasvunäkymien heikentyessä kehitysyhteistyössä tulisi aiempaa enemmän painottaa kestävää kehitystä siten, että kehitysyhteistyössä painotettaisiin akuuttien katastrofien ohella finanssisijoituksia ja vapaaehtoista auttamista ja vähennettäisiin tukiriippuvuutta ja tehottomuutta ruokkivia ohjelmia.

Passiivisen rahanjaon sijasta kehitysavun tarkoituksena tulee olla konfliktien ehkäiseminen ja ratkaiseminen sekä kohdemaiden auttaminen tulemaan toimeen omillaan. Samaan aikaan hiilijalanjälkeä lisäävä massasiirtolaisuus tulee lopettaa, koska ei ole sen enempää lähtömaiden kuin Euroopan maiden kannalta järkevää, että kehitysmaiden väestö siirtyy Eurooppaan laajamittaisesti sosiaaliturvan varaan tai hanttihommiin sen sijaan, että osallistuisi kotimaansa ongelmien ratkaisemiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 24.30.66 vähennetään 300 000 000 euroa ja että hyväksytään seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 30

Eduskunta edellyttää, että hallitus painottaa kehitysavun tarkoituksena konfliktien ehkäisemistä ja ratkaisemista sekä toimintamalleja, joissa kohdemaita autetaan tulemaan toimeen omillaan.

Vastalauseen lausumaehdotus 31

Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää, kuinka Suomen T&K-panostuksia voitaisiin hyväksyä OECD:n ODA-laskennassa kehitysavuksi sikäli, kun innovaatiot ovat kestävän kehityksen mukaisia.

Vastalauseen lausumaehdotus 32

Eduskunta edellyttää, että hallitus vähentää kehitysyhteistyön maakohtaisia tukia ja painottaa finanssisijoituksia kehitysyhteistyön muotona.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 1 ps

Pääluokka 25

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ministeriö ja hallinto

Kansalaisten oikeustajun mukaan rikokset, jotka kohdistuvat lapsiin, ovat törkeämpiä kuin muut rikokset. Rikoksen uhrina lapsi on usein haavoittuvammassa asemassa kuin aikuinen ja lisäksi joutuu keskimäärin elämään pitempään rikoksen aiheuttamien vammojen tai traumojen kanssa. Tämä tekee kyseisistä rikoksista myös yhteiskunnalle kalliita. Etenkin, kun rikokset haavoittavat yleensä useita lähisukulaisiakin.

Suomessa on ollut havaittavissa maailmalla suositun poliittisen korrektiuden kulttuurin suosion ja levinneisyyden kasvua. Yhtenä seurauksena tästä on ollut, että loukkaavaksi koettua puhetta tai epämiellyttäviä tosiasioitakin on alettu kutsua vihapuheiksi. Tämä on ongelmallinen vyyhti, ja on jo nyt havaittavissa, että ihmiset ja yritykset ovat alkaneet rajoittaa puheittensa aiheita ja sisältöä välttääkseen jonkun tahon todellisen tai liioitellun loukkaantumisen.

Sanan-, mielipiteen- ja uskonnonvapaudet ovat länsimaisen demokratian peruskiviä, ja pelkästään löysästi yhteiskuntarauhan säilyttämiseen tai varsinaisten vihatekojen ehkäisemiseen nojaten ei näitä perusvapauksia tule rajoittaa. Nykyiseen perusoikeuksien jo tapahtuneeseen tai potentiaalisesti tapahtuvaan kaventumiseen on syytä suhtautua vakavasti, ja erityistä huomiota olisi syytä kiinnittää sosiaalisen median jättiyhtiöiden omituiseen asemaan yksityisinä yrityksinä, jotka kuitenkin käytännössä tuottavat yleishyödyllisiksi katsottavia palveluita.

Perussuomalaiset katsoo, että rikoksista tuomittavien rangaistusten tulee olla selkeässä yhteydessä teon vakavuuteen ja moitittavuuteen. Erityisesti lapsiin kohdistuvien seksuaali- ja väkivaltarikosten tuomioiden matala taso on omiaan koettelemaan kansalaisten oikeustajua. Lapset ovat uhreina erityisen haavoittuvassa asemassa, ja lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset ovat tästä syystä erityisen moitittavia. Lapsiin kohdistuvien seksuaali- ja väkivaltarikosten tunnusmerkistöt sekä rangaistusasteikot tulee ottaa kriittisen arvioinnin kohteiksi, jotta tekijä ei selviäisi vähäisemmällä rangaistuksella esimerkiksi siksi, että uhria on nuoren iän vuoksi vaikeaa kuulla todistajana, ja jotta tuomittavat rangaistukset olisivat linjassa tekojen törkeyden ja uhrille aiheutetun vahingon kanssa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 33

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lapsiin kohdistuvien sekä seksuaali- että väkivaltarikosten rangaistusten kiristämiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 34

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin sanan-, mielipiteen- ja uskonnonvapauden turvaamiseksi Suomessa.

03. Oikeusministeriön yhteydessä toimivien viranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Oikeusministeriön alaisuudessa toimii useita eri valtuutettuja: lapsiasiavaltuutettu, tasa-arvovaltuutettu, yhdenvertaisuusvaltuutettu, tietosuojavaltuutettu ja tiedusteluvaltuutettu. Perussuomalaiset esittää oikeusministeriön alaisuudessa toimivien valtuutettujen toimintojen yhdistämistä saman katon alle tiedusteluvaltuutettua lukuun ottamatta. Muodostettaisiin oikeusturvatalo, jossa eri valtuutettujen toimitilat ja tukitoiminnot yhdistettäisiin. Tämä edistäisi kansalaisten oikeusturvan toteutumista, kun oikeusturvaan liittyvät palvelut toteutettaisiin yhden luukun periaatteella, säästäisi yhteiskunnan rahoja tukitoimintojen yhdistämisestä vapautuneiden määrärahojen myötä ja helpottaisi muun muassa sijaisuuksien järjestämistä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 35

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin oikeusministeriön alaisten valtuutettujen toimistojen yhdistämiseksi oikeusturvataloksi, jotta oikeusturvaan liittyvät palvelut voitaisiin tuottaa kansalaisille yhden luukun periaatteella.

50. Avustukset (kiinteä määräraha)

Rikollisuuden ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi tulisi kiinnittää nykyistä enemmän huomiota vapautuvien vankien olosuhteiden parantamiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 25.01.50 lisätään 2 000 000 euroa vapautuvien vankien tuen parantamiseen.

10. Tuomioistuimet ja oikeusapu

Perussuomalaiset katsoo, että keskeinen ongelma oikeusturvan toteutumisessa Suomessa ovat usein mittaviksi nousevat oikeudenkäyntikulut, jotka riita-asioissa jäävät hävinneen osapuolen maksettaviksi. Merkittäväksi ongelma nousee erityisesti silloin, kun vastakkain ovat yksityishenkilö ja suuryritys, esimerkiksi vakuutusyhtiö. Suuren kuluriskin takia asioita ei voi käytännössä viedä oikeuteen, vaan lautakuntaratkaisut ovat lopullisia silloinkin, kun esimerkiksi potilasvahinkoasioissa oikeusturvalle olisi tarvetta. Perussuomalaiset katsoo, että valtion tulisi puuttua tähän ongelmaan ja ryhtyä toimenpiteisiin, jotta oikeusturva toteutuisi. Yhtäältä maksuttoman oikeusavun tulisi olla käytettävissä esimerkiksi potilasvahinkoasioita käsittelevissä lautakunnissa, ja toisaalta tilanteissa, joissa oikeudenkäynnin osapuolet ovat hyvin epätasavertaisessa asemassa, kynnys oikeudenkäyntikulujen kohtuullistamiseen tulisi olla merkittävästi nykyistä alempi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 36

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin oikeudenkäyntikulujen kohtuullistamiseksi niin, että suomalaisten oikeusturva varmistuu.

Vastalauseen lausumaehdotus 37

Eduskunta edellyttää, että hallitus pyrkii palauttamaan oikeushallinnon palveluita keskeisiin seutukaupunkeihin.

04. Oikeusapu- ja edunvalvontapiirien ja kuluttajariitalautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Ulosotossa oli viime vuonna jo lähes 580 000 suomalaista. Lukumäärä on kasvanut vuoden 2008 500 000 ulosottovelallisesta 15 prosenttia. Matala koulutus, työttömyys, yksineläjyys ja yksinhuoltajuus ovat tyypillisiä ulosotossa olevien ominaisuuksia. Aiemmasta poiketen naisten osuus on kasvanut selvästi. Joukossa on sairaita työkyvyttömiä, köyhiä eläkeläisiä, epäonnistuneita yrittäjiä ja pitkäaikaistyöttömiä, joilla on vaikeuksia selviytyä elinkustannuksistaan. Tällöin ne laskut, jotka voidaan jättää maksamatta, valitettavasti jätetään maksamatta.

Perussuomalaiset haluaa selvittää, olisiko mahdollista rajoitetusti helpottaa niiden ulosotossa olevien asemaa, joiden ulosottovelka ei johdu rikosseuraamuksista, kuten esimerkiksi maksamattomista sakoista tai vahingonkorvauksista. Haluamme myös selvittää keinoja, joilla ulosotossa olevien työllistymisen kannustinloukkuja voitaisiin purkaa. Keskeinen kannustinloukku on ulosoton matala suojaosuus, sillä sen takia työssäkäyvälle voi jäädä vähemmän käteen kuin työttömälle. Lain mukaan esimerkiksi toimeentulo- tai asumistukia ei voi ulosmitata, ja ne pienenevät työllistymisen yhteydessä.

Yrittäjyyteen liittyy aina epäonnistumisen riski, ja yritystoiminnan päättyminen konkurssiin voi aiheuttaa yrittäjää ja hänen perhettään koskevan henkilökohtaisen tragedian. Suomi tarvitsee kuitenkin yrittäjyyttä ja yrittäjien luomia työpaikkoja. Tästä syystä on syytä varmistaa, että yritystoiminnan päättymisellä tilanteessa, jossa konkurssiin ei liity vilpillisyyttä tai epärehellisyyttä, ei ole yrittäjälle kohtuuttomia seurauksia. Nykyjärjestelmässä velkavankeus pitkittyy, kun mahdollisuus henkilökohtaiseen konkurssiin puuttuu. Perussuomalaiset katsoo, että epäonnistumisen yritystoiminnassaan kokeneiden ihmisten sulkeminen työelämän ulkopuolelle on haaskausta ja ylivelkaantuneille ihmisille tulee taata mahdollisuus päästä takaisin työelämään. Konkurssin ei tule olla automaattisesti häpeä, vaan konkurssin tehneelle yrittäjälle tulee antaa mahdollisuus saada kokemuksensa hyödyttämään suomalaista yrityselämää. Perussuomalaiset kiirehtii hallitusta saattamaan voimaan henkilökohtaista konkurssia koskevan lainsäädännön.

Kun lakia yksityishenkilön velkajärjestelystä uudistettiin vuonna 2015, jäi 1990-luvun laman velallisten ahdinko edelleen huomiotta. Valtiovallan harjoittama rahapolitiikka ja devalvointi aiheuttivat konkurssiaallon, jonka seurauksia moni velallinen maksaa yhä. Perussuomalaiset katsoo, että olisi kohtuullista ja inhimillistä antaa näille ihmisille uusi mahdollisuus yli 20 vuoden velkavankeuden jälkeen, ja kehottaa hallitusta ryhtymään toimenpiteisiin 1990-luvun lamavelallisten vapauttamiseksi viimeinkin velkavankeudesta.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 1 ps

Talous- ja velkaneuvonta on siirretty oikeusaputoimistoihin. Odotusajat vaihtelevat alueellisesti huomattavasti ollen paikoitellen jopa puolen vuoden luokkaa. Taloudellisiin vaikeuksiin ajautuminen on yksi keskeinen syy syrjäytymiselle ja osaltaan lisää mielenterveys- ja päihdeongelmia sekä aiheuttaa kannustinloukkuja ulosottoon joutuville. Tämä on kansantaloudellista haaskaamista ja synnyttää mittavia kuluja yhteiskunnalle. Mahdollisuus päästä varhaisen vaiheen velkaneuvontaan on yksi oleellinen, vaikkakin sinällään riittämätön keino tämän ongelman pienentämiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 25.10.04 lisätään 2 000 000 euroa velkaneuvonnan toimintamenoihin,

että momentin perusteluihin lisätään maininta, että määrärahaa voi käyttää henkilöstöresurssien lisäämiseen ja sen selvittämiseen, olisiko velkaneuvonnan työtaakkaa mahdollista jakaa nykyisten oikeusapu- ja edunvalvontapiirien kesken, ja

että hyväksytään seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 38

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla varmistetaan, että velalliset ja taloudellisessa ahdingossa olevat saavat välitöntä apua, ja jonoja lyhennetään niin, että jonotusajat olisivat kohtuullisia koko maassa.

Vastalauseen lausumaehdotus 39

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ulosoton suojaosan nostamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 40

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ulosoton taulukkomaksun alentamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 41

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisesti toimenpiteisiin maksuhäiriöiden määrän vähentämiseksi esimerkiksi luomalla positiivisen luottorekisterin.

Vastalauseen lausumaehdotus 42

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisiin toimenpiteisiin 1990-luvun lamavelallisten vapauttamiseksi vastuistaan.

Vastalauseen lausumaehdotus 43

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee lainsäädännön henkilökohtaisen konkurssin mahdollistamiseksi Suomessa.

Pääluokka 26

SISÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Poliisitoimi

01. Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Vielä vuonna 2010 virkaa tekeviä poliiseja oli Suomessa vajaat 8 000. Nyt luku on lähellä seitsemäätuhatta, ja vaikka hallitus on korottamassa koulutettavien poliisien määrää niin, että henkilötyövuodet nousevat 7 500:aan, tarve on suurempi.

Suomessa on ylivoimaisesti vähiten poliiseja per asukas Pohjoismaissa ja jopa vähiten koko Euroopassa. Esimerkiksi Ruotsissa on kaksi poliisia tuhatta asukasta kohden, kun suhdeluku on Suomessa 1,3. Silti Ruotsin poliisi on ongelmissa esimerkiksi humanitäärisen maahanmuuton aiheuttaman lähiöväkivallan, tuhotöiden ja terrorismiuhan alla. Näin ollen myös suojelupoliisin ja keskusrikospoliisin toimintaedellytyksiä on parannettava.

Suomen turvallisuustilanne ei ole parantunut sitä myötä, kun poliisien määrä on vähentynyt — päinvastoin. Kansalaisten turvallisuuden takaaminen on valtiovallan ensisijaisia tehtäviä, ja perussuomalaiset olisi valmis satsaamaan poliisin työhön tuntuvasti.

Kyse ei ole pelkästään siitä, että ulkona on turvallista liikkua, vaan myös oikeusturvasta. Kun poliisin resursseja vähennetään, tutkinta-ajat kasvavat entisestään ja rikosten selvittämisprosentti heikkenee. Poliisikoulutuksen aloituspaikkoja onkin lisättävä merkittävästi niin, että poliisien määrä vaiheittain nousee vähintään tuhannella.

Perussuomalaiset esittää kenttäpoliisin resurssien vahvistamista kouluttamalla ja palkkaamalla 2020-luvun alkuvuosina vähintään 1 000 uutta poliisia kenttätehtäviin. Perussuomalaisten tavoite tuhannen uuden kenttäpoliisin rekrytoinnista mukailee ammattilaisen eli Poliisin itsensä arvioimaa tarvetta.

Teknologian ja sen käyttöön liittyvien tapojen jatkuva muutos on haaste sen mahdollistaman lapsiin ja nuoriin kohdistuvan seksuaalirikollisuuden osalta. Viranomaisille nettipedofiliatapausten tutkiminen on vaikeaa, ja rikolliset osaavat peittää jälkensä ja toimia avoimen internetin ulkopuolella. Poliisin on siksi pysyttävä perillä teknologian ja somealustojen kehityksestä ja tehtävä laajaa kansainvälistä yhteistyötä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.10.01 lisätään 50 000 000 euroa ja että hyväksytään seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 44

Eduskunta edellyttää, että hallitus vahvistaa poliisin toimintaedellytyksiä niin, että sisäinen turvallisuus varmistetaan koko maassa ja rikosten selvitysaste nousee nykyisestä. Tämä edellyttää, että poliisien määrä nostetaan vuoteen 2025 mennessä pysyvästi vähintään 8 000:een.

Vastalauseen lausumaehdotus 45

Eduskunta edellyttää, että hallitus panostaa talousrikollisuuden ja harmaan talouden vastaiseen tutkintaan ja torjuntaan.

Vastalauseen lausumaehdotus 46

Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa, että kaikki lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset tutkitaan nopeasti ja tehokkaasti.

Vastalauseen lausumaehdotus 47

Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa poliisille riittävän resurssoinnin nettipedofiliaan ja verkkorikollisuuden torjuntaan.

20. Rajavartiolaitos

01. Rajavartiolaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Jotta rajamme säilyvät turvattuina myös rauhan aikana, on varmistettava Rajavartiolaitoksen ja Tullin riittävät resurssit. Rajavartiolaitoksen toiminnan turvaaminen EU:n ulkorajoilla sekä Suomen merialueilla on kiristyvässä maailmanpoliittisessa tilanteessa ensiarvoisen tärkeää. Rajavartiolaitoksen tehtäviin kuuluvat niin maanpuolustukselliset kuin pelastuksellisetkin toimenpiteet esim. öljyvahingon tai muun onnettomuuden sattuessa. EU:n ulkorajavalvonta Venäjän rajalla on toiminut moitteetta pienillä resursseilla, mutta on hyvä varautua uusiin siirtolaiskriiseihin, koska Turkin raja vuotaa jo.

Myös Suomen rajojen yleisen koskemattomuuden turvaaminen ja valvonta kuuluvat Rajavartiolaitoksen tehtäviin. Rajavartiolaitos on talouden taantuman aikana käynyt läpi tiukkoja säästötoimia suoriutuen tehtävistään silti hyvin. Toimintaa ei tule kuitenkaan kiristää liikaa, sillä jos taso laskee, laskee myös turvallisuuden taso Suomessa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.20.01 lisätään 10 000 000 euroa ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 48

Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii suunnitelman ottaa rajatarkastukset nopeasti käyttöön Suomen kaikilla ulkorajoilla, mikäli tilanne sitä edellyttää.

30. Pelastustoimi ja hätäkeskustoiminta

01. Pelastustoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Pelastustoimi noudattaa pelastuslakia, joten sen tavoitteena on "parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Lain tavoitteena on myös, että onnettomuuden uhatessa tai tapahduttua ihmiset pelastetaan, tärkeät toiminnot turvataan ja onnettomuuden seurauksia rajoitetaan tehokkaasti niin, että ihmisille, omaisuudelle ja ympäristölle aiheutuvat haitat jäävät mahdollisimman vähäisiksi."

Suomessa asiat ovat keskimäärin hyvin ja pelastustoimi on tehokasta, mutta se kärsii resurssipulasta väen vanhetessa ja haja-asutusalueiden väen harvetessa. Kuitenkin myös haja-asutusalueella inhimillinen vasteaika hätätilanteessa on turvattava. Tämä lisää ihmisten välistä tasa-arvoa asuinpaikasta riippumatta, sillä kaikilla on oltava yhtäläinen oikeus turvallisuuden tunteeseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.30.01 lisätään 1 000 000 euroa pelastustoimen toimintamenoihin ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 49

Eduskunta edellyttää, että hallitus tutkii mahdollisuudet suomalaisen pelastusalan koulutuksen tuotteistamiseen ja koulutuksen aktiiviseen markkinointiin ulkomaalaisille toimijoille sekä kiinnittää erityistä huomiota vientiponnistuksissa Suomen palolaitoksiin ja metsäpalosammutusosaamiseen.

02. Hätäkeskuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Hätäkeskukseen tulleiden hätäilmoitusten määrän arvioidaan kasvavan noin 6 000:een per päivystyshenkilöstö. On tärkeää, että hätäkeskuksen tutkitusti nopea ja asiantunteva palvelu pidetään yllä myös ruuhkahuippuina, jolloin vastausajat saattavat venyä. Siksi on syytä lisätä määrärahoja hätäkeskuspäivystäjien palkkamenoihin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 26.30.02 lisätään 5 000 000 euroa Hätäkeskuslaitoksen toimintamenoihin ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 50

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa hätäkeskuslaitosten riittävän resurssoinnin yhtäältä henkilöstön työssäjaksamisen turvaamiseksi ja toisaalta hätäpuheluihin vastaamisen vasteaikojen pitämiseksi sellaisella tasolla, jolla kansalaisten turvallisuus ei vaarannu.

40. Maahanmuutto

01. Maahanmuuttoviraston ja valtion vastaanottokeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Suomen Perustan tutkimus osoittaa, että 20—24-vuotiaana Irakista tulevan maahanmuuttajan keskimääräinen elinkaarivaikutus Suomen julkiselle taloudelle on -690 000 euroa ja lasten vaikutukset mukaan ottaen -844 000 euroa. Keskimääräisen Somaliasta tulevan maahanmuuttajan elinkaarivaikutus on -951 000 euroa ja lasten vaikutukset huomioiden -1 343 000 euroa.

Valtion budjetissa maahanmuutto löytyy suoraan vain kahdesta menoerästä: sisäministeriön maahanmuuton määrärahoista, jotka koostuvat suurimmaksi osaksi turvapaikanhakijoiden ja kiintiöpakolaisten vastaanottomenoista ja Maahanmuuttoviraston menoista, sekä työ- ja elinkeinoministeriölle kotouttamiseen varatuista määrärahoista.

Nämä budjetista suoraan löytyvät menot koskevat vain 3—4 ensimmäistä maassaolovuotta. Suomalaisen veronmaksajan maksettavaksi lankeavat negatiiviset julkisen talouden nettovaikutukset karttuvat kuitenkin koko eliniän ajalta, eivät vain muutamalta ensimmäiseltä vuodelta.

Valtion budjettikehys ei paljasta kuin murto-osan maahanmuuton kustannuksista. Perussuomalaiset pitää tärkeänä, että kustannukset esitetään kokonaisuudessaan. Perussuomalaisella maahanmuuttopolitiikalla olisi mahdollisuus saada huomattavasti suurempia säästöjä kuin mitä budjetissa mainituista maahanmuuton menoista voidaan päätellä.

Koska niin sanotut humanitaariset maahanmuuttajat maksavat keskimäärin 20 maassaolovuodenkin jälkeen vain vähän veroja ja saavat paljon tulonsiirtoja heikon työllisyytensä vuoksi, laskua maksetaan vuosikymmeniä. Yksi humanitaarinen maahanmuuttaja maksaa veronmaksajille keskimäärin 20 000 euroa vuodessa. Kun tämä lasketaan yli koko eliniän ja otetaan huomioon myös näiden maahanmuuttajien lasten heikko pärjääminen, yksi humanitaarinen maahanmuuttaja maksaa suomalaisille veronmaksajille vähintään miljoona euroa. Luvut ovat minimisummia, koska niissä huomioidaan vain suorat julkisen talouden vaikutukset, ei esimerkiksi väkivaltarikosten uhrien kuntouttamiseen uppoavia euroja.

Vuoden 2015 siirtolaiskriisin myötä turvapaikanhakijoiden vastaanottotoimintaan jouduttiin lyhyellä varoitusajalla luomaan merkittävä kapasiteetti ja solmimaan kyseenalaiseksi katsottavia, kaikki kulut plus kateprosentti -tyylisiä sopimuksia niin sanotun kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Uutistietojen perusteella on syytä epäillä, että siirtolaiskriisin varjolla on tehty mittavaa ja erittäin hyvin kannattavaa liiketoimintaa.

Hallitus esittää laittomasti maassa oleskelevien sosiaalihuollon kustannusten korvaamista kunnille. Nämä palvelut toimivat vetovoimatekijänä ja edistävät laittomasti maassa oleskelevien henkilöiden jäämistä Suomeen sen sijaan, että heidät pyrittäisiin poistamaan maasta. Suomalaisten ve-

ronmaksajien tehtävänä ei ole kustantaa laittomasti maassa olevien palveluita, vaan palvelut tulisi rajata suomalaisen yhteiskunnan jäsenille, jotka rahoittavat kyseiset palvelut verovaroillaan.

Kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneet tulisi ottaa säilöön ja poistaa maasta viipymättä päätöksen jälkeen. Viranomaisille tulisi säätää velvollisuus ilmoittaa poliisille havaitsemistaan laittomasti maassa oleskelevista henkilöistä. Siltä osin kuin kyse on toisen EU-jäsenvaltion kansalaisista kaikki heidän terveyden- ja sosiaalihuollostaan aiheutuvat kustannukset tulee periä takaisin heidän kotivaltioiltaan sen sijaan, että kustannus jää suomalaisten veronmaksajien maksettavaksi.

Hallitus varautuu budjetissa 4 000 turvapaikanhakijan vastaanottamiseen vuosittain, mutta tälle luvulle ei aseteta mitään ylärajaa. Tulijoita voi olla paljon enemmänkin, kuten myös budjettiehdotuksessa todetaan. Kun turvapaikanhakijoiden lisäksi otetaan huomioon kiintiöpakolaiset ja molempien ryhmien tekemät perheenyhdistämiset Suomeen, on aivan realistista todeta, että Suomeen saapuu tällä (nelivuotiseksi arvioidulla) hallituskaudella 50 000 uutta humanitaarista maahanmuuttajaa.

Nämä 50 000 uutta maahanmuuttajaa maksaisivat suomalaiselle veronmaksajalle vähintään miljardi euroa vuodessa — joka vuosi vuosikymmeniksi eteenpäin — yhteensä 50 miljardia euroa näiden maahanmuuttajien koko eliniän aikana. Nämä summat kasvavat sitä suuremmiksi, mitä enemmän hallitus päättää ottaa vastaan niin sanottuja humanitaarisia maahanmuuttajia tämän hallituskauden aikana.

Edes Suomeen töihin tulevat maahanmuuttajat eivät ole julkisen talouden ja veronmaksajan kannalta läheskään aina hyödyksi, varsinkaan silloin, kun on kyse Euroopan ulkopuolelta tulevasta halpatyövoimasta. Suurin osa Euroopan ulkopuolelta Suomeen tulevasta työperäisestä maahanmuutosta on halpatyövoiman maahanmuuttoa.

Hallituksen talousarvioesityksessä kaikkea "työperäistä maahanmuuttoa" — eli niin saksalaista insinööriä kuin irakilaista ravintolatyöntekijää — käsitellään yhtenä kokonaisuutena. Kun hallitus ehdottaa työperäisen maahanmuuton lisäämistä, sen laatuun ei kiinnitetä huomiota.

Tiedämme kuitenkin tilastojen perusteella, että Euroopan ulkopuolta tuleva halpatyövoima tulee kalliiksi suomalaiselle veronmaksajalle: Näiden maahanmuuttajien työllisyysaste tippuu parin vuoden maassaoloajan jälkeen kantaväestön työllisyysasteen alle. Tällöin nettotulonsiirrot verrattuna kantaväestöön ovat noin 5 000 euroa enemmän yhdeltä maahanmuuttajalta vuodessa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 51

> Eduskunta edellyttää, että hallitus teettää puolueettoman ja perusteellisen selvityksen vuosina 2015 ja sen jälkeen toiminnassa olleiden vastaanottokeskusten rahan käytöstä ja hallinnosta ja tuo selvityksen eduskunnan käsittelyyn.

Vastalauseen lausumaehdotus 52

Eduskunta edellyttää, että hallitus tehostaa kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden, luvattomasti maassa olevien henkilöiden poistamista Suomesta.

Vastalauseen lausumaehdotus 53

Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää ja julkaisee viipymättä turvapaikan hakijoista aiheutuvat vuotuiset ja elinaikaiset kokonaiskustannukset.

Vastalauseen lausumaehdotus 54

Eduskunta edellyttää, että hallitus korjaa pikaisesti maahanmuuttoviraston toiminnassa havaitut viivästymiset käsiteltäessä erikoisasiantuntijoiden työperäisiä oleskelulupia.

Vastalauseen lausumaehdotus 55

Eduskunta edellyttää, että maassa laittomasti oleskelevien henkilöiden seurantaa ja maasta karkottamista tehostetaan sekä lakkautetaan maassa laittomasti oleskelevien henkilöiden kunnalliset palvelut.

63. Vastaanottotoiminnan asiakkaille maksettavat tuet (arviomääräraha)

On ilmeistä, että useiden turvallisten maiden kautta kulkeminen ja lopulta Suomeen päätyminen turvapaikkaa hakemaan johtuu vetovoimatekijöistä, jotka eivät välttämättä palvele maamme kokonaisetua etenkään julkisen talouden näkökulmasta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 56

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin turvapaikanhakijoina tulevien henkilöiden vastaanottorahan vähentämiseksi sellaiselle tasolle, ettei se muodosta vetovoimatekijää muihin Euroopan maihin verrattuna, sekä ryhtyy toimenpiteisiin, joilla saavutetaan turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten kuluista merkittävät säästöt vastaanottotoiminnan palvelutarjontaa ja kustannustasoa karsimalla.

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Puolustuspolitiikka ja hallinto

Suomen turvallisuusympäristö on tällä hetkellä verraten vakaa, mutta tilanne voi kärjistyä nopeastikin, kuten esimerkiksi Ukrainan kriisi on osoittanut. Siksi sotilaallisesta suorituskyvystämme ei pidä tinkiä.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 1 ps

Uskottavaa kykyä ei rakenneta kriisin koittaessa. Perussuomalaiset arvostaa Puolustusvoimien henkilökuntaa ja heidän tekemäänsä työtä. Edellytämme, että Puolustusvoimien määrärahat pidetään sellaisella tasolla, jossa Puolustusvoimien toimintakyky ei pääse heikkenemään nykyisestä vaan päinvastoin kehittyy pitkäjänteisellä tavalla.

Puolustusvoimat on maailman ja koulutustapojen muuttuessa lakkauttanut lukuisia varuskuntia vuosikymmenten aikana. Jotkut lakkautukset ovat olleet perusteltuja, mutta suuri osa on tehty vain säästösyistä ja ne ovat heikentäneet puolustusvoimien koulutus- ja toimintakykyä.

Puolustustoimintojen riittävä alueellinen hajautus ei pelkästään edistä koko maan pitämistä puolustettuna, vaan se myös suojaa puolustustoimintoja hajauttamalla riskejä. Puolustusvoimien ensimmäinen tehtävä on koko maan puolustaminen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 57

> Eduskunta edellyttää, että puolustushallintoa alueellistetaan muun muassa avaamalla uudestaan Kontiolahden ja Kauhavan varuskunnat.

10. Sotilaallinen maanpuolustus

01. Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Suomen turvallisuuden ennaltaehkäisevän ja viimesijaisen varmistamisen tehtävä on puolustusvoimilla, joiden on toimintojen koon, alueellisen sijoittumisen ja rahoituksen puolesta oltava kunnossa kaikissa tilanteissa.

Puolustusvoimat on joutunut sopeuttamaan menojaan kohtuuttomasti kuluvan vuosikymmenen aikana. Vaikka pieniä parannuksia tilanteeseen on tullut viime vuosina, kuten reservin määrän nostaminen lähemmäs tarvetta, tarvitaan lisää henkilökuntaa varusmiesten koulutustarpeisiin. Kantahenkilökunnan lisäämisen myötä reserviä voidaan kasvattaa takaisin kestävään määrään, eli noin 350 000 sotilaaseen, sekä yleistä koulutustasoa parantaa. Valitettavasti hallitus on kuitenkin tekemässä päinvastoin ja vähentämässä sopimussotilaiden määrää, joiden panos varusmiesten koulutuksessa on merkittävä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 27.10.01 lisätään 2 000 000 euroa sopimussotilaiden rekrytointiin ja koulutustarkoituksiin ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 58

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin uusien vakituisten virkojen lisäämiseksi Puolustusvoimissa, jotta henkilöstövaje ja kouluttajapula saadaan korjattua pysyvällä tavalla.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 1 ps

Reservin taitojen ylläpitämiseen on panostettava enemmän ja reservin käyttöä rauhan aikana tehostettava. Kertausharjoituksissa koulutettujen määrä on laskenut 2000-luvun alun noin 30 000—35 000:sta sotilaasta noin 18 000:een sotilaaseen vuodessa. Määrää ollaan nostamassa yli 20 000:een, mutta se ei riitä pitkässä juoksussa. Myös maakuntajoukkojen toimintaedellytyksiä on lisättävä. Nyt laki tekee joukkojen käytöstä virka-apuna vähintäänkin hankalaa. Vapaaehtoinen, koulutettu ja testattu reservijoukko on syytä hyödyntää paremmin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 59

> Eduskunta edellyttää, että hallitus varaa riittävät resurssit reservin kertausharjoitusten tason ja määrän pitämiseksi riittävällä tasolla.

Vastalauseen lausumaehdotus 60

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla edistetään nuorten liikuntaharrastuksia ja yhteistyössä maanpuolustusjärjestöjen kanssa pyritään kohottamaan asepalvelukseen astuvien kuntoa.

Jalkaväkimiinat ovat olleet historiallisesti merkittävä osa maanpuolustustamme. Jalkaväkimiina ei ole hyökkäysase, vaan kustannustehokas puolustusase, jolla oli keskeinen merkitys uskottavan puolustuksen kannalta vihollisen liikkuvuuden rajoittajana.

Puolustusministeriön selvitystyöryhmä on todennut miinat edullisiksi ja tehokkaiksi sekä katsoo, ettei maavoimilla ole muita määrällisesti riittäviä asejärjestelmiä, joilla mekanisoidun hyökkääjän liike voitaisiin yhtä tehokkaasti hidastaa ja pysäyttää. Puolustusministeriö aikanaan vastusti Ottawan sopimukseen liittymistä, ja miinoista luopuminen vaikeuttaakin maamme puolustamista sekä lisää maahamme suuntautuvan maahyökkäyksen sattuessa merkittävästi puolustajien tappioita.

Kansainvälisen yhteisön näkökulmasta sopimukseen liittyminen ei ollut välttämätöntä, sillä sopimuksen ulkopuolelle ovat jättäytyneet muun muassa Yhdysvallat, Venäjä, Intia ja Kiina. Perussuomalaiset esittääkin, että maanpuolustuksen edellytysten turvaamiseksi hallitus aloittaa toimenpiteet Ottawan sopimuksesta irtautumiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 61

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin Suomen eroamiseksi jalkaväkimiinat kieltävästä Ottawan sopimuksesta.

Suomen puolustus nojaa laajaan reserviin ja asevelvollisuuteen. Asevelvollisuuden suorittamisen on oltava mahdollista niin, että talouden hoitoon liittyvät välttämättömyydet tulevat varus-

miesaikana hoidetuiksi. Varusmiesten päiväraha on kuitenkin jäänyt pahasti ajasta jälkeen, eikä sen ostovoima ole kohtuullisella tasolla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 62

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin varusmiesten päivärahan nostamiseksi.

18. Puolustusmateriaalihankinnat (siirtomääräraha 5 v)

On erittäin tärkeää, että Suomella on oma toimintakykyinen aseteollisuus. Se turvaa kriisiaikoina aseiden ja taistelutarvikkeiden saannin, vaikka maamme meri- ja ilmakuljetukset olisi katkaistu vihollisen toimesta. Kotimaisen puolustusteollisuuden menestys ei saa olla pelkästään kiinni ulkomaisesta viennistä, vaan myös Puolustusvoimien on aktiivisesti hankittava aseita ja taistelutarvikkeita kotimaasta. Myös Puolustusvoimien elintarvike- ja muissa päivittäistavaroiden ja palveluiden hankinnassa tulee painottaa kotimaisuutta työllisyyden, yrittäjyyden ja huoltovarmuuden esittämiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 63

> Eduskunta edellyttää, että hallitus suuntaa puolustusvoimien hankinnat mahdollisimman laajasti kotimaassa tuotettuihin ja valmistettuihin tuotteisiin työllisyyden, yrittäjyyden ja huoltovarmuuden edistämiseksi.

19. Monitoimihävittäjien hankinta (siirtomääräraha 5 v)

Hornet-hävittäjien korvaajien hankinta on lähitulevaisuuden suurin yksittäinen Puolustusvoimien investointi. Jopa kymmenen miljardin euron suuruusluokkaan yltävä hankinta on suuruusluokaltaan mittava koko kansantalouden kannalta.

Onkin tärkeää, että hankinta valmistellaan huolellisesti ja hankintaan pyritään kytkemään laajuudeltaan merkittävää innovaatiokumppanuusyhteistyötä koneiden toimittajan kanssa kotimaisen puolustusteollisuuden kehittämiseksi ja puolustusteknologiaosaamisen säilyttämiseksi Suomessa. Nyt käytössä olevien Hornet-hävittäjien suorituskyky on korvattava vähintään täysimääräisesti.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 64

> Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle selonteon Hornetien suorituskykyä vastaavan HX-hävittäjähankinnan rahoituksesta.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 1 ps

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

Ajantasainen ja luotettava talousinformaatio on sekä toimivan kansalaisyhteiskunnan että myös informoidun taloudellisen päätöksenteon edistämiseksi tärkeää.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 65

Eduskunta edellyttää, että hallitus julkistaa keskeisten esitystensä taustaoletukset ja laskentaperusteet lähteineen kattavasti ja kansantajuisesti talousarvioesitysten ja julkisen talouden suunnitelmien yhteydessä.

Vastalauseen lausumaehdotus 66

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, jotka lisäävät omistusten julkisuutta erityisesti julkisesti listattujen yhtiöiden osalta. Omistustietoihin tutustumisen tulisi olla mahdollista nykyistä laajemmin ja kohtuullisin kustannuksin. Mahdollisuus tähän voitaisiin toteuttaa esimerkiksi aluehallintovirastojen yhteydessä. Kun eduskunta sääti uutta lakia arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta, eduskunta päätti samalla lisätä omistusten julkisuutta.

10. Verotus ja tulli

01. Verohallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Arvonlisäveropetokset ovat yksi talousrikollisuuden yleinen muoto, joka aiheuttamiensa suorien taloudellisten menetysten ohella aiheuttaa epäsuoria kustannuksia muun muassa valvonnan ja raportoinnin saralla, jotka päätyvät myös asiansa kunniallisesti hoitavien yritysten maksettaviksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 67

Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää verohallinnon resursseja erityisesti arvonlisäverotuksen valvonnan kehittämiseksi ja talousrikollisuuteen puuttumiseksi. Valvonnan tehostamiseksi ja harmaan talouden torjumiseksi verohallinnossa on käynnistettävä hanke lohkoketjuteknologiaan perustuvan arvonlisäverotuksen valvontajärjestelmän ottamiseksi käyttöön ensi tilassa.

02. Tullin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Jotta rajamme säilyvät turvattuina myös rauhan aikana, on varmistettava Rajavartiolaitoksen ja Tullin riittävät resurssit. Tämä ennaltaehkäisee ennen kaikkea rikollisuutta, kuten ihmis- ja huumekauppaa sekä talousrikoksia.

Tullin toimintamenoihin on saatava enemmän resursseja harmaan talouden torjuntaan. Tullin yhteistyö poliisin kanssa harmaan talouden torjunnassa on ensiarvoisen tärkeää. Nopeastikin saavutettavissa oleva nettohyöty on laskettavissa kymmenissä miljoonissa euroissa, jos tuntuva lisäresursointi toteutetaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 28.10.02 lisätään 5 000 000 euroa ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 68

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla varmistetaan, että Tullilla on käytössään riittävät resurssit, jotta erityisesti rajat ylittävää talousrikollisuutta sekä sähköiseen kaupankäyntiin liittyvää rikollisuutta pystytään torjumaan tehokkaasti.

80. Siirrot Ahvenanmaan maakunnalle

30. Ahvenanmaan tasoitusmaksu (arviomääräraha)

Ahvenanmaan tasoitusmaksu on huomattava, ja sitä on hiljattain päätetty lisätä kohtuuttomasti muun muassa maakuntauudistuksesta aiheutuvien kulujen korvaamiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 69

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla Ahvenanmaan tasoitusmaksun taso lasketaan kohtuulliselle tasolle maakunnan velattomuus ja manner-Suomeen verrattuna erittäin hyvä taloudellinen tilanne huomioiden.

90. Kuntien tukeminen

32. Valtionavustus kuntien kannustinjärjestelmiin (siirtomääräraha 3 v)

Kuntien velkaantuneisuus on pahentunut ja tulevaisuudennäkymät heikentyneet huolestuttavasti. Muun muassa väestön ikääntyminen ja humanitaarinen maahanmuutto kasvattavat kuntien lakisääteisiä menoja samalla, kun verotulojen kasvu hidastuu.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 70

Eduskunta edellyttää, että hallitus kannustaa kuntia ja kuntayhtymiä edistämään hallinnon digitalisaatiota ja osoittaa valtionavustuksia hankkeisiin, joilla taloushallintoprosesseja yhtenäistetään ja pyritään yhtenäistämisellä saavuttamaan taloushallintoprosesseissa digitalisaation mahdollistamat kustannussäästöt täysimääräisinä.

Vastalauseen lausumaehdotus 71

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy viipymättä toimenpiteisiin kuntatalouden kriisin ratkaisemiseksi mm. kunta—valtio-suhdetta uudistamalla ja kuntien rahoitusta lisäämällä. Kuntia tulee myös kannustaa tarkastelemaan organisaatioitaan, päätöksentekoaan, toimintatapojaan, hankintojaan ja investointejaan äärimmäisellä kriittisyydellä.

92. EU ja kansainväliset järjestöt

69. Maksut Euroopan unionille (arviomääräraha)

Euroopan unionin Suomelle aiheuttama nettojäsenmaksu on huomattava, ja nettojäsenmaksu on todennäköisesti kasvamassa Britannian lähtiessä EU:sta ja EU:n budjetoinnin siirtäessä budjettinsa painopistettä pois muun muassa maataloudesta. Euroalueen jo ennen sen perustamista ennustetut taloudelliset ja poliittiset vaikeudet ovat puolestaan realisoituneet eurokriisin ja siihen vastauksena toteutettujen velkojen yhteisvastuullistumiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 72

Eduskunta edellyttää, että hallitus torjuu EU/EMU-alueen liittovaltioistumisen, yhteisvastuun kasvattamisen ja laatii Suomelle suunnitelman EMU:n/euron hajoamisen varalle.

Vastalauseen lausumaehdotus 73

Eduskunta edellyttää, että hallitus toimii siten, että Suomen nettomaksuosuus Euroopan unionille ei kasva Brexitin johdosta ja alenee seuraavalla rahoituskaudella.

Pääluokka 29

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot

Peruskoulujen määrä koko maassa on vähentynyt vuodesta 2005 noin tuhannella koululla valtion poistettua pienille kouluille suunnatun lisän. Monessa kunnassa suunnitellaan edelleen koulujen lakkauttamisia. Koulujen lakkauttamisista johtuen päivittäiset koulumatkat voivat pidentyä erityisesti pienimpien koululaisten kannalta kohtuuttomiksi. Perussuomalaiset katsoo, että hallituksen tulee ryhtyä alueellisen tasa-arvon varmistamiseksi toimenpiteisiin, joilla kylä- ja lähikoulujen toimintaedellytykset turvataan.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 1 ps

Koulutus on menestyvän kansakunnan olemassaolon elinehto. Koulutuksessa täytyy huomioida yritysten, tieteen, taiteen ja hallinnon tulevaisuuden tarpeet, mutta samalla myös varmistaa, että koulutusjärjestelmä toimii kustannustehokkaasti, huomioi oppilaiden eroavaisuudet ja jättää mahdollisimman harvan yksin, jälkeen tai kiusatuksi. Syrjäytymisen ehkäiseminen on tärkeää sekä yleisinhimillisten, terveydellisten että taloudellisten syiden takia.

Vuonna 2017 Suomessa oli noin 111 748 pelkän perusasteen suorittanutta 20—29-vuotiasta henkilöä, noin 16 prosenttia ikäluokasta. Osuus on noussut 2000-luvun alusta. Tilastokeskuksen mukaan koulutustasolla on suuri vaikutus nuorten työllistymismahdollisuuksiin: korkeakoulutettu alle 30-vuotias työtön työllistyy noin 50 prosentin todennäköisyydellä, keskiasteen opinnot suorittanut lähes 40 %:n todennäköisyydellä ja peruskoulun käynyt vain 17 %:n todennäköisyydellä. Sekä nuoren itsensä että yhteiskunnan näkökulmasta olisi perusteltua ohjata nuoret jatko-opintoihin.

Oppivelvollisuus päättyy sinä vuonna, jona nuori täyttää 17 vuotta. Valtaosa peruskoulun keväällä päättäneistä jatkaa elokuussa lukiossa tai ammatillisessa oppilaitoksessa. Tässä nivelvaiheessa muutama tuhat nuorta ei kuitenkaan pääse tai hakeudu keskiasteen oppilaitoksiin. Työpaikkoja alaikäisille ei juuri ole tarjolla. Ne nuoret, jotka eri syistä jäävät kokonaan koulutuksen ulkopuolelle tai keskeyttävät opinnot, ovat suuressa vaarassa syrjäytyä. Tästä heille, heidän läheisilleen ja koko yhteiskunnalle syntyy pitkävaikutteisia ongelmia ja kustannuksia.

Nuorisotakuulla pyrittiin turvaamaan nuorille opiskelu tai työharjoittelu. Se ei kuitenkaan ole onnistunut, koska nuorilla ei ole velvollisuutta niihin osallistumiseen. Perussuomalaiset ei kannata oppivelvollisuuden jatkamista, koska se olisi kallista ja pääosin tarpeetonta. Esitämme, että peruskoulun päättäneille kuitenkin säädettäisiin opiskeluvelvollisuus. Heidän tulisi opiskella esim. kieliä, tietotekniikkaa, kansalais- ja taloustietoa sekä muita sellaisia aineita, jotka heitä kiinnostavat. Opiskeluvelvollisuus voisi sisältää opiskelua esim. 20 tuntia viikossa. Velvollisuus päättyisi sinä vuonna, kun nuori saavuttaa täysi-ikäisyyden eli täyttää 18 vuotta. Yhteiskunnan tulisi järjestää tähän mahdollisuudet.

Perussuomalaiset katsoo, että pakollinen toisen kotimaisen kielen opiskelu ei ole tarkoituksenmukaista ja vapaalla kielivalinnalla voitaisiin saada merkittäviä etuja kielivalikoiman laajentumisen muodossa esimerkiksi matkailualan tarpeisiin. Suomeen suuntautuvan matkailun kannalta keskeisten kielten opetuksen lisääminen olisi tarpeen, jotta esimerkiksi Kiinasta ja Venäjältä Suomeen suuntautuvan matkailun tarpeisiin pystyttäisiin vastaamaan. Ruotsinkielisen väestön palveluiden turvaaminen ei edellytä sitä, että jokainen Suomen kansalainen osaa ruotsia, vaan tarkoituksenmukaisempaa olisi palkata riittävä määrä ruotsia hyvin osaavia virkamiehiä niihin tehtäviin, joissa ruotsin kielen taidolle on todellinen tarve.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 74

> Eduskunta edellyttää, että hallitus vahvistaa resursseja koko maassa eri koulutusmuodoille ja kaikilla asteilla varhaiskasvatuksesta korkeakoulutukseen, vapaan sivistystyön oppilai-

toksissa annettavaan koulutukseen ja täydennyskoulutukseen sekä laaja-alaiseen tutkimukseen ja innovaatiotoimintaan.

Vastalauseen lausumaehdotus 75

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lukutaidon parantamiseksi erityisesti poikien osalta, toisen kotimaisen kielen säätämiseksi valinnaiseksi ja tärkeiden maailmankielten opetuksen lisäämiseksi kouluissa.

Vastalauseen lausumaehdotus 76

Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa kylä- ja lähikoulujen sekä päiväkotien toimintaedellytykset ja oppilaiden kohtuulliset päivittäiset koulumatka-ajat.

Vastalauseen lausumaehdotus 77

Eduskunta edellyttää, että hallitus luopuu opiskeluvelvollisuusiän nostamisesta ja päättää sen sijaan satsata varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen laadun nostoon, ryhmäkokojen kohtuullistamiseen, erityistukeen ja oppilasohjaukseen sekä koulukiusaamisen kitkemiseen.

Vastalauseen lausumaehdotus 78

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin oppisopimuskoulutuksen lisäämiseksi ja epätyypillisten moduulipohjaisten vaihtoehtoisten koulutusohjelmien toteuttamiseksi erityisesti tavoitteena Suomen väestön arviolta 200 000 osatyökykyisen työllistymisedellytysten parantaminen.

10. Yleissivistävä koulutus ja varhaiskasvatus

01. Valtion yleissivistävän koulutuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Sisäilmaongelmat ovat sekä oppimistehokkuutta että oppilaiden ja opetushenkilökunnan terveyttä haittaava ilmiö. Sisäilmaongelmat aiheuttavat myös merkittäviä kustannuksia terveydenhuollolle ja myöhemmälle työkyvylle ja elämänlaadulle.

Monissa kouluissa kärsitään sisäilmaongelmista, ja ongelmat voivat pahimmillaan jatkua vuosikausia ennen kuin niitä edes yritetään korjata. Perussuomalaiset katsoo, että sekä opiskelijoilla että opettajilla koulutusasteesta riippumatta on oikeus terveelliseen työskentely-ympäristöön, ja tästä syystä välttämättömiin korjaustoimiin sisäilmaongelmista kärsivissä kouluissa ja päiväkodeissa on ryhdyttävä viipymättä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 79

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla varmistetaan opiskelijoille ja opetushenkilökunnalle terveellinen ja sisäilmaongelmista vapaa toimintaympäristö koulutusasteesta riippumatta.

20. Perusopetuksen, varhaiskasvatuksen, vapaan sivistystyön ja lukiokoulutuksen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)

Laadukas koulutus kaikilla koulutuksen asteilla on elintärkeää maamme kilpailukyvyn varmistamiseksi tulevaisuudessa. Suomen sijoitus osaamista mittaavassa Pisa-tutkimuksessa on kuitenkin laskenut vuodesta 2006 lähtien. Eri koulutusasteisiin on kohdistettu viime vuosina lukuisia leikkauksia, joiden todellinen hinta selviää vasta vuosien päästä. Perussuomalaiset katsoo, että laadukas koulutus on investointi tulevaisuuteen ja koulutuksen tasosta tinkiminen on lyhytnäköistä sekä yhteiskunnan kokonaisedun vastaista. Koulutukselle sekä tutkimukselle on varmistettava riittävät resurssit ja tämän lisäksi on varmistettava, että resurssit jakautuvat tasapuolisesti koko maassa.

Yrittäminen on ammattiin opiskelua painottavalle koulutusjärjestelmällemme kohtuullisen vieras käsite, vaikka kaikki työskentely tapahtuu joko yrittämisestä käynnistyneissä yrityksissä tai sellaisen toiminnan mahdollistamien verotuottojen myötä syntyneellä julkisella sektorilla. On tärkeää, että ammattiinkin opiskelevilla on selkeä käsitys yrittäjyyteen kuuluvista asioista, erityisesti siksi, että kynnys yrittäjäksi ryhtymiseen on erityisesti nuorilla usein varsin korkea. Kun yrittämisestä kiinnostuneille nuorille annetaan mahdollisuus hankkia yrittämiseen liittyvät keskeiset taidot ja tiedot lukio-opintojensa yhteydessä, he saavat edellytykset kehittää yritysideoitaan, tuotteistaa niitä ja perustaa yrityksiä, jotka luovat maahamme tulevaisuudessa uusia yksityisen sektorin työpaikkoja, lisäävät innovaatioita ja tuottavat verotuloja.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.10.20 lisätään 1 500 000 euroa yrittäjyyspainotteisen lukio-opetuksen kehittämiseen ja siihen liittyviin kokeiluhankkeisiin.

Koulukiusaaminen sekä nuorten mielenterveysongelmat ovat vakavia yhteiskunnallisia ongelmia, joista puhutaan paljon, mutta joiden ratkaisemiseksi tehdään yhteiskunnassamme valitettavan vähän. Sen lisäksi, että kiusaamisen kohteeksi joutuminen voi jättää yksilölle elinikäiset arvet, syrjäytymisestä ja mielenterveysongelmista vuosittain aiheutuvat kulut ovat valtiolle valtavat, kun nuori jää pois työelämästä ja joutuu yhteiskunnan turvaverkon varaan. Laissa on myös säädetty suojasta koulukiusaamista vastaan, mutta lain toteuttamisessa on puutteita. Perussuomalaiset katsoo, että näihin ongelmiin on puututtava tehokkaasti ottamalla käyttöön koulurauhaasiamiehet, lisäämällä koulukuraattorien määrää, lisäämällä erityisesti nuorille suunnattuja matalan kynnyksen mielenterveyspalveluita ja tekemällä lainsäädäntöön tarvittavat korjaukset, jotta lainsäädäntö mahdollistaa kiusaamiseen puuttumisen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 29.10.20 lisätään 700 000 euroa koululaisten piirissä tehtävän mielenterveystyön tukemiseen ja koulukiusaamisen ehkäisemiseen, kuten kansalaisaloitteessa KAA 4/2019 vp on ehdotettu, ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 80

Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää ja käynnistää pilotoinnin koulurauha-asiamiesten käyttöönotosta perusopetuksen piirissä.

30. Valtionosuus ja -avustus yleissivistävän koulutuksen ja varhaiskasvatuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Lapsen ja nuoren jaksamisen kannalta on tärkeää, että hänellä on mahdollisuus osallistua mieleisiin ja mielekkäisiin harrastuksiin, jotka toimivat vastapainona koulupäiville. Tällä hetkellä kuitenkin lasten harrastusmahdollisuuksiin vaikuttaa turhan paljon vanhempien varallisuus ja mahdollisuus kuljettaa lastaan harrastuksiin. Tästä syystä olisi perusteltua, että harrastusmahdollisuuksia koulunkäynnin yhteydessä lisättäisiin. On todennäköistä, että joustavampi koulupäivä yhdistettynä järjestettyyn harrastustoimintaan parantaisi oppimistuloksia ja vähentäisi syrjäytymistä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 81

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin joustavaan koulupäivään siirtymiseksi ja Islannin mallin mukaisen harrastustakuun toteuttamiseksi.

20. Ammatillinen koulutus

21. Ammatillisen koulutuksen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)

Ammatillisesta koulutuksesta on leikattu viime vuosina rankalla kädellä. Tämä on käytännössä tarkoittanut opetuksen vähentämistä, kun opettajien määrää on karsittu. Koska laki ei säätele lähiopetuksen määrää ammattikouluissa, oppilaille voidaan tarjota itsenäisesti suoritettavia verkkokursseja tai muuta itsenäistä opiskelua. Kun vielä pari vuosikymmentä sitten ammattikouluissa opiskeltiin 38 tuntia viikossa opettajien ohjauksessa, nykyään lähiopetuksen määrä on enää 28 viikkotunnin tasoa ja muu opiskelu on opiskelijan omalla vastuulla.

Perussuomalaiset katsoo, ettei ammatillisen koulutuksen rahoitus ole riittävä, ja vaatii lisäpanostuksia ammatillisen koulutuksen laadun turvaamiseksi. Ammattikouluihin tulee turvata riittävä määrä sekä lähiopetusta että opettajia ja opinto-ohjaajia. Tavoitteet opettajien ja opinto-ohjaajien määristä suhteessa opiskelijamääriin tulisi huomioida ja myöntää tähän tarkoitukseen riittävät määrärahat.

Talouselämän keskeinen tuotannontekijä on asianmukaisesti ja yrityselämän tarpeita vastaavasti koulutettu työntekijä. Joidenkin toimialojen kasvu edellyttää, että koulutuspanostuksia suunna-

taan vastaamaan muuttuneeseen tilanteeseen. Suomi tarvitsee jatkossakin ammattiosaajia, ja perussuomalaiset kantaa suurta huolta näiden ammattiosaajien kouluttamisesta ja osaamistason varmistamisesta, jotta yrityksillämme on tarjolla osaavaa työvoimaa ja suomalaisilla nuorilla työtä. Parasta työvoimapulan paikkaamista on kouluttaa suomalaiset nuoret ammatteihin, joissa heillä on edellytykset työllistyä. Työvoiman tarve on suuri muun muassa ohjelmisto-, rakennus- ja sotealoilla, joilla aloituspaikkojen määrää tulisikin lisätä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 82

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin erityisesti it-, rakennus- ja sotealojen aloituspaikkojen lisäämiseksi ammatillisessa koulutuksessa, jotta työvoiman lisääntyvään kysyntään näillä aloilla voitaisiin vastata.

80. Taide ja kulttuuri

31. Valtionosuus ja -avustus teattereiden, orkestereiden ja museoiden käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Suomessa on lähes 1 000 paikallismuseota, joista 730 on kuntien, yhdistysten ja säätiöiden ylläpitämiä. Paikallismuseot ovat kirjastojen jälkeen alueellisesti kattavin kulttuuripalveluverkostomme. Paikallismuseoissa on vuosittain yhteensä miljoona kävijää, niiden kokoelmissa on yhteensä 2,4 miljoonaa kohdetta ja hoidossa 3 000 rakennusta.

Paikallismuseot ovat pääosin ei-ammatillisesti hoidettuja museoita, joissa arvokasta vapaaehtoistyötä tekee vuosittain 10 000 ihmistä. Museoiden taloudellinen vaikuttavuus -tutkimuksen mukaan jokainen museokävijä kasvattaa museon lähialueen taloutta 32—49 eurolla. Monessa kotiseutumuseossa toimii myös alueen kotiseutuarkisto.

Kansallista kulttuuriamme on syytä vaalia ja paikoin raskastakin historiaamme tuntea ja ymmärtää. Mikään muu maa ei sitä Suomen puolesta tee, ja meillä on erityisen painavat syyt olla sinut menneisyytemme kanssa, sillä se auttaa meitä nykyhetkessä ja tulevaisuuden hahmottamisessa.

Suomessa olisi syytä olla Suomen itsenäisyyden museo, jossa kuvataan Suomen kansan vaiheet ja tie itsenäiseen Suomeen. Koska tämä hanke on laaja ja vaatii kaikkien poliittisten puolueiden tuen, niin tässä vaiheessa esitämme tukea Suomen itsenäisyyden kannalta olennaisille museoille, joita ovat mm. Sotamuseo, Panssarimuseo, Ilmatorjuntamuseo, Suomen Ilmailumuseo, Jalkaväkimuseo, Sotilaslääketieteellinen museo, Mobilia, Forum Marinum ja Museo Militaria, joka koostuu Pioneerimuseosta, Tykistömuseosta ja Viestimuseosta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 29.80.31 lisätään 3 000 000 euroa ja että hyväksytään seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 83

Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää tukea kotiseutumuseoille ympäri maata paikallishistorian tuntemuksen lisäämiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 84

Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää rahoitusta kansallisesti tärkeiden museoiden toimintaan.

91. Nuorisotyö

50. Rahapelitoiminnan tuotot nuorisotyön edistämiseen (arviomääräraha)

Liikuntapoliittisen selonteon mukaan liikkumattomuus on vakava kansanterveydellinen haaste, joka tulee maksamaan vuositasolla yli kolme miljardia euroa. Selonteossa esitetään toimia lisätä liikuntaa esimerkiksi perusopetuksessa, työelämässä ja vanhusten palveluissa. Myös liikkumista välitunneilla halutaan parantaa ja koulupäivän jälkeistä harrastus- ja kerhotoimintaa lisätä. Kuntien käyttöön on myös kehitteillä harrastuspassi. Sen avulla kunnat voisivat tarjota erityisesti peruskoululaisille harrastusmahdollisuuksia. Perussuomalaiset esittää, että liikuntapoliittisessa selonteossa esitetyt toimenpiteet koululaisten ja opiskelijoiden liikuntaharrastuksen lisäämiseksi otetaan käyttöön viipymättä.

On todennäköistä, että joustavampi koulupäivä yhdistettynä järjestettyyn harrastustoimintaan parantaisi oppimistuloksia ja vähentäisi syrjäytymistä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 85

Eduskunta edellyttää, että hallitus toteuttaa niin sanotun Islannin mallin eli liikunta- ja harrastustoiminnan lisäämisen siten, että jokaiselle lapselle ja nuorelle taataan vähintään yksi harrastus. Erityisen tärkeää on pienituloisten perheiden lasten liikuntaharrastusten kehittäminen.

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto ja tutkimus

Suomalaisten kansallinen etu on aina perussuomalaisen politiikan ytimessä ja sen lähtökohtana. Tarjoamme työtä, turvaa ja oikeudenmukaisuutta suomalaisille. Ketään ei jätetä yksin. Kaikille suomalaisille taataan hyvät edellytykset menestymiseen työn ja yrittämisen kautta.

Puolustamme myös suomalaista maaseutua ja työteliästä maaseutuyrittäjyyttä; viljelijöiden ammattitaidolle on annettava sille kuuluva arvostus. Viljelijöiden kohtuullinen tulotaso on turvatta-

va liitännäiselinkeinot huomioiden. Liitännäiselinkeinojen hyödyntäminen on tärkeää, jotta maaseutu pystyttäisiin pitämään elävänä ja harjoittamaan maataloutta koko maassa.

Viime vuosikymmeninä sekä maataloussektorilla että koko maaseudulla ollaan haluttu keskittyä tilakokojen suurentamiseen viljelijän kustannuksella. Tämä on seurausta EU:n harjoittamasta yhteisestä maatalouspolitiikasta. Viljelijöiden tulot ovat jälleen vähenemässä seuraavan EU:n yhteisen maatalousbudjetin (2021—2027) myötä, mikä näkyy tukien voimakkaana alenemisena. Tämä johtaa siihen, että pientilojen maat täytyy pahimmassa tapauksessa myydä halvalla isoja investointitukia saaville suurtiloille lisämaiksi, mistä seuraa maaseudun autioituminen.

Jotta tällainen maaseudun autioitumislinja saataisiin pysäytettyä, tarvitsevat suomalaiset pienviljelijät tukea. Kyse on muiden muassa rahallisesta tuesta, jota voitaisiin maksaa sellaisille pientilallisille, joiden tilakoko on maksimissaan 5—25 hehtaaria (ha). Tämän johdosta me perussuomalaiset esitämme kansallisiin tukiin lisäpanostusta.

Lomitusjärjestelmää on uudistettu yrittäjälähtöisesti jo viime vaalikaudella. Tämän johdosta lomitusjärjestelmään on tehty myös rahallisia leikkauksia. Sekä perussuomalaisten valiokuntaryhmä että eduskuntaryhmä näkevät, että lomituspalveluiden kehittämistä tulee vahvistaa edelleen pidemmällä aikavälillä eikä heikentää niitä. Lisäksi näemme eduskuntaryhmänä, että kehittämistoimien määräaikojen tulee olla riittävän pitkiä, jotta toimijat pystyisivät reagoimaan tai valmistautumaan mahdollisiin muutoksiin paremmin. Haluamme kiinnittää myös siihen huomiota, että lomituksen sekä järjestäminen että toimiminen on yrittäjien jaksamisen kannalta oleellisen tärkeää. Samalla se vaikuttaa eläinten hyvinvointiin keskeisesti.

Samaten on tärkeää, että maamme susikanta saadaan pidettyä kohtuullisella tasolla etenkin tietyissä osissa maatamme. Sudet ovat tappaneet runsaasti tuotanto- ja kotieläimiä eri puolilla maata, samoin kuin metsästäjien koiria. Yleisessä tiedossa on, että korvaukset ovat petovahingoista tippuneet rajusti jo viime vuonna. Tilanne vaatii perussuomalaisten mielestä korjausrahaa, jotta esimerkiksi tilalliset pystyvät hakemaan vahingonkorvauksia. Kun yhtälöön lisätään vielä edellä mainittu porotalous, joka on tärkeä pää- ja sivuelinkeino Pohjois-Suomessa, on tarpeellista esittää lisämäärärahaa susien aiheuttamien vahinkojen korvaamiseksi. Samaten pedoille menetettyjen metsästyskoirien korvaus tulee olla todellisen arvon mukainen.

Muutoinkin me perussuomalaiset korostamme sitä, että metsästys on osa suomalaista elämänmuotoa. Täten vastuullinen metsästysharrastus tulee sallia myös luonnonsuojelualueilla. Valiokuntaryhmänä haluamme myös muistuttaa siitä, että riistan ja petojen kaatoluvat eivät kaipaa Brysselin ohjeita vaan ne tulee olla päätettävissä paikallisesti läheisyysperiaatteen mukaisesti.

Kannattava maatalous mahdollistaa elinvoimaisten (maa)tilojen säilymisen ja tätä kautta maaseudun työllisyyden ylläpitämisen maaseutumaisilla alueilla. Maatalous puolestaan ylläpitää paitsi kotimaista ruuantuotantoa, myös huoltovarmuutta maassamme. Tätä tavoitetta tukee myös tietoliikenne- ja laajakaistayhteyksien parantaminen maaseudulla. Tähän panostaminen lisää myös elinvoimaisuutta, kuten muuta yritystoimintaa maaseudulla sekä haja-asutusalueilla.

Maatalous on ajautunut EU:n, kotimaisen politiikan ja kahden katovuoden seurauksena vakavaan kriisiin. Jos vahvoihin toimenpiteisiin ei nopeasti ryhdytä, on selvää, että maatalouden on-

gelmat ajavat tuhansia tiloja vararikkoon. Tämän seurauksena myös kymmenettuhannet elintarvikeketjun työpaikat ovat vaarassa. Kehitys uhkaa jo kansallista turvallisuutta ja huoltovarmuutta. Perussuomalaiset vaatii, että Suomeen säädetään esimerkiksi elintarvikeketjun tulolaki. Tällä lailla tulee taata se, että kuluttajan maksamasta hinnasta kohtuullinen osuus menee erityisesti alkutuottajille, mutta myös jalostukselle, kuljetuksiin ja kaupalle. Näin voidaan ilman kuluttajahintojen nousua viljelijöille tuleva osuus kasvattaa kattamaan tuotantokustannukset, investoinnit ja kohtuullinen palkka tehdystä työstä. Samalla haluamme kiinnittää huomiota myös siihen suureen byrokratian määrään, minkä eteen lähestulkoon kaikki viljelijät joutuvat työssänsä. Toisilla tiloilla tilanne on jo niin paha, että lähes puolet työajasta menee muuhun kuin itse päätyöhön eli esimerkiksi viljelyyn. Tähän tulee saada jatkossa muutos — ja se muutos tulee lähteä EU:n suunnalta.

Perussuomalaiset kantaa huolta maanviljelyselinkeinon tulevaisuudesta Suomessa. Haluamme, että jatkossa viljelijöille on tarjolla nykyistä paremmat mahdollisuudet hoitaa yhä aktiivisemmin metsiään — ja täten taata metsäteollisuudelle puunsaanti myös jatkossa. Tämä tapahtuu parhaiten lisäpanostuksin kestävän puuntuotannon tuen turvaamiseen esimerkiksi Kemera-ohjelman kautta. On myös erityisen tärkeää, että turvemaiden viljely sekä niiden raivaaminen sallitaan myös jatkossa vähintäänkin siltä osin kuin se on elinehto monille tiloille niiden jatkon kannalta. Samaten haluamme, että satovakuutuksia on paremmin saatavilla viljelijöille.

Lopuksi haluamme nostaa esiin sen tosiasian, että lihantuotanto Suomessa on jo vastuullista ja ekologista. Muutoinkin maataloudessa on tehty paljon toimia ympäristön ja ilmaston eteen. Näin ollen maaviljelijöiden syyllistäminen on vastuutonta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 86

Eduskunta edellyttää, että hallitus toimii siten, että Suomen maa- ja elintarviketaloudessa turvataan kaikissa oloissa oman kansan tarvetta vastaava tuotanto keskeisissä tuotteissa.

Vastalauseen lausumaehdotus 87

Eduskunta edellyttää, että hallitus parantaa maatalouden kannattavuutta niin, että viljelijät saavat muihin ammattiryhmiin verrattavan tulotason.

Vastalauseen lausumaehdotus 88

Eduskunta edellyttää, että hallitus hyväksyy EU:n CAP-neuvotteluissa vain sellaisen ratkaisun, joka yksinkertaistaa järjestelmää ja lisää kansallista päätösvaltaa ja EU:n rahoitusneuvotteluissa turvaa maatalouden ja maaseudun kehittämisrahoituksen tukitason.

Vastalauseen lausumaehdotus 89

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee viljelijöiden uuden julkisvetoisen satovahinkovakuutusjärjestelmän.

Vastalauseen lausumaehdotus 90

Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii kalatalouden ja kalastusmatkailun kehittämisohjelman.

Vastalauseen lausumaehdotus 91

Eduskunta edellyttää, että hallitus luo petopolitiikan, jolla susien määrä kohtuullistetaan ja petovahingot korvataan täysimääräisesti.

Vastalauseen lausumaehdotus 92

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin merkinnän saamiseksi elintarvikkeisiin sen varmistamiseksi, että kuluttaja saa tiedon tuotteen alkuperästä ja tuotantotavan eettisyydestä.

Vastalauseen lausumaehdotus 93

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin pienten aktiivitilallisten tukemiseksi vaimentaakseen tilamäärien jatkuvaa laskua ja helpottaakseen pientilallisten ahdinkoa.

Vastalauseen lausumaehdotus 94

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin turvatakseen maatalouslomituksen maatalousyrittäjien jaksamisen helpottamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 95

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin salametsästyksen ehkäisemiseksi muun muassa valvontaa parantamalla ja rangaistuksia tehostamalla.

40. Luonnonvaratalous

22. Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Valtion hyvinvoinnin edellytykset lähtevät niistä luonnonvaroista, joita sillä on. Luonnonvarat eivät kuitenkaan muutu itsekseen talouden käyttövoimaksi ja synnytä uusia teollisuuden ja palvelujen aloja, vaan koko klusteria pitää ensin kehittää ja mahdollistaa toiminta lainsäädännöllä ja luomalla turvalliset ja ennustettavat puitteet luonnonvarojen hyödyntämiseen. Osa luonnonvaroistamme on ominaisuuksiltaan ainutlaatuisia, mikä tuo automaattisesti kansainvälistä kilpailukykyä. Osa niistä on myös uusiutuvia, mikä takaa pitkäaikaisen hyödyntämisen mahdollisuuden ja siten klusterien syntymisen. On myös muistettava, että maa, joka saa elantonsa etenkin uusiutuvista luonnonvaroista, todennäköisemmin pitää luonnostaan huolta — ja edellyttää sitä myös muilta mailta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 96

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla varmistetaan hyvä metsänhoito sekä puuraaka-aineen mahdollisimman kattava ja tarkoituksenmukainen käyttö. Tavoitteena tulee olla Suomen asema puurakentamisen huippumaana, puupohjaisten tuotteiden innovatiivinen kehittäminen sekä sellaisen puuaineksen, jota ei pystytä hyödyntämään muussa teollisessa tuotannossa, mahdollisimman tehokas hyödyntäminen energiantuotannossa.

Vastalauseen lausumaehdotus 97

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin puun, turpeen ja biomassan poltosta syntyvän tuhkan käytön lisäämiseksi metsien lannoitteena.

Vastalauseen lausumaehdotus 98

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin käynnistääkseen kansallisen suotalousohjelman, jossa kartoitetaan suoalueiden kaupallisen hyödyntämisen mahdollisuudet, yhdessä elinkeinoelämän kanssa.

64. Metsähallitus

50. Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)

Suomen matkailuteollisuuden yksi ilmiselvä valtti on puhdas luontomme. Sekä kotimaisten että ulkomaisten turistien mahdollisuutta päästä sen pariin, sekä myös viihtyä vierailullaan, on vaalittava. Kaupallisen merkityksen ohella luontomatkailulla on myös ympäristönsuojelullisia ulottuvuuksia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 99

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin Metsähallituksen Luontopalvelujen retkeily- ja virkistyskohteiden kunnossapidon saattamiseksi riittävälle tasolle.

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto ja toimialan yhteiset menot

Suomalaisten kansallinen etu on aina perussuomalaisen politiikan ytimessä ja sen lähtökohtana. Tarjoamme työtä, turvaa ja oikeudenmukaisuutta suomalaisille. Ketään ei jätetä yksin. Kaikille suomalaisille taataan hyvät edellytykset menestymiseen työn ja yrittämisen kautta.

Tämän johdosta pitkien etäisyyksien ja harvan asutuksen maassa kilpailukykyinen yrityssektori vaatii eduskuntaryhmämme mielestä toimivan liikenneverkon. Tieverkkomme yli kahden miljardin euron korjausvelkaa on niin vaalikauden aikana kuin muutoinkin alennettava ja samalla pidettävä huolta myös koko liikenneverkkomme edelleen kehittämisestä yli vaalikausien. Tässä toiminnassa tulee ryhmämme mielestä huomioida myös ns. alempiasteinen tieverkosto, sillä sen kehittäminen on erittäin tärkeää sekä maaseutualueiden elinvoimaisuuden säilyttämiseksi että elinkeinoelämän kuljetuksille — ja siten koko maamme elinvoimalle ja kilpailukyvylle.

Toteamme samaten eduskuntaryhmänä, että kohtuuhintainen yksityisautoilu on kansalaisten perusoikeus ja välttämättömyys, varsinkin maaseudulla. Tämän johdosta suhtaudumme hallituksen esityksissä oleviin polttoaineverokorotuksiin erittäin kriittisesti. On myös huolehdittava erityisesti siitä, että emme omatoimisesti myöskään lisää EU-sääntelyn rinnalle enää yhtään kansallista ylisääntelyä sektorilla. Emme myöskään lämpene ryhmänä minkäänlaiselle ruuhkamaksujen käyttöönotolle nyt emmekä tulevaisuudessa. Sen sijaan pidämme erittäin tärkeänä sitä, että ulkomaalaisille raskaanliikenteen rekoille saadaan pikaisesti käyttöön tiemaksu maamme maanteiden käyttämisestä. Suomalaisille rekoille tuo maksu — jos sellainen tarvitaan EU:n vaatimuksesta — maksettaisiin sitten takaisin EU:n mahdollistaman maksimieuromäärän mukaisesti. Täten siitä ei aiheutuisi kuluja suomalaisille toimijoille.

Pidämme myös tärkeänä, että taksilaki uudistetaan ainakin siten, että myös maamme haja-asutusalueilla voi saada taksikyydin normaaliin tapaan niin kuin aikaisemminkin. Yhtä tärkeänä näemme myös lentoliikenteen kehittämisen siten, että maakuntakentät voidaan säilyttää maassamme. Ne toimivat kuitenkin tärkeänä osana liikennekulttuuriamme. Samaten ne antavat tietyntyyppisille yrityksille, kuten Pohjois-Suomen matkailuyrityksille, mahdollisuuden myös laajentaa toimintaansa maakuntien suuntaan. Emme myöskään halua unohtaa eduskuntaryhmänä juna- ja muun joukkoliikenteen kehittämistä. Tähän liittyen tulee myös huolehtia tietotekniikan kehittämisestä sekä siihen liittyvistä riittävistä voimavaroista. Keskeisimmistä junayhteyksistä, kuten Helsingin ja Tampereen välillä ja siitä eteenpäin nopeiden yhteyksien osalta etenkin Ouluun (ns. neljän tunnin juna) ja aina Jyväskylään asti tulee huolehtia. Samaten tulee huolehtia Itä-Suomen yhteysvälien nopeuttamisesta. Tässä yhteydessä tulee huolehtia myös ns. TEN-T:N rahoituksesta.

Samaten perussuomalaiset haluaa edelleen turvata jatkoa ajatellen puolueettoman uutistarjonnan Suomessa. Tällaisessa tehtävässään STT eli Suomen Tietotoimisto on omiaan, sillä se on suurimmassa osin yksityisten mediatalojen yhdessä omistama uutiskanava, joka täten takaa pohjatiedot suurelle osalle uutisista. Täten näemme, että tällaisen tietokanavan jatkuvuus on tärkeää. Mediakentässä meidän perussuomalaisten mielestä on myös kritisoitavaa. Eräs tällainen kritiikin kohde ryhmässämme on ollut jo kauan Yleisradio (YLE). Yleä olemme kritisoineet lähinnä siitä, että se ei aina ole tasapuolinen kaikkia toimijoita kohtaan, vaikka sen tulisi sitä olla — erityisesti silloin, kun toimitaan verovaroilla. Täten haluammekin, että hallitus tuo kansalaisille mahdollisuuden suunnata maksamaansa Yle-veroa vastaavan määrän paikalliselle tai aatteelliselle radiolle/tv:lle tai haluamalleen sisällöntuottajalle käytettäväksi ensisijassa uutis- ja ajankohtaistuotantoon.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 100

Eduskunta edellyttää, että hallitus nostaa kyberturvallisuuskeskuksen rahoituksen riittävälle tasolle, jolla keskus voi kehittyä vastaamaan tulevaisuuden haasteisiinsa, ja että keskuksen itsenäinen asema turvataan.

Vastalauseen lausumaehdotus 101

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin korjatakseen taksiuudistuksessa ilmenneet epäkohdat. Tavoitteena tulee olla maaseudun taksipalvelujen palauttaminen, harmaan talouden kitkeminen taksialalta sekä matkustajien turvallisuuden varmistaminen.

Vastalauseen lausumaehdotus 102

Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää panostuksia liikenneväylien korjausvelan lyhentämiseen.

Vastalauseen lausumaehdotus 103

Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa maaseudun tiestön asianmukaisen hoidon ja kunnossapidon koko maassa.

Vastalauseen lausumaehdotus 104

Eduskunta edellyttää, että hallitus pyrkii turvaamaan riittävät ja kohtuuhintaiset joukkoliikennepalvelut koko maassa.

Vastalauseen lausumaehdotus 105

Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa sen, että Suomi saa osuuden Euroopan unionin TEN-T-rahoituksesta.

Vastalauseen lausumaehdotus 106

Eduskunta edellyttää, että hallitus toimii siten, että Suomessa on monipuolinen ja riippumaton media, ja turvaa Suomen Tietotoimiston (STT) rahoituksen.

Vastalauseen lausumaehdotus 107

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo kansalaisille mahdollisuuden suunnata maksamaansa Yle-veroa vastaavan määrän paikalliselle tai aatteelliselle radiolle/tv:lle tai haluamalleen sisällöntuottajalle käytettäväksi ensisijassa uutis- ja ajankohtaistuotantoon.

Vastalauseen lausumaehdotus 108

Eduskunta edellyttää, että hallitus panostaa päärataverkon ja sen haarojen parantamiseen.

Vastalauseen lausumaehdotus 109

Eduskunta edellyttää, että hallitus panostaa lentotoiminnan kehittämiseen edistämällä Suomen asemaa lentoliikenteen solmuna eli hubina, työnimellä Helsinki Hub.

Vastalauseen lausumaehdotus 110

Eduskunta edellyttää, että hallitus edistää lentotoimintaa kehittämällä lentokenttiä etenkin pohjoisessa muun muassa Lapin matkailuelinkeinotoiminnan ja kotimaisen ja ulkomaisen turismin virkistämiseksi.

10. Liikenne- ja viestintäverkot

77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Väyläverkon hyvä ja luotettava laatu on pitkien välimatkojen, runsaiden tavarakuljetusten sekä vaihtelevien vuodenaikojen maassamme erittäin tärkeää. Hyvä väyläverkko osaltaan myös vaimentaa alueellisten erojen kasvua ja siten vähentää tarvetta maan sisäisille tulonsiirroille.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 111

Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii rataverkon kehittämisohjelman, johon sisältyy tärkeiden ratayhteyksien kapasiteetin parantamistarpeet, mahdollisuudet nopeuksien poistamiseen, turvalaitteiden uudistaminen sekä tasoristeysten poistaminen.

Vastalauseen lausumaehdotus 112

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin tunnin junayhteyksien rakentamiseksi Helsingin ja Tampereen välille sekä nopeiden junayhteyksien toteuttamiseksi siitä eteenpäin Ouluun (ns. neljän tunnin juna) ja Jyväskylään asti sekä Itä-Suomeen yhteysvälien nopeuttamiseksi.

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

Suomen talouden kyky saavuttaa täysi potentiaalinsa sekä budjettitasapaino hallituksen pysyvien sekä kertaluontoisten menolisäysten jälkeen nojaa lähes kokonaan työllisyyden kasvuun. Työllisyyden lisääminen on nykyisen jo suhteellisen korkean työllisyysasteen aikana haastavaa. Käytännössä se edellyttäisi vaikeasti työllistettävien työllistymisen auttamista, uudelleenkouluttamista, työn perässä muuttamisen helpottamista, oikein mitoitettua ja suunnattua aluepolitiikkaa sekä valikoivaa maahanmuuttopolitiikkaa.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 1 ps

Aloittavan yrittäjän arki on hankala, sillä monet lakisääteiset velvoitteet käynnistyvät heti toiminnan aloittamisen jälkeen tai jo alhaisilla tulotasoilla. Osaltaan tämä saa monet välttämään yrittäjyyttä, ja etenkin pienimuotoisen ja sivutoimisen yrittäjyyden harrastaminen on vaikeaa. On myös muistettava, että monille eri syistä vaikeasti työllistyville yrittäjyys on ainoa keino myydä työpanostaan sellaisilla ehdoilla, jotka kelpaavat myös asiakkaille.

Tätä yrittäjän taloushallinnon taakkaa helpottamaan on nykyään perustettu useita laskutuspalveluyrityksiä, jotka huolehtivat laskutuksesta, arvonlisäveron tilittämisestä, lakisääteisistä vakuutuksista ja niin edelleen. Kyseisten yritysten olemassaolo on seurausta siitä, että valtio ei ole onnistunut tarjoamaan helppokäyttöistä, asiakkaan ehdoilla toimivaa, suoraviivaista ja yhden luukun periaatteella toimivaa järjestelmää. Vaikeakäyttöisyys lisää virheiden ja kustannusten määrää, mikä lannistaa pää- tai sivutoimiseksi yrittäjäksi haikailevia ja tuo aiheetonta kilpailuetua varttuneemmille yrityksille ja lisäksi ruokkii harmaata taloutta.

Aloittavan yrittäjän yksi kompastuskivistä on yrittäjän eläkevakuutus YEL. Se on pakollinen työtulon ylittäessä 7 799,37 euroa vuodessa. Etenkin aloittavalle palvelualan yrittäjälle YEL-maksu näyttäytyy 19 prosentin verona, joka peritään koko työtulolta, kun työtulo ylittää YEL-alarajan. Tämä luo yrittäjälle kannustimen välttää YEL-alarajan ylittämistä. Suomen Yrittäjät esitti vuonna 2018, että yrittäjän pakollisen eläkevakuuttamisen alaraja tulisi nostaa työttömyysturvan alarajalle 12 576 euroon.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 113

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee kustannustehokkaan pienyrittäjän työtilimallin, jolla kevennetään yrittäjän taloushallinnollista taakkaa ja kannustetaan yrittäjäksi ryhtymiseen.

Vastalauseen lausumaehdotus 114

Eduskunta edellyttää, että hallitus alkaa valmistella YEL-alarajan korottamista.

Vastalauseen lausumaehdotus 115

Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää alueellisena pilottihankkeena yksinyrittäjien toimintaedellytyksien ja aseman parantamista koskevan hankkeen.

Vastalauseen lausumaehdotus 116

Eduskunta edellyttää, että hallitus luopuu ylimitoitetusta ilmastopolitiikasta ja panostaa varat työllisyyden parantamiseen.

Vastalauseen lausumaehdotus 117

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo maaliskuun 2020 loppuun mennessä eduskunnalle tiedonantona työllisyyspoliittisen toimenpideohjelman.

Vastalauseen lausumaehdotus 118

Eduskunta edellyttää, että hallitus säilyttää työperäisen maahanmuuton saatavuusharkinnan ja lisäksi panostaa kotimaisen työvoiman elinikäiseen oppimiseen.

Vastalauseen lausumaehdotus 119

Eduskunta edellyttää, että hallitus selkeyttää työperäisten oleskelulupien sekä sosiaaliturvan piiriin kuulumisen ehtoja.

Vastalauseen lausumaehdotus 120

Eduskunta edellyttää, että hallitus kiinnittää työllisyystoimenpiteissään erityistä huomiota alityöllistyviin väestöryhmiin, kuten osatyökykyisiin ja ikääntyneisiin kansalaisiin.

01. Työ- ja elinkeinoministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Työvoimapalveluihin suunnattavat resurssit tulee hyödyntää mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti. Ikääntyneet pitkäaikaistyöttömät ovat yksi vaikeimmin työllistettävistä ryhmistä. Työvoimapalveluiden resurssien tehokkaamman suuntaamisen kannalta olisi järkevää ottaa yli 60-vuotiaille pitkäaikaistyöttömille suunnattu eläketuki pysyvästi käyttöön. Tuki olisi takuueläkkeen suuruinen, ja sitä maksettaisiin, kunnes tuen kohteena oleva, yhtäjaksoisesti viisi vuotta työttömänä ollut henkilö täyttää 65 vuotta tai siirtyy työeläkkeelle.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 121

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee lakiesityksen yli 60-vuotiaiden pitkäaikaistyöttömien eläketuen pysyvästä käyttöönotosta.

05. Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandin toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)

Kotimaahamme suuntautuvan matkailun edistämisen pitäisi tapahtua kannattavaan ja taloudellisesti kestävään liiketoimintaan pyrkimisen ehdoilla, hyödyntäen teknologisia muutoksia ja kulloinkin vallitsevia muotivirtauksia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 122

Eduskunta edellyttää, että hallitus korottaa Business Finlandin toimintamenoja viennin edistämiseksi sekä matkailun edistämiseksi Business Finlandin Visit Finland -ohjelman osalta.

Vastalauseen lausumaehdotus 123

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin Suomen matkailun markkinoinnin tehostamiseen erityisesti Euroopassa ja Aasiassa.

20. Uudistuminen ja vähähiilisyys

40. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen (arviomääräraha)

Malminetsintä on osoittanut Suomessa elpymisen merkkejä muutaman hiljaisemman vuoden jälkeen. Suomessa malmia etsivät lähinnä kanadalaiset ja australialaiset yhtiöt. Kiinnostus kohdistuu erityisesti kupariin, nikkeliin ja kultaan. Suomen kaivospolitiikka on ollut liian epäitsekästä ja kansallisen edun vastaista: Suomi on käytännössä julistanut mineraalinsa koko maailman yhteiseksi omaisuudeksi siten, ettei suomalaisilla ole mineraaleihin ulkomaalaisia parempaa oikeutta eikä kaivoksista peritä erillistä kaivosveroa. Suomen tulee uudistaa kaivospolitiikkaansa kansallisen edun näkökulmasta ja luoda edellytykset kotimaisen malminetsintään ja kaivosteollisuuteen keskittyvän yhtiön toiminnalle varmistaakseen, että jatkossa suurempi osa kaivostoiminnan voitoista jää Suomeen.

Teknologinen kehitys ja huoli ilmastonmuutoksesta ovat johtamassa tilanteeseen, jossa akkuteollisuuden tarvitsemien raaka-aineiden kysyntä on todennäköisesti kasvamassa, ja Suomen jo tunnetut ja todennäköisesti löydettävissä olevat raaka-aine-esiintymät voivat siten jatkossa näytellä merkittävää roolia teollisen tuotannon ja klusteriosaamisen kasvussa.

Yleisellä tasolla yritystukia olisi pystyttävä säännöllisesti uudelleentarkastelemaan ja tarvittaessa myös lakkauttamaan, jos esimerkiksi jonkin toimialan tai yrityksen saama väliaikaiseksi kaavailtu yritystuki ei ole johtanut kannattavuuden paranemiseen tai investointien lisääntymiseen tai jos nopeampaa kasvua ja tehostumista olisi saavutettavissa suuntaamalla tuki jollekin toiselle toimialalle tai yritykselle.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 124

Eduskunta edellyttää, että hallitus edistää kotimaista malminetsintää ja kaivosteollisuutta erityisesti akkutoimialan kehittämiseksi sekä takaa Suomen Malmijalostus Oy:n toiminnalle riittävät taloudelliset edellytykset.

Vastalauseen lausumaehdotus 125

Eduskunta edellyttää, että hallitus karsii viipymättä haitalliset, tehottomat ja kilpailua vääristävät elinkeinotuet kuitenkin niin, että maatalouden tuet turvataan.

Vastalauseen lausumaehdotus 126

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee ripeästi pienten ja keskisuurten yritysten viennin tehostamiseen malleja, kuten kansainvälisiä kokonaistoimituksia tavoittelevat konsortiot.

Vastalauseen lausumaehdotus 127

Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa turpeen energia- ja muun käytön ottaen huomioon vesistöjen suojelun.

44. Kiertotalouden investointituki (siirtomääräraha 3 v)

Lämmön- ja energiantuotannon tukijärjestelmään esitämme muutosta kotimaisen raaka-aineen osuuden kasvattamiseksi. Sahoilla on paljon purua ja kuorta, joka ei mene polttoaineeksi tai jatkojalostukseen. Tämä johtuu tukijärjestelmän epäkohdista, jotka tulee korjata.

Biokaasuhankkeet ovat ilmastonmuutoksen torjunnan, kiertotalouden edistämisen sekä energiahuollon ja -omavaraisuuden kannalta tärkeitä. Lisäksi kyseiset hankkeet ovat merkittävä mahdollisuus maamme taloudelle sekä myöhemmin mahdollisesti myös vientiala osaamisen ja teknologian saralla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 128

Eduskunta edellyttää, että hallitus panostaa kotimaisten sahojen sivutuotteiden jatkojalostukseen ja hyödyntämiseen sähkön ja lämmön tuotannossa.

Vastalauseen lausumaehdotus 129

Eduskunta edellyttää, että hallitus edistää hallitusohjelmassa esitettyjä biokaasuhankkeita nopealla aikataululla ja sujuvoittaa säädöksiä biokaasuhankkeiden nopean aloittamisen edistämiseksi sekä käynnistää valmistelun mahdollisten valtiontukikysymysten ratkaisemiseksi.

30. Työllisyys ja yrittäjyys

40. Alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukeminen (siirtomääräraha 3 v)

Lappiin kohdistuva matkailu on nostanut suosiotaan, ja erityisesti kiinalaisturistien määrä on kasvanut. Lappiin kohdistuvalla matkailulla on nykytilannettakin suurempi potentiaali. Matkailutuloja lisätäkseen hallituksen tulisi ryhtyä toimenpiteisiin matkailun kasvua haittaavien pullonkaulojen poistamiseksi muun muassa lentokapasiteettia lisäämällä ja edistämällä suorien lentojen operoimista Kiinasta Lapin kentille.

Matkailualan jakamis- ja alustatalouden kehittämiseksi tulee myös ryhtyä kehittämistoimiin, jotta tällä sektorilla voidaan vastata paremmin alan tulevaisuuden haasteisiin. Jatkossa digitaalisilla matkailualustoilla voitaisiin esitellä maamme matkailukohteita, kuten kansallispuistoja, etenkin videoiden muodossa voimallisemmin. Samaan formaattiin sopivat hyvin myös erä-, kalastus- ja metsästysmatkailusektorit. Tätä kautta myös voidaan auttaa alueellista matkailua ja sen kehittämistä. Suomen matkailun digitiekartta on hyvä alku, mutta pilottiohjelmia sekä matkailun digipalveluita tulee lisätä ja kehittää entisestään.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 130

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin Lapin matkailun kasvua haittaavien pullonkaulojen poistamiseksi muun muassa lentoliikennekapasiteettia lisäämällä.

Vastalauseen lausumaehdotus 131

Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa edellytykset koko maan asumiskelpoisena pitämiseen.

Vastalauseen lausumaehdotus 132

Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää panostuksia taantuvien alueiden elinkeinojen kehittämiseen ja työllisyysasteen nostamiseen alueelta poismuuton hillitsemiseksi ja elinvoiman lisäämiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 133

Eduskunta edellyttää, että hallitus torjuu tuulivoimaloiden ympäristö- ja terveyshaitat.

Vastalauseen lausumaehdotus 134

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin suomalaisen saunan ja saunomiskulttuurin edistämiseksi ja vientimahdollisuuksien kasvattamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 135

Eduskunta edellyttää, että hallitus jatkaa toimenpiteitä matkailualan digitaalisten sisältöjen luomiseksi sekä kansallispuistojen matkailukäytön lisäämiseksi tukemalla digitaalisen alustan luomista ja kehittämistä niiden palvelutarjonnan vahvistamiseksi.

51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomääräraha 2 v)

Lähellä yritys- ja työelämää tapahtuvaa oppiminen on niille, joille lähtökohtiensa tai elämäntilanteensa takia perinteinen opiskelu ei sovi, usein sopivin vaihtoehto. Valtion velvollisuus ja etu on turvata työikäisten sujuva oppiminen työelämän murroksessa. Palkkatyön ja opiskelun yhdistävä

oppisopimuskoulutus on erinomainen väylä osaamisen päivittämiseen etenkin aikuisiällä. Oppisopimuskoulutuksen käyttöalaa on siksi laajennettava. Lisäksi käytännön työssä ammattitaitonsa hankkineille tarvitaan nykyistä joustavampia malleja saada osaamistaan vastaava tutkinto.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 136

Eduskunta edellyttää, että hallitus kasvattaa ja kehittää oppisopimuskoulutuksen käyttöä.

50. Kotouttaminen

03. Maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisen edistäminen (siirtomääräraha 2 v)

Onnistunut kotoutuminen edellyttää riittävän laajoja sekä syviä kotoutustoimia, että voidaan varmistua mahdollisimman monen maahanmuuttajan riittävän hyvistä edellytyksistä osallistua suomalaiseen yhteiskuntaan täysipainoisina jäseninä. On vältettävä nykyistä tilannetta, missä suurin osa esimerkiksi humanitaarisista maahanmuuttajista on työelämän ulkopuolella vielä vuosien kuluttua Suomeen saapumisesta.

Tulevien sosiaalimenojen pienentäminen ja verotulojen kasvattaminen voivat tehdä tässä hetkessä kotoutustoimista kannattavia sijoituksia, mutta vain sillä edellytyksellä, että kotouttamistoimet ovat oikeasti kotoutumista edistäviä. Samanaikaisesti on ymmärrettävä, että käytettävissä olevat taloudelliset resurssit ovat rajalliset.

Korkean verotuksen, kalliiden asumiskustannusten ja humanitäärisille maahanmuuttajille hyvän sosiaaliturvan yhdistelmä on luonut tilanteen, jossa Suomi ei ole erityisen houkutteleva kohde työperäiselle maahanmuutolle, mutta se on yksi maailman houkuttelevimmista, ellei houkuttelevin, kohde sellaisille henkilöille, joille kattava, elinikäinen ja vastikkeeton sosiaaliturva on vetovoimatekijä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 137

Eduskunta edellyttää, että hallitus kehittää kotouttamistoiminnan seurantaan mittarit ja kriteerit sekä asettaa kotouttamistoimenpiteille enimmäiskeston.

Vastalauseen lausumaehdotus 138

Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää käytössä olevien kotouttamistoimenpiteiden tehokkuuden sekä luopuu sellaisista kotouttamistoimenpiteistä, jotka eivät edistä maahanmuuttajien integroitumista osaksi suomalaista yhteiskuntaa ja kannustavat ylläpitämään maahanmuuttajille kantaväestöstä erillisiä palvelumuotoja.

Vastalauseen lausumaehdotus 139

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla vähennetään kotouttamisen kuluja merkittävästi sekä lisätään prosessien tehokkuutta.

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

Perussuomalaiset haluaa auttaa niitä, jotka eivät pysty itse auttamaan itseään, ja antaa äänen niille, joiden ääntä ei yhteiskunnassamme riittävästi kuunnella. Haluamme varmistaa lapsillemme terveellisen ja turvallisen ympäristön, jossa kasvaa ja oppia. Haluamme, että kenenkään suomalaisen ei tarvitse tinkiä ruuasta voidakseen hankkia tarvitsemansa lääkkeet eikä kenenkään tarvitse työskennellä tai opiskella vuosikausia ympäristössä, jossa sairastuu.

Kiusaamiseen tulee puuttua muutenkin kuin pelkästään puheiden tasolla ja mielenterveysongelmista kärsiville tulee järjestää heidän tarvitsemansa apu. Perussuomalaiset asettaa omat kansalaiset etusijalle sen sijaan, että hukkaisimme rahat muiden taskuihin. Haluamme turvata hyvän vanhustenhoidon, kotihoidon, omaishoidon, saattohoidon sekä vammaispalvelut yhdenvertaisesti koko Suomessa.

Suomessa joka kymmenes lapsiperhe on köyhä. Lapsiperheköyhyys kolminkertaistui 1990-luvun laman jälkeen vuoteen 2007 mennessä, eikä ongelmaa ole saatu 2010-luvulla korjattua. Lapsiperheiden köyhyyttä ovat heikentäneet tulonsiirtojen reaaliarvon aleneminen sekä monet verotuksen ja maksujen muutokset. Perussuomalaiset katsoo, että perhetukijärjestelmän uudistaminen on välttämätöntä lapsiperheiden toimeentulon ja hyvinvoinnin takaamiseksi ja syntyvyyden kääntämiseksi kasvuun.

Omaishoitajia on tuettava heidän raskaassa ja vaativassa tehtävässään. Omaishoitajissa on sekä ikääntyneitä että nuorempia henkilöitä, ja heille kaikille tulee tarjota mahdollisuus myös pysyä läheistensä hoitajina. Omaishoidon tuki on merkittävästi pienempi kuin mitä omaishoidon yhteiskunnalliset säästöt muun muassa hoitomenojen osalta ovat. Omaishoidon tuen verovapaus sekä lakisääteisten vapaapäivien toteutumisen varmistaminen auttaisivat pienituloisia omaishoitajia pärjäämään arjessa.

Vakuutuslääkäreiden asema suomalaisessa terveydenhuollossa on ollut erikoinen. Vakuutuslääkärit ovat voineet laatia arvionsa potilaasta ilman, että heidän tarvitsee allekirjoittaa asiakirjoja "kunnian ja omantunnon kautta" toisin kuin muun terveydenhuollon ammattihenkilöstön. He ovat voineet päätöksissään kävellä yliopistollisten sairaaloiden erikoislääkäreiden todistusten yli ja evätä korvaukset potilasta itse tapaamatta. Maksamatta jätetyt satojen miljoonien eurojen korvaukset ovat jääneet vakuutusyhtiöiden kassaan ja omaisuudeksi. Summa on jaettu osinkoina osakkeenomistajille valtiolle ja kunnille sekä työntekijä- ja työnantajajärjestöille, kärsijöinä ovat olleet kansalaiset.

Tämä epäoikeudenmukaisuus on korjattava muuttamalla lakia siten, että vakuutusyhtiöiden korvaus- ja eläkepäätökset tehdään lähtökohtaisesti vakuutetun oman lääkärin diagnoosin pohjalta.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 1 ps

Korvaustilanteissa vakuutusyhtiöihin tulee soveltaa käännettyä todistustaakkaa siten, että vakuutusyhtiö voi vapautua korvauksen maksamisesta vain, jos se kykenee lääketieteellisin perustein todistamaan diagnoosin, jolla korvaus vakuutetulle maksettaisiin, olennaisilta osin virheelliseksi.

Saattohoito on hyvää ja arvokasta potilaan hoitamista lähestyvän kuoleman edessä. Saattohoidon tulisi olla hyvinvointivaltioon kuuluvana subjektiivinen oikeus, nykyisin pehmeämpien normien varassa olevien saattohoitopaikkojen riittävän määrän tulee olla kirjattu lakiin ja myös saattohoitohenkilöstön ammatillinen osaaminen tulee varmistaa. Nykylainsäädäntö ja pehmeämmät ohjauskeinot, kuten saattohoitosuositukset, eivät nykyisellään pysty turvaamaan hyvää saattohoitoa jokaiselle sitä tarvitsevalle. Saattohoidon järjestämisessä ja osaamisessa on vaihtelua eri puolilla Suomea, samoin kuin saattohoitoa tarvitsevia on enemmän kuin saattohoitopaikkoja. Terveydenhuollon taloudellisten resurssien heikentyminen ja yleinen yhteiskunnallinen eriarvoistuminen voi lisäksi vaarantaa hoidon oikeudenmukaisen saatavuuden. Nykytilan korjaamiseksi tarvitaan laki, jossa määritellään hyvän saattohoidon edellytykset. Laki takaisi hyvän hoidon saatavuuden jokaiselle saattohoitoa tarvitsevalle koko Suomessa. Laki on tarkoitettu tulevan voimaan mahdollisimman pikaisesti. Hallituksen tulisi ryhtyä toimenpiteisiin huolehtiakseen sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön kouluttamisesta erityisesti saattohoidon, toimintakyvyn arvioinnin ja teknologian saralla.

Suomessa liian moni nuori voi pahoin ja jopa neljänneksellä on diagnosoitu mielenterveyden ongelmia. Huolimatta panostuksista nuorisotyöhön emme ole onnistuneet tavoittamaan sitä kohderyhmää, joka on eniten tuen tarpeessa. Kolmas sektori muodostaa tukiverkkoa ja lähipiiriä erityisesti sellaisissa tilanteissa, joissa oma perhe ei sitä tarjoa, ja on moniongelmaisille nuorille luontevampi auttajataho kuin viranomainen. Erityisesti kiusaaminen syrjäyttää lapsia hyvinkin nuoresta iästä alkaen. Kouluhyvinvointia tukeva työ pitää tuoda mukaan koulun arkeen luontevasti ja myönteisesti: osoittamalla lapsille, kuinka tärkeää on pitää huolta toisesta ja kannustaa. Kouluihin tarvitaan tavoitetta tukevia kampanjoita ja vierailukäyntejä. Perussuomalaiset vaatii hallitukselta toimenpiteitä lasten ja nuorten hyvinvointiohjelman laatimiseksi vahvistamaan lasten ja nuorten mielenterveyspalveluja sekä tehostamaan koulujen ja terveydenhuollon yhteistyötä ongelmien ennalta ehkäisemiseksi.

Perhehoito on vähemmän tunnettu hoidon muoto. Suomessa tulisi hyödyntää ja tukea perhehoitoa koko maassa laajemmassa mittakaavassa kuin nyt tapahtuu. Myös vanhusten hoitoa voidaan mielestämme tuoda mukaan perhehoitoon.

Sote-uudistukseen liittyy merkittäviä riskitekijöitä. Erityisesti keskustan ajamaa maakuntamallia, jossa vastuualueita luodaan huomattavan suuri määrä ja HUS:n toiminta-alue pilkotaan, tulee arvioida kriittisesti. Hyvin toimivia kokonaisuuksia ei kannata pilkkoa, ellei tästä ole osoitettavissa konkreettisia hyötyjä, ja toisaalta sote-järjestäjien koko pitäisi määrittää niin, että palveluiden järjestäminen on riittävän vankoilla harteilla. Keskustan ideologisten tavoitteiden toteuttamisen ja muun suhmuroinnin sijasta sote-uudistus tulisi valmistella parlamentaarisesti niin, että pääasiallisena tavoitteena olisi laadukkaiden sote-palveluiden tarjoaminen mahdollisimman lähelle asiakasta kohtuullisin kustannuksin yhteiskunnalle.

Yksinyrittäjien määrä on lisääntynyt voimakkaasti viimeisen kymmenen vuoden aikana. Samanaikaisesti yksinyrittäjien merkitys koko yhteiskunnalle on kasvanut. Toimivien yritysten luku-

määrän kasvu on toivottavaa. Työ ja yrittäminen vaikuttavat talouden kykyyn luoda uusia työpaikkoja ja hyvinvointia. Yrityskannan muutoksiin voidaan vaikuttaa lainsäädännöllä, yritysverotuksella ja yritystuilla. Pienyrittäjän heikkoon asemaan, kun yritystoiminta ei menesty suunnitellulla tavalla, pitää saada muutos. Yksinyrittäjien tukemiseksi tulee parantaa konkurssi-, työttömyys, työterveys-, tapaturma- ja muuta vastaavaa turvaa.

Työeläkejärjestelmää tulee uudistaa siten, että eläkkeiden ostovoiman kehitys vastaisi nykyistä enemmän palkkakehitystä ja saman suuruisesta eläketulosta käteen jäävä tulo vastaisi palkkatuloa. Saman suuruisesta tulosta tulee saada käteen yhtä suuri euromäärä. Lisäksi esitämme, että ryhdytään toimenpiteisiin, joilla verotuksen jälkeen palkan tai eläkkeen saajan käteen jäävä euromäärä on aina vähintään 1 000 euroa kuukaudessa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 140

Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa, että omaishoitajien lakisääteiset vapaapäivät toteutuvat ja omaishoidettavien sijaishoito on laadukasta, sekä selvittää mahdollisuudet omaishoitajien hoitopalkkion säätämiseksi verovapaaksi siten, että omaishoitajat eivät menetä oikeuttaan eläkekertymään, tai vaihtoehtoisesti selvittää mahdollisuudet ottaa verotuksessa käyttöön omaishoitajavähennys.

Vastalauseen lausumaehdotus 141

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin perhehoidon saamiseksi tunnetuksi ja sen varmistamiseksi, että ikääntyneiden mahdollisuutta päästä perhehoitoon tuetaan yhdenvertaisesti kaikkialla Suomessa.

Vastalauseen lausumaehdotus 142

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin lääkkeiden vuosiomavastuun vähentämiseksi summalla, jonka suuruus vahvistetaan erikseen valtioneuvoston asetuksella.

Vastalauseen lausumaehdotus 143

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin diabeteslääkkeiden omavastuuosuuden korotusten perumiseksi siten, että hoidollisista syistä kalliimpien lääkkeiden käyttäjiksi joutuneiden taloudellinen rasite ei olisi liian suuri.

Vastalauseen lausumaehdotus 144

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin keliakiaa sairastavien ruokavaliokorvauksen palauttamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 145

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 1 ps

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee uuden perhetukijärjestelmän siten, että lapsiperheiden tuloerot supistuvat, perheiden valinnanvapaus säilyy ja kaikille perheille taataan riittävä toimeentulo.

Vastalauseen lausumaehdotus 146

Eduskunta edellyttää, että hallitus avaa parlamentaarisen valmistelun väestö- ja lapsipolitiikasta mm. syntyvyyden kääntämiseksi kasvuun.

Vastalauseen lausumaehdotus 147

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin sairaanhoidon maksujen järjestelmän uudistamiseen siten, että järjestelmästä tulisi yhtenäinen ja asiakasmaksuista kohtuullisia.

Vastalauseen lausumaehdotus 148

Eduskunta edellyttää, että hallitus korottaa lääkekorvauksia pieni- ja keskituloisten osalta.

Vastalauseen lausumaehdotus 149

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo 0,7 hoitajamitoitusesityksen eduskuntaan siten, että mitoitus toteutuu viimeistään vuonna 2021, että hoidon taso ja hoitajien jaksaminen turvataan ja että hallitus osoittaa vuoden 2020 lisätalousarviossa tämän ehdotuksen edellyttämät varat.

Vastalauseen lausumaehdotus 150

Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa saattohoitolain säätämisen eduskunnalle tehdyn ed. Juvosen lakialoitteen mukaisesti.

Vastalauseen lausumaehdotus 151

Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa vakuutusyhtiöitä ja -lääkäreitä koskevan totuusvelvoitteen ja käännetyn todistustaakan säätämisen kansanedustaja Jari Ronkaisen lakialoitteen LA 75/2017 vp mukaisesti.

Vastalauseen lausumaehdotus 152

Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii itsemurhien ehkäisyn toimenpideohjelman.

Vastalauseen lausumaehdotus 153

Eduskunta edellyttää, että hallitus vahvistaa lasten ja nuorten mielenterveyspalveluja ja tehostaa koulujen ja terveydenhuollon yhteistyötä ongelmien ennalta ehkäisemiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 154

Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa, että sotiemme veteraanit saavat elämänsä loppuun asti täysimääräisesti kuntoutus- ja kotiin vietävät palvelut.

Vastalauseen lausumaehdotus 155

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee sote-uudistuksen siten, että julkiset sote-palvelut ovat järjestelmän perusta ja yksityiset palveluntuottajat täydentävät julkisia palveluita.

Vastalauseen lausumaehdotus 156

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin yksinyrittäjien konkurssi-, työttömyys-, työterveys-, tapaturma- ja muun vastaavan turvan parantamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 157

Eduskunta edellyttää, että hallitus varaa Stean tuotosta 350 miljoonan euron apupotin asunnottomien, syrjäytyneiden, koulupudokkaiden ja muiden vastaavista ongelmista kärsivien tukemiseen yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Vastalauseen lausumaehdotus 158

Eduskunta edellyttää, että hallitus viipymättä uusii ruoka-apujärjestöjen tukijärjestelmän ja korottaa ruohonjuuritason toimijoiden tukia.

05. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten lastensuojeluyksiköiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Aluehallintovirastojen koostaman selvityksen mukaan useilla kunnilla on vaikeuksia toteuttaa lastensuojelun tehtäviä määräajassa. Lastensuojelulain mukaan palvelutarpeen arviointi on aloitettava seitsemän arkipäivän kuluessa. Lastensuojelutarpeen selvityksen on puolestaan valmistuttava kolmen kuukauden kuluessa vireille tulosta. Tämä ei monessa kunnassa toteudu. Monilla kunnilla on ollut ongelmia myös muun muassa lastensuojelun henkilöstömäärissä, sijaishuollon valvonnan toteutumisessa ja menettelytavoissa. Osaavia ja ammattitaitoisia työntekijöitä ei ole tarpeeksi, ja heillä on aivan liikaa asiakkaita. Perussuomalaiset katsoo, että lastensuojelun työntekijämäärä on korjattava sellaiseksi, että lastensuojelulain mukaiset vaatimukset kyetään täyttämään ja lastensuojelun asiakkaille kyetään tarjoamaan heidän tarvitsemiaan palveluita laadukkaasti ja oikea-aikaisesti.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 159

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisiin toimenpiteisiin kriisiytyneen lastensuojelun ongelmien ratkaisemiseksi.

40. Eläkkeet

Eläkeläisköyhyys on vakava ongelma. Eläkeläisten määrä kasvaa entisestään, eivätkä pelkät nimelliset takuueläkkeen nostot riitä. Kansaneläkettä nauttivista suuri osa joutuu elämään erittäin pienillä tuloilla. Eläkeläiset joutuvat tulemaan toimeen usein alle tuhannella eurolla kuukaudessa. On kohtuutonta, että eläkeläiset, jotka ovat tätä maata rakentaneet, voivat huonosti ja edelleen ovat Suomen pienituloisimpien joukossa.

Eläkkeissä on indeksiturva siksi, että sillä huolehditaan maksussa olevan eläkkeen ostovoiman säilymisestä. Muuten inflaatio nakertaisi eläkkeen arvon hitaasti, mutta vääjäämättä. Tästä syystä eläkkeiden ja etuuksien indeksijäädytykset on poistettava niiden ostovoiman säilyttämiseksi. Pienituloisten eläkeläisten tulot menevät lähes kaikki kotimaiseen kulutukseen eli kiertoon.

Puoliväli-indeksin palauttaminen koskemaan kaikkia eläkkeitä ei ole kestävä ratkaisu, sillä eläkevarojen tuotto ei riitä kattamaan niitä eläkekorotuksia, jotka syntyisivät puoliväli-indeksillä, ilman tuntuvia työntekijän eläkemaksujen korotuksia. Nimenomaan pienituloisimpien työeläkeläisten asemaa on korjattava. Tavoitteemme on palauttaa asteittain ns. puoliväli-indeksi käyttöön nimenomaan pienimpien työeläkkeiden korottamiseksi, jotta nämä eläkkeet seuraisivat palkkakehitystä paremmin kuin ns. taitetun indeksin perusteella tapahtuu.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 160

Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa indeksitarkistukset kaikkiin etuuksiin ja eläkkeisiin.

Vastalauseen lausumaehdotus 161

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee työeläkejärjestelmään muutoksen, jolla ns. taitettu indeksi palautetaan 50/50-indeksiksi kansanedustaja Ritva Elomaan lakialoitteen LA 9/2019 vp mukaisesti.

60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

37. Valtion korvaus kunnille laittomasti maassa oleskelevien kiireellisen sosiaalihuollon kustannuksiin (arviomääräraha)

Hallitus esittää talousarvioesityksessään laittomasti maassa oleskelevien sosiaalihoidon kustannusten korvaamista kunnille. Suomalaisten veronmaksajien tehtävänä ei ole kustantaa laittomasti maassa olevien palveluita, vaan kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneet tulisi poistaa maasta viipymättä päätöksen jälkeen ja maasta poistamisen toteutumisen varmistamiseksi ottaa säilöön ennen palautusta palauttamisen onnistumisen varmistamiseksi sen sijaan, että heidät päästetään liik-

kumaan vapaasti maassamme, potentiaalisesti vaarantamaan kansallisen turvallisuuden ja käyttämään kunnallisia palveluita.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentilta 33.60.37 vähennetään 5 346 000 euroa laittomasti maassa oleskelevien sosiaalihuollon kustannuksista.

80. Maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomitustoiminta

40. Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kustannuksiin (arviomääräraha)

Maatalousyrittäjien jaksamisen turvaamiseksi on tärkeää, että yrittäjät voivat pitää vuotuiset lomansa. Lomituspalveluiden kehittämistä tulee vahvistaa edelleen pidemmällä aikavälillä. Lisäksi kehittämistoimien määräaikojen tulee olla riittävän pitkiä, jolloin toimijat pystyisivät reagoimaan tai valmistautumaan mahdollisiin muutoksiin paremmin. Tämän johdosta perussuomalaiset esittää toimia lisärahoituksen muodossa, jotta maatalousyrittäjien jaksaminen turvataan pidemmällä aikavälillä. Tärkeää on, että lomittajia on myös saatavilla riittävä määrä kaikilla alueilla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 162

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin maatalouden ja porotalouden harjoittajien lomituspalvelujen parantamiseksi.

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ympäristöhallinnon toimintamenot

01. Ympäristöministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Tulevaisuudessa asuntorakentamisen ja asuntotuotannon haasteet ovat suuret yhtäältä, kun maaseutu autioituu, ja toisaalta pääkaupunkiseudulla ja muissa kasvukeskuksissa sinne pakkautuvan väkimäärän vuoksi. Monilla vuokralla asuvista henkilöistä ei ole edes tosiasiallista mahdollisuutta muuttaa edullisempiin vuokra-asuntoihin, kun sellaisia ei ole edes tarjolla, ainakaan pääkaupunkiseudulla. Kohtuuhintaisen vuokra-asuinrakentamisen kiihdyttämiseen onkin keksittävä aina uusia keinoja muun muassa kaavoituksen ja rahoitusratkaisujen kautta. Vuokra-asuntotuotannossa on panostettava erityisesti kunnallisiin vuokra-asuntoihin, koska yleishyödyllisiksi itseään kutsuvien toimijoiden asuntojen vuokrat ovat usein markkinavuokrien tasoa. Perussuomalaiset pitää tärkeänä sitä, että myös korjausavustusten määrä palaa riittävälle tasolle. Nykyistä suurempi satsaus on erittäin tarpeellinen, jotta vanhusten ja vammaisten henkilöiden asuntojen korjaaminen kotona asumisen mahdollistamiseksi voidaan toteuttaa. Hallituksen määräraha on

korjausavustuksiin auttamattomasti liian pieni. Samoin lupabyrokratian purkamiseen tulee panostaa nykyistä enemmän, sillä tämä käynnistää investointeja sekä luo työpaikkoja myös nykyistä enemmän.

10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu

63. Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot (siirtomääräraha 3 v)

Suomalainen luonto on sekä laadultaan, puhtaudeltaan että eksoottisuudeltaan ainutlaatuinen kokonaisuus maailmassa. Alkutuotannon ja raaka-aineiden lisäksi se tarjoaa kansalaisillemme virkistymis- ja liikuntamahdollisuuksia ja luo vankan perustan matkailualalle.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 163

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin kansallispuistojen matkailukäytön lisäämiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 164

> Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää vaelluskalojen reittien avaamiseksi esteenä toimivien pienvoimaloiden patojen purkamista.

20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

01. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen puute sekä asuntojen hintojen nousu etenkin kasvukeskuksissa ovat johtaneet tilanteeseen, jossa asumiskustannukset vievät monilla ihmisillä yli kolmanneksen palkasta. Tämä on merkittävä kansantaloudellinen ja inhimillinen ongelma. Asuinalueiden segregaatio ja alueellinen koettu turvattomuuden tunne ovat ajankohtaisia ilmiöitä, jotka johtavat mm. eri alueiden asuntojen hintakehityksen ja opetuksen tason erkaantumiseen ja jopa jengiytymisilmiöihin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 165

> Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee viipymättä toimenpiteet asumiskustannusten alentamiseksi muun muassa panostamalla vuokra-asuntotuotantoon ja korjausrakentamiseen, alentamalla lämmityskustannuksia, kiinteistöveroa ja varainsiirtoveroa ja puuttumalla kohtuuttomiin vuokriin sekä tukemalla työpaikan saamisen tai vaihtamisen johdosta tapahtuvia muuttokustannuksia.

Vastalauseen lausumaehdotus 166

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin asuntokaavoituksen merkittäväksi lisäämiseksi erityisesti kasvukeskuksissa sitomalla maankäyttö-, asumis- ja liikennepolitiikka tiiviisti yhteen.

Vastalauseen lausumaehdotus 167

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon pitkäaikaisen korkotukijärjestelmän uudistamiseksi sekä käynnistää korkotukijärjestelmän vaikuttavuuden seurannan.

32. Avustukset asunnottomuuden poistamiseksi ja asunnottomuuden tilastoinnin kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Kaikkien Suomen kansalaisten tulee saada nauttia hyvinvointivaltion eduista eli saada tukea kohtuuhintaisen asumisen järjestämisessä ja päästä tarvittavien sosiaali-, terveys- ja sivistyspalveluiden piiriin. Toisaalta viime aikoina on tunnustettu ja tunnistettu, että asunnottomien joukossa on paljon ihmisiä, joiden asuminen ei onnistu ilman erityistoimenpiteitä ja lisäresursseja asunnon hankinnassa. Kantaväestölle tulee luoda polkuja ulos asunnottomuudesta siten, että polun loppupäässä on mahdollista selviytyä asumisesta ja elämisestä itsenäisesti, ilman erityistukea.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 168

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee toimenpiteet suomalaisten asunnottomuuden poistamiseksi samalla nopeudella kuin se järjesti asumisen suurelle turvapaikanhakijain joukolle.

55. Avustukset korjaustoimintaan (siirtomääräraha 3 v)

Sisäilmaongelmat ja sisäilmasairaudet ovat mittava ongelma maassamme. Taloudellisilta vaikutuksiltaan kyseessä on miljardiluokan asia, sillä varovaisestikin arvioituna jopa 800 000 henkilöä päivittäin altistuu home- ja kosteusvaurioille niin päiväkodeissa, kouluissa kuin työpaikoillakin. Perussuomalaiset pitää tärkeänä, että ongelmaan puututaan ripeästi ja riittävän laajasti.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 169

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisiin toimenpiteisiin rakennusten sisäilmaongelmien ehkäisemiseksi ja korjaamiseksi.

TULOARVIOT

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 1 ps

Osasto 11

VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT

01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot

01. Ansio- ja pääomatuloverot

Kotitalouksien ostovoiman varjeleminen ja erityisesti pienituloisimpien aseman vahvistaminen osaltaan vähentää syrjäytymistä ja samalla myös vähentää tarvetta tois- ja viimesijaisten tukien käyttöön. Ei ole oikein, että pienimpiä eläkkeitä tai työtuloja joudutaan verojen ja veronluonteisten maksujen takia paikkaamaan esimerkiksi asumistuella ja harkinnanvaraisella toimeentulotuella.

Eläkkeet ovat järjestään pienempiä kuin palkka työelämän aikana, mutta silti eläkkeitä verotetaan ankarammin kuin palkkaa. Eläkeläisköyhyys on edelleen maassamme vakava ongelma ja pienituloisia eläkeläisiä on edelleen runsaasti. Eläkkeet ovat nousseet selvästi palkkoja hitaammin, ja lisäksi yleisimmissä tuloluokissa eläketulon verotus on palkkatuloa ankarampaa. Hallituksen on ryhdyttävä toimenpiteisiin erityisesti pienituloisimpien eläkeläisten toimeentulon vahvistamiseksi.

Työeläkejärjestelmää tulee uudistaa siten, että eläkkeiden ostovoiman kehitys vastaisi nykyistä enemmän palkkakehitystä ja saman suuruisesta eläketulosta käteen jäävä tulo vastaisi palkkatuloa. Saman suuruisesta tulosta tulee saada käteen yhtä suuri euromäärä. Lisäksi hallituksen tulee ryhtyä toimenpiteisiin, joilla verotuksen jälkeen palkan tai eläkkeen saajan käteen jäävä euromäärä on aina vähintään 1 000 euroa kuukaudessa.

Luovien alojen tekijänoikeuspalkkioiden nykyinen verotuskäytäntö koetaan monessa mielessä epäoikeudenmukaiseksi. Erityinen ongelma on pienten toimijoiden heikot mahdollisuudet elättää itseään luovalla työllä, ja nykyinen verotuskäytäntö syö näitä mahdollisuuksia entisestään. Käytännössä esimerkiksi musiikin tekeminen on luonteeltaan yrittäjämäistä toimintaa, ja usein sitä varten on perustettu yritys. Tästä johtuen tekijänoikeuskorvauksien katsominen palkkatuloksi on aiheuttanut närää. Luovien alojen tekijänoikeuspalkkiot tulisikin muuttaa verotettaviksi elinkeinotulona.

Yleisen oikeudenmukaisuuden takia on perusteltua, että vain aidosti yhteishyödylliset säätiöt ja yhdistykset saavat toimia joko kokonaan tai osittain verovapaasti. Erityisesti suursäätiöiden ja etujärjestöjen pääomatulot tulisikin saattaa verotuksen piiriin. Tämä osaltaan myös vähentäisi vain muodollisesti yleishyödyllisten organisaatioiden perustamista ja mainitusta veroedusta aiheutuvia markkinahäiriöitä. Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV) on arvioinut, että pelkästään viiden suurimman säätiön vuosittainen veroetu oli 29—45 miljoonaa euroa vuosina 2004—2005. Säätiöiden varallisuudeksi VTV arvioi 12—15 miljardia euroa. On kohtuutonta, että pienetkin yritykset, jotka toimivat markkinariskin alaisina, joutuvat maksamaan pääomatuloveroa, kun todella vauraat yhdistykset ja säätiöt saavat vakaat pääomatulonsa verottomina.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 1 ps

Suomen korkean ansiotuloverotuksen takia on suosittua muuntaa erityisesti korkeita ansiotuloja pääomatuloiksi. Vastaavasti pienemmissä tuloluokissa pääomatuloja pyritään muuntamaan ansiotuloiksi. Tämä verosuunnittelu vääristää markkinoita, kun verosuunnittelun parhaiten taitavat yritykset ja työntekijät pystyvät pienentämään verotustaan ja siten saavuttamaan korkeamman työpanoksensa tai sijoitetun pääomansa verojen jälkeisen tuoton. Samalla se haittaa erityisesti aloittavia yrittäjiä ja piensijoittajia, koska pieniäkin pääomatuloja verotetaan samalla kiinteällä veroprosentilla.

Suomalainen työn verotus on korkealla tasolla, mikä muun muassa heikentää työn vastaanottamisen kannustimia, Suomeen suuntautuvaa työperäistä maahanmuuttoa ja paluumuuttoa sekä ulkomaisia investointeja ja pakottaa julkisen sektorin paikkaamaan vajaaksi jäävää ostovoimaa tulonsiirroilla. Olisi siis perusteltua pyrkiä kohti matalampaa työtulojen verotusta.

Eläkkeet ovat järjestään pienempiä kuin palkka työelämän aikana, mutta silti eläkkeitä verotetaan ankarammin kuin palkkaa. Eläkeläisköyhyys on edelleen maassamme vakava ongelma ja pienituloisia eläkeläisiä on edelleen runsaasti. Eläkkeet ovat nousseet selvästi palkkoja hitaammin, ja lisäksi yleisimmissä tuloluokissa eläketulon verotus on palkkatuloa ankarampaa. Eläketulojen verotus nousee työtulojen verotusta korkeammalle tasolle jo hyvin maltillisissakin eläkkeissä — jopa 1 300 euron kuukausieläkkeen jälkeen. Pienimmistä eläketuloista maksetaan jo nyt pienempää veroa kuin työtulosta, mutta siltä osin kuin eläkkeiden verotus ylittää työtulon verotuksen tason on verotus yhtenäistettävä tasavertaisuuden nimissä. Ei ole kohtuullista, että työuransa jo tehnyt ja kohtuullisen pientäkin eläkettä nauttiva kansalainen maksaisi sen suurempaa osaa kuin työssäkäyvä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 170

Eduskunta edellyttää, että luovien alojen tekijänoikeuspalkkiot muutetaan verotettavaksi elinkeinotulona.

Vastalauseen lausumaehdotus 171

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin varmistaakseen, että verotuksen jälkeen palkan tai eläkkeen saajan käteen jäävä tulojen määrä on aina vähintään 1 000 euroa/kuukausi ja tulotason säilyminen varmistetaan sitomalla minimitulotaso indeksiin.

Vastalauseen lausumaehdotus 172

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy viipymättä toimenpiteisiin pieni- ja keskituloisten lapsiperheiden verotuksen kohtuullistamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 173

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin työtuloverovähennyksen korottamiseksi.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 1 ps

Vastalauseen lausumaehdotus 174

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lapsivähennyksen palauttamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 175

Eduskunta edellyttää, että hallitus peruu kotitalousvähennyksen heikentämisen ja päinvastoin laajentaa kotitalousvähennyskelpoiseksi luokiteltujen palveluiden listaa.

Vastalauseen lausumaehdotus 176

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee suursäätiöiden ja suurten yhdistysten pääomatulojen saattamista veronalaisiksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 177

Eduskunta edellyttää, että tulojen muuntamisen kannattavuutta heikennetään siten, että ansio- ja pääomatulojen verotusta yhtenäistetään.

Vastalauseen lausumaehdotus 178

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy viipymättä toimenpiteisiin pieni- ja keskituloisten verotuksen kohtuullistamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 179

Eduskunta edellyttää, että palkansaajan ja eläketulon saajan verotus säädetään siten, että samansuuruisesta tulosta peritään vero yhdenvertaisin perustein.

02. Yhteisövero

Kansainvälinen verokilpailu on tuonut mukanaan ei-suotavia piirteitä, kuten esimerkiksi yritysten harrastaman aggressiivisen verosuunnittelun. Siirtohinnoittelun, tekaistujen franchising-maksujen ja konsernilainojen korkojen avulla yritys voi siirtää verotuksen liiketoiminnan tosiasiallisesta tapahtumamaasta johonkin matalamman verotuksen maahan. Tämäntyyppisellä veroshoppailulla on käyty jopa kauppaa, kun matalan verotuksen maat, kuten Luxemburg, ovat neuvotelleet suuryritysten kanssa siitä, kuinka matalan veroasteen maat pystyvät yrityksille tarjoamaan. Tämä on samalla suomalaisia pk-yrittäjiä lannistava epäreilu kilpailuetu, sillä pienemmillä yrityksillä ei ole samanlaisia edellytyksiä harrastaa verosuunnittelua.

Yrittäjyyteen kannustamiseksi aloittavien ja pienempien yrityksien taakkaa pitäisi helpottaa esimerkiksi sallimalla investointien vapaa poisto ja verottamalla yrityksen tulosta vasta, kun rahaa otetaan yrityksestä ulos esimerkiksi osinkoina.

Suomalaisia kasvuyrityksiä olisi mahdollista kannustaa työllisyyden kasvattamiseen verokannustimella, jonka avulla nämä yritykset voisivat saada käyttöpääomaa yrityksen tuloksesta. Pieni tai keskisuuri yritys, joka kahtena peräkkäisenä vuonna palkkaa vähintään kaksi uutta kokopäivästä työntekijää ja jonka työntekijämäärän lisäys on vuosittain vähintään 10 prosenttia, olisi vapautettu yhteisöverosta niin kauan, kun se ei jaa omistajilleen osinkoja. Tämä kannustaisi yrityksiä kasvuun sekä siihen, että voitot suunnattaisiin toiminnan edelleen kehittämiseen ja työllistämiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 180

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin yritysten aggressiivisen verosuunnittelun saattamiseksi kuriin.

Vastalauseen lausumaehdotus 181

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy selvittämään edellytyksiä, joilla aloittaville yrityksille voitaisiin tarjota investointien vapaat poistot verotuksessa esimerkiksi yrityksen kolmen ensimmäisen toimintavuoden aikana.

Vastalauseen lausumaehdotus 182

> Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee Viron yritysveromallia vastaavan, Suomeen soveltuvan yritysverojärjestelmän.

04. Perintö- ja lahjavero

Perintövero on ongelmallinen, koska se voi kohdistua asuntoon, jossa leski asuu, tai omaisuuteen, jota verotettava ei saa veronmaksuhetkellä haltuunsa, ja tästä syystä veron maksamiseksi saatetaan joutua realisoimaan omaisuutta. Tällaiset verot aiheuttavat kohtuuttomia tilanteita. Lesken periessä puolison jää lesken vähennyksen jälkeen usein maksettavaa, vaikka omaisuutena olisi vain tavanomainen omaisuus, kuten yhteinen asunto ja kesäpaikka. Joskus perillinen joutuu ottamaan velkaa tai pahimmassa tapauksessa jopa luopumaan perinnöstä. Haluamme korjata tämän epäkohdan muuttamalla lakia niin, että tilanteessa, jossa leski perii puolisonsa, yhteisen asunnon arvoa ei huomioida laskennallisesti perintöverotuksessa. Haluamme myös parantaa perittävän lasten asemaa tilanteessa, jossa leski jää hallitsemaan jäämistöä, mahdollisesti jopa vuosikymmenten ajaksi. On kohtuutonta joutua maksamaan veroa sellaisesta omaisuudesta, jota ei todellisuudessa edes saa haltuunsa. Tällaisessa tilanteessa lesken hallinta-aika tulee rauhoittaa verotukselta ja siirtää lesken hallintaoikeuteen jäävän omaisuuden verotusta siihen ajankohtaan, kun omaisuus siirtyy perinnön saajan vapaaseen hallintaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 183

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin perintöverotuksen epäkohtien poistamiseksi ja ottaa käyttöön periaatteen, jossa omaisuutta verotetaan vasta silloin, kun omaisuus siirtyy perinnön saajan vapaaseen hallintaan.

04. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut

01. Arvonlisävero

Arvonlisäverovelvollisuuden alarajan nostaminen madaltaisi yrityksen perustamisen kynnystä merkittävästi, lisäisi pienyrittäjien määrää ja poistaisi pienyritysten kasvulta tulpan. Tutkimuksien mukaan pienet yritykset välttelevät alv-rajan ylitystä hallinnollisten kustannusten pelossa. Arvonlisäverollisen liiketoiminnan alarajan noston avulla saataisiin myös yrittäjien tulot paremmin verotuksen piiriin. Uudistus vähentäisikin tehokkaasti harmaan talouden toimijoiden määrää ja siten lisäisi muuta verokertymää.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 184

Eduskunta edellyttää, että hallitus alkaa viipymättä valmistella hallitusohjelmansa mukaisesti arvonlisäverovelvollisuuden alarajan nostamista.

08. Valmisteverot

07. Energiaverot

Suomalainen teollisuus, liikenne ja asuminen edellyttävät kohtuuhintaista energiaa.

Hallitus on korottamassa moottoribensiinin valmisteveroa vuosittain 250 miljoonalla eurolla ilmastonmuutoksen torjunnan nimissä. Tämä tarkoittaa noin 6,5—7 sentin korotusta polttoaineiden pumppuhintoihin. Noin 90 prosenttia Suomen tavaraliikenteestä kulkee kumipyörillä. Kaikki korotukset siirtyvät tuotteiden loppuhintoihin, ja työssäkäynti tulee yhä kalliimmaksi. Ostovoima laskee erityisesti pieni- ja keskituloisilla. Suomi on jo nyt Euroopan mallimaa päästöasioissa, eikä suomalaisen autoilu vähene veroilla ruoskimalla.

Autolla ajetaan, koska on pakko ajaa, ja vaikka kaikki autot Suomesta poistettaisiin, vaikutus ilmastonmuutokseen on mitätön. Suomi on pitkien etäisyyksien maa, jossa liikkumisen edellytykset on turvattava tulotasosta ja asuinpaikasta riippumatta. Liikkumisen kustannuksilla on vaikutusta myös työn kannattavuuteen, jos työmatkakulut hallituksen toimien myötä kasvavat.

Ympäristönäkökulmaa huomioitaessa hyvä kompromissi olisi itse sähkön sekä sen siirtohintojen madaltaminen, mikä ohjaisi käyttämään muun muassa lämmityksessä ja liikenteessä vähäpäästöisintä energiamuotoa, olettaen, että sähköntuotanto itsessään tapahtuu ympäristöystävällisellä tavalla, kuten esimerkiksi ydin- tai vesivoimalla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 185

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin energiaverotuksen laskemiseksi EU:n minimitasolle.

Vastalauseen lausumaehdotus 186

Eduskunta edellyttää, että hallitus peruu nestemäisten polttoaineiden valmisteveron korotuksen.

Vastalauseen lausumaehdotus 187

Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää pikaisesti ammattibiodieselin käyttöönoton edellytykset.

10. Muut verot

Mahdollisuus kohtuuhintaiseen yksityisautoiluun on mielestämme kansalaisten perusoikeus sekä yhteiskunnan etu: kansalaisten on voitava liikkua, eikä työnteosta tule tehdä syrjäseudulla asuville kannattamatonta kohtuuttomilla työmatkakustannuksilla. Koko maa tulee jatkossakin pitää asuttuna, ja siksi liikenteen käyttömaksujen korotuksiin on suhtauduttava erittäin kriittisesti. Polttoaineveron korotukset nostavat epäsuorasti kaikkien tuotteiden hintoja ja heikentävät suomalaisen raskaan liikenteen kilpailukykyä. Työmatkakulujen verovähennysoikeuden rajoittaminen olisi sekin epäoikeudenmukainen vaihtoehto, koska kaikilla kansalaisilla ei ole yhtäläistä mahdollisuutta joukkoliikennepalvelujen käyttämiseen yksityisautoilun vaihtoehtona. Hallituksen tulee pidättäytyä toimenpiteistä ja päätöksistä, joilla kasvatetaan liikenteen vero- ja maksurasituksia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 188

Eduskunta edellyttää, että hallitus ei kasvata liikenteen vero- ja maksurasitetta.

05. Varainsiirtovero

Varainsiirtoveroa peritään nykyään asunto- ja kiinteistöyhtiöiden osakkeiden ostajilta kaksi prosenttia ja peräti neljä prosenttia kiinteistöjen ja rakennusten ostajilta. 200 000 euron omakotitalokaupan yhteydessä varainsiirtovero olisi siis 8 000 euroa. Transaktioverona varainsiirtovero heikentää asuntomarkkinoiden tehokasta toimintaa. Se vähentää myös suomalaisten halukkuutta muuttaa työn perässä. Siksi hallituksen on selvitettävä, millaisilla ehdoilla todistetusti työn perässä muuttavien asuntokaupat olisi mahdollista vapauttaa varainsiirtoverosta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 189

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy selvittämään varainsiirtoveron huojentamista työn perässä muuttavien henkilöiden osalta.

19. Muut veronluonteiset tulot

Hallitus ei saa toimillaan ajaa kotimaista tuotantoa sellaisiin maihin, joissa päästörajoituksista ei välitetä ja joissa kustannustaso on sen vuoksi matalampi ja kilpailukyky Suomea parempi. Vastaavasti ekologisesti kestävästi toimivia suomalaisia yrityksiä ja teollisuutta ei saa karkottaa korkealla verotuksella ja vääränlaisilla tukien leikkaamisilla ulkomaille. Hallituksen tulisi edesauttaa niin sanotun kansainvälisen ilmastotullin käyttöönottoa. Tämä tarkoittaisi ylimääräistä tullimaksua tuotteille, joiden valmistaminen aiheuttaa huomattavasti päästöjä esimerkiksi kehittyvissä maissa, mutta joita valmistetaan vastuullisemmin Suomessa tai Euroopassa.

Ilmastotullin käyttöönotolla ohjattaisiin kulutusta kertakäyttötuotteiden sijasta ekologisesti valmistettuihin, kestäviin tuotteisiin, joiden valmistaminen saastuttaa vähemmän ja joiden elinkaarikustannukset ovat pienemmät.

Kaukomailta tuotujen tuotteiden korkeammilla ilmastotullimaksuilla ja verotuksen kiristämisellä vähennettäisiin kaukaa tulevien tuotteiden kuljetuksia Suomeen. Tällaisilla konkreettisilla ympäristö- ja ilmastotoimilla suosittaisiin kotimaista, puhdasta ja paikallista lähituotantoa. Lisäksi kyseinen politiikka ohjaisi saastuttajamaita kohti kestävämpiä tuotantotapoja.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 190

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ilmastotullin käyttöönottamiseksi, jotta hankintapäätöksissä suosittaisiin ympäristöystävällisesti valmistettuja tuotteita ja näiden tuotteiden kilpailukyky kasvaisi.

05. Eräät liikenteen maksut

Euroopan unionissa kerätään erilaisia tienkäyttömaksuja kaikissa muissa maissa paitsi Suomessa, Virossa, Latviassa ja Liettuassa. Esimerkiksi norjalaiset yritykset käyttävät kuljetuksiinsa mieluummin suomalaista tieverkostoa, koska se on niille ilmaista. Tieliikenneverkon ylläpidosta huolehtii suomalainen veronmaksaja ulkomaisten yritysten mitenkään osallistumatta teiden kunnossapitoon.

Tienkäyttömaksun avulla ulkomaiset kuljetusalan yritykset saataisiin osallistumaan kotimaisen liikenneinfrastruktuurin ylläpitoon ja pelaamaan samoilla säännöillä kuin suomalaiset yritykset. Tämä ei ratkaisisi täysin kilpailukykyongelmaa, mutta se parantaisi huomattavasti suomalaisten yritysten asemaa. Lisäksi tienkäyttömaksut toisivat valtiolle kaivattuja lisätuloja nykyisessä vaikeassa taloudellisessa tilanteessa. Myös maanteiden tavaraliikenteen ja logistisia palveluja tarjoavien yritysten edunvalvontajärjestöt ovat vaatineet jo pitkään tienkäyttömaksuja ulkomaisille kuljetusalan yrityksille.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 1 ps

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 191

> Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee viipymättä ulkomaista raskasta liikennettä koskevan tienkäyttömaksun säätämisen eli niin sanotun vinjetin.

Osasto 15

LAINAT

03. Valtion nettolainanotto ja velanhallinta

01. Nettolainanotto ja velanhallinta

Maailmanlaajuinen korkotaso on laskenut erityisesti euroalueella ennätyksellisen alhaiseksi. Samanaikaisesti Suomen valtionvelan maturiteetti, eli keskimääräinen juoksuaika, on melko lyhyt. Tämä on madaltanut Suomen velanhoitokustannuksia tähän asti, koska lyhyen juoksuajan lainojen korkotaso on ollut jatkuvasti pidemmän juoksuajan lainojen korkotasoa matalampi ja koska lyhyen juoksuajan lainoja erääntyy useammin ja ne rahoitetaan laskemalle liikkeelle uusia velkakirjoja, jolloin valtio on päässyt uusien velkakirjojen myyntien kautta hyötymään jatkuvasti laskeneesta korkotasosta. On kuitenkin epäselvää, voivatko korot laskea nykyiseltä tasolta enää merkittävästi, ja on mahdollista, että korot voisivat jossain vaiheessa jopa nousta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 192

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin valtion ja muiden julkisyhteisöjen lainakannan keskimaturiteetin nostamiseksi esimerkiksi myymällä tavanomaista pitempiä velkakirjoja eli yli kymmenen vuoden juoksuajan velkakirjoja.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että ehdotus valtion talousarvioksi vuodelle 2020 hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisesti edellä todetuin muutoksin,
>
> että edellä ehdotetut 192 lausumaa hyväksytään ja
>
> että edellä yleisperustelujen kohdalla ehdotettu epäluottamusehdotus hyväksytään.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 1 ps

Helsingissä 12.12.2019

Ville Vähämäki ps
Vilhelm Junnila ps
Jari Koskela ps
Sami Savio ps
Toimi Kankaanniemi ps
Jani Mäkelä ps
Lulu Ranne ps
Jussi Wihonen ps

VASTALAUSE 2 kok

Yleisperustelut

Valtiovarainministeriön arvion mukaan talouskasvu hidastuu tämän vuoden 1,5 prosentista 1,0 prosenttiin ensi vuonna. Vaalikauden lopussa vuonna 2023, jolloin julkisen talouden pitäisi olla hallituksen tavoitteen mukaisesti tasapainossa, talouskasvuksi arvioidaan 0,7 prosenttia. Asiantuntijoiden mukaan kyse on taantuman sijaan lähinnä kasvun normalisoitumisesta. Maailmantaloudessa on silti poikkeuksellisia riskitekijöitä, jotka saattavat romahduttaa kasvun kokonaan.

Hallitus ei saa julkista taloutta koskeville tavoitteilleen vetoapua talouskasvusta, vaan sen on huolehdittava omilla toimenpiteillään talouden tasapainottamisesta. Talouskehitykseen kohdistuvat riskit ja epävarmuus korostavat hallituksen omien toimien merkitystä. Valitettavasti hallituksen tähänastiset toimet pikemmin heikentävät kuin vahvistavat Suomen julkista taloutta.

Hallitus on sitoutunut julkisen talouden tasapainoon vuonna 2023. Hallituksen julkisen talouden suunnitelman mukaan julkinen talous on vaalikauden lopussa 3,6 miljardia euroa alijäämäinen. Jos luvusta siivotaan pois työeläkejärjestelmä, alijäämä on jopa 5,3 miljardia euroa. Julkisen talouden alijäämä on nopeasti kasvamassa nykyennusteillakin ilman taantumaa tai laajempaa kansainvälistä talouskriisiä. Tasapainotavoite on karkaamassa.

Julkinen tase heikkenee arvioiden mukaan yli 20 miljardilla eurolla hallituksen nelivuotiskauden aikana, kun mukaan lasketaan myös omaisuusmyynnit. Se pienentää mahdollisuuksia vastata tulevaisuuden epävarmuustekijöihin. Hyvinvointiyhteiskunnan tulevaisuus, lasten koulutus ja vanhusten hoiva, ovat täysin riippuvaisia kestävästä talouspolitiikasta. Hallituksen tulisi pikaisesti tehdä talouspolitiikassaan korjausliike.

Hallitukselta puuttuvat työllisyystoimet

Rinteen hallituksen talouspolitiikan keskeisin tavoite on työllisyysasteen nostaminen 75 prosenttiin ja työllisten määrän vahvistuminen vähintään 60 000 henkilöllä vuoden 2023 loppuun mennessä. Ilman tätä julkisen talouden tasapainoa ei saavuteta vuonna 2023. Hallitusohjelmankin mukaan työllisyyden kasvu on edellytys palveluiden parantamiselle ja talouden tasapainottamiselle.

Hallituksen ohjelman uskottavuus lepää työllisyyskasvun varassa. Hallitukselta puuttuvat kuitenkin täysin vaikuttavat työllisyystoimet. Jos puolet vaadittavista toimista ei ole valmiina elokuun 2020 budjettiriiheen mennessä, hallitus arvioi aiemmin päätettyjä menolisäyksiä. Hallitus ajaa ohjelmansa toteutuksen kriisiin vuoden 2020 aikana, jos eduskunnalle ei pikaisesti esitellä tarvittavia työllisyystoimia.

Työllisyystoimien puute ei voi johtua siitä, ettei vaikuttavia toimia olisi saatavilla. Suomen Pankin lausunnon mukaan "tutkimustieto viittaa siihen, että työllisyyttä on mahdollista nostaa mm. porrastamalla ansiosidonnaista työttömyysturvaa, poistamalla työttömyysturvan lisäpäivät eli ns.

työttömyysputki ja uudistamalla perhevapaajärjestelmä työllisyyttä tukevalla tavalla". Kaikki edellä mainitut toimet sisältyvät myös kokoomuksen vaihtoehtobudjettiin.

Hallituksen toimet laskevat työllisyyttä

Eduskunnan riippumattoman tietopalvelun laskelmien perusteella hallituksen ensi vuoden talousarvion vero- ja sosiaaliturvamuutokset laskevat työllisyyttä 5 000 hengellä. Hallituksen konkreettiset toimet ja kirjatut tavoitteet ovat täydellisessä ristiriidassa keskenään. On perusteltua kysyä, aikooko hallitus edes tosissaan yrittää nostaa työllisyyttä ja pitää kansalaisille antamansa lupaukset.

Kokoomus ei voi seurata hallituksen toimettomuutta hiljaa sivusta. Emme hyväksy sitä, että hallitus synnyttää lisää työttömyyttä, kun sen pitäisi vähentää työttömyyttä. Hallitus ottaa lisää velkaa, kun sen pitäisi vähentää velanottoa.

Kokoomus on vaihtoehtobudjetissaan esittänyt keinot, joilla Suomeen saataisiin eduskunnan tietopalvelun ja muiden asiantuntijoiden laskelmiin pohjautuen yli 60 000 työllistä lisää. Eduskunnan riippumattoman tietopalvelun arvio kattaa uusista työllisistä 26 000.

Kokoomuksen toimenpidelista osoittaa, ettei Suomessa ole pulaa tepsivistä työllisyyskeinoista, vaan rohkeudesta ja kyvystä toteuttaa niitä. Kunnianhimoista työllisyystavoitetta ei saavuteta ilman kunnianhimoisia keinoja.

Asiantuntijoiden kritiikki hallituksen finanssipolitiikasta on tyrmäävää

Vaikka hallitus ei kuuntelisi kokoomusta, tulisi sen kuunnella sekä kotimaisia että ulkomaisia asiantuntijoita. Rinteen hallituksen talouspolitiikka ei herätä luottamusta EU-komissiossa tai kansainvälisessä valuuttarahastossa IMF:ssä.

Suomi sai 20.11. sapiskaa EU-komissiolta siitä, että julkiset menomme uhkaavat kasvaa ensi vuonna liikaa. Suomi on samassa nuhtelujoukossa Etelä-Euroopan maiden kanssa, jotka ovat vaarassa rikkoa kasvu- ja vakaussopimusta ensi vuonna. Myös IMF:n tuoreen arvion mukaan Suomen talous ei ole tasapainossa vuonna 2023.

Kun edellinen hallitus hillitsi julkisia menoja ja velkaa, on Rinteen hallitus tehnyt täyskäännöksen. Valtiovarainministeriön tuoreen talouskatsauksen mukaan menot kasvavat tuloja nopeammin ensi kertaa vuoden 2014 jälkeen. Menojen kasvamista vastaavaa tulojen kasvua ei ole olemassa, joten julkistalous heikkenee rakenteellisesti. Hallitus rahoittaa uudet menot käytännössä täysin velkarahalla.

Valittua muutosta ei voi perustella suhdannetilanteella, koska taloutta ennustavien laitosten yksimielinen näkemys on, että Suomen talous ei ole taantumassa eikä sellaista myöskään ennusteta. Kasvun hidastuminen ei ole merkki taantumasta, vaan kasvun normalisoitumisesta trendikasvuksi. Valtiovarainministeriön taloudellisen katsauksen mukaan ns. suhdannekuilu eli todellisen ja potentiaalisen tuotannon erotus on suunnilleen nolla vuonna 2020 ja sen ennustetaan olevan sitä koko tarkastelujakson 2020—2023. "Budjetin linja on reippaasti keventävä, sopii huonosti suh-

dannetilanteeseen ja rikkoo mahdollisesti budjettisääntöjä", totesi professori Roope Uusitalo talousvaliokunnalle antamassaan lausunnossa. "Hallituksen finanssipolitiikan linjaa voidaan pitää elvyttävänä. Hallitus ei perustele elvyttävää finanssipolitiikka suhdannetilanteella, eikä käsitys tämän hetkisestä suhdannetilanteesta anna perusteita elvytykselle", Talouspolitiikan arviointineuvosto arvioi hallituksen talouspolitiikkaa lausunnossaan. Riippumaton arviointineuvosto kantaa huolta myös siitä, että hallituksella ei ole uskottavaa suunnitelmaa julkisen talouden tasapainottamiseksi.

Miksi hallitus valitsee elvyttävän finanssipolitiikan, vaikka kukaan ei näe sille perusteita? Se heikentää mahdollisuuksia reagoida kysyntää tukevalla politiikalla, jos Suomi oikeasti kohtaa taantuman ensi vuosikymmenellä. Miksi hallitus kastelee nurmikkoa sateella? Asiantuntijat ovat laajasti huolestuneita hallituksen valitsemasta julkista taloutta heikentävästä finanssipolitiikan linjasta. Hallituksen talouspolitiikka edustaa samankaltaista vastuutonta suosion kalastelua kuin populistisen presidentti Trumpin Yhdysvalloissa valitsema finanssipolitiikka. Alijäämää kasvatetaan, vaikka tälle ei ole finanssipoliittisia perusteita. Lisäksi kestävyysvaje on unohdettu täysin. Valittu linja johtaa merkittävään säästö- ja leikkaustarpeeseen tulevaisuudessa.

Suomi tarvitsee todellisia tulevaisuustekoja

Maailma ympärillämme on nopeassa muutoksessa. Hyvinvointiamme haastetaan useasta suunnasta. On huolestuttavaa, että nuorten työttömyys on kääntynyt syksyn aikana kasvuun. Hoitoon ja terapiaan pääsyä joutuu odottamaan aivan liian pitkään. Uusia turvallisuusuhkia nousee samaan aikaan, kun perinteiset uhat ovat palanneet maailman politiikan näyttämölle. Ilmastonmuutoksen kiihtymisen seuraukset näkyvät meillä ja maailmalla jo nyt. On positiivinen ongelma, että suomalaiset elävät yhä pidempään. Kasvavaan hoidon ja hoivan tarpeeseen on kuitenkin löydettävä kestävät ratkaisut.

Suomella on tässä tilanteessa hallitus, joka ei tartu toimeen. Hallitusohjelma on täynnä sinänsä kannatettavia tavoitteita. Tavoitteet eivät valitettavasti itsekseen muutu toimiksi. Vanhus ei tule hoidetuksi kirjauksilla ja mitoituksilla, vaan hoitajilla ja riittävillä resursseilla. Ilmastonmuutos ei pysähdy sillä, että tulevaisuutemme keskeisin haaste kirjoitetaan hallitusohjelman ensimmäiseksi sanaksi. Tarvitsemme konkreettisia, vaikuttavia ja oikeita tekoja.

Kokoomus esittää keinot, joilla Suomeen saadaan hallituksenkin tavoittelemat vähintään 60 000 uutta työpaikkaa. Tarvitsemme nämä työpaikat, jotta suomalaisilla on jatkossakin laadukasta koulutusta, palveluita perheille, hyvää hoivaa vanhuksille ja turvallisuutta.

Palkasta ja eläkkeestä pitäisi jäädä ihmiselle sen verran käteen, että euroja riittää muuhunkin kuin aivan välttämättömään. Siksi esitämme työn ja eläkkeiden verotuksen keventämistä miljardilla, kotitalousvähennyksen leikkauksen perumista ja yli 75-vuotiaille korotusta kotitalousvähennykseen.

Hallituksen ohjelmassa valtion omaisuusmyyntitulot jaetaan kertaluonteisesti yli sataan eri kohteeseen. Osa hallituksen valitsemista kohteista on aidosti kertaluonteisia hankkeita, mutta osa taas vaatisi kiistattomasti pitkäjänteistä ja pysyvää rahoitusta. Ei ole kestävää koulutus- tai henkilöstöpolitiikkaa antaa kouluille ja päiväkodeille rahaa uusien opettajien palkkaukseen vain vuo-

deksi kerrallaan. Esitämme keinot vaihtoehtobudjetissamme keinot, joilla varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja toisen asteen lisärahoituksesta voitaisiin tehdä pysyvää. Todellisia tulevaisuustekoja sekä Suomen kilpailukyvyn että osaamisen kannalta olisivat valtion omaisuuden käyttö korkeakoulujen pääomitukseen sekä nopeiden raideyhteyksien toteutukseen.

Vahvistamme osaamista ja koulutusta varhaiskasvatuksesta läpi elämän kulkevaan jatkuvaan oppimiseen. Jokaisella pitää olla parhaat mahdollisuudet pärjätä. Tarjoamme korkeakouluille mahdollisuuden parantaa koulutuksen laatua pitkäjänteisesti siirtämällä valtion omaisuutta miljardilla eurolla vahvistamaan niiden pääomaa ja rahoitusta.

Torjumme ilmastonmuutosta kaventamatta suomalaisten liikkumisen vapautta. Lisäämme liikennettä raiteille. Esitämme konkreettiset keinot, joilla pääradan parannus ja Turun tunnin junan ykkösvaihe eli Espoon kaupunkiradan parannus, voidaan käynnistää. Leikkaamme ympäristölle haitallisia yritystukia ja kiristämme fossiilisten lämmityspolttoaineiden verotusta.

Hallituksen linja on vastuuton

Hallituksen ohjelmassa on useita hyviä tavoitteita, mutta valittu keinovalikoima estää niiden toteuttamisen. Ohjelman ongelmana on se, että konkreettiset keinot tavoitteiden saavuttamiseksi puuttuvat. Vaalilupauksia lunastetaan velkarahalla ilman huolta huomisesta.

Kokoomuksen mielestä julkistaloutta on hoidettava pitkäjänteisesti ja vastuullisesti. Kestävä taloudenpito on ainoa tapa suomalaisten hyvinvoinnin turvaamiseen. Hallituksen pitäisi pitää kiinni oman ohjelmansa talouspolitiikan tavoitteista. Tähänastiset hallituksen toimet ovat kuitenkin vieneet taloutta juuri päinvastaiseen suuntaan. Hallituksen toiminta ei herätä luottamusta ja uskoa siihen, että hallitus on tosissaan tavoittelemassa julkisen talouden tasapainoa. Tästä syystä kokoomus esittää hallitukselle epäluottamusta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 1

Eduskunta edellyttää, että hallitus noudattaa oman ohjelmansa tavoitetta julkisen talouden tasapainosta vuonna 2023 ja toimii tavoitteen edellyttämällä tavalla.

Vastalauseen lausumaehdotus 2

Eduskunta edellyttää, että hallitus esittelee pikaisesti eduskunnalle toimet, joilla työllisyysaste saadaan nostettua vaalikauden aikana 75 prosenttiin.

Vastalauseen lausumaehdotus 3

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo pikaisesti eduskunnalle ensi vuoden budjettia korjaavan esityksen, jolla vältetään EU:n kasvu- ja vakaussopimuksen rikkominen.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 2 kok

Vastalauseen lausumaehdotus 4

Eduskunta edellyttää, että hallitus osoittaa kaikkiin kunnille tuleviin lisätehtäviin ja uusiin aiempaa laajempiin velvollisuuksiin aina täyden rahoituksen.

Vastalauseen lausumaehdotus 5

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee tulevien vuosien talousarviot niin, että niissä esitetyt toimet eivät heikennä työllisyyttä vuoden 2020 talousarvioesityksen tavoin, vaan parantavat kokonaisuutena työllisyyttä ja vahvistavat tätä kautta julkista taloutta.

Vastalauseen lausumaehdotus 6

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastamisesta, siten että työttömyysturva olisi työttömyyden alussa nykyistä parempi ja laskisi portaittain työttömyyden pitkittyessä.

Vastalauseen lausumaehdotus 7

Eduskunta edellyttää, että hallitus hillitsee työttömyysturvamenojen kasvua ja estää työllisyyden heikkenemisen perumalla työttömyysturvaan esitetyt korotukset.

Vastalauseen lausumaehdotus 8

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen varhaiskasvatusmaksujen alentamisesta yhteensä 50 miljoonalla eurolla.

Vastalauseen lausumaehdotus 9

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen toimeentulotuen asumiskustannusten seitsemän prosentin omavastuun palauttamisesta.

Vastalauseen lausumaehdotus 10

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla yhteiskunnan tukemat vuokra-asunnot kohdennetaan paremmin kaikkein pienituloisimmille.

Vastalauseen lausumaehdotus 11

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen yleisen asumistuen indeksikorotusten jäädyttämisestä.

Vastalauseen lausumaehdotus 12

Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää laajemman uudistuksen yleisen asumistuen kustannusten hillitsemiseksi sekä kannustinloukkujen purkamiseksi.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 2 kok

Vastalauseen lausumaehdotus 13

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen, jolla työttömyysputkesta luovutaan kokonaan.

Vastalauseen lausumaehdotus 14

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen ulosoton suojaosuuden korottamisesta 900 euroon.

Vastalauseen lausumaehdotus 15

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin aidosti työllisyyttä ja tasa-arvoa vahvistavan perhevapaauudistuksen toteuttamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 16

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla paikallinen sopiminen mahdollistetaan kaikilla työpaikoilla.

Vastalauseen lausumaehdotus 17

Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää työttömyyskassojen mahdollisuudet tuottaa Tanskan esimerkin mukaisesti jäsenilleen työllistymistä edistäviä palveluita.

Vastalauseen lausumaehdotus 18

Eduskunta edellyttää, että hallitus kohdentaa palkkatuen ensisijaisesti yksityiselle sektorille ja työntekijöille, jotka eivät ilman palkkatukea työllistyisi.

Vastalauseen lausumaehdotus 19

Eduskunta edellyttää, että hallitus vauhdittaa sosiaaliturvan kokonaisuudistusta, joka tekee työnteosta nykyistä kannattavampaa.

Vastalauseen lausumaehdotus 20

Eduskunta edellyttää, että hallitus vauhdittaa jatkuvan oppimisen parlamentaarista valmistelua.

Vastalauseen lausumaehdotus 21

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, jotka sujuvoittavat ja helpottavat työperäistä maahanmuuttoa Suomeen.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 2 kok

Vastalauseen lausumaehdotus 22

Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii yritysten toimintaedellytyksistä jatkamalla norminpurkutyötä ja turvaamalla yrittäjille vakaan toimintaympäristön.

Vastalauseen lausumaehdotus 23

Eduskunta edellyttää, että hallitus ei kiristä palkansaajien, eläkeläisten tai yrittäjien verotusta tällä vaalikaudella.

Vastalauseen lausumaehdotus 24

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle lakiesityksen, jossa korotetut poistot säädetään pysyviksi ja laajennetaan koskemaan myös käytettynä hankittuja koneita ja kalustoa.

Vastalauseen lausumaehdotus 25

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla lopetettaisiin eläkkeen kertyminen ansiosidonnaisesta työttömyysturvasta.

Vastalauseen lausumaehdotus 26

Eduskunta edellyttää, että hallitus pääomittaa suomalaisia korkeakouluja miljardilla eurolla.

Vastalauseen lausumaehdotus 27

Eduskunta edellyttää, että hallitus perustaa hankeyhtiöt nopeiden raideyhteyksien toteutusta varten ja pääomittaa yhtiöitä kahdella miljardilla eurolla.

Vastalauseen epäluottamusehdotus

Eduskunta toteaa, että hallitus ei osoita sitoutumistaan hallitusohjelmaan kirjattuihin talouspolitiikan tavoitteisiin. Keskeisiä tavoitteita 75 prosentin työllisyysasteesta sekä julkisen talouden tasapainosta voidaan pitää kannatettavina. Ongelmana on, että hallitukselta puuttuvat konkreettiset keinot tavoitteiden saavuttamiseksi. Hallituksen tavoitteena on ottaa vähemmän velkaa ja nostaa työllisyyttä. Ensi vuoden talousarvioon sisältyvät toimet kuitenkin lisäävät velkaa ja laskevat työllisyyttä. Hallituksen toiminta ei herätä luottamusta ja uskoa siihen, että hallitus on tosissaan tavoittelemassa julkisen talouden tasapainoa ja korkeampaa työllisyyttä. Eduskunta katsoo, että hallitus on epäonnistunut eikä nauti eduskunnan luottamusta.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 2 kok

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 23

VALTIONEUVOSTON KANSLIA

01. Hallinto

01. Valtioneuvoston kanslian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Hallitus esittää täydentävässä talousarvioesityksessään ministeriöiden toimintamenoihin yhteensä noin 1,6 milj. euron lisäystä liittyen poliittisten valtiosihteereiden ja erityisavustajien lisääntyneeseen määrään.

Lisäys esitetään varsinaisen talousarvioesityksen päälle. Varsinaisessa talousarvioesityksessä valtiosihteerien ja erityisavustajien palkkausmäärärahoihin ehdotetaan ensi vuoden talousarviossa 5 milj. euroa korotusta verrattuna vuoden 2019 varsinaiseen talousarvioon. Kasvu aiheutuu ministerien, valtiosihteerien ja erityisavustajien määrän noususta sekä palkkojen korotuksista. Kasvua on yhteensä 77 prosenttia suhteessa kuluvan vuoden alkuperäisen talousarvion arvioon.

Hallitus ei ole esittänyt kunnon perusteluita omien palkkojensa ja avustajiensa määrän lisäämiseen. Suomen EU-puhteenjohtajuuskausi tuotti ymmärrettävästi lisätöitä, mutta lisähenkilöitä ei ole esitetty väliaikaisiksi. Näin mittavalle avustajien määrän noin kaksinkertaistamiselle ei ole päteviä perusteita. Siksi Kokoomus esittää täydentävässä talousarviossa esitettyjen ministerien esikuntien uusia lisämäärärahoja leikattavaksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentilta 23.01.01 vähennetään 154 000 euroa valtioneuvoston kanslian poliittisen esikunnan määrärahoista.

02. Ministereiden, heidän valtiosihteeriensä ja erityisavustajiensa palkkaukset (arviomääräraha)

Ministereiden, valtiosihteerien ja erityisavustajien palkkausmäärärahoihin ehdotetaan ensi vuoden talousarviossa yhteensä 5 milj. euroa korotusta vuoden 2019 varsinaiseen talousarvioon. Kasvu aiheutuu ministerien, valtiosihteerien ja erityisavustajien määrän noususta sekä palkkojen korotuksista. Kasvua on yhteensä 77 prosenttia suhteessa kuluvan vuoden alkuperäisen talousarvion arvioon. Valtiosihteerien määrä kasvaa neljästä valtiosihteeristä 15 valtiosihteeriin ja erityisavustajien määrä 42 erityisavustajasta 70 erityisavustajaan. Lisäksi ministerien määrää on lisätty kahdella.

Hallitus ei ole esittänyt kunnon perusteluita omien palkkojensa ja avustajiensa määrän lisäämiseen. Suomen EU-puhteenjohtajuuskausi tuottaa ymmärrettävästi lisätöitä, mutta lisähenkilöitä ei

ole esitetty väliaikaisiksi. Näin mittavalle avustajien määrän noin kaksinkertaistamiselle ei ole päteviä perusteita. Siksi esitämme lisäyksen kohtuullistamista ja määrärahan kasvun puolittamista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentilta 23.01.02 vähennetään 2 500 000 euroa ministereiden, heidän valtiosihteeriensä ja erityisavustajiensa palkkakustannuksista.

Pääluokka 24

ULKOMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ulkoasianhallinto

01. Ulkoasiainhallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Hallitus esittää täydentävässä talousarvioesityksessään ministeriöiden toimintamenoihin yhteensä noin 1,6 milj. euron lisäystä liittyen poliittisten valtiosihteereiden ja erityisavustajien lisääntyneeseen määrään.

Lisäys esitetään varsinaisen talousarvioesityksen päälle. Varsinaisessa talousarvioesityksessä valtiosihteerien ja erityisavustajien palkkausmäärärahoihin ehdotetaan ensi vuoden talousarviossa 5 milj. euroa korotusta verrattuna vuoden 2019 varsinaiseen talousarvioon. Kasvu aiheutuu ministerien, valtiosihteerien ja erityisavustajien määrän noususta sekä palkkojen korotuksista. Kasvua on yhteensä 77 prosenttia suhteessa kuluvan vuoden alkuperäisen talousarvion arvioon.

Hallitus ei ole esittänyt kunnon perusteluita omien palkkojensa ja avustajiensa määrän lisäämiseen. Suomen EU-puhteenjohtajuuskausi tuotti ymmärrettävästi lisätöitä, mutta lisähenkilöitä ei ole esitetty väliaikaisiksi. Näin mittavalle avustajien määrän noin kaksinkertaistamiselle ei ole päteviä perusteita. Siksi Kokoomus esittää täydentävässä talousarviossa esitettyjen ministerien esikuntien uusia lisämäärärahoja leikattavaksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentilta 24.01.01 vähennetään 102 000 euroa ulkoasiainhallinnon poliittisten esikuntien määrärahoista.

30. Kansainvälinen kehitystyö

66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Kokoomuksen mielestä Suomen tulee laatia uskottava useamman vaalikauden polku kohti pitkän aikavälin 0,7 prosentin tavoitetta. Kestävä kehitys vaatii kestävää ja pitkäjänteistä kehitysyhteistyötä. Naisten ja tyttöjen oikeuksien edistäminen sekä demokratian vahvistaminen ovat Suomen kehitysyhteistyön keskiössä.

Kokoomuksen mielestä keskeisiä periaatteita ovat johdonmukaisuus, toiminnan kestävyys ja vaikuttavuus. Kokoomus pitää kehitysyhteistyötä tärkeänä ja haluaa osoittaa tukensa pitkäjänteiselle työlle. Kehitystä voi tapahtua vain silloin, jos kehitysmaat ovat itse sitoutuneet kehitykseen ja haluavat vaikuttaa omaan tulevaisuuteensa. Tavoitteena on saavuttaa kestäviä tuloksia, jotta kehitysmaat voivat lopulta pärjätä omillaan, ilman riippuvuutta länsimaiden avusta.

Vuodesta 2016 osa Suomen kehitysavusta on ollut finanssisijoituksia. Finanssisijoitukset ovat myös osa maailmanlaajuista trendiä. Taustalla on laskelmat siitä, ettei YK:n kestävän kehityksen tavoitteita saavuteta ilman yksityisiä toimijoita ja investointeja. Kokoomuksen mielestä on olennaista ajaa finanssisijoitusten vahvistamista kehitysyhteistyön vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden varmistamiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentilta 24.30.66 vähennetään 20 000 000 euroa kehitysyhteistyön määrärahoista kehitysavun korotuksen pienennyksenä.

89. Kehitysyhteistyön finanssisijoitukset (siirtomääräraha 3 v)

Sijoitusmuotoisen kehitysyhteistyön on todistettu olevan yksi menestyksekkäimpiä kehitysyhteistyön muotoja. Ulkoministeriön kehityspolitiikan tulosraportissa vuodesta 2018 käy ilmi, että edellisen hallituksen ajama sijoitusmuotoinen ja yrityspainotteinen kehitysyhteistyö on moninkertaistanut kehitysyhteistyön tulokset. Tulosraportissa suositellaan, että tämänkaltainen sijoitusmuotoinen kehitysyhteistyö jatkuu.

Vuodesta 2016 osa Suomen kehitysavusta on ollut finanssisijoituksia. Finanssisijoitukset ovat myös osa maailmanlaajuista trendiä. Taustalla on laskelmat siitä, ettei YK:n kestävän kehityksen tavoitteita saavuteta ilman yksityisiä toimijoita ja investointeja. Kokoomuksen mielestä on olennaista ajaa finanssisijoitusten vahvistamista kehitysyhteistyön vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden varmistamiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 24.30.89 lisätään 20 000 000 euroa sijoitusmuotoiseen kehitysyhteistyöhön.

Pääluokka 25

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ministeriö ja hallinto

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 2 kok

01. Oikeusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Hallitus esittää täydentävässä talousarvioesityksessään ministeriöiden toimintamenoihin yhteensä noin 1,6 milj. euron lisäystä liittyen poliittisten valtiosihteereiden ja erityisavustajien lisääntyneeseen määrään.

Lisäys esitetään varsinaisen talousarvioesityksen päälle. Varsinaisessa talousarvioesityksessä valtiosihteerien ja erityisavustajien palkkausmäärärahoihin ehdotetaan ensi vuoden talousarviossa 5 milj. euroa korotusta verrattuna vuoden 2019 varsinaiseen talousarvioon. Kasvu aiheutuu ministerien, valtiosihteerien ja erityisavustajien määrän noususta sekä palkkojen korotuksista. Kasvua on yhteensä 77 prosenttia suhteessa kuluvan vuoden alkuperäisen talousarvion arvioon.

Hallitus ei ole esittänyt kunnon perusteluita omien palkkojensa ja avustajiensa määrän lisäämiseen. Suomen EU-puhteenjohtajuuskausi tuotti ymmärrettävästi lisätöitä, mutta lisähenkilöitä ei ole esitetty väliaikaisiksi. Näin mittavalle avustajien määrän noin kaksinkertaistamiselle ei ole päteviä perusteita. Siksi Kokoomus esittää täydentävässä talousarviossa esitettyjen ministerien esikuntien uusia lisämäärärahoja leikattavaksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentilta 25.01.01 vähennetään 413 000 euroa oikeusministeriön poliittisen esikunnan määrärahoista.

10. Tuomioistuimet ja oikeusapu

03. Muiden tuomioistuinten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Kokoomukselle vahva oikeusvaltio on yhteiskunnan perusta. Kokoomus pitääkin valitettavana, etteivät oikeusjärjestelmän toimijoille esitetyt määrärahat ole kohdallaan suhteessa poliisin lisämäärärahoihin. Kun poliisi pystyy käsittelemään enemmän rikosasioita, niitä tulee enemmän myös muiden rikosketjun toimijoiden käsiteltäväksi. Tästä syntyy ongelmia, ja erityisen kovilla ovat syyttäjät ja tuomioistuimet.

Hallituksen politiikka johtaa käsittelyaikojen merkittävään pitenemiseen ja kansalaisten oikeusturvan heikkenemiseen. Kokoomus ei voi hyväksyä oikeusvaltion ja kansalaisten oikeusturvan heikentämistä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 25.10.03 lisätään 3 000 000 euroa tuomioistuinten henkilöstön määrän lisäämiseen ja käsittelyaikojen lyhentämiseen.

30. Syyttäjät

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 2 kok

01. Syyttäjälaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Kokoomukselle vahva oikeusvaltio on yhteiskunnan perusta. Kokoomus pitääkin valitettavana, etteivät oikeusjärjestelmän toimijoille esitetyt määrärahat ole kohdallaan suhteessa poliisin lisämäärärahoihin. Kun poliisi pystyy käsittelemään enemmän rikosasioita, niitä tulee enemmän myös muiden rikosketjun toimijoiden käsiteltäväksi. Tästä syntyy ongelmia, ja erityisen kovilla ovat syyttäjät ja tuomioistuimet.

Hallituksen politiikka johtaa käsittelyaikojen merkittävään pitenemiseen ja kansalaisten oikeusturvan heikkenemiseen. Kokoomus ei voi hyväksyä oikeusvaltion ja kansalaisten oikeusturvan heikentämistä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 25.30.01 lisätään 1 500 000 euroa syyttäjälaitokselle henkilöstön määrän lisäämiseen ja käsittelyaikojen lyhentämiseen.

Pääluokka 26

SISÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

01. Sisäministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Hallitus esittää täydentävässä talousarvioesityksessään ministeriöiden toimintamenoihin yhteensä noin 1,6 milj. euron lisäystä liittyen poliittisten valtiosihteereiden ja erityisavustajien lisääntyneeseen määrään.

Lisäys esitetään varsinaisen talousarvioesityksen päälle. Varsinaisessa talousarvioesityksessä valtiosihteerien ja erityisavustajien palkkausmäärärahoihin ehdotetaan ensi vuoden talousarviossa 5 milj. euroa korotusta verrattuna vuoden 2019 varsinaiseen talousarvioon. Kasvu aiheutuu ministerien, valtiosihteerien ja erityisavustajien määrän noususta sekä palkkojen korotuksista. Kasvua on yhteensä 77 prosenttia suhteessa kuluvan vuoden alkuperäisen talousarvion arvioon.

Hallitus ei ole esittänyt kunnon perusteluita omien palkkojensa ja avustajiensa määrän lisäämiseen. Suomen EU-puhteenjohtajuuskausi tuotti ymmärrettävästi lisätöitä, mutta lisähenkilöitä ei ole esitetty väliaikaisiksi. Näin mittavalle avustajien määrän noin kaksinkertaistamiselle ei ole päteviä perusteita. Siksi Kokoomus esittää täydentävässä talousarviossa esitettyjen ministerien esikuntien uusia lisämäärärahoja leikattavaksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentilta 26.01.01 vähennetään 169 000 euroa sisäministeriön poliittisen esikunnan määrärahoista.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 2 kok

10. Poliisitoimi

01. Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Hallituksen tavoite on nostaa poliisien määrä 7 500 henkilötyövuoteen vuoteen 2022 mennessä. Hallituksen julkisen talouden suunnitelman mukaan resurssit eivät kuitenkaan riitä tavoitteen täyttymiseksi vaalikauden lopulla. Esitetyllä rahoitustasolla poliisien määrä romahtaa asiantuntija-arvion mukaan lähelle 7 100 henkilötyövuotta vuosina 2022—2023. Kokoomus ei hyväksy suomalaisten turvallisuudesta tinkimistä.

Viime hallituskaudella poliisin henkilötyövuosimäärä käännettiin viimein nousuun. Tällä tiellä kokoomus haluaa jatkaa. Kokoomus on sitoutunut siihen, että poliisin henkilötyövuosimäärä nostetaan nykytasolta noin 1 000 poliisilla yli 8 000 henkilötyövuoteen. Tavoitteeseen pääsemiseksi Kokoomus esittää 55 miljoonan euron pysyvää lisäystä poliisin määrärahoihin.

Tuhatta koulutettua poliisia ei yhtäkkiä löydy mistään. Ensimmäisinä vuosina pääosa varoista ohjattaisiin poliisien koulutuksen laajentamiseen ja poliisin toimintakyvyn parantamiseen erityisesti tietotekniikan ja muun välineistön hankinnoilla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 26.10.01 lisätään 55 000 000 euroa uusien poliisien palkkaamiseen, poliisien koulutuksen laajentamiseen ja poliisin toimintakyvyn parantamiseen erityisesti tietotekniikan ja muun välineistön hankinnoilla ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 28

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimiin poliisien määrän nostamiseksi nykytasolta noin 1 000 poliisilla yli 8 000 henkilötyövuoteen.

40. Maahanmuutto

01. Maahanmuuttoviraston ja valtion vastaanottokeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Harmaantuva Suomi tarvitsee lisää tekeviä käsiä. Työperäinen maahanmuutto on Suomelle välttämätön voimavara. Yrityksen laajentaminen ja työpaikan täyttäminen ei saa jäädä kiinni lupaprosessien kankeudesta tai hitaudesta. Pitkittyneet käsittelyajat erityisesti ulkomaisten erityisasiantuntijoiden kohdalla aiheuttavat tällä hetkellä merkittäviä vaikeuksia ulkomaista työvoimaa tarvitseville suomalaisille yrityksille.

Hallituksen tavoite työperäiseen maahanmuuttoon panostamisesta osana työllisyyttä tukevia toimenpiteitä on hyvä. Ristiriitaista kuitenkin on, että samaan aikaan hallitus supistaa lupien käsittelemiseen ja ratkaisemiseen tarvittavia Maahanmuuttoviraston resursseja.

Kokoomus lisäisi tuntuvasti Maahanmuuttoviraston resursseja, jotta työperäisten oleskelulupien jonot puretaan ja osaajat saadaan nopeasti töihin. Kokoomus myös automatisoisi lupavaiheen

pääosin koneelliseksi rekisteritietojen automaattiseksi vertailuksi, mikä vähentäisi ruuhkautumista ratkaisevasti. Vastaavasti kokoomus kannattaa jälkikäteisvalvonnan tehostamista.

Kokoomus pitää tärkeänä, ettei työperäisen maahanmuuton priorisointi haittaa tai hidasta muiden lupatyyppien, kuten turvapaikkahakemusten, käsittelyä. On kaikkien etu, että turvapaikkahakemukset käsitellään asianmukaisesti ja nopeasti. Kokoomuksen mielestä kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden palautuksia pitää tehostaa nykyisestä. Laittomasti ei Suomessa voi olla. Turvapaikkajärjestelmää kokoomus kehittäisi siten, että apu kohdentuu kaikista hädänalaisimmille.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 26.40.01 lisätään 8 000 000 euroa Maahanmuuttoviraston työperäisten oleskelulupien jonojen purkamiseen.

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Puolustuspolitiikka ja hallinto

01. Puolustusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Hallitus esittää täydentävässä talousarvioesityksessään ministeriöiden toimintamenoihin yhteensä noin 1,6 milj. euron lisäystä liittyen poliittisten valtiosihteereiden ja erityisavustajien lisääntyneeseen määrään.

Lisäys esitetään varsinaisen talousarvioesityksen päälle. Varsinaisessa talousarvioesityksessä valtiosihteerien ja erityisavustajien palkkausmäärärahoihin ehdotetaan ensi vuoden talousarviossa 5 milj. euroa korotusta verrattuna vuoden 2019 varsinaiseen talousarvioon. Kasvu aiheutuu ministerien, valtiosihteerien ja erityisavustajien määrän noususta sekä palkkojen korotuksista. Kasvua on yhteensä 77 prosenttia suhteessa kuluvan vuoden alkuperäisen talousarvion arvioon.

Hallitus ei ole esittänyt kunnon perusteluita omien palkkojensa ja avustajiensa määrän lisäämiseen. Suomen EU-puhteenjohtajuuskausi tuotti ymmärrettävästi lisätöitä, mutta lisähenkilöitä ei ole esitetty väliaikaisiksi. Näin mittavalle avustajien määrän noin kaksinkertaistamiselle ei ole päteviä perusteita. Siksi Kokoomus esittää täydentävässä talousarviossa esitettyjen ministerien esikuntien uusia lisämäärärahoja leikattavaksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentilta 27.01.01 vähennetään 67 000 euroa puolustusministeriön poliittisen esikunnan määrärahoista.

10. Sotilaallinen maanpuolustus

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 2 kok

01. Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Sopimussotilaat ovat olennainen osa Suomen puolustusvoimia. Sopimussotilaiksi rekrytoitavilla varusmiespalveluksen tai naisten vapaaehtoisen asepalveluksen suorittaneilla henkilöillä on tärkeä rooli maanpuolustuksessa. Sopimussotilasjärjestelmän tarkoituksena on varmistaa riittävä kouluttajamäärä.

Puolustusvoimien henkilöstön työkuormitus on vuosien varrella kasvanut muun muassa siksi, että sama henkilöstö vastaa niin varusmiesten kuin reserviläistenkin kouluttamisesta. Tätä taustaa vasten sopimussotilaiden palkkaamiseen vuosina 2018—2019 osoitettu 2 miljoonaa euroa oli tärkeä ja tervetullut lisäys. Hallituksen vuoden 2020 talousarvioesityksessä sopimussotilaiden palkkaamiseen varattua määrärahaa kuitenkin leikataan.

Kertausharjoitukset ylläpitävät sodan ajan joukkojen suorituskykyä sekä reserviläisten maanpuolustustaitoja. Hallitus esittää talousarvioesityksessään kertausharjoituksissa koulutettujen reserviläisten nostamisen 1 200 reserviläisellä. Esitys on tervetullut, mutta ainoastaan reserviläisten määrän nostaminen ei riitä, vaan se vaatii myös lisää resursseja.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 27.10.01 lisätään 3 000 000 euroa sopimussotilaiden määrän lisäämiseen varusmiesten riittävän kouluttajamäärän varmistamiseksi ja kertausharjoitusten harjoitustoiminnan rahoituksen turvaamiseen, jotta 19 200 reserviläisen kertausharjoitusmäärä voidaan vuonna 2020 saavuttaa.

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

01. Valtiovarainministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Hallitus esittää täydentävässä talousarvioesityksessään ministeriöiden toimintamenoihin yhteensä noin 1,6 milj. euron lisäystä liittyen poliittisten valtiosihteereiden ja erityisavustajien lisääntyneeseen määrään.

Lisäys esitetään varsinaisen talousarvioesityksen päälle. Varsinaisessa talousarvioesityksessä valtiosihteerien ja erityisavustajien palkkausmäärärahoihin ehdotetaan ensi vuoden talousarviossa 5 milj. euroa korotusta verrattuna vuoden 2019 varsinaiseen talousarvioon. Kasvu aiheutuu ministerien, valtiosihteerien ja erityisavustajien määrän noususta sekä palkkojen korotuksista. Kasvua on yhteensä 77 prosenttia suhteessa kuluvan vuoden alkuperäisen talousarvion arvioon.

Hallitus ei ole esittänyt kunnon perusteluita omien palkkojensa ja avustajiensa määrän lisäämiseen. Suomen EU-puheenjohtajuuskausi tuotti ymmärrettävästi lisätöitä, mutta lisähenkilöitä ei ole esitetty väliaikaisiksi. Näin mittavalle avustajien määrän noin kaksinkertaistamiselle ei ole

päteviä perusteita. Siksi Kokoomus esittää täydentävässä talousarviossa esitettyjen ministerien esikuntien uusia lisämäärärahoja leikattavaksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentilta 28.01.01 vähennetään 124 000 euroa valtiovarainministeriön poliittisen esikunnan määrärahoista.

70. Valtionhallinnon kehittäminen

(05.) Maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon tuki ja ohjaus (siirtomääräraha 3 v)

Perusterveydenhuollon palveluiden saatavuudessa on ongelmia eri puolilla Suomea. Ihmiset eivät ole palveluiden suhteen yhdenvertaisessa asemassa, ja esimerkiksi monisairaiden sekä paljon palveluita tarvitsevien palvelukokonaisuudet ovat pirstoutuneet.

Palveluiden järjestämiseen tarvitaan vahvempia vastuutahoja. Sote-palveluiden tulee rakentua kaupunkien ja kuntien yhteistyön pohjalle. Tarvitsemme riittävän vahvoja kuntien yhteistyöalueita tai kuntayhtymiä laadukkaiden palveluiden järjestämiseksi ympäri maata. Hyvinvointipalvelujen kehittäminen ei saa jäädä sote-hallinnon uudistamisyritysten jalkoihin, vaan palvelujen uudistamisen on lähdettävä ihminen ja palvelut edellä.

Maakunta- ja sote-uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon rahoja on käytettävissä noin 200 miljoonaa euroa. Kokoomus esittää summan puolittamista ja maakuntauudistuksen hallinnon toteutukseen varattujen rahojen leikkaamista. Sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittämiseen jätetään momentille varoja.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentilta 28.70.05 vähennetään 100 000 000 euroa maakuntauudistuksen valmistelurahoista.

90. Kuntien tukeminen

30. Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen (arviomääräraha)

Ikäihmisten määrän kasvaessa hoivan ja palveluiden tarve tulee myös kasvamaan. Ammattitaitoisen ja osaavan henkilökunnan määrä ikäihmisten palveluissa on varmistettava. Ikäihmisten laadukkaita palveluita turvaamaan tarvitaan lisää hoitajia ja muuta henkilöstöä. Lisäksi ikäihmisten palveluita on kehitettävä. Kokoomus esittää vaihtoehtobudjetissaan ikääntyneiden parempaan hoivaan yhteensä 150 miljoonan euron pysyvää lisäystä. Tästä kokonaisuudesta 100 miljoonaa käytettäisiin henkilöstön lisäämiseen. Henkilöstöresurssien kohdennukset ikäihmisten palveluissa on tehtävä tasapuolisesti. Esitämme tuhatta hoitajaa lisää kotihoitoon ja tuhatta hoitajaa lisää ympärivuorokautiseen hoivaan. Henkilöstön lisäämiseksi tarvittava määräraha osoitetaan kunnille nostamalla kuntien valtionosuuksia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 29

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla kotihoitoon ja ympärivuorokautiseen hoivaan saadaan molempiin tuhat hoitajaa lisää.

91. Työllisyyden ja elinkeinoelämän tukeminen

41. Energiaverotuki (arviomääräraha)

Kokoomuksen mielestä yritystukien painopistettä on siirrettävä tuotekehitystä ja päästöttömiä ratkaisuja tukevaan suuntaan. Teollisuuden energiaveron palautusjärjestelmästä luovutaan samalla, kun teollisuuden sähköveroluokka II alennetaan EU:n sallimalle minimitasolle. Samalla on perusteltua luopua myös maatalouden energiaveron palautuksesta fossiilisten polttoaineiden osalta.

Säästyneillä rahoilla tuetaan puhtaiden teknologioiden käyttöönottoa ja tutkimustoimintaa sekä sinivihreän verouudistuksen hengessä kevennetään työn verotusta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavia lausumia:

Vastalauseen lausumaehdotus 30

> Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen teollisuuden energiaintensiivisten yritysten energiaveron palautusjärjestelmästä (ns. energiaveroleikkuri) luopumisesta.

Vastalauseen lausumaehdotus 31

> Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen maatalouden energiaveron palautuksen poistamisesta fossiilisten polttoaineiden osalta.

Pääluokka 29

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA

01.Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot

01. Opetus- ja kulttuuriministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Hallitus esittää täydentävässä talousarvioesityksessään ministeriöiden toimintamenoihin yhteensä noin 1,6 milj. euron lisäystä liittyen poliittisten valtiosihteereiden ja erityisavustajien lisääntyneeseen määrään.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 2 kok

Lisäys esitetään varsinaisen talousarvioesityksen päälle. Varsinaisessa talousarvioesityksessä valtiosihteerien ja erityisavustajien palkkausmäärärahoihin ehdotetaan ensi vuoden talousarviossa 5 milj. euroa korotusta verrattuna vuoden 2019 varsinaiseen talousarvioon. Kasvu aiheutuu ministerien, valtiosihteerien ja erityisavustajien määrän noususta sekä palkkojen korotuksista. Kasvua on yhteensä 77 prosenttia suhteessa kuluvan vuoden alkuperäisen talousarvion arvioon.

Hallitus ei ole esittänyt kunnon perusteluita omien palkkojensa ja avustajiensa määrän lisäämiseen. Suomen EU-puhteenjohtajuuskausi tuotti ymmärrettävästi lisätöitä, mutta lisähenkilöitä ei ole esitetty väliaikaisiksi. Näin mittavalle avustajien määrän noin kaksinkertaistamiselle ei ole päteviä perusteita. Siksi Kokoomus esittää täydentävässä talousarviossa esitettyjen ministerien esikuntien uusia lisämäärärahoja leikattavaksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentilta 29.01.01 vähennetään 89 000 euroa opetus- ja kulttuuriministeriön poliittisen esikunnan määrärahoista.

10. Yleissivistävä koulutus ja varhaiskasvatus

20. Perusopetuksen, varhaiskasvatuksen, vapaan sivistystyön ja lukiokoulutuksen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)

Joka vuosi jopa 6 000 nuorta päättää peruskoulun ilman riittäviä kirjallisia ja matemaattisia valmiuksia. Tuhannet nuoret ovat joka vuosi vaarassa jäädä yhteiskunnasta syrjään. Myös suomalaisten oppimistulosten pitkään jatkunut positiivinen kehitys on pysähtynyt, eivätkä kaikki koululaiset pysy mukana.

Koulutusjärjestelmämme vaikuttavin osa piilee varhaisissa vuosissa. Tarvitsemme tasa-arvoa ja oppimisen mahdollisuuksia vahvistavia toimia heti koulupolun alkupäähän. Myöhemmin on vaikeaa korjata sitä, mikä on jäänyt oppimatta varhaislapsuudessa ja peruskoulun ensimmäisinä vuosina. Siksi panostamalla varhaiskasvatukseen, esiopetukseen ja peruskoulun ensiaskeliin turvaamme nykyistä vahvemman, kannustavamman ja tasa-arvoisemman koulutien ihan kaikille lapsille.

Peruskoulun on taattava jokaiselle riittävät tiedot ja taidot myöhemmälle koulupolulle. Osaamisen varmistaminen on nostettava keskiöön. Hyvä luku-, kirjoitus- ja laskutaito on hankittava perusasteella, sillä vahvat perusvalmiudet ovat edellytys jatko-opinnoissa ja elämässä pärjäämiseksi.

Jokaisen tukea tarvitsevan oppilaan on sitä saatava asuinpaikasta riippumatta. Käynnistetään asiantuntijavalmistelu ja -arviointi kolmiportaisen tuen ja integraatioperiaatteen toimivuudesta ja sen käytännöistä. Uudistetaan kolmiportaista tukea siten, että se takaa kaikille riittävän tuen. Vähennetään hallinnollista taakkaa ja ylimääräistä byrokratiaa. Pidetään tuen keinovalikoima laajana siten, että myös pienryhmäopetus on oppilaiden tarpeen niin vaatiessa mahdollista. Hallitus ei ole korjaamassa tuen saamiseen liittyviä ongelmia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 32

> Eduskunta edellyttää, että hallitus muuttaa perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen tasa-arvon ja laadun kehittämiseen varatut kertaluonteiset määrärahat pysyviksi.

30. Valtionosuus ja -avustus yleissivistävän koulutuksen ja varhaiskasvatuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Harrastaminen on tutkitusti tehokas tapa ehkäistä syrjäytymistä. Mielekkäällä vapaa-ajantoiminnalla on myös oppimistuloksia parantavia vaikutuksia.

Harrastustakuu tarkoittaa, että jokaisella lapsella on oikeus vähintään yhteen harrastukseen. Hallitus esittää harrastustakuun toteutukseen kertaluonteista panostusta. Kokoomus esittää valtakunnalliseen harrastustakuumalliin 5 miljoonan euron pysyvää määrärahaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 33

> Eduskunta edellyttää, että hallitus muuttaa harrastustakuun toteutukseen varatun määrärahan pysyväksi

31. Valtionosuus ja -avustus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Tulevaisuuden kasvu ja kilpailukyky syntyvät osaamisesta. Haaste osaavan työvoiman saatavuudesta on ratkaistava panostamalla jatkuvaan oppimiseen. Suomeen on laadittava osaamisen tulevaisuussopimus yhteistyössä valtion, työmarkkinajärjestöjen ja koulutuksen järjestäjien kesken.

Jatkuvan oppimisen reformin tavoitteena on luoda uusia osaamisen päivittämisen mahdollisuuksia kaikille aloille. Erityisesti jatkuvan oppimisen ja osaamisen päivittämisen mahdollisuuksia on lisättävä aloilla, joissa paine rakennemuutokselle on kova, ja aloilla, joissa koulutustaso on matala. Jatkuvan oppimisen edistäminen vaatii myös jatkuvaa rahoitusta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 34

> Eduskunta edellyttää, että hallitus muuttaa jatkuvan oppimisen edistämiseen varatun kertaluonteisen määrärahan pysyväksi.

20. Ammatillinen koulutus

30. Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen koulutukseen (arviomääräraha)

Koulutus on tutkitusti tehokas keino ehkäistä nuorten syrjäytymistä. Tällä hetkellä liian moni jää pelkän peruskoulun varaan. Ilman toisen asteen koulutusta asema työmarkkinoilla ja yhteiskunnassa on heikko.

Jaamme tavoitteen siitä, että jokainen suorittaa vähintään toisen asteen tutkinnon. Koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten määrää on pyrittävä määrätietoisesti vähentämään. Tämä edellyttää myös hallinnonrajat ylittävää yhteistyötä. Kenenkään koulupolku ei saa katketa liian korkeisiin kustannuksiin.

Asiantuntijanäkemysten mukaan oppivelvollisuusiän pidentäminen ei ole vaikuttava tapa puuttua lasten ja nuorten syrjäytymiseen ja koulupudokkuuteen. Oppivelvollisuusiän pidentäminen on mekaaninen toimenpide, jolla ei itsessään varmisteta sitä, että opiskelijat saavuttavat koulutuksen aikana riittävän osaamisen myöhempää koulutuspolkua ja työelämää varten.

Kokoomus katsoo, että oppivelvollisuuden korottamisen sijaan tarvitsemme oikea-aikaista tukea koko koulupolulle varhaisista vuosista toiselle asteelle. Oppivelvollisuusiän nostamiseen varatut määrärahat kohdistaisimme mahdollisimman vaikuttaviin toimiin, kuten oppimisen tukeen, opinto-ohjauksen vahvistamiseen ja jälkiohjausvelvoitteeseen. Oppilaalla on oltava oikeus tukeen ja opinto-ohjaukseen opinnot keskeytettyään. Tukea on kohdistettava erityisesti niille nuorille, jotka ovat vaarassa syrjäytyä.

Ammatillinen koulutus tarvitsee pysyvää lisäystä perusrahoitukseen. Määrärahalla saadaan 1 000 uutta opettajaa, lisätään ohjauksen tukitoimia sekä varmistetaan ammatillisen koulutuksen reformin toimeenpanon saattamisen loppuun.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 35

> Eduskunta edellyttää, että hallitus muuttaa opettajien ja ohjaajien palkkaamiseen sekä opetuksen ja ohjauksen tukitoimiin varatut kertaluonteiset määrärahat pysyviksi.

40. Korkeakouluopetus ja tutkimus

50. Valtionrahoitus yliopistojen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Tällä hetkellä meillä on korkeakoulutetuista henkilöistä pulaa erityisesti kasvatus- sekä sosiaali- ja terveysaloilla. Viime kaudella opetus- ja kulttuuriministeriö sopi yliopistojen kanssa merkittävästä varhaiskasvatuksen opettajien koulutusmäärien lisäämisestä. Useilla alueilla on huutava pula kasvatuksen ammattilaisista, ja heidän koulutusmääriään tulee nostaa määrätietoisesti myös korkeakoulujen seuraavalla tulossopimuskaudella.

Opetus- ja kulttuuriministeriö aikoo vaatia korkeakouluja tuottamaan tuntuvasti nykyistä enemmän tutkintoja lähivuosina. Ministeriön ja korkeakoulujen seuraavalla rahoitussopimuskaudella tutkintoja tulisi valmistua lähes 8 000 enemmän vuodessa kuin nykyisellä rahoituskaudella. Tämä on merkittävä lisäys nykytilaan nähden.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 2 kok

Hallituksen esityksessä ollaan lisäämässä korkeakoulujen aloituspaikkamääriin osoitettavaa rahoitusta vain miljoonalla eurolla vuodelle 2020. Mikäli hallitus aikoo toteuttaa suunnittelemansa aloituspaikkojen merkittävän kasvattamisen ilman lisärahoitusta, on kyse leikkauksesta. Tosiasiallisesti aloituspaikkoihin ei ole tulossa erillistä lisärahoitusta, mikä johtaa rahoituksen laskuun tutkintoa kohden. Tämä heikentää niin koulutuksen kuin tutkimuksen laatua. Enemmän pitäisi tehdä vähemmällä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 29.40.50 lisätään 10 000 000 euroa korkea-asteen aloituspaikkamäärän kasvattamiseen.

51. Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat (arviomääräraha)

Olemme sitoutuneet nostamaan tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan rahoituksen tason neljään (4) prosenttiin valtion bruttokansantuotteesta. Hallituksen ehdotuksen mukaisesti tätä päämäärää ei olla saavuttamassa. Rahoitustason kasvattaminen edellyttää määrätietoista politiikkaa, jolla neljään prosenttiin voidaan päästä.

Myös yksityistä rahoitusta tarvitaan tavoitteeseen pääsemisessä. Vakaa ja ennakoitava toimintaympäristö on edellytys yksityisten investoinneille.

Viime kaudella panostettiin merkittävästi TKI-toimintaan. Tämän vuoden budjettiin tehtiin 112 miljoonan euron pysyvät panostukset, joilla edetään määrätietoisesti kohti 4 prosentin tieteen ja tutkimuksen rahoituksen osuutta bruttokansantuotteesta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 29.40.51 lisätään 45 000 000 euroa Suomen Akatemian tutkimusmäärärahoihin.

70. Opintotuki

55. Opintoraha ja asumislisä (arviomääräraha)

Lompakon paksuus ei saa olla kenenkään koulupolun esteenä. Viime vaalikaudella toteutettua oppimateriaalilisää on jatkettava ja sen vaikutuksia arvioitava. Oppimateriaalilisä parantaa erityisesti pienituloisten perheiden lukio- tai ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden taloudellista asemaa. Jokaisella on oltava varallisuudesta riippumaton mahdollisuus kouluttautua.

Opiskelijoiden arkea helpotetaan nostamalla nykyisiä opintotuen tulorajoja 50 prosentilla. Tällöin yhdeksän kuukauden ajan opintotukea nostavan opiskelijan vuosituloraja kasvaisi 6 000 eurolla 18 000 euroon. Opintotukijärjestelmän nykyiset tulorajat haittaavat opiskelijaa hankkimasta lisätuloa. Liiasta ahkeruudesta sakotetaan nopeasti.

Kela on perinyt opintotukea takaisin tänä vuonna lähes 40 000 opiskelijalta tulorajojen vuoksi. Palkansaajien tutkimuslaitoksen raportin mukaan tulorajojen 50 prosentin nosto lisäisi julkisyhteisöjen nettotuloja arviolta noin 6 miljoonaa euroa vuodessa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 36

> Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo ripeällä aikataululla esityksen opintotukilain muuttamisesta, jolla vapaan tulon enimmäismäärää nostetaan 50 prosentilla.

80. Taide ja kulttuuri

30. Valtionavustukset yleisten kirjastojen toimintaan (kiinteä määräraha)

Laadukas kirjastolaitos on tärkeä osa sivistystyötä ja olennainen tekijä lukutaidon vahvistamisessa. Kirjastoilla on myös avainrooli siinä, miten esimerkiksi monissa pienissä kunnissa on taidetta ja kulttuuria saatavilla. Kirjastolaitoksella on keskeinen tehtävä sivistyksellisten oikeuksien toteuttamisessa.

Suomalaisten yhdenvertaisesta mahdollisuudesta lukea ja sivistää itseään on huolehdittava pitkäjänteisesti.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 37

> Eduskunta edellyttää, että hallitus muuttaa kirjastoautotoimintaan määräaikaisesti varatun rahoituksen pysyväksi rahoitukseksi.

90. Liikuntatoimi

50. Rahapelitoiminnan tuotot urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen (arviomääräraha)

Kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytykset on turvattava. Esitämme vakavan huolen veikkausvoittovarojen alenemisesta, joka jo nyt vaikuttaa eri toimialojen rahoitukseen ja jatkuessaan vaikeuttaa merkittävästi liikunnan, kulttuurin ja nuorisotyön rahoitusta.

Hallitus osoittaa täydentävässä talousarvioesityksessä resurssit liikunnan kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten säilyttämiseksi nykytasolla. Samalla kuitenkin liikuntapaikkarakentamiseen varattuja määrärahoja alennetaan. Liikkumattomuus on suuri haaste yhteiskunnassa ja liikuntapaikkarakentamisen tuella voidaan tukea kansalaisten liikunnallista aktiivisuutta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 29.90.50 lisätään 1 600 000 euroa liikuntapaikkarakentamiseen.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 2 kok

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Maatalouden kannattavuus on jatkunut pitkään vaikeana. Maatalouden kokonaiskuva on talouden tunnuslukujen valossa hyvin heikko. Kokoomus pitää tärkeänä, että tukien maksatuksen edellytyksenä on aito tuotanto — ei näennäisviljely. Valvontajärjestelmää on kehittävä viljelijälähtöiseksi ja valmentavaksi.

Suomalaisen ruuantuotannon tulevaisuuden kannalta ratkaisevaa on alkutuotannon kannattavuus ja sen parantaminen. Mitä suuremman siivun tuloistaan tuottaja saa tekemästään työstä, myymistään tuotteista, sitä terveempi ja elinvoimaisempi markkinaympäristö sen seurauksena syntyy.

Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksessa tuet on ohjattava aktiivisen ja uudistuvan maatalouden edistämiseen. Hallituksen on puolustettava Suomen näkökulmia.

Kokoomus kannustaa hallitusta toimiin, joilla tuetaan maatilojen välistä yhteistyötä. Yhteistyötä voidaan kehittää esimerkiksi biokaasutuotannossa. Kokoomuksen tavoitteena on, että kymmenen vuoden kuluessa kaikki kasvien tarpeen ylittävä lanta ohjautuu biokaasun ja kiertoravinteiden tuotantoon. Sinivihreästä ravinneohjelmasta hyötyvät niin viljelijät kuin ilmastokin. Näin ravinteiden valumat vähenisivät, kun lanta päätyisi kierrätykseen eikä tilan lähipelloille. Lannan levittämistä varten ei tarvitsisi enää myöskään raivata peltoja, millä saavutettaisiin merkittäviä hiilinieluhyötyjä.

Suomalaisesta maataloustuotannosta on tehtävä yhä yrittäjämäisempää ja houkuttelevampaa erityisesti nuorille toimijoille. Tuottajilla on oltava paras mahdollinen tieto toimintansa kehittämiseksi. Tämä koskee paitsi tuotantoon liittyvän osaamisen jakamista myös koulutusta tuotteistamisesta ja markkinoinnista. Hallinnollinen taakka ei saa käydä tiloilla kohtuuttoman raskaaksi.

Puhtaus, terveellisyys ja turvallisuus ovat suomalaisen ruoantuotannon kulmakiviä. Suomalainen maatalous kestää kaikkiaan kansainvälisen vertailun hyvin, mikä antaa erinomaisen lähtökohdan työlle, jonka avulla suomalaisesta ruoantuotannosta voitaisiin tehdä entistä puhtaampaa. Suomalaisessa ruuantuotannossa painotetaan salmonella- ja tautivapautta sekä antibioottien vähäistä käyttöä. Kannattavuuden kannalta avainasia on tuotteesta saatava hinta.

Kestävyys tuo meille kilpailuetua ja tarjoaa ratkaisuja tuleviin ilmastonmuutoksen aiheuttamiin haasteisiin. Tiedämme, että kasvisruokavalion suosion takana piilee valtava taloudellinen potentiaali. Kasviproteiinin kotimaiseen tuotantoon, kasvinjalostuksen ja tuotteiden kehittämiseen onkin kiinnitettävä tarpeeksi huomiota. Nähdäksemme hallitus ei edistä ruokavientiä riittävästi. Kannustamme lähiruoan ja maatilojen suoramyynnin edistämiseen.

Suomen esitys Euroopan unionin seuraavan monivuotisen rahoituskehyksen kokonaistasoksi, 1,07 prosenttia EU:n bruttokansantulosta, on tarpeisiin nähden liian alhainen. Monivuotinen rahoituskehys on rakennettava sen oletuksen varaan, että Britannian ero Euroopan unionista toteutuu. Se tulee jättämään merkittävän loven EU:n budjettiin. Valtioneuvoston ehdottamat summat eivät mitenkään riitä sekä vanhojen menojen että uusien prioriteettien kattamiseen.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 2 kok

Euroopan unionilla on välttämättömiä uusia tehtäviä, kuten rajaturvallisuuteen, puolustusyhteistyöhön sekä tutkimukseen ja kehitykseen panostaminen, jotka ovat Suomen edun ja eduskunnan linjausten mukaisia. Uusien tehtävien lisäksi EU:n on suoriuduttava vanhoista menoistaan, kuten maatalouden ja maaseudun sekä alueiden kehittämisestä. Erityisesti maaseudun kehittämisrahastoon esitetyt leikkaukset vaikuttavat huolestuttavilta. Varmistaaksemme, että EU kykenee suoriutumaan vanhoista tehtävistään ja panostamaan uusiin, EU:n kehityksen kannalta välttämättömiin tehtäviin, Suomen kannattaa tavoitella hieman korkeampaa monivuotisen rahoituskehysesityksen kokonaistasoa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 38

Eduskunta edellyttää, että hallitus toteuttaa mahdollisimman nopeasti ravinneohjelman, jolla varmistetaan, että ylijäämälanta ohjautuu biokaasun ja kiertoravinteiden tuotantoon.

Vastalauseen lausumaehdotus 39

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo nopealla aikataululla eduskunnalle selvityksen ruokaviennin kehityssuunnista ja tulevaisuuden toimenpiteistä.

Vastalauseen lausumaehdotus 40

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskuntaan esityksen, jolla edistetään maatilojen suoramyyntiä.

Vastalauseen lausumaehdotus 41

Eduskunta edellyttää, että hallitus ajaa Suomen linjana sellaista monivuotisen rahoituskehysesityksen kokonaistasoa, joka mahdollistaa panostukset uusiin EU:n kehityksen kannalta välttämättömiin tehtäviin ja turvaa EU:n kyvyn suoriutua vanhoista tehtävistään, kuten maatalouden ja maaseudun sekä alueiden kehittämisestä.

01. Hallinto ja tutkimus

01. Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Hallitus esittää täydentävässä talousarvioesityksessään ministeriöiden toimintamenoihin yhteensä noin 1,6 milj. euron lisäystä liittyen poliittisten valtiosihteereiden ja erityisavustajien lisääntyneeseen määrään.

Lisäys esitetään varsinaisen talousarvioesityksen päälle. Varsinaisessa talousarvioesityksessä valtiosihteerien ja erityisavustajien palkkausmäärärahoihin ehdotetaan ensi vuoden talousarviossa 5 milj. euroa korotusta verrattuna vuoden 2019 varsinaiseen talousarvioon. Kasvu aiheutuu ministerien, valtiosihteerien ja erityisavustajien määrän noususta sekä palkkojen korotuksista. Kasvua on yhteensä 77 prosenttia suhteessa kuluvan vuoden alkuperäisen talousarvion arvioon.

Hallitus ei ole esittänyt kunnon perusteluita omien palkkojensa ja avustajiensa määrän lisäämiseen. Suomen EU-puhteenjohtajuuskausi tuotti ymmärrettävästi lisätöitä, mutta lisähenkilöitä ei ole esitetty väliaikaisiksi. Näin mittavalle avustajien määrän noin kaksinkertaistamiselle ei ole päteviä perusteita. Siksi Kokoomus esittää täydentävässä talousarviossa esitettyjen ministerien esikuntien uusia lisämäärärahoja leikattavaksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentilta 30.01.01 vähennetään 91 000 euroa maa- ja metsätalousministeriön poliittisen esikunnan määrärahoista.

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Liikenne- ja viestintäverkot

77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Kokoomus vauhdittaa asuntotuotantoa Valtion asuntorahaston varoilla. Eduskunnan tarkastusvaliokunnan tilaama asiantuntijaselvitys asuntopolitiikasta suosittelee rahaston likvidien varojen ohjaamista kaupunkirakennetta kehittävien ja asumista edistävien liikennehankkeiden rahoitukseen. Asuntorahaston varoja käyttämällä voidaan purkaa asuntorakentamisen pullonkauloja.

Käytettävissä olevaa varallisuutta on arviolta noin 2 miljardia euroa, josta käytämme miljardin vauhdittamaan asuntotuotantoa edistäviä liikennehankkeita. Tämä ei vaaranna rahaston myöntämiä avustuksia tai muuta toimintaa.

Puolella miljardilla voidaan välittömästi käynnistää pääradan sujuvamman liikenteen ja tulevan Turun tunnin edellyttämiä raideinvestointeja, joissa kuokka saataisiin maahan välittömästi. Kokoomus esittää, että rahoista 273 miljoonaa euroa ohjattaisiin pääradan välin Pasila—Riihimäki toisen vaiheen rakentamiseen sekä 200 miljoonaa Turun tunnin junan ensimmäisen vaiheen eli Espoon kaupunkiradan rakentamiseen. Lisäksi esitämme pääradan suunnitteluun Tampereelta Ouluun ja Tornioon asti 8 miljoonaa euroa sekä itäisen ratayhteyden suunnitteluun 8 miljoonaa.

Kokoomus edistää asumista ja liikennettä tukevien paikallisten hankkeiden toteuttamista Koko Suomi kuntoon -paketilla, johon varataan rahoitusta 511 miljoonaa euroa. Idea on, että valtio osallistuu sellaisten kaupunkien ja kuntien hankkeiden rahoitukseen, jotka tukevat kestävää liikkumista ja uutta asuntorakentamista.

Osa rahoituksesta tulee suunnata jaettavaksi kaupunkiseutujen ja valtion välisissä MAL-neuvotteluissa. Kokoomuksen tavoitteena on lisärahoituksella turvata, että kaupungit ja koko Suomi menestyvät, luovat hyvinvointia ja kasvavat ympäristön kannalta kestävästi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.10.77 lisätään 1 000 000 000 euroa uusien väylien rakentamiseen ja suunnitteluun.

20. Liikenteen ja viestinnän palvelut

43. Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantaminen (arviomääräraha)

Miehistötukena varustamoille palautetaan meripalkoista suoritettavat ennakonpidätykset ja eräät työnantajan sosiaaliturvamaksut siten, että tarkoituksena on tukikelpoisten verojen ja sosiaaliturvamaksujen palauttaminen kokonaan. Rahtialusten osalta tuki on periaatteessa perusteltu merenkulkualan kilpailutilanne huomioiden. Kuitenkin suuri osa tuesta kohdistuu nykymuotoisessa tukiohjelmassa ns. viihdemerenkulkuun. Merellä tarjottavat ravintola- ja viihdepalvelut kilpailevat maissa sijaitsevan toiminnan kanssa ja saavat epäreilua kilpailuetua miehistötuesta. Viihdemerenkulku ei juuri tuota suoria verotuloja valtiolle.

Hallituksen asettama valtiosihteeri Jari Partasen yritystukityöryhmä arvioi, että kilpailuneutraliteetin parantamiseksi viihdemerenkulun tukea olisi mahdollista vähentää huoltovarmuuden vaarantumatta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 42

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla viihdemerenkulun miehistötukea leikataan 40 miljoonalla.

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

01. Työ- ja elinkeinoministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Hallitus esittää täydentävässä talousarvioesityksessään ministeriöiden toimintamenoihin yhteensä noin 1,6 milj. euron lisäystä liittyen poliittisten valtiosihteereiden ja erityisavustajien lisääntyneeseen määrään.

Lisäys esitetään varsinaisen talousarvioesityksen päälle. Varsinaisessa talousarvioesityksessä valtiosihteerien ja erityisavustajien palkkausmäärärahoihin ehdotetaan ensi vuoden talousarviossa 5 milj. euroa korotusta verrattuna vuoden 2019 varsinaiseen talousarvioon. Kasvu aiheutuu ministerien, valtiosihteerien ja erityisavustajien määrän noususta sekä palkkojen korotuksista. Kasvua on yhteensä 77 prosenttia suhteessa kuluvan vuoden alkuperäisen talousarvion arvioon.

Hallitus ei ole esittänyt kunnon perusteluita omien palkkojensa ja avustajiensa määrän lisäämiseen. Suomen EU-puhteenjohtajuuskausi tuotti ymmärrettävästi lisätöitä, mutta lisähenkilöitä ei

ole esitetty väliaikaisiksi. Näin mittavalle avustajien määrän noin kaksinkertaistamiselle ei ole päteviä perusteita. Siksi Kokoomus esittää täydentävässä talousarviossa esitettyjen ministerien esikuntien uusia lisämäärärahoja leikattavaksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentilta 32.01.01 vähennetään 191 000 euroa työ- ja elinkeinoministeriön poliittisen esikunnan määrärahoista.

03. Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Nuorten syrjäytyminen on yksi aikamme viheliäisimmistä ongelmista. Suomessa on tällä hetkellä yli 60 000 syrjäytynyttä nuorta. Nuorten osallisuuden ja hyvinvoinnin vahvistamisen on oltava kaikkien yhteisenä tavoitteena.

Kokoomus esittää hallitusohjelmassa työllisyyspalveluille esitetyn lisäresurssin tuplaamista ja 9 miljoonan lisäpanostuksen suuntaamista erityisesti toimenpiteisiin, joilla saadaan käännettyä nuorisotyöttömyys laskuun.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 32.01.03. lisätään 9 000 000 euroa työllisyyspalveluiden vahvistamiseen.

Noin 1,9 miljoonalla työikäisellä on jokin pitkäaikaissairaus tai vamma. Heistä noin kolmannes arvioi tämän vaikuttavan heidän työhönsä tai työnsaantimahdollisuuksiinsa. Osatyökykyisten henkilöiden auttamiseksi työelämään on käytettävä yhtäaikaisesti ja yksilöllisesti räätälöiden erilaisia keinoja, kuten kuntoutusta, koulutusta ja lisätukea työpaikalle.

Osatyökykyisten työllistymiseksi tarvitaan enemmän eri tahojen yhteistyötä ja koulutusta, sähköisiä palveluja sekä parempaa tiedonkulkua. Näitä toimia on kehitetty edellisten hallitusten aikana OSKU- ja OTE-hankkeissa. Kokoomus suuntaa hankkeiden toimien vakinaistamiseen ja osatyökykyisten palveluiden parantamiseen 5 miljoonaa euroa pysyvää rahoitusta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 43

> Eduskunta edellyttää, että hallitus muuttaa osatyökykyisten palveluiden parantamiseen varatut kertaluonteiset määrärahat pysyviksi.

20. Uudistuminen ja vähähiilisyys

40. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen (arviomääräraha)

Olemme sitoutuneet nostamaan tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan rahoituksen tason neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta. Hallituksen esittämillä keinoilla tätä päämäärää ei olla

saavuttamassa. Rahoitustason kasvattaminen edellyttää määrätietoista politiikkaa ja pysyviä lisäpanostuksia TKI-toimintaan. Myös yksityistä rahoitusta tarvitaan tavoitteeseen pääsemisessä. Vakaa ja ennakoitava toimintaympäristö on edellytys yksityisten investoinneille.

Kokoomus esittää vaihtoehtobudjetissaan yritystukien uudelleensuuntaamista pysyviin TKI-panostuksiin. Esitämme kokonaisuutena 140 miljoonan pysyvää panostusta. Tästä kokonaisuudesta 45 miljoonaa osoitetaan Suomen Akatemialle ja 13 miljoonaa terveyttä edistävään tutkimustoimintaan. TEM:n TKI-momentille esitämme kokonaisuudesta 82 miljoonan lisäystä, josta 6 miljoonaa kohdennetaan pienten modulaaristen ydinvoimaloiden tutkimukseen ja tuotekehitykseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 32.20.40 lisätään 82 000 000 euroa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukemiseen.

(60.) Energiapolitiikka

Kivihiilestä luopuminen tapahtuu lakisääteisesti vuoteen 2030 mennessä. Kokoomus kannustaisi hiilen korvaamiseen myös lämmityspolttoaineiden hiilidioksidiveron nostolla ja vahvistamalla päästökaupan vaikutusta EU:n tiukemmalla 2030-tavoitteella. Järkevän muutoksen kannalta oleellisinta ei ole se, että jotkut yhtiöt houkutellaan tätä nopeampaan tahtiin porkkanarahalla, vaan se, että muutos minimoi polttamalla tuotetun lämmön osuuden 2030-luvun Suomessa.

Tätä tukee hallituksen kaavaileman varhaisten hiililuopujien erillisen porkkanan sijaan parhaiten sähköveroreformin toteuttaminen heti lämpöpumppujen ja datakeskusten veromuutoksia myöten. Fiksu muutos ei voi perustua puun polton kohtuuttomaan lisäämiseen vaan siihen, että 2030-luvulla lämmityksen ytimessä ovat viime vuosina nopeasti hyötysuhdettaan kasvattaneet ja uusiin suuriin kokoluokkiin yltäneet lämpöpumput sekä teollisuuden ja kiinteistöjen hukkalämmöt.

Kohdistaisimme kivihiiltä korvaavien investointien tukemiseen ehdotetun 30 miljoonan euron energiatuen myöntämisvaltuuden uudelleen muun muassa pienten ydinvoimaloiden tutkimukseen ja tuotekehitykseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 44

> Eduskunta edellyttää, että hallitus lakkauttaa kivihiiltä korvaavien investointien tehottoman energiatuen.

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 2 kok

01. Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Hallitus esittää täydentävässä talousarvioesityksessään ministeriöiden toimintamenoihin yhteensä noin 1,6 milj. euron lisäystä liittyen poliittisten valtiosihteereiden ja erityisavustajien lisääntyneeseen määrään.

Lisäys esitetään varsinaisen talousarvioesityksen päälle. Varsinaisessa talousarvioesityksessä valtiosihteerien ja erityisavustajien palkkausmäärärahoihin ehdotetaan ensi vuoden talousarviossa 5 milj. euroa korotusta verrattuna vuoden 2019 varsinaiseen talousarvioon. Kasvu aiheutuu ministerien, valtiosihteerien ja erityisavustajien määrän noususta sekä palkkojen korotuksista. Kasvua on yhteensä 77 prosenttia suhteessa kuluvan vuoden alkuperäisen talousarvion arvioon.

Hallitus ei ole esittänyt kunnon perusteluita omien palkkojensa ja avustajiensa määrän lisäämiseen. Suomen EU-puhteenjohtajuuskausi tuotti ymmärrettävästi lisätöitä, mutta lisähenkilöitä ei ole esitetty väliaikaisiksi. Näin mittavalle avustajien määrän noin kaksinkertaistamiselle ei ole päteviä perusteita. Siksi Kokoomus esittää täydentävässä talousarviossa esitettyjen ministerien esikuntien uusia lisämäärärahoja leikattavaksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentilta 33.01.01 vähennetään 164 000 euroa sosiaali- ja terveysministeriön poliittisen esikunnan määrärahoista.

03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta

04. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Kokoomus on huolissaan siitä, ettei hallitus ole valmis rahoittamaan kansallisia laaturekistereitä, joista saadaan tietoa mm. palveluiden laadusta, vaikuttavuudesta ja hoitoketjuista. Terveydenhuollon kansallisten laaturekisterien päätavoite on parantaa potilaiden saaman hoidon laatua, hoidon vaikuttavuutta ja potilasturvallisuutta. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella on menossa kansalliset laaturekisteripilotit, joiden oli tarkoitus jatkua 2018—2020. Pilottirekisterit valittiin sillä perusteella, että kyseessä on merkittävä kansantauti tai sairaus, joka vaatii pitkäaikaista hoitoa ja seurantaa. Lisäksi rekisterillä kehitetään hoidon vaikuttavuuden ja kustannusten vertailtavuutta. Laaturekisterit ovat tärkeässä roolissa myös sosiaali- ja terveyspalvelujen yhdenvertaisten palvelujen saatavuuden ja laadun turvaamisessa. Hallitus ei ole kuitenkaan varannut laaturekistereille vuodelle 2020 eikä siitä eteenpäin rahoitusta. Hallitusohjelmassa sanotaan, että hallitus johtaa tiedolla, mutta se ei ole kuitenkaan valmis mahdollistamaan tiedon keruuta, avoimuutta ja vaikuttavien mittareiden kehittämistä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä hoitotyön tutkimusrahoituksen riittävyys on varmistettava. Myös KäypäHoito-suosituksia varten osoitetut määrärahat ovat riittämättömät suositusten ajantasaisuuden ja jatkuvasti kehittyvän lääketieteen tarpeisiin. Hoitotieteen ja sosiaalityön osalta hoitokäytänteitä olisi tarpeen myös yhtenäistää ja koota niitä KäypäHoito-tyyppisesti kansallista käyttöä varten.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 33.03.04. lisätään 3 500 000 euroa kansallisten laaturekistereiden kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi, Hoitotyön tutkimussäätiön työn turvaamiseksi ja Käypähoito -suositusten laatimiseksi.

31. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Lapsiperheiden riittävästä tuesta on huolehdittava. Esitämme 10 miljoonan pysyvää panostusta lapsiperheiden palveluiden parantamiseen. Lapsiperheiden palveluiden on toimittava saumattomasti yhteen ja oltava tukena perheiden arjessa. Moniammatillisella yhteistyöllä on varmistettava, että sosiaali- ja terveydenhuolto sekä varhaiskasvatus ja koulut yhdessä muodostavat toimivan ja oikea-aikaisen palvelukokonaisuuden.

Myös mielenterveyspalveluiden on oltava helposti ja nopeasti saatavilla. Lasten ja nuorten paikka on kiinni elämässä, ei hoitojonoissa odottamassa. Lasten ja nuorten osalta matalan kynnyksen palveluja on parannettava koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa. Myös lasten vanhempien arjessa pärjäämistä on tuettava ja huolehdittava heidän ohjaamisestaan tarvittavien palveluiden piiriin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 45

> Eduskunta edellyttää, että hallitus muuttaa lapsiperheiden palveluiden parantamiseen varatut kertaluonteiset määrärahat pysyviksi.

40. Eläkkeet

Kokoomus haluaa selvittää, miten hyvin elinkustannusindeksin perusteena oleva kulutuskori vastaa eläkkeellä olevien henkilöiden todellista keskimääräistä kulutuksen rakennetta. Kokoomus esittääkin parlamentaarista ryhmää pohtimaan eläkejärjestelmän kestävyyttä ja eläkeläisten ostovoimaa. Työryhmän tulisi tehdä selvitys siitä, vastaako taustalla oleva kulutuskori todellista elinkustannusten kehitystä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 46

> Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto asettaa parlamentaarisen työryhmän selvittämään eläkejärjestelmän kestävyyttä ja eläkeläisten ostovoimaa.

50. Valtion osuus merimieseläkekassan menoista (arviomääräraha)

Hallituksen asettama valtiosihteeri Jari Partasen (kesk) yritystukityöryhmä pitää raportissaan mahdollisena, että merimieseläkekassan saama valtionosuus laskettaisiin vuoden 2020 alusta 26 %:iin nykyisestä 31 %:sta. Laskennallinen säästö vuodelta 2020 olisi noin 10 milj. euroa. Vuo-

desta 2021 eteenpäin valtionosuuden on jo aiemmin sovittu laskevan 29 %:iin, mikä tarkoittaisi vuodesta 2021 lähtien noin 6 milj. euron säästöä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 47

> Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle pikaisesti esityksen merimieseläkekassan saaman valtionosuuden laskemiseksi 26 %:iin.

60. Valtion osuus kansaneläkelaista ja eräistä muista laeista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Kokoomus esittää keliakiakorvauksen palauttamista. Keliakiakorvauksella hyvitetään keliakiaa sairastavalle osa ruokavaliohoidon aiheuttamista kustannuksista. Oikealla ruokavaliolla voidaan ehkäistä monia lisäsairauksia, joita voi seurata hoitamattomasta keliakiasta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 48

> Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee esityksen keliakiaa sairastavien ruokavaliokorvauksesta ja varaa tarvittavan määrärahan sen toteuttamiseksi.

60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

32. Valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen (kiinteä määräraha)

Kokoomus nostaa esiin huolen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä hoitotyön tutkimusrahoituksen riittävyydestä. Hallituksen esittämät panostukset lääketieteelliseen tutkimukseen ja erityisesti yliopistotasoiseen tutkimukseen (VTR) ovat riittämättömät. Yliopistotasoisella tutkimuksella (VTR) turvataan erityisesti julkisten sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden kehittämistä vaikuttavaan, väestön terveyttä ja hyvinvointia tukevaan suuntaan. Terveydenhuollon yksiköissä tapahtuva tutkimus mahdollistaa uusimpien hoitomuotojen käyttöönoton ja kokeilemisen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 33.60.32. lisätään 9 500 000 euroa yliopistotasoisen terveyden tutkimuksen rahoittamiseksi.

39. Palvelurakenteen kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Palveluiden järjestämiseen tarvitaan vahvempia vastuutahoja. Sote-palveluiden tulee rakentua kaupunkien ja kuntien yhteistyön pohjalle. Tarvitsemme riittävän vahvoja kuntien yhteistyöalueita tai kuntayhtymiä laadukkaiden palveluiden järjestämiseksi ympäri maata.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 2 kok

Sosiaali- ja terveyskeskuksissa on tarjottava laadukkaita ja vaikuttavia palveluita yhdenvertaisesti ja oikea-aikaisesti. Ihmisten terveyttä ja toimintakykyä ylläpitäviin sekä ennaltaehkäiseviin palveluihin on panostettava ja terveysteknologiaa hyödynnettävä nykyistä laajemmin. Terveyskeskukseen on päästävä nopeammin ja sujuvammin. Hoitotakuuta on tiukennettava, jotta voidaan turvata nopea hoitoon pääsy.

Terveydenhuollon ja sosiaalipalvelujen yhteistyötä on vahvistettava ja paljon palveluita tarvitsevien sekä moniongelmaisten palveluiden sujuvuus turvattava. Mielenterveyspalveluihin pääsy turvataan toteuttamalla terapiatakuu. Terapiatakuu rakentaa Suomeen tehokkaan mielenterveyshoidon perustason, joka turvaa oikea-aikaisten mielenterveyspalveluiden yhdenvertaisen saatavuuden.

Kokoomus esittää kokonaisuutena ikääntyneiden parempaan hoivaan yhteensä 150 miljoonan euron pysyvää lisäystä. Ikäihmisten laadukkaita palveluita turvaamaan tarvitaan lisää hoitajia ja muuta henkilöstöä.

Esitämme tuhat hoitajaa lisää kotihoitoon ja tuhat hoitajaa ympärivuorokautiseen hoivaan. Henkilöstön lisäämiseksi tarvittava 100 miljoonan euron panostus huomioidaan kuntien valtionosuuksissa. 50 miljoonaa euroa käytetään lisäksi mm. ikäihmisten palveluiden kehittämiseen.

Hoivapalveluiden henkilöstön lisäämiseksi tarvitaan myös pitkäjänteinen suunnitelma, jossa huomioidaan mm. koulutustarpeet ja työperäisen maahanmuuton lisääminen. Henkilöstön määrän lisäksi on tarkasteltava työnjakoa sekä henkilöstön osaamista. Uusia teknologisia ratkaisuja on otettava käyttöön vanhustyön tukena. Työn johtamisen toimivuuteen eri tasoilla on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Ikäihmisten palveluiden tulee olla terveyttä ja toimintakykyä ylläpitäviä, ennaltaehkäiseviä ja kuntouttavia. Omaishoitajien lakisääteisten vapaapäivien mahdollistamiseksi lisätään palvelusetelin käyttöä. Pilotoidaan tuettua hoivavapaata oman läheisen lyhytaikaisen hoivan ja esimerkiksi saattohoidon mahdollistamiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että momentille 33.60.39. lisätään 50 000 000 euroa ikäihmisten palveluihin. Määräraha kohdennetaan palveluiden kehittämiseen, omaishoidon vahvistamiseen ja omaisen lyhytaikaisen, tuetun hoivavapaan pilotoimiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 49

> Eduskunta edellyttää, että SOTE-palvelut rakentuvat vahvojen kuntien yhteistyön, yhteistyöalueiden tai kuntayhtymien pohjalle.

Vastalauseen lausumaehdotus 50

Eduskunta edellyttää, että perustason palveluiden hoitotakuun tiukentamisen yhteydessä pääsy suun terveydenhuollon sekä mielenterveys- ja päihdehuollon perustason palveluihin ei vaarannu.

Vastalauseen lausumaehdotus 51

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee Terapiatakuu-kansalaisaloitteen mukaisesti esityksen mielenterveyden terapiatakuusta ja varaa tarvittavan määrärahan sen toteuttamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 52

Eduskunta edellyttää, että vanhuspalveluiden uudistamistyö on tehtävä kokonaisuutena ja ympärivuorokautisen hoivan ratkaisuja on käsiteltävä osana vanhuspalveluiden kokonaisuudistusta. Ympärivuorokautisen hoivan sääntelyä uudistamalla ei saa heikentää kotihoidossa olevien ikäihmisten tai omaishoitajien asemaa.

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Ympäristöhallinnon toimintamenot

01. Ympäristöministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Hallitus esittää täydentävässä talousarvioesityksessään ministeriöiden toimintamenoihin yhteensä noin 1,6 milj. euron lisäystä liittyen poliittisten valtiosihteereiden ja erityisavustajien lisääntyneeseen määrään.

Lisäys esitetään varsinaisen talousarvioesityksen päälle. Varsinaisessa talousarvioesityksessä valtiosihteerien ja erityisavustajien palkkausmäärärahoihin ehdotetaan ensi vuoden talousarviossa 5 milj. euroa korotusta verrattuna vuoden 2019 varsinaiseen talousarvioon. Kasvu aiheutuu ministerien, valtiosihteerien ja erityisavustajien määrän noususta sekä palkkojen korotuksista. Kasvua on yhteensä 77 prosenttia suhteessa kuluvan vuoden alkuperäisen talousarvion arvioon.

Hallitus ei ole esittänyt kunnon perusteluita omien palkkojensa ja avustajiensa määrän lisäämiseen. Suomen EU-puhteenjohtajuuskausi tuotti ymmärrettävästi lisätöitä, mutta lisähenkilöitä ei ole esitetty väliaikaisiksi. Näin mittavalle avustajien määrän noin kaksinkertaistamiselle ei ole päteviä perusteita. Siksi Kokoomus esittää täydentävässä talousarviossa esitettyjen ministerien esikuntien uusia lisämäärärahoja leikattavaksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentilta 35.01.01 vähennetään 84 000 euroa ympäristöministeriön poliittisen esikunnan määrärahoista.

65. Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon (siirtomääräraha 3 v)

Ympäristöjärjestöt toimivat asiantuntijaorganisaatioina, ja niiden tuottamaa tietoa ja osaamista hyödynnetään laajasti. Lisäksi ympäristöjärjestöjen työtä tarvitaan aiempaa enemmän muun muassa kansalaisneuvonnan tehtävissä. Erilaiset säädösmuutokset ja aluehallinnon uudistukset ovat lisänneet merkittävästi tämän sektorin käyttöastetta. Järjestöt ovat myös vahvasti läsnä ympäristökasvatuksen projekteissa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 35.01.65 lisätään 200 000 euroa ympäristöjärjestöjen rahoitukseen.

10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu

22. Eräät ympäristömenot (siirtomääräraha 3 v)

Luontopaneeli eli kansallinen IPBES-paneeli edistää poliittisen päätöksenteon ja tieteen välistä vuorovaikutusta. Kyseisellä asiantuntijaelimellä on luonnon monimuotoisuutta ja ekosysteemipalveluja koskevissa asioissa keskeinen rooli, jota on syytä vahvistaa, samalla kun luonnonsuojeluun tehdään 100 miljoonan euron kunnianpalautus.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 35.10.22 lisätään 100 000 euroa Luontopaneelin toiminnan turvaamiseen.

52. Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)

Kansallispuistoilla on merkittävä paikallistaloudellinen hyöty ja selvä vaikutus kansanterveyteen. Matkailun edistäminen on kuitenkin vähintään vaikeaa, jos pitkospuut mädäntyvät ja autiotuvat lahoavat. Tilanteeseen on saatava muutos, sillä kävijät odottavat yhä parempaa palvelutasoa samalla, kun vanhat rakenteet ränsistyvät. Talousarvioesityksessä esitetään tasokorotuksia kansallispuistojen ja Metsähallituksen luontokohteisiin. Lisäykset ovat oikeansuuntaisia, mutta riittämättömiä 44 miljoonan euron korjausvelan kuromiseksi umpeen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 35.10.52. lisätään 1 300 000 euroa kansallispuistojen korjausvelan pienentämiseen.

TULOARVIOT

Osasto 11

VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT

01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 2 kok

01. Ansio- ja pääomatuloverot

Hallitusohjelman mukaan verotuksen tulee tukea talous- ja työllisyyspolitiikalle asetettuja tavoitteita, kansainvälistä kilpailukykyä ja koko Suomen elinvoimaisuutta. Hallitus tavoittelee työllisyysasteen nostamista 75 prosenttiin vuoden 2023 loppuun mennessä. Tämä on edellytys hallituksen tavoitteen toteutumiselle julkisen talouden tasapainosta. Hallituksen toteuttama veropolitiikka on perustavanlaatuisessa ristiriidassa hallituksen omien tavoitteiden kanssa. Ansiotuloverotuksen kiristäminen ja kotitalousvähennyksen poistaminen nostavat työhön kohdistuvaa verokiilaa ja tekevät työn teettämisestä sekä työn vastaanottamisesta nykyistä kannattamattomampaa.

Edellisellä vaalikaudella huolehdittiin siitä, ettei kenenkään ansiotuloverotus kiristynyt. Kireä työn verotus vähentää halukkuutta työn tekemiseen, teettämiseen ja itsensä kehittämiseen. Hyvinvointi syntyy vain työstä. Jos työtä verotetaan kireästi, myös hyvinvointia syntyy vähemmän. Tämän vuoksi edellinen hallitus kevensi työn verotusta yhteensä 1,4 miljardilla eurolla.

Korkea työn verotus on haitallista kaikissa tuloluokissa. Pienillä tuloilla se vähentää kannustimia ottaa työtä vastaan. Keskituloisilla työnteosta rankaiseminen korkealla ja nopeasti kiristyvällä verotuksella vähentää kannustimia kehittää omaa osaamistaan tai tavoitella vastuullisempia työtehtäviä. Suomi verottaa poikkeuksellisen tiukasti tärkeintä kilpailutekijäänsä eli osaamista. Verotamme kansainvälisesti vertaillen kireästi huippuosaajia ja asiantuntijoita. Viime vuosina korkeasti koulutettujen nettomuutto pois Suomesta on kiihtynyt huolestutettavasti. Saksassa on väestömäärään suhteutettuna kaksinkertaisesti johtaja- ja asiantuntijatason työpaikkoja Suomeen verrattuna. Tämä väestönosa ja heidän työpaikkansa kilpailevat kansainvälisillä markkinoilla. Työpaikkojen sijoittumiseen vaikuttaa keskeisesti verotaso.

Hallitus tekee asiantuntijoiden osalta ristiriitaista politiikkaa. Se nostaa korkean lisäarvon työhön kohdistuvaa verotusta ihmisille, jotka nyt työskentelevät Suomessa. Samalla se laskee ulkomaalaisten asiantuntijoiden verotusta ymmärtäen, että kansainvälisen tason huippuosaajia on vaikea houkutella Suomeen yleisillä työhön kohdistuvilla veroasteilla. On aivan keskeistä pitää Suomi kilpailukykyisenä myös muualta tuleville ihmisille; siksi ulkomaisten avainhenkilöiden kohtuullista verotusta on helppo tukea. Saman kannustavuuden tulisi kuitenkin päteä myös kotimaiseen työvoimaan. Suomessa on voitava tehdä ja teettää monenlaista korkean tuottavuuden työtä. Nyt suomalainen huippuosaaja voi joutua maksamaan yli 22 prosenttiyksikköä korkeampaa veroa kuin ulkomainen huippuosaaja.

Nykyinen hallitus on heti ensimmäisessä budjetissaan poikkeamassa edellisen hallituksen veropolitiikan keskeisestä periaatteesta. Työn verotus on kiristymässä ensi vuonna 250 miljoonalla eurolla, koska hallitus ei ole kompensoimassa palkansaajille veroluonteisten maksujen kiristymistä.

Veronmaksajien keskusliiton arvion mukaan keskituloisen 3 452 e/kk ansaitsevan veroprosentti kiristyy noin 0,4 prosenttiyksikköä vuonna 2020. Tämä tarkoittaa keskituloiselle kahden palkansaajan perheelle reilun kolmensadan euron menetystä vuosittain.

On positiivista, että hallitus esittää ensi vuodeksi pienituloisille 200 miljoonan euron kevennystä ansiotuloverotukseen. Tästä huolimatta verotus kiristyy hieman myös matalilla palkkatasoilla.

Esitetty veronkevennys on siis riittämätön kompensoimaan maksujen muutoksista aiheutuva palkkaverotuksen kiristyminen ensi vuonna.

Kaiken päälle hallitus on myös kiristämässä välillisiä veroja. Työssäkäyvien ja yritysten kustannuksia nostetaan 250 miljoonan euron polttoaineveron kiristyksellä, jota ei kompensoida yrityksille tai keskituloisille muussa verotuksessa. Haittaverojen reilun kiristämisen vastapainoksi tarvittaisiin vastaavasti ansiotuloveron tuntuva kevennys.

Kokoomus esittää omassa vaihtoehtobudjetissaan yhteensä miljardin euron ansiotuloverotuksen kevennystä ensi vuodelle kaikille palkansaajille sekä eläkeläisille. Kevennystä rahoitetaan mm. poistamalla nopeutetussa tahdissa asuntolainojen korkovähennys ja asettamalla työmarkkinajärjestöjen sijoitustuotot verolle.

Kokoomus edellyttää hallituksen vähintään huolehtivan siitä, ettei kenenkään palkansaajan verotus kiristy vaalikauden aikana.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 53

> Eduskunta edellyttää, että hallitus sitoutuu turvaamaan sen, ettei kenenkään palkansaajan verotus tällä vaalikaudella kiristy.

Vastalauseen lausumaehdotus 54

> Eduskunta edellyttää, että hallitus keventää vaalikauden aikana kaikkien palkansaajien ja eläkeläisten verotusta yhteensä miljardilla eurolla.

Vastalauseen lausumaehdotus 55

> Eduskunta edellyttää, että hallitus poistaa asuntolainan korkovähennyksen kokonaan.

Vastalauseen lausumaehdotus 56

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla päivitetään lainsäädäntöä yleishyödyllisyyden määritelmän osalta ja laajennetaan veropohjaa lakkauttamalla kaikkien työmarkkinajärjestöjen sijoitustuottojen verovapaus.

Kotitalousvähennyksen heikennys huonoa työllisyys-, perhe- ja senioripolitiikkaa

Kotitalousvähennyksellä tuetaan työllisyyttä ja torjutaan harmaata taloutta. Vähennys on myös tärkeä tuki erityisesti lapsiperheille ja ikääntyneille arkea helpottavien palveluiden hankintaan. Vähennys alentaa kynnystä teettää kotitöitä ja korjauksia ulkopuolisella ammattilaisella sekä ehkäisee harmaata taloutta.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 2 kok

Hallitus esittää vuoden 2020 talousarvion yhteydessä kotitalousvähennykseen leikkausta. Enimmäismäärää ehdotetaan alennettavaksi 2 400 eurosta 2 250 euroon. Samoin vähennettävää prosenttiosuutta kustannuksista ehdotetaan alennettavaksi työkorvausten osalta 50 prosentista 40 prosenttiin ja palkkojen osalta 20 prosentista 15 prosenttiin.

Hallitus tavoittelee korkeampaa työllisyyttä ja harmaan talouden tehokasta torjuntaa. Hallituksen päätös heikentää kotitalousvähennystä on vastoin kumpaakin päämäärää. Kotitalousvähennyksen heikennys nostaa remontti- ja kotipalveluiden hintaa ja laskee palveluiden kysyntää. Tämä vähentää palvelualojen työllisyyttä ja kasvattaa riskiä harmaan talouden lisääntymiseen. Kokoomus esittää, että hallitus luopuu kotitalousvähennyksen heikennyksestä.

Kokoomus esittää vaihtoehtobudjetissaan yli 75-vuotiaille parannettua kotitalousvähennystä. Tämä tukisi ikääntyneiden asumista kotona, säästäisi hoivamenoissa sekä lisäisi kotipalvelualan työllisyyttä. Kokoomus ehdottaa, että yli 75-vuotiaiden osalta kotitalouspalvelutyön verovähennysoikeutta kasvatettaisiin 70 prosenttiin, 100 euron omavastuu poistuisi sekä palvelujen ostoon annettaisiin enintään 1 200 euroa vuodessa tukea niille, joiden verot eivät riitä vähennyksen tekemiseen. Kotitalousvähennys olisi pienituloisille suoran tuen ja verohuojennuksen yhdistelmä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 57

Eduskunta edellyttää, että hallitus peruu kotitalousvähennyksen heikennyksen.

Vastalauseen lausumaehdotus 58

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen tuloverolain 127 a §:ssä tarkoitetun kotitalousvähennyksen uudistamisesta yli 75-vuotiaiden osalta siten, että kotitalouspalvelutyön verovähennysoikeutta kasvatettaisiin 70 prosenttiin, 100 euron omavastuu poistuisi sekä palvelujen ostoon annettaisiin enintään 1 200 euroa vuodessa tukea niille, joiden verot eivät riitä vähennyksen tekemiseen.

04. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut

01. Arvonlisävero

EU:n veroalueen ulkopuolelta saapuvan arvonlisäverottoman lähetyksen raja on nykyisin 22 euroa. Verottomuus ei ole perusteltua kilpailuneutraaliuden näkökulmasta. Vastaavista EU-alueelta tilatuista alle 22 euron tuotteista arvonlisävero maksetaan normaalisti. Verottomuus lisää myös harmaata taloutta. Esimerkiksi Tulli on raportoinut, että ulkomaisista nettikaupoista postitetaan Suomeen usein paketteja, joiden lähettäjä ilmoittaa lähetyksen arvoksi alle 22 euroa, vaikka paketissa onkin arvokkaampaa tavaraa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 59

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisiin toimenpiteisiin, joilla EU:n ulkopuolelta tuotujen vähäarvoisten tuotteiden arvolisäverottomuus poistetaan.

08. Valmisteverot

01. Tupakkavero

Verotuksen painopistettä on perusteltua siirtää työstä haittojen ja päästöjen verotukseen. Tupakkaveroa korotetaan pääministeri Rinteen hallitusohjelman mukaisesti asteittain vuosina 2020—2023 yhteensä 200 milj. eurolla. Kokoomus kiristäisi ensi vuonna tupakkaveroa hallitusta enemmän niin, että verotuotto olisi yhteensä 100 miljoonaa euroa vuonna 2020.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 60

Eduskunta edellyttää, että hallitus kiristää tupakkaveroa nopeammassa tahdissa.

04. Alkoholijuomavero

Kokoomus vapauttaisi viinien myynnin ruokakauppoihin ja kioskeille. Samalla viinin vahvuisten alkoholijuomien verotusta kiristettäisiin niin, että valtion verotulot samalla kasvaisivat 100 miljoonalla eurolla.

Saatavuuden ja kilpailun vahvistuessa viinien kuluttajahintojen ei uskota nousevan suhteessa nykyisiin monopolihintoihin. Viinin myynnin vapauttaminen tukisi myös pienten kauppojen ja kioskien toimintaedellytyksiä. Rohkaisevat tulokset nelosoluen vapauttamisen osalta osoittavat, että haitat tuskin lisääntyisivät viinienkään vapauttamisen myötä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 61

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla viinien myynti sallitaan päivittäistavarakaupoissa ja kioskeissa.

Vastalauseen lausumaehdotus 62

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla viinien myynnin vapauttamisen yhteydessä korotetaan maltillisesti viinin vahvuisten alkoholijuomien verotusta.

05. Virvoitusjuomavero

Virvoitusuomavero koskee lähes kaikkia juotavia tuotteita. Virvoitusjuomaveroa maksetaan varsinaisten virvoitusjuomien lisäksi myös esimerkiksi pullovesistä ja kotimaisista marjamehuista. Kahvia ja teetä vero ei koske. Kokoomus katsoo, että hallituksen olisi syytä selvittää virvoitus-

juomaveron veropohjan laajentamista uusiin tuotteisiin. Verotuoton kasvun ohella tämä tarjoaisi mahdollisuuden arvioida uudelleen myös terveellisten juomatuotteiden verokantoja.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 63

Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää virvoitusjuomaveron veropohjan laajentamista.

07. Energiaverot

Hallituksen talousarvioesityksessä vuodelle 2020 ei esitetä vaikuttavia toimia ilmastotoimien vauhdittamiseksi. Suomen on kyettävä merkittäviin päästövähennystavoitteisiin, jotta kykenisimme tekemään oman osuutemme maailman keskilämpötilan nousun rajoittamiseksi 1,5 asteeseen. Hallitusohjelman kunnianhimo näyttää hukkuneen selvityksiin ja kartoituksiin.

Suurin ongelma on, että kaikki energiaveropäätökset lykättiin vuodella eteenpäin. Kaukolämmön tuotannossa on valittavana useita fossiilivapaita tuotantotapoja, kun lämpöpumput ja maalämpöratkaisut tekevät läpimurtoa. Yritystukien painopistettä on siirrettävä tuotekehitystä ja päästöttömiä ratkaisuja tukevaan suuntaan.

Kokoomus toteuttaisi ison energiaverouudistuksen heti ensi vuonna. Teollisuuden sähköistymistä ja päästöjen vähentymistä on edistettävä luopumalla energiaintensiivisen teollisuuden energiaveron palautusjärjestelmästä ja alentamalla teollisuuden sähköveroluokka II EU:n sallimalle minimitasolle.

Lämmöntuotannon kannalta oleellisena muutoksena kokoomus laskisi samalla lämpöpumppujen sähköveron EU-minimiin niissä kohteissa, joissa ne luovuttavat lämpöä kaukolämpöverkkoon.

Esitämme huolemme siitä, että hallituksen kaavailema liikennepolttoaineen veronkorotus tehdään talouspoliittisten tavoitteiden eikä ilmastopolitiikan ehdolla. Korotukset eivät vaikuta merkittävästi tieliikennesektorin päästökehitykseen.

Kokoomus ei kiristäisi ensi vuonna polttoaineveroa, vaan esittää tilalle vähemmän suomalaisten arkea haittaavan, mutta enemmän päästöjä vähentävän vaihtoehdon. Kokoomuksen vaihtoehdossa fossiilisten lämmityspolttoaineiden, kuten polttoöljyn, kivihiilen, maakaasun ja turpeen veroja korotetaan hiilidioksidiveroa painottaen niin, että verotuotto kasvaa 150 miljoonalla eurolla. Turpeen osalta korotus toteutettaisiin keskustan valtiosihteeri Jari Partasen yritystukityöryhmän raportin mukaisesti. Partasen työryhmä on tehnyt analyysia siitä, kuinka paljon turpeen veroa voidaan korottaa ilman, että turve korvaantuisi voimalaitoksissa esimerkiksi kivihiilellä tai ainespuulla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 64

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle pikaisesti lakiesityksen, jossa teollisuuden sähkövero lasketaan EU:n minimiin.

Vastalauseen lausumaehdotus 65

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskuntaan nopealla aikataululla lakiesityksen, jolla kaukolämpöverkkoon lämpöä tuottavat lämpöpumput siirretään sähköveroluokkaan II.

Vastalauseen lausumaehdotus 66

Eduskunta edellyttää, että hallitus kiristää lämmityspolttoaineiden verotusta (sis. kivihiilen, öljyn, maakaasun sekä turpeen) 150 miljoonalla eurolla ja huomioi korotusten toteutuksessa keskustan valtiosihteerin Jari Partasen yritystukityöryhmän raportin huomiot.

Vastalauseen lausumaehdotus 67

Eduskunta edellyttää, että hallitus peruu liikennepolttoaineiden veronkorotukset.

10. Muut verot

Kaivoslakia on syytä päivittää. Ympäristövahinkojen ja haittojen jälkihoidon ei tule kaatua yhteiskunnan niskaan. Monet julkisuudessa olleet ongelmat liittyvät lisäksi ympäristönsuojelulakiin. Suomessa on edelleen kaivoksia, joissa ei ole vakuuksia ollenkaan. Toinen ongelma muodostuu konkurssitilanteissa, joissa ympäristön jälkihoito on kaatunut veronmaksajien maksettavaksi. Näihin kohtiin on tartuttava. Suomalaisten täytyy saada riittävä korvaus uusiutumattomien mineraaliemme hyödyntämisestä. Kokoomus on esittänyt vaihtoehtobudjetissaan 20 miljoonan suuruista kaivosveroa jo ensi vuodelle.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 68

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee ja antaa eduskunnalle esityksen kaivosverosta, joka nostaa valtion tuloja 20 miljoonalla eurolla vuodessa.

03. Autovero

Autoilun verotuksen uudistaminen johtaisi siihen, että uusia, vähäpäästöisiä autoja tulisi liikenteeseen entistä nopeammin. Kun autot siirtyvät entistä nopeammin ja edullisemmin käytettyjen autojen markkinoille, auton vaihto vähäpäästöisempään olisi mahdollista yhä useammalle.

On tärkeää saada Suomen autokanta uusittua nopeammin. Uudet autot ovat ilmastoystävällisempiä ja turvallisempia. Nykyinen korkea autovero kannustaa hankkimaan vanhempia tuontiautoja. Syyllistämisen sijaan autoa arjessaan tai työssään tarvitseville pitää tarjota nykyistä paremmat mahdollisuudet vaihtaa ympäristöystävällisempään kulkupeliin.

Kokoomus esittää, että autoveroa laskettaisiin ensi vuoden alusta 100 miljoonalla eurolla. Tämä tarkoittaisi noin 900 euron keskiveron muutosta, joka laskisi auton hintaa 2,7 prosenttia. Autokannan uusiutuminen vauhdittuisi reilusti, sillä autojen kysyntä kasvaisi vuodessa arviolta 5 000 autolla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 69

> Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa esityksen autoveron 100 miljoonan euron kevennyksestä.

06. Arpajaisvero

Arpajaisveroa on korotettu aiemminkin fiskaalisin perustein, jotta hyvinvointiyhteiskunnan palvelut voitaisiin rahoittaa kestävästi. Korotus vähentäisi pelihaittoja. Nykyisin piensijoittaja maksaa sijoitustuotoistaan lähes kolminkertaisen veron lottovoittajaan verrattuna.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 70

> Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa esityksen arpajaisveron 50 miljoonan euron korotuksesta.

07. Ajoneuvovero

Kokoomus esittää, että autoveroa laskettaisiin ensi vuoden alusta 100 miljoonalla eurolla. Tämä tarkoittaisi noin 900 euron keskiveron muutosta, joka laskisi auton hintaa 2,7 prosenttia. Autokannan uusiutuminen vauhdittuisi reilusti, sillä autojen kysyntä kasvaisi vuodessa arviolta 5 000 autolla.

Kun dynaamiset vaikutukset otetaan huomioon, autoveron laskusta johtuen verokertymä vähenisi 75 miljoonaa euroa. Tämä vaje katettaisiin nostamalla vastaavasti ajoneuvoveroa keskimääräisesti 2,5 eurolla kuussa, painottaen korotusta korkeapäästöisempiin autoihin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 71

> Eduskunta edellyttää, että ajoneuvoveroa korotettaisiin yhteensä 75 miljoonalla eurolla painottaen korotus korkeapäästöisimpiin autoihin.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 2 kok

Osasto 12

SEKALAISET TULOT

35. Ympäristöministeriön hallinnonala

20. Siirto Valtion asuntorahastosta

Kokoomus vauhdittaisi asuntotuotantoa Valtion asuntorahaston varoilla. Eduskunnan tarkastusvaliokunnan tilaama asiantuntijaselvitys asuntopolitiikasta suosittelee rahaston likvidien varojen ohjaamista kaupunkirakennetta kehittävien ja asumista edistävien liikennehankkeiden rahoitukseen. Asuntorahaston varoja käyttämällä voitaisiin purkaa asuntorakentamisen pullonkauloja.

Käytettävissä olevaa varallisuutta on arviolta noin 2 miljardia euroa, josta käyttäisimme miljardin vauhdittamaan asuntotuotantoa edistäviä liikennehankkeita. Tämä ei vaarantaisi rahaston myöntämiä avustuksia tai muuta toimintaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 72

> Eduskunta edellyttää, että valtion asuntorahastosta siirretään 1 000 000 000 euroa valtion talousarvioon käytettäväksi liikennehankkeisiin, jotka tukisivat kestävää liikkumista ja uutta asuntorakentamista.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> että ehdotus vuoden 2020 talousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena edellä todetuin muutoksin,
>
> että edellä ehdotetut 72 lausumaa hyväksytään ja
>
> että yleisperusteluissa ehdotettu epäluottamusehdotus hyväksytään.

Helsingissä 12.12.2019

Timo Heinonen kok
Sanni Grahn-Laasonen kok
Elina Lepomäki kok
Sari Sarkomaa kok
Markku Eestilä kok
Kalle Jokinen kok
Jukka Kopra kok
Janne Sankelo kok

VASTALAUSE 3 kd

Yleisperustelut

Suomen talous on kasvanut viime vuosina ja noususuhdanne on vaikuttanut positiivisesti myös työllisyystilanteeseen. Talouskasvu kuitenkin hidastuu selvästi vuonna 2016 alkaneen nousukauden jälkeen. Julkisen talouden suunnitelman pohjana olevan valtiovarainministeriön arvion mukaan bruttokansantuote kasvaa kuluvana vuonna 1,5 prosenttia ja enää 1,0 prosenttia vuonna 2020. Joidenkin arvioiden mukaan talouskasvu voi hiipua ensi vuonna vielä enemmän. Vaikeat työmarkkinaneuvottelut ja lakkokierre vaikeuttavat entisestään tilannetta. Valtiovarainvaliokunnan mukaan julkisen talouden alijäämän kasvun ennustetaan jatkuvan koko kehyskauden siten, että alijäämä kasvaa kehyskauden loppuun mennessä noin 3,7 mrd. euroon.

Talouskasvun hiipuessa tarvitaan vaikuttavia toimia, joiden avulla ruokitaan talouskasvua ja kannustetaan yrittäjyyteen. Työllisyyttä lisäävien toimien lisäksi tarvitaan kiireellisesti sosiaaliturvan uudistusta. Kristillisdemokraattien esittämä Kannustava perusturva -malli ratkaisee monia nykyisen järjestelmän ongelmia: poistaa tuloloukkuja ja kannustaa työn vastaanottamiseen.

Työllisyyden nostaminen 75 prosenttiin on hallituksen keskeinen tavoite. Tämän varaan on myös tehty merkittäviä menolisäyksiä. Aidot ja toimivat työllisyyttä lisäävät toimet loistavat kuitenkin poissaolollaan. Kristillisdemokraattien vaihtoehdossa työllisyyttä parannettaisiin usealla eri toimenpiteellä. Suomessa on noin 50 000 järjestäytymätöntä yritystä. Nämä pienet ja keskisuuret yritykset ovat juuri niitä, joissa syntyy uusia työpaikkoja. Niitä syntyisi vielä enemmän, jos näillä työpaikoilla voitaisiin sopia nykyistä joustavammin paikallisista työehdoista. EU- ja ETA-alueen ulkopuolisille Suomessa valmistuneille opiskelijoille tulee myöntää automaattinen työlupa. Oppisopimuskoulutusta edistetään lisäämällä siihen kohdistuvaa tukea sekä porrastamalla harjoittelupalkkoja.

Väestön ikärakenne ja tulevaisuuden huoltosuhde tulee entisestään heikkenemään, mikäli syntyvyyttä ei saada nousuun. Viime vuosien heikot syntyvyysluvut ovat todella hälyttäviä. Nyt on toimittava paremman ja kannustavamman perhepolitiikan aikaansaamiseksi. Vaikuttavan perhe- ja väestöpolitiikan avulla voidaan poistaa epävarmuustekijöitä, jotka vaikuttavat negatiivisesti syntyvyyteen.

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä parantaisi perhe-etuuksia ja panostaisi koulutukseen. Lapsilisän korotus pitäisi ulottaa koskemaan kaikkia perheitä. Lapsiperheiden tilannetta pitäisi parantaa myös 1 000 euron kertaluonteisella vauvarahalla sekä tuloverotuksen lapsivähennyksen palauttamisella. Samalla opiskelijoiden opintorahaa ja huoltajalisää pitäisi korottaa enemmän kuin hallitus on talousarvioesityksessä esittänyt.

Viime vuosina on tehty useita säästöpäätöksiä, joiden säästövaikutus on ollut negatiivinen niin yksilön kuin yhteisön kannalta. Keliakiakorvauksen poisto ja diabeteslääkkeiden siirtäminen alempaan korvausluokkaan ovat esimerkkejä tällaisista päätöksistä. Pienellä julkisella tuella voidaan auttaa ihmisiä voimaan hyvin ja samalla säästämme yhteiskunnan varoja, kun ongelmat eivät kasva liian suuriksi. Kristillisdemokraatit palauttaisi keliaakikkojen ruokavaliokorvauksen ja

diabeteslääkkeiden korvattavuuden vanhalle tasolle. Lääkekorvausten maksukaton alentamisella parannettaisiin pitkäaikaissairaiden ja ikääntyneiden elintasoa. Lääkekorvausjärjestelmää tulisi samalla uudistaa siten, että alkuvuoden kulurasitus on mahdollista jakaa useammalle kuukaudelle.

Vanhustenhoidossa on tällä hetkellä pahoja puutteita niin laitoksissa kuin kotihoidossa, erityisesti hoitohenkilökunnan liian pienestä määrästä johtuen. Ikääntyneiden väestönosuuden kasvaessa vanhustenhoidon tilanne jatkaa heikkenemistään, mikäli tilanteeseen ei puututa välittömästi. Hallituksen päätös hoitajamitoituksesta ei riitä parantamaan tilannetta ilman riittävää rahoitusta. Kristillisdemokraattien eduskuntaryhmä esittää omassa vaihtoehdossaan 150 miljoonan euron lisäystä vanhustenhoidon tason parantamiseksi.

Talousarvioesityksen mukaan kansaneläkkeeseen ja takuueläkkeeseen on tulossa korotukset. Tämä on tärkeä uudistus, vaikka parannus ei täytä hallituspuolueiden ennen vaaleja antamia lupauksia. Eläkereformin yhteydessä hallitus kuitenkin jättää huomioimatta eläkkeiden korkean ja epäoikeudenmukaisen verotuksen. Kristillisdemokraatit keventäisi eläkeläisten verotusta yli 200 miljoonalla eurolla eläketulovähennystä korottamalla. Tämä on oikeudenmukaista ja parantaisi monen pientä työeläkettä saavan taloudellista asemaa.

Talousarvioesityksen mukainen kotitalousvähennyksen leikkaaminen heikentää kotitalouksien mahdollisuuksia teettää työtä. Se myös lisää harmaata taloutta. Polttoaineveron korotukset syövät niin ikään ihmisten ostovoimaa ja yritysten kannattavuutta. Kristillisdemokraatit peruisi hallituksen esittämän leikkauksen kotitalousvähennykseen ja polttoaineveron kiristämisen. Talousarvioesityksessä esitetyt panostukset väyläverkon kehittämiseen ovat riittämättömiä. Elinkeinoelämän toimintaedellytysten ja ihmisten liikkuvuuden parantamisen kannalta tärkeiden hankkeiden toteuttamiseen pitää saada vauhtia. Väylähankkeiden toteuttamiseen tarvitaan 100 miljoonan euron lisäpanostus.

Lisämenojen kattamiseksi tarvitaan tulopuolen vahvistusta ja menojen karsimista. Kristillisdemokraatit leikkaisi kauppa-alusten työvoimakustannustukea viihdemerenkulun osalta. Kyseinen yritystuki vääristää kilpailua ravintola-alalla. Lisäksi viihdematkojen tukeminen lisää lähimaihin kohdistuvaa viinarallia vähentäen verotuottoja Suomessa. Yritystukien järkeistäminen pitää aloittaa sieltä, missä tukien tuomat hyödyt ovat vähäisimmät. Suomen tulee ottaa käyttöön kaivosveron tyyppinen rojaltikäytäntö, jossa valtio saa mineraaliesiintymän käytöstä korvausta tietyn prosenttiosuuden tuotantomääristä laskettuna. Kristillisdemokraatit korvaisi aiemmin käytössä olleen makeisveron terveysperusteisella verolla. Vero kohdistuisi tasapuolisesti eri tuoteryhmiin ja perustuisi elintarvikkeisiin lisättyyn sokeriin. Muun muassa Evira ja THL ovat puhuneet terveysperusteisen veron puolesta. Terveysperusteisella verolla edistettäisiin terveyttä sekä vähennettäisiin terveydenhoidon kustannuksia.

Kristillisdemokraattisen eduskuntaryhmän vaihtoehto lisäisi menoja ja keventäisi verotusta reilulla 900 miljoonalla eurolla. Tulopuolta vahvistettaisiin noin 1 400 miljoonalla eurolla. Vaihtoehtomme vuodelle 2020 olisi 500 miljoonaa euroa vähemmän alijäämäinen verrattuna hallituksen esittämään talousarvioon.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 3 kd

Vastalauseen lausumaehdotus 1

Eduskunta edellyttää, että talouden pitkän aikavälin ongelmien ratkaisemiseksi etsitään kestäviä ratkaisuja ja harjoitetaan hyvinvointivaltion turvaavaa vastuullista talouspolitiikkaa.

Vastalauseen lausumaehdotus 2

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin työllisyyden parantamiseksi ja antaa eduskunnalle kattavan selvityksen siitä, miten se aikoo saavuttaa 75 prosentin työllisyystavoitteen.

Vastalauseen lausumaehdotus 3

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin kehittääkseen verotusta niin, että verotuksen painopistettä siirretään ihmisille ja kansantaloudelle haitallisten tuotteiden verotukseen, ja keventääkseen työntekoon, perhe-elämään, liikkumiseen ja yrittäjyyteen kohdistuvaa verotusta.

Vastalauseen lausumaehdotus 4

Eduskunta edellyttää, että hallitus torjuu tehokkaasti harmaata taloutta ja osoittaa siihen tarvittavat resurssit keskeisille viranomaisille.

Vastalauseen lausumaehdotus 5

Eduskunta edellyttää, että sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus toteutetaan sellaisella tavalla, että siinä toteutuu uudistuksen alkuperäiset tavoitteet palveluiden integraation ja saatavuuden suhteen sekä kustannusten nousun hillitseminen.

Vastalauseen lausumaehdotus 6

Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee sosiaaliturvan kokonaisuudistuksen, joka kannustaa työntekoon ja yksinkertaistaa pirstaleista sosiaaliturvajärjestelmää.

Vastalauseen lausumaehdotus 7

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy päämäärätietoisesti toimiin syntyvyyden laskun kääntämiseksi ja lapsiperheiden aseman parantamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 8

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin turvatakseen laadukkaan opetuksen kaikille lapsille ja nuorille koulutusasteesta riippumatta.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 3 kd

Vastalauseen lausumaehdotus 9

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lisätäkseen tutkimukseen ja kehitykseen kohdennettuja määrärahoja niin, että se tukee talouskasvua ja työllisyyttä.

Vastalauseen epäluottamusehdotus

Eduskunta toteaa, että hallituksen talous- ja työllisyyspolitiikka ei ole kestävällä pohjalla. Pysyvien menojen lisääminen ilman työllisyyttä vahvistavia toimia vaarantaa hyvinvointivaltion kestävyyden pitkällä tähtäimellä. Hallituksen päätökset korottaa asumisen ja liikkumisen kustannuksia lisää yhteiskunnallista eriarvoisuutta ja iskee pahiten erityisesti maaseudulla. Tämän johdosta eduskunta toteaa, että hallitus on epäonnistunut eikä nauti eduskunnan luottamusta.

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 23

VALTIONEUVOSTON KANSLIA

01. Hallinto

02. Ministereiden, heidän valtiosihteeriensä ja erityisavustajiensa palkkaukset (arviomäärä-raha)

Pääministeri Antti Rinteen hallitus päätti ensitöikseen kasvattaa merkittävästi ministereiden poliittisten erityisavustajien ja valtiosihteereiden määrää. Tämä järjestely osoittaa nykyisen puoluetukijärjestelmän ongelmat ja epädemokraattisuuden. Poliittisten avustajien merkittävä lisääminen on todellisuudessa piilopuoluetukea. Siirtämällä henkilöstökuluja valtiolle hallituspuolueet voivat säästää merkittäviä summia varsinaisesta puoluetuestaan. Näitä rahoja ko. puolueet voivat käyttää muuhun toimintaan, kuten vaalikampanjoidensa rahoittamiseen.

Varsinaista puoluetukea maksetaan vuodessa yhteensä yli 35 miljoonaa euroa. Tuki jaetaan vaalituloksen mukaan niin, että jokaisesta kansanedustajapaikasta maksetaan tukea puolueille. Tämän lisäksi eduskuntaryhmiä tuetaan vuositasolla yhteensä lähes 8 miljoonalla eurolla. Tähän summaan sisältyy ryhmien saama tuki sekä eduskunta-avustajien palkkakustannukset. Poliittiset nuorisojärjestöt saavat yhteensä 2,7 miljoonaa euroa ja poliittiset ajatushautomot 600 000 euroa vuodessa. Tämän päälle hallituspuolueita tuetaan poliittisten valtiosihteereiden ja erityisavustajien palkkakustannusten muodossa. Tämä piilotuki on vuositasolla noin 9 miljoonaa euroa. Ministereiden, heidän valtiosihteeriensä ja erityisavustajiensa palkkaukseen varattua määrärahaa on perusteltua vähentää vastaamaan viime hallituskauden tasoa.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentilta 23.01.02 vähennetään 5 000 000 euroa ministereiden, heidän valtiosihteeriensä ja erityisavustajiensa palkkaukseen ehdotetusta määrärahasta ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 10

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin puoluetukijärjestelmän uudistamiseksi. Poliittisten puolueiden tukeminen pitää muuttaa nykyistä tasavertaisemmaksi, läpinäkyvämmäksi ja ulottaa koskemaan myös eduskunnan ulkopuolisia puolueita.

Pääluokka 24

ULKOMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

66. Varsinainen kehitysyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)

Suomalainen kehitysyhteistyö on ollut maailmanlaajuisesti arvostettua ja ammatillisesti toteutettua, ja sitä on rakennettu vuosikymmenien aikana tiiviissä yhteistyössä kansalaisjärjestöjen ja hallintoviranomaisten kanssa. Suomi onkin menettämässä maailmanluokan erityisosaamista. Kehitysyhteistyön kautta voidaan edistää köyhyyden ja kurjuuden vähentämistä sekä sivistyksen ja yrittäjyyden lisäämistä, ja se kohdistuu nimenomaan kehitysmaiden kaikkein heikoimmassa asemassa olevien ihmisten, erityisesti naisten ja lasten auttamiseksi.

Viime vuosina kehitysyhteistyöhön kohdennettuja varoja on suunnattu kehitysyhteistyön finanssisijoituksiin kasvavassa määrin. Tehokkainta kehitysyhteistyötä on kuitenkin kansalaisjärjestöjen tekemä kehitysyhteistyö. Monilla järjestöillä on vuosien kokemus auttamisesta, ja viime vuosien määrärahaleikkaukset ovat vähentäneet näiden järjestöjen tekemää hyvää työtä.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 11

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin siirtääkseen kehitysyhteistyön painopistettä finanssisijoituksista kansalaisjärjestöjen tekemän kehitysyhteistyön tukemiseen.

Pääluokka 26

SISÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Poliisitoimi

01. Poliisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Talousrikollisuus ja harmaa talous ovat nopeasti laajenevia ja rikoksentekomuotojaan muuttavia rikollisuuden aloja. Harmaa talous aiheuttaa yhteiskunnalle merkittäviä verotulojen menetyksiä vaikeuttaen samalla laillisesti toimivien yritysten kilpailumahdollisuuksia. Harmaa talous ja talousrikollisuus kytkeytyvät yhä useammin myös järjestäytyneeseen rikollisuuteen.

Poliisin tekemällä harmaan talouden vastaisella työllä on merkittävä yhteiskunnallinen vaikutus, sillä torjunnan tarkoituksena on paitsi kertaluontoisten sakkojen ja rangaistusverojen lisäksi lisätä pelotevaikutusta ja sitä kautta myös edistää vapaata ja rehellistä kilpailua. Poliisin suorittama talousrikostutkinta sekä toimiva, ja monesti välttämätön, yhteistoiminta muiden viranomaisten kanssa vaativat riittävän määrän resursseja. Ilman riittäviä henkilöstöresursseja ja pitkäjänteisyyttä panostuksissa ei voida saavuttaa asetettuja tavoitteita. Vastaavasti talousrikostutkinta edellyttää panostuksia myös erityisosaamiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

> että momentille 26.10.01 lisätään 5 000 000 euroa poliisitoimen toimintamenoihin harmaan talouden torjunnan tehostamiseen.

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Verotus ja tulli

01. Verohallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Harmaa talous aiheuttaa yhteiskunnalle merkittäviä verotulojen menetyksiä. Samalla se vaikeuttaa laillisesti toimivien yritysten kilpailumahdollisuuksia. Verohallinnolla on keskeisimpiä rooleja harmaan talouden torjunnassa sisältäen verotukseen liittyvien rikosten lisäksi myös muun talousrikollisuuden. Harmaan talouden torjuntatyöhön kuuluvat muun muassa verotarkastukset, erilaiset hankkeet, kampanjat sekä verotuksen yhteydessä tehtävät ohjaukset ja valvonnat.

Tehokas ja kasvavassa määrin globalisoitunut harmaan talouden torjunta edellyttää kuitenkin erityisen osaamisen lisäksi myös riittäviä resursseja. Lisäpanostuksilla ja tarkastustoiminnan aktiivisella kehittämisellä saadaan moninkertainen tuotto lisääntyvien verotulojen muodossa. Epärehelliseen toimintaan puuttumalla parannetaan samalla rehellisten yritysten toimintaedellytyksiä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

> että momentille 28.10.01 lisätään 5 000 000 euroa verohallinnon toimintamenoihin harmaan talouden torjunnan tehostamiseen.

70. Valtionhallinnon kehittäminen

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 3 kd

01. Julkisen hallinnon ICT:n ohjaus ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Edistämällä hallinnon digitalisointia ja järkeistämällä hallinnon hankintakäytäntöjä tietojärjestelmien osalta voidaan saavuttaa merkittäviä kustannussäästöjä. Laajemmassa mittakaavassa hallinon digitalisaatio ja tietojärjestelmien tehokas käyttö tuovat merkittäviä säästöjä ja lisäävät tehokkuutta. Hallinnon tietojärjestelmien investoinneissa ja kehittämisessä tulee noudattaa Valtiontalouden tarkastusviraston vuonna 2017 antamia suosituksia.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 12

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin hallinnon digitalisaation edistämiseksi ja hankintaosaamisen vahvistamiseksi hallinnon tietojärjestelmien hankinnoissa ja ylläpidossa.

90. Kuntien tukeminen

30. Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen (arviomääräraha)

Omaishoidon tuki

Omaishoidon tukemisen ja tuen korottamisen tulee olla yksi keskeisimmistä laitoshoidon vähentämiseen tähtäävistä toimenpiteistä. Omaishoito on usein sekä hoidettavalle että hoitajalle hyvä vaihtoehto. Hoitajalle maksettava vähimmäispalkkio on tällä hetkellä kuitenkin liian alhainen eikä vastaa työn vaativuutta. Palkkion alhaisuus on joissakin tilanteissa este omaishoidon toteuttamiselle, koska palkkio ei mahdollista arjen pyörittämistä.

Omaishoitajille maksettavien hoitopalkkioiden määrästä ja alimmista hoitopalkkioista säädetään omaishoidon tuesta annetun lain (937/2005) 5 §:ssä. Lain 5 §:n 1 momentin mukaan palkkion taso määräytyy hoidon sitovuuden ja vaativuuden mukaan. Omaishoidon tuen määrä on vuonna 2019 399,91 euroa kuukaudessa. Korotus nostaisi tukea 20 eurolla. Muutos edellyttää noin 15 000 000 euron lisäystä, mikä pitää korvata kunnille täysimääräisesti lakimuutoksen yhteydessä.

Mielenterveyspalvelut

Psykiatrista erikoissairaanhoitoa saaneiden nuorten määrä on kasvanut merkittävästi lähes koko maassa, eikä hoidoksi auta enää perusterveydenhuollon sektoripalvelut. Nuorista yhä useampi on myös työkyvyttömyyseläkkeellä mielenterveyssyistä. Suunta osoittaa vahvasti, että meidän tulee panostaa huomattavasti enemmän perusterveydenhuollon matalan kynnyksen, varhaisen tuen periaatteella toteutettaviin lähipalveluihin kaiken ikäisten osalta.

Myös lasten mielenterveysongelmat ovat lisääntyneet. Perheille tulee olla joustavasti saatavilla heitä lähellä olevaa ja perheiden tarpeiden mukaista tukea neuvoloista ja perheneuvonnasta matalan kynnyksen mielenterveyspalveluihin. Mielenterveyspalveluiden tarve ja tarjonta tulee pystyä huomioimaan paremmin myös osana työllisyyspoliittisia toimenpiteitä. Tällä hetkellä ongel-

mana on, etteivät viranomaiset pysty tunnistamaan, keitä ovat Suomen pitkäaikaistyöttömät tai osatyökyvyttömät eli kenelle työkokeilun sijasta tulisi ensin tarjota esimerkiksi kuntouttavaa toimintaa. Palvelut toteutuvatkin liian sattumanvaraisina.

Mielenterveyspalvelut tarvitsevat nykyistä enemmän resursseja, mutta myös parempia ja koordinoidumpia toimintamalleja. Laitettavat resurssit maksavat itsensä kuitenkin tulevaisuudessa takaisin, kun ihmiset voivat paremmin. Syrjäytymisen hinta on erittäin suuri yhteiskunnalle ja erityisesti yksilölle ja mielenterveysongelmista kärsivän henkilön omaisille. Kunnat tarvitsevat mielenterveyspalveluihin korvamerkittyä lisärahoitusta valtiolta.

Sisäilmasairaudet

Sisäilmaongelmat ovat Suomessa vakava ongelma. Noin 800 000 suomalaista altistuu homeille ja kosteusvaurioille vuosittain ja useita kymmeniä tuhansia saa päivittäin oireita. Sairauksia aiheuttavat homeiden ja muiden kosteusvauriomikrobien, kuten bakteerien, toksiinit ja muut sisäilman vaaralliset epäpuhtaudet. Sisäilmasairauksien hoitoon tarvitaan erikoisosaamista ja erikoistumista terveydenhuollon sisällä. Määrärahaa tarvitaan erityisien sisäilmapoliklinikoiden perustamista varten yliopistollisiin keskussairaaloihin.

Vanhustenhoito

Sosiaali- ja terveysministeriössä valmistellussa lakiluonnoksessa ehdotetaan, että ympärivuorokautisen hoivan sitova hoitajamitoitus tulisi voimaan elokuussa 2020, mutta kaavaillun 0,7:n mitoituksen voisi alittaa siirtymäaikana, joka kestäisi huhtikuuhun 2023. Tämä on aivan liian hidas aikataulu hoitajatilanteen parantamiseksi ja vanhustenhoidon heikentyneen tilan korjaamiseksi. Nykytilanteen korjaamiseksi katsomme, että vanhustenhoitoon on kohdennettava merkittävästi enemmän resursseja kuin mitä hallitus nyt on esittänyt.

Vanhustenhoidon tilanne on viime vuosina heikentynyt merkittävästi. Vanhustenhoidossa on tällä hetkellä pahoja puutteita niin laitoksissa kuin kotihoidossa, erityisesti hoitohenkilökunnan liian pienestä määrästä johtuen. Ikääntyneiden väestönosuuden kasvaessa vanhustenhoidon kokonaistilanne voi jatkaa rajuakin heikkenemistä, mikäli tilanteeseen ei puututa välittömästi. Ikäihmisten laitospaikkojen määrää vähennettäessä pitäisi avohuollon palveluja, kuten kotihoitoa ja omaishoidon tukea, kehittää ja saatavuutta lisätä, mutta omaishoitajat ja kotihoito ovat nyt monin paikoin ylikuormitettuja. Samalla tulee panostaa koulutuspaikkojen lisäämiseen. Lisäresurssit eivät yksin riitä. Tarvitaan myös tiukempaa valvontaa ja julkisissa kilpailutuksissa pitää ottaa huomioon laatutekijät halvimman tarjouksen sijaan. Hoitajamitoitusta pitää kehittää niin, että voidaan aidosti taata laadukas ja inhimillinen hoito sitä tarvitseville.

Saattohoitoa ja sen saatavuutta on viime vuosien aikana parannettu erilaisin toimenpitein. Saattohoito on tällä hetkellä kehittyneempää kuin koskaan aiemmin ihmiskunnan historiassa. Saattohoitoa ja sen saatavuutta on parannettu muun muassa lisäämällä hoitopaikkoja, perustamalla uusia saattohoitoyksiköitä, kehittämällä hoitoketjuja, panostamalla koulutukseen sekä lisäämällä henkilöstön osaamista ja tietoisuutta. Annetuista ohjeista ja suosituksista huolimatta osaavan saattohoidon saatavuus on Suomessa edelleen liian sattumanvaraista, eikä oikeutta osaavaan ja laadukkaaseen saattohoitoon pystytä vielä kaikille takaamaan. Hoidon saralla on vielä paljon ke-

hitettävää niin käytännön kuin lainsäädännön tasolla. Saattohoidon riittävä ja yhdenvertainen toteutuminen edellyttää, että se on tarvittaessa kaikkien ihmisten saatavilla riippumatta asuinpaikasta tai sairaudesta.

Ylläolevat toimenpiteet vaativat toteutuakseen lisärahoitusta kunnille peruspalvelujen järjestämiseen.

Kotikuntakorvauksen korottamiseen yksityisille opetuksen järjestäjille

Opetuksen järjestäjä on oikeutettu kotikuntakorvaukseen oppilaan suorittaessa oppivelvollisuuttaan muussa kuin oman kotikuntansa opetuksessa. Kotikuntakorvaukseen vaikuttaa oppilaan ikä. Tällä hetkellä kunnalliselle opetuksen järjestäjälle korvataan 100 %, mutta rekisteröidylle yhdistykselle tai säätiölle 94 %. Leikattu kotikuntakorvaus on epäoikeudenmukainen ja perusteeton. Saman suuruista oppilaskohtaista rahoitusta voidaan pitää yhdenvertaisuusasiana ja jokaisen lapsen oikeutena saada riittävät resurssit perusopetukseensa.

Sivistysvaliokunta edellytti jo vuonna 2014 lausunnossaan oikeudenmukaista, järjestäjätahosta riippumatonta rahoitusta perusopetukselle. Vastaavasti vuonna 2018 annetussa sivistysvaliokunnan lausunnossa (SiVL 5/2018 vp) todetaan, että valiokunnan asiantuntijakuulemisessa ehdotettiin kotikuntakorvauksen muuttamista yhdenvertaiseksi kaikille perusopetuksen oppilaille siten, että se olisi kaikille opetuksen järjestäjille saman tasoinen. Lausunnossa valiokunta katsoo myös, että koska on epäselvää, mitä edellä mainittu kuntien yksityisiä järjestäjiä laajempi vastuu pitää sisällään ja millaisiin laskelmiin juuri kuuden prosentin vähennys perustuu, on valtioneuvoston hyvä selvittää asiaa ja ryhtyä tarvittaessa toimenpiteisiin. Kotikuntakorvauksen korottaminen yksityisille kouluille aiheuttaisi 10 000 000 euron lisäkustannukset.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 13

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen omaishoidon tuen korottamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 14

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin mielenterveystyön parantamiseksi ja laajentamiseksi erityisesti ottaen huomioon lasten ja nuorten tilanteen.

Vastalauseen lausumaehdotus 15

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin sisäilmapoliklinikkojen perustamiseksi yliopistollisiin keskussairaaloihin.

Vastalauseen lausumaehdotus 16

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin vanhustenhoidon akuuttien ongelmien korjaamiseksi sekä riittävän rahoituksen turvaamiseksi vanhustenhoidon tason parantamiseen ja hoitajamitoituksen täyttämiseen nopealla aikataululla.

Vastalauseen lausumaehdotus 17

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin yksityisten opetuksen järjestäjien kotikuntakorvauksen korottamiseksi.

Pääluokka 29

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot

51. Avustukset kirkolliseen ja uskonnolliseen toimintaan (kiinteä määräraha)

Uskonnolliset yhdyskunnat ja yhteisöt tekevät tärkeää yhteiskunnallista työtä. Toiminnan ylläpitäminen edellyttää erilaisia toimitiloja, joiden hankkiminen, ylläpitäminen ja kunnostaminen vaativat ilman verotusoikeutta toimivilta yhdyskunnilta suuria rahallisia panostuksia. Näiden toimitilojen rahoitus perustuu suurelta osin vapaaehtoistyöhön ja lahjoituksiin, jolloin muun muassa rakennusten kunnossapitoon liittyvät maksut voivat nousta tuloihin nähden varsin suuriksi. Huomioitavaa myös on, että joissakin tapauksissa esteettömyys ja turvallisuus vaativat tiloissa vielä lisäjärjestelyitä.

Rekisteröityjen uskonnollisten yhdyskuntien ja yhteisöjen yhteiskunnallisen työn tukemiseen löytyvät perusteet, aivan kuten evankelisluterilaisen kirkon yhteiskunnallisten tehtävien hoitamisen tukemiseen. Hallituksen esittämä tuki on kuitenkin liian vähäinen suhteutettuna näiden yhteisöjen jäsenmäärään ja työn laajuuteen, minkä vuoksi esitämme määrärahaan lisäystä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 29.01.51 lisätään 1 000 000 euroa rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille ja yhteisöille niiden rakennusten korjaus- ja täydennysinvestointeihin.

10. Yleissivistävä koulutus ja varhaiskasvatus

30. Valtionosuus ja -avustus yleissivistävän koulutuksen ja varhaiskasvatuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Laadukas ja lapsen edun huomioiva varhaiskasvatus ja perusopetus edellyttää riittävän pieniä ryhmäkokoja. Liian suuret ryhmät heikentävät osaavan ja ammattitaitoisen henkilökunnan mahdollisuuksia lapsen yksilölliseen kohtaamiseen, huomioimiseen sekä kehityksen ja oppimisen tukemiseen. Hallitus parantaa varhaiskasvatuksen laatua pienentämällä yli 3-vuotiaiden lasten ryh-

mäkokoja. Hallitus panostaa myös perusopetukseen toteuttamalla laatu- ja tasa-arvo ohjelman mukaiset toimenpiteet. Lisärahoituksessa ja toimenpideohjelmassa ei ole kuitenkaan korvamerkitty rahoitusta perusopetuksen ryhmäkokojen pienentämiseen.

Alueellisen kehityksen kannalta koulutusmahdollisuuksien ylläpitäminen ja kehittäminen ovat keskeisessä asemassa. Kattava lukioverkko on turvattava näin ollen koko maassa. Mahdollisuus laadukkaaseen lukiokoulutukseen on taattava myös harvaan asutuilla seuduilla. Harvaan asuttujen alueiden parlamentaarisen työryhmän mukaan riittävän tiivis lukioverkko on säilytettävä, samalla lukioiden välistä yhteistyötä ja verkko-opintojen hyödyntämistä tulee lisätä ja pienten lukioiden lisä on säilytettävä. Työryhmän esittämät toimenpiteet tulee toteuttaa, ja se vaatii riittävää rahoitusta.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

> että momentille 29.10.30 lisätään 10 000 000 euroa perusopetuksen ryhmäkokojen pienentämiseen.
>
> että momentille 29.10.30 lisätään 3 000 000 euroa pienten kuntien lukioiden tukemiseen.

31. Valtionosuus ja -avustus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Kansanopistot tekevät tärkeää työtä tarjoten aikuisopiskelijoille mahdollisuuksia erilaisiin koulutuskokonaisuuksiin eri aloilla. Kansanopistojen toiminnan turvaamiseksi tarvitaan korotusta niiden valtionosuuteen. Tällä hetkellä kansanopiston ylläpitäjälle myönnetään valtionosuutta 57 prosenttia kansanopiston järjestämän opetuksen laskennallisista kustannuksista. Valtionosuusprosenttia tulee korottaa 65 prosenttiin, mikä vastaa opintokeskuksen ja liikunnan koulutuskeskuksen ylläpitäjälle myönnettävää valtionosuutta. Korotus parantaisi vapaan sivistystyön tasavertaisuutta ja parantaisi kansanopistojen mahdollisuutta jatkaa toimintaa ja tarjota korkealaatuisia koulutusmahdollisuuksia aikuisopiskelijoille. Kansanopistojen valtionosuuden korottaminen 65 prosenttiin maksaisi arviolta 3,8 milj. euroa, ja se vahvistaisi kaikkien kansanopistojen toimintakykyä.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 18

> Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen kansanopistojen valtionosuuden korottamiseksi.

20. Ammatillinen koulutus

30. Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen koulutukseen (arviomääräraha)

Nuorten syrjäytyminen ja työelämän ulkopuolelle jääminen ovat merkittäviä ongelmia yhteiskunnassa. Oppisopimukseen panostamisella ja sen kehittämisellä voidaan ehkäistä nuorten syr-

jäytymistä ja auttaa työelämään mukaan pääsyä. Opintojen kautta muodostettu kontakti työelämään edesauttaa myös työllistymistä. Edistämällä mahdollisuuksia päästä oppisopimuskoulutukseen madalletaan myös työnantajien kynnystä työllistää nuoria.

Pellervon taloustutkimuksen vuonna 2019 julkaiseman Työttömyyden laajat kustannukset -raportin mukaan yrityksille annettu palkkatuki ja oppisopimuskoulutus vaikuttavat kustannustehokkaimmilta työllistämiskeinoilta. Tärkeää olisikin lisätä tietoisuutta oppisopimuskoulutuksen mahdollisuuksista ja ottaa koulutuksessa enemmän huomioon myös yritysten liiketaloudelliset tavoitteet sekä pyrkiä koulutusta myös paremmin valtakunnallisesti koordinoimaan. Nykypäivän työelämässä korostuu entistä enemmän elinikäinen oppiminen ja tarve uudelleenkouluttautumiseen ja koulutuksen täydentämiseen. Näitä voitaisiin paremmin myös oppisopimuksella edistää.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

> että momentille 29.20.30 lisätään 5 000 000 euroa valtionavustuksena oppisopimuskoulutukseen ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 19

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin oppisopimuskoulutuksen käytön laajentamiseksi ja kehittämiseksi.

70. Opintotuki

55. Opintoraha ja asumislisä (arviomääräraha)

Vaalikaudella 2015—2019 opiskelijoiden opintorahaa leikattiin rajusti. Kun opintoraha vuonna 2016 oli 337 euroa kuukaudessa, on se nykytasollaan vain 250,28 euroa kuukaudessa. Vaikka opintotukijärjestelmää uudistettiin ja lisättiin opintolainan valtiontakauksen enimmäismäärää, oli opintorahaleikkaus kohtuuton. Opintorahan pienuus pakottaa opiskelijat tekemään opintojen ohella enemmän töitä, mikä pidentää opintoaikoja.

Talousarvioaloitteen antamisen aikaiset hallituspuolueet esittivät ennen kevään 2019 eduskuntavaaleja merkittävää korotusta opintorahaan. Vaalien jälkeen puheet peruttiin, ja opintorahaan on tulossa vain muutaman euron indeksikorotus. Opintorahaan tarvitaan pienen indeksitarkistuksen sijaan kunnollinen tasokorotus.

Opiskelun ja perheen yhdistäminen on tehty Suomessa hyvin vaikeaksi ja taloudellisesti erittäin haasteelliseksi. Yhteiskunnan pitää tukea enemmän opiskelevia perheitä ja näin mahdollistaa perheen perustaminen jo opiskeluaikana. Samalla helpotettaisiin nuorten naisten siirtymistä työelämään opintojen jälkeen eli parannettaisiin työelämän tasa-arvoa.

Monet opiskelevat perheet elävät tällä hetkellä köyhyysrajan alapuolella. Vuoden 2018 alussa voimaan tullut huoltajakorotus on erittäin hyvä tapa tukea perheen perustamista jo opiskeluiden aikana. Hallituksen esityksen mukainen 25 euron korotus huoltajakorotukseen on tervetullut mutta riittämätön. Hallituksen esittämän korotuksen jälkeen perheellisille opiskelijoille maksetaan

100 euron kuukausittaista huoltajakorotusta. Huoltajakorotusta tulisi korottaa enemmän perheellisten opiskelijoiden tilanteen parantamiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 20

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle esityksen opintorahan korottamisesta.

Vastalauseen lausumaehdotus 21

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle esityksen huoltajakorotuksen korottamisesta 150 euroon kuukaudessa.

91. Nuorisotyö

51. Nuorten työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö (siirtomääräraha 2 v)

Lisääntyvä syrjäytyminen on suuri ongelma yhteiskunnassamme. Ongelmiin pitää pystyä puuttumaan ennaltaehkäisevästi ja riittävän varhaisessa vaiheessa. Yhdenkin syrjäytymisen estäminen on merkittävää niin yksilön elämänlaadun kuin yhteiskunnan kantokyvyn kannalta. Meillä ei ole varaa siihen, että nuoret syrjäytyvät pysyvästi työelämän ulkopuolelle.

Työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö ovat juuri sellaista ennaltaehkäisevää toimintaa, johon laitettu panostus tulee monikertaisena takaisin. Syrjäytymisen vastaiseen työhön kohdistettavat resurssit ovat säästötoimenpide niistä kustannuksista, joita syrjäytymisestä yhteiskunnalle seuraa.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 29.91.51 lisätään 2 000 000 euroa nuorten työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön tukemiseen.

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Maaseudun kehittäminen

50. Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen (siirtomääräraha 3 v)

Valtionavulla maaseudun elinkeinojen kehittämiseen turvataan alueellisesti ja sisällöllisesti kattava, kohtuuhintainen ja ammattitaitoinen neuvonta, joka omalta osaltaan luo edellytyksiä maataloustuotannon harjoittamiselle koko Suomessa. Yli 40 % maatalous- ja puutarhayrityksistä on neuvontajärjestöjen asiakkaita tai jäseniä. Neuvontapalvelut ovat tärkeä osa maaseudun elinkeinojen kehittämisessä, ja niiden merkitys kasvaa, kun maaseudun elinkeinoja pyritään kehittämään vähäpäästöisemmiksi, kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 3 kd

Hallitus esittää talousarvioesityksessään ensi vuodelle yhteensä 1,8 miljoonan euron leikkaukset valtionapuun maaseudun elinkeinojen kehittämiseen verrattuna aikaisempiin vuosiin. Leikkaus on merkittävä ja vaarantaa neuvontapalveluiden jatkuvuuden. Näin suuret leikkaukset todistetusti vaikuttavalta toiminnalta ovat huonoa hallintoa. Vaikuttavien neuvontapalveluiden jatkuvuuden turvaamiseksi pitää niiden rahoitus turvata pysyvällä ja riittävällä määrärahatasolla.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

> että momentille 30.10.50 lisätään 3 000 000 euroa maaseudun elinkeinojen kehittämiseen ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 22

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin maaseudun elinvoiman parantamiseksi.

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Liikenne- ja viestintäverkot

77. Väyläverkon kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Liikenteen verotus on Suomessa korkealla tasolla, ja hallituksen talousarvioesityksessä ollaan jälleen korottamassa polttoaineverotusta. Vain osa liikenteestä kerätyistä veroista palautetaan väyläverkoston kunnossapitoon ja investointeihin. Tämä siitä huolimatta, että Suomessa on valtavan suuri investointivelka ja väyläverkoston korjausvelka. Hallitus lisää perusväylänpidon määrärahoja 300 miljoonalla. Väyläverkon kehittämiseen kohdennettuja määrärahoja korotetaan reilulla 53 miljoonalla eurolla. Korotukset ovat tarpeellisia ja tervetulleita, mutta erityisesti uusien liikennehankkeiden osalta riittämättömiä. Väyläverkon kehittämiseen tarvitaan suurempi lisäpanostus.

Yhteiskunta menettää liikennehankkeiden tuottamia hyötyjä, kun liikennehankkeet viivästyvät rahoituksen puutteen vuoksi. Liikenneverkon kehittämisen puutteellinen rahoitus on tällä hetkellä yhteiskunnallisen kehityksen este. Ongelmana on myös se, että pienet hankkeet jäävät suurten varjoon. Hankkeiden viivästyminen ja toteutumisen epävarmuus vaikuttaa kielteisesti elinkeinotoimintaan. Yhteiskunta menettää liikennehankkeiden tuottamia hyötyjä, kun hankkeet viivästyvät rahoituksen puutteen vuoksi. Lisämäärärahalla väylävirasto pystyy käynnistämään uusia hankkeita. Hankkeiden rahoitukseen pitää lisäksi entistä vahvemmin hakea EU:n rahoitusta.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

> että momentille 31.10.77 lisätään 100 000 000 euroa väyläverkon kehittämiseen ja että hyväksytään seuraava lausuma:

Vastalauseen lausumaehdotus 23

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, jotta entistä suurempi osuus liikenteestä kerätyistä veroista käytetään väyläverkon ylläpitoon ja kehittämiseen.

20. Liikenteen ja viestinnän palvelut

55. Julkisen henkilöliikenteen palvelujen ostot ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Liikenneyhteyksien heikkeneminen rapauttaa maakuntien edellytyksiä houkutella yritysinvestointeja, työvoimaa, opiskelijoita ja matkailijoita. Joukkoliikenne on monelle suomalaiselle ainoa vaihtoehto liikkumiselle. Heikot joukkoliikenneyhteydet ovat monelle suomalaiselle este työpaikan tai koulutuspaikan vastaanottamiselle. Ongelmat korostuvat harvaan asutulla maaseudulla. Arjen pyörittäminen vaikeutuu merkittävästi, mikäli asuinpaikkakunnalla ei ole kattavia yhteyksiä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset rahoittavat maaseudun peruspalveluluonteista linja-autoilla ja takseilla harjoitettavaa joukkoliikennettä sekä siirtymäajan mukaisia seutu- ja työmatkalippuja koskevia hintavelvoitteita. Lisäksi ne hankkivat alueensa liikennettä kilpailutetuilla sopimuksilla, joiden rahoitukseen kunnat voivat osallistua. Rahoitus maaseudun joukkoliikenteen ylläpitoon on laskenut viime vuosina ja on nyt reilut 32 miljoonaa euroa. Joukkoliikenteen ostopalveluihin ja kehittämiseen tarvitaan lisäpanostuksia erityisesti harvaan asutulla maaseudulla.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 31.20.55 lisätään 5 000 000 euroa joukkoliikenteen palvelujen ostoon harvaan asutulla maaseudulla.

Pääluokka 32

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Hallinto

40. Valtionavustus kestävää kasvupolitiikkaa edistäville toimijoille (siirtomääräraha 3 v)

Uudet työpaikat syntyvät suurelta osin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Näille yrityksille erityisesti markkinoiden laajentaminen ulkomaille on haasteellista. Pienemmillä yrityksillä ei ole aina riittävää kokemusta ja osaamista eikä samanlaisia mahdollisuuksia kansainvälistymisen suunnitteluun kuin suuremmilla yrityksillä. Suomalaiset pk-yritykset häviävät ulkomaisille kilpailijoilleen erityisesti tuotteidensa markkinoinnissa.

Yrittäjyyden ja yritystoiminnan edistämiseen sekä kansainvälistymispalveluihin kohdistetut määrärahat ovat vähentyneet viime vuosina. Talousarvioesityksessä ei esitetä lisäystä tähän tarkoitukseen. Yrittäjyyden edistämiseen ja kansainvälistymispalveluihin on varattu vajaat 3 mil-

joonaa euroa. Pk-yritysten kasvun tukemiseen tarvitaan merkittävä lisäpanostus erityisesti kansainvälistymisen edistämiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

> että momentille 32.01.40 lisätään 2 000 000 euroa pk-yritysten kansainvälistymisen edistämiseen.

20. Uudistuminen ja vähähiilisyys

40. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen (arviomääräraha)

Suomen suurin kilpailuvaltti on korkea osaaminen, minkä vuoksi Suomen on panostettava aiempaa enemmän tutkimukseen, kehitykseen ja tuotekehitykseen. Elinkeinoelämän kasvu ja uudistuminen edellyttävät vahvaa julkista panostusta, millä luodaan pohja yritysten investoinneille ja kehitystoimille. Kansainvälisen selvityksen mukaan teknilliseen tutkimukseen sijoitetut määrärahat saadaan kolminkertaisesti takaisin, kun saadaan uusia patentteja, tuotteita ja innovaatioihin perustuvia kasvuyrityksiä ja työllisyyttä. Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiorahoitusta tarvitaan erityisesti elinkeinorakenteiden uudistumista nopeuttaviin riskipitoisiin hankkeisiin, joilla tähdätään uuden teknologian ja osaamisen luomiseen ja hyödyntämiseen sekä energiatalouden, ympäristö- ja hyvinvointiteknologioiden kehittämiseen teollisuudessa ja palveluissa. Jotta maahamme saataisiin uusia kasvuyrityksiä, on tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan suunnattavaa rahoitusta lisättävä merkittävästi.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

> että momentille 32.20.40 lisätään 20 000 000 euroa tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan.

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

10. Perhe- ja asumiskustannusten tasaus, perustoimeentulotuki ja eräät palvelut

50. Perhe-etuudet (arviomääräraha)

Köyhien lasten määrä on ollut viime vuosina Suomessa kasvussa. Perheen köyhyys vaikuttaa lapseen niin koulussa kuin vapaa-ajalla. Vastaavasti tuoreesta tutkimuksesta ilmenee, että vauvaikäisenä koettu köyhyys voi vaikuttaa vielä nuoruudessa. Lapsilisiin aikaisempina vuosina tehdyt leikkaukset sekä muiden sosiaalietuuksien indeksijäädytykset ovat vaikuttaneet juuri valmiiksi taloudellisesti heikommassa asemassa oleviin perheisiin. Syntyvyys on Suomessa laskenut dramaattisesti viimeisen vuosikymmenen aikana. Syitä syntyvyyden heikkenemiseen on useita. Yksi tekijä on taloudellinen epävarmuus.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 3 kd

Hallitus esittää lapsilisään 10 euron korotusta kuukaudessa niin, että 4. ja 5. lapsen lapsilisää sekä lapsilisän yksinhuoltajakorotusta korotetaan. Lapsilisän korotus pitäisi ulottaa koskemaan kaikkia perheitä. Lapsilisiä pitää korottaa 10 eurolla kuukaudessa myös niille perheille, jotka jäävät hallituksen esityksen mukaisen korotuksen ulkopuolelle.

Lapsiperheiden tilanteen helpottamiseksi tarvitaan useita erilaisia toimenpiteitä. Vauva-arjen helpottamiseksi tarvitaan erillistä lisätukea niille perheille, joille syntyy uusi vauva. Kertaluonteinen 1 000 euron lisätuki helpottaa lapsiperheiden taloudellista tilannetta parantaen heidän mahdollisuuttaan hankkia tarvitsemiaan palveluita tai tarvikkeita. Kaikille perheille maksettava vauvaraha lisää myös alueellista yhdenvertaisuutta. Tällä hetkellä jotkut kunnat maksavat ylimääräisen vauvarahan kunnan alueella asuville perheille.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 24

> Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle esityksen lapsilisän tason korottamisesta 10 eurolla kuukaudessa kaikille lapsiperheille.

Vastalauseen lausumaehdotus 25

> Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle esityksen kertaluonteisen 1 000 euron vauvarahan maksamisesta lapsen saaville perheille.

53. Sotilasavustus (arviomääräraha)

Varusmiesten kotiuttamisrahaa maksettiin vuosina 1971—1992. Kotiuttamisraha poistettiin vuonna 1993 säästötoimena. Kotiuttamisrahan merkitys on suuri sellaisille palveluksensa päättäville, joita ei siviilissä odota työ- tai opiskelupaikka. Kotiuttamisrahan palauttamisella olisi yleistä asevelvollisuutta tukeva ja nuorten miesten syrjäytymistä ehkäisevä vaikutus. Nykyään liian moni siviiliin palaava varusmies joutuu kotiutuessaan turvautumaan kuntien sosiaalitoimeen. Kotiuttamisraha olisi samalla valtion tunnustus kansalaisvelvollisuutensa ryhdikkäästi suorittaneille nuorille miehille ja vapaaehtoisille naisille.

Kotiuttamisraha olisi 1,5 euroa palveluspäivää kohti, mikä tarkoittaisi, että kotiuttamisraha olisi 247,50 euroa niille varusmiehille, jotka palvelevat 165 päivää, 382,50 euroa niille, jotka palvelevat 255 päivää, ja 520,50 euroa niille, jotka palvelevat 347 päivää. Varusmiesten palveluspäiviä on yhteensä vuositasolla keskimäärin noin 5,3 miljoonaa, 1,5 euron kotiuttamisraha per palveluspäivä maksaisi siten noin 8 miljoonaa euroa. Etuus olisi varusmiehen päivärahan ja sotilasavustuksen tavoin verovapaata tuloa.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 3 kd

Vastalauseen lausumaehdotus 26

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin varusmiesten kotiuttamisrahan käyttöönottamiseksi.

54. Asumistuki (arviomääräraha)

Yleistä asumistukea koskevaa lainsäädäntöä uudistettiin merkittävästi vuonna 2015. Uudistuksessa poistettiin mm. omaisuuskriteeri tuen myöntämisen yhteydessä. Uudistuksen valmistelussa arvioitiin, että omaisuuskriteerin poistaminen lisäisi asumistukimenoja noin miljoona euroa vuodessa (HE 52/2018 vp). Arvio oli pahasti pielessä, sillä yleisen asumistuen menot kasvoivat uudistuksen jälkeen merkittävästi. Arvio perustui siihen, että asumistuen hakijoilla ei ollut omaisuutta. Uudistuksen ongelmana kuitenkin on se, että uudistuksen jälkeen yleiseen asumistukeen ovat oikeutettuja myös kaikki ne, joilla on omaisuutta.

Asumistukeen on tehty myös muita uudistuksia. Elokuussa 2017 astui voimaan uudistus, jossa asumislisän piirissä olevat opiskelijat siirtyivät pääsääntöisesti yleisen asumistuen piiriin. Uudistuksen myötä asumistukea saavien opiskelijoiden määrä väheni merkittävästi. Ennen muutosta asumistukea sai Kelan tietojen mukaan 140 000 opiskelijaa ja muutoksen jälkeen enää 110 000 opiskelijaa. Muutos johtui mm. siitä, että monet yhdessä työssä käyvän puolison kanssa asuvat opiskelijat menettivät oikeuden asumistukeen, koska siinä huomioidaan ruokakunnan yhteenlasketut tulot.

Asumistukea saavien opiskelijoiden määrä laski, mutta samalla maksettujen asumisen tukien summa ja keskimääräinen tuki opiskelijaa kohden nousi merkittävästi. Ennen uudistusta opintotuen asumislisän suuruus oli joko 80 prosenttia opiskelijan vuokrasta tai enintään 201,60 euroa. Keskimääräinen asumislisä oli Kelan tietojen mukaan 196 euroa kuukaudessa. Uudistuksen myötä keskimääräinen tuki nousi 258 euroon ja se jatkaa kasvuaan. Samalla opiskelijoiden asumismenot ovat nousseet. Syksyllä 2016 keskimäärinen asumismeno oli 381 euroa. Syksyllä 2017 keskimääräiset asumismenot olivat nousseet jo 426 euroon. Asumismenojen nousu oli opiskelijoilla huomattavasti suurempaa kuin muilla asumistukea saavilla.

Opiskelijoiden asumistuen muutos on johtanut siihen, että opiskelijoiden kannattaa ottaa vastaan kalliimpia yksiöitä sen sijaan, että he asuisivat soluasunnoissa tai yhdessä kaverin tai puolison kanssa. Tilanne on johtanut jopa siihen, että aiemmin yhdessä asuneet puolisot ovat päättäneet ottaa toisen asunnon ja muuttaa erilleen. Uudistus lisää yksiöiden kysyntää varsinkin pääkaupunkiseudulla, missä jo nyt on pulaa kohtuuhintaisista asunnoista. Kasvanut kysyntä nostaa vuokrien tasoa ja sitä kautta entisestään kasvattaa niin opiskelijoiden kuin työssä käyvien ihmisten asumisen kustannuksia. Samalla asumistukimenot jatkavat kasvuaan.

Kun omistuskriteeri on poistettu asumistuesta, ei sen vaikutusta asumistuen hakemiseen enää voi täsmällisesti tutkia. Asumistukikulut ovat kuitenkin kasvaneet viime vuosina räjähdysmäisesti. Ensimmäisenä vuotena 2015 yleisen asumistuen uudistukset kasvattivat menoja 176 milj. euroa ja vuonna 2016 jo 339 milj. euroa vuoden 2014 tasosta. Kokonaisuudessaan asumistuen uudistukset johtivat siihen, että asumistukea saavien määrä on kasvanut merkittävästi. Lähes 900 000 suomalaista on nykyään asumistukien piirissä. Yleistä asumistukea sai vuonna 2015 246 400 ruo-

kakuntaa ja vuonna 2017 jo 381 500 ruokakuntaa. Yleistä asumistukea maksettiin vuonna 2018 jo 1 489 miljoonaa euroa, kun vastaava luku vuonna 2015 oli 917,6 miljoonaa euroa. Asumistukimenot ovat kasvaneet uudistusten myötä yli 500 miljoonaa. Huolestuttavinta on kuitenkin asumistukimenojen jatkuva ja räjähdysmäinen kasvu. Asumistuen kokonaismäärää rajoittamalla hillitään vuokrien nousutahtia, mikä parantaa kaikkien vuokranmaksajien asemaa.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 27

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin asumistuen uudistamiseksi niin, että asumistukimenojen hallitsematon kasvu saadaan taitettua.

30. Sairausvakuutus

60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Vuonna 2017 voimaan tullut laki muutti diabeteslääkkeiden Kela-korvauksia. Muutoksen myötä muita diabeteslääkkeitä kuin insuliinia korvataan alemman erityiskorvausluokan mukaan. Muutoksen myötä monet ovat jättäneet diabetes-lääkkeensä ostamatta korkeasta hinnasta johtuen. Korvausluokan muutos on heikentänyt erityisesti pienituloisten ja ikäihmisten tilannetta. Tilanne on huono varsinkin niillä pienituloisilla, jotka eivät saa myöskään toimeentulotukea lääkkeilleen. Diabeteslääkkeitä toimeentulotuen maksusitoumuksella ostaneiden henkilöiden lukumäärä on tutkitusti lisääntynyt muutoksen jälkeen. Vastaavasti diabeteksen puutteellisesta hoidosta on seurannut myös diabetekseen liittyvien lisäsairauksien lisääntymistä.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 28

> Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen diabeteslääkkeiden korvausluokan palauttamisesta ylempään erityiskorvausluokkaan.

40. Eläkkeet

53. Valtion korvaus lapsen hoidon ja opiskelun ajalta kertyvästä eläkkeestä (arviomääräraha)

Vuodesta 2005 alkaen opiskelu on kerryttänyt eläkettä. Samoin eläkettä kerryttävät muun muassa ansiosidonnainen työttömyyspäiväraha, useat vanhempainetuudet sekä vuorotteluvapaakorvaukset. Alle kolmevuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta myönnetyn eläkkeen aiheuttamat kustannukset korvataan kokonaan valtion varoista. Varusmiespalvelus on jäänyt näiden ulkopuolelle. Perusteluna on ollut mm. se, että varusmiespalvelusta ei katsota ansiotyöksi. Nykyisellä mallillaan varusmiespalvelus jättää eläkkeen karttumatta keskimäärin 8,5 kuukauden ajalta. Varusmiespalvelus ja siviilipalvelus ovat erittäin tärkeää työtä isänmaan turvallisuuden puolesta. Tämän tärkeän työn on näyttävä myös isänmaata palvelleiden eläkekertymässä.

Valmis
5.2

Reformilla ei olisi välittömiä kustannuksia. Kustannuksia muodostuu silloin kun eläkekertymän piiriin tulevat varusmiehet jäävät eläkkeelle 2070—2080-luvulla. Tällöin varusmiespalvelus ja siviilipalvelus nostavat valtion menoja vuoden 2017 hintatasossa arvioituna noin 56 miljoonalla eurolla vuosittain.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 29

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin varusmies- ja siviilipalveluksen lisäämisestä kerryttämään eläkettä opiskelun ja vanhempainvapaiden tapaan.

60. Valtion osuus kansaneläkelaista ja eräistä muista laeista johtuvista menoista (arviomäärä-raha)

Lääkekorvausjärjestelmän tarkoituksena on varmistaa, että potilaat saavat tarpeellisen lääkehoidon kohtuullisin kustannuksin. Lääkekorvausmenoja on viime vuosien aikana leikattu moneen otteeseen. Lääkemenojen omavastuuosuuksien kasvattaminen on tarkoittanut suoraa leikkausta iäkkäämpien ihmisten jo ennestään heikosta toimeentulosta. Kipeimmin nämä leikkaukset ovat kohdistuneet jo ennestään kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin kansalaisiin. Hallituksen nyt esittämät toimenpiteet eivät ole riittäviä, vaan lääkekorvausjärjestelmä vaatii merkittävämpää uudistamista.

Lääkekorvausjärjestelmän maksukattoa tulee alentaa. Alentaminen kohdistuu pitkäaikaissairaille ja ikääntyneille, joiden lääkekulut ovat suurimmat, ja parantaa suoraan heidän elintasoaan. Lääkekorvausjärjestelmää tulee uudistaa myös siten, että alkuvuoden kulurasitus ei muodostu jatkossa niin kohtuuttomaksi. Mikäli lääkekorvausten maksukatto on edellisenä vuonna täyttynyt, maksukatto tulee voida osittaa täyttyväksi useammalle kuukaudelle. Tarvitaan myös yhteinen maksukatto lääke-, matka- ja palvelumaksujen omavastuille, johon sisältyy myös sosiaalipalvelujen maksut. Liian moni kertoo joutuvansa valitsemaan lääkkeet tai ruuan, sillä alkuvuonna raha ei riitä molempiin.

Keliaakikkojen ruokavaliokorvaus poistettiin vuoden 2016 alusta. Kyseessä oli korvaus, jota keliakiaa sairastavat olivat voineet hakea vuodesta 2002 lähtien gluteenittomasta ruokavaliosta aiheutuvien merkittävien lisäkustannusten kattamiseksi. Ennen korvauksen poistamista keliakiakorvauksen määrä oli 23,60 euroa kuukaudessa 16 vuotta täyttäneille ja sitä vanhemmille keliaakikoille. Vuoden 2015 lopussa ruokavaliokorvauksen saajia oli Kelan tilaston mukaan 34 520. Vuoden 2017 hintaselvityksen mukaan keliakian hoidon kustannukset ovat 62 euroa kuukaudessa eli 744 euroa vuodessa.

Keliakia on autoimmuunisairaus. Useimpiin muihin autoimmuunisairauksiin on olemassa lääkehoito, ja yhteiskunta tukee niiden hoitoa lääkkeiden erityiskorvauksella (65 % tai 100 %). Keliaakikon ainoa lääke on gluteeniton ruokavalio, mikä tulee rinnastaa lääkärin määräämään lääkehoitoon ja keliaakikoiden ruokavaliosta tulevat lisäkustannukset tulee rinnastaa muiden vaikeiden ja pitkäaikaisten sairauksien lääkekorvauksiin.

Keliaakikkojen ruokavaliokorvaus pitää palautetaan siten, että oikeus keliakiakorvaukseen olisi 16 vuotta täyttäneellä henkilöllä, jolla keliakia tai ihokeliakia on asianmukaisesti todettu ja jonka on sen takia välttämätöntä käyttää gluteenittomia tuotteita. Keliakiakorvaus olisi 31 euroa kuukaudessa, ja sitä voitaisiin maksaa samanaikaisesti vammaistuen tai hoitotuen kanssa.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 30

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lääkekorvausjärjestelmän kehittämiseksi ja omavastuuosuuksien alentamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 31

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen keliaakikkojen ruokavaliokorvauksen palauttamiseksi.

60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

32. Valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen (kiinteä määräraha)

Sisäilmaongelmat ovat Suomessa vakava ongelma. Noin 800 000 suomalaista altistuu homeille ja kosteusvaurioille vuosittain ja useita kymmeniä tuhansia saa päivittäin oireita. Suuri ongelma sisäilmasairauksien hoitamisen suhteen liittyy hyvien diagnostisten menetelmien puuttumiseen. Sen vuoksi diagnostiikka perustuu kliiniseen kokonaisarvioon, jossa suuri merkitys on sillä, että lääkäri uskoo potilasta. Potilas esimerkiksi huomaa oireiden liittyvän oleskeluun tietyssä kosteusvaurioituneessa rakennuksessa, ja oireet poistuvat ulkoilmassa. Sisäilman home- ja muille yhdisteille ei ole voitu asettaa terveysperusteisia raja-arvoja.

Tieteellinen näyttö kosteusvaurioiden yhteydestä eri tauteihin ja oireisiin on häkellyttävän ristiriitaista ja epäselvää. On saatava yhteisiä toimintamalleja altistumisen ja terveyshaittojen arviointiin. Sisäilmahaittojen selvittäminen ja poistaminen on tehtävä ripeästi ja ammattitaitoisesti ja siihen tarvitaan hyvää yhteistyötä eri toimijoiden kesken, mutta myös lisää yliopistotasoista tutkimusta.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että momentille 33.60.32 lisätään 10 000 000 euroa sisäilmaongelmien ja -sairauksien tutkimukseen.

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

55. Avustukset korjaustoimintaan (siirtomääräraha 3 v)

Valtion energia-avustus pientalojen energiatalouden parantamiseksi ja uusiutuvien energialähteiden käyttöönottamiseksi päättyi vuonna 2016. Energia-avustuksen rahoitus kanavoitiin Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen (Ara) kautta. Avustusta sai, jos asunnon ruokakunnan kokonaistulot olivat pienet. Avustus oli lähtökohtaisesti 25 prosenttia remontin kustannuksista. Kunnat eivät ole lähteneet aktiivisesti tarjoamaan korvaavia energia-avustuksia omista varoistaan.

Pientalojen energiaremontit ovat sekä ekologisesti että taloudellisesti järkevä tapa tukea elämää ja asumista haja-asutusalueilla. Mahdollisimman nopea luopuminen fossiilisiin polttoaineisiin perustuvista lämmitysjärjestelmistä, kuten öljylämmityksestä pientaloissa, on järkevää sekä ilmastonmuutoksen lieventämisen kannalta että ulkomaisen energiantuonnin vähentämiseksi. Vuoden 2020 talousarvioon sisältyy 20 miljoonan euron määräraha taloyhtiöiden energia-avustuksiin, mutta ei omakotitaloille. Pientalojen energiaremontteihin myönnettävä avustus tulee palauttaa asuinrakennusten ja asuntojen korjausavustuksiin.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

> että momentille 35.20.55 lisätään 3 000 000 euroa energia-avustuksen palauttamiseksi pientalojen energiaremontteihin.

TULOARVIOT

Osasto 11

VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT

01. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot

01. Ansio- ja pääomatuloverot

Verotuksen lapsivähennys poistui vuoden 2018 alusta. Lapsivähennysjärjestelmä luotiin kompensoimaan lapsilisien leikkausta, eikä sitä olisi tullut poistaa. Sen avulla voidaan korjata pahimpia lapsiperheiden kohtaamia epäkohtia. Vähennys on tulosidonnainen ja pienenee tulojen noustessa. Puhtaan ansio- ja pääomatulon yhteismäärän ylittäessä tietyn tulorajan vähennystä ei myönnetä osittaisenakaan. Vähennyksen määrään vaikuttavat lasten lukumäärä ja se, onko kyse yhteis- vai yksinhuollosta. Vähennys tehdään ansiotuloista ja pääomatuloista suoritettavista veroista verojen määrien suhteessa.

Hallituksen esittämät korotukset pienimpiin eläkkeisiin ovat tervetulleita, vaikka esitetyt korotukset jäävät merkittävästi pienemmiksi kuin mitä hallituspuolueet lupasivat ennen eduskuntavaaleja. Samalla kun hallitus korottaa kansaneläkettä, se muuttaa kuitenkin tuloverotuksen eläketulovähennyksen parametreja niin, ettei verotus kevene samassa suhteessa kansaneläkkeen korotuksen kanssa.

Eläkkeiden verotusta pitäisi keventää. Näin myös pientä työeläkettä saavien eläkeläisten nettotulot kasvaisivat. Veronkevennys pitäisi toteuttaa niin, ettei valtionverotuksen ja kunnallisverotuksen eläketulovähennyksen parametreja muuteta, kuten hallitus esittää, vaan kansaneläkkeen tason muutos vaikuttaisi eläketulovähennykseen kokonaisuudessaan. Esitetty muutos vähentäisi valtion tuloverotuottoa 55 miljoonalla, kuntien verotuottoa 135 miljoonalla ja kirkon verotuottoa 10 miljoonalla eurolla. Yhteensä eläkeläisten verotus kevenisi 210 miljoonalla eurolla. Keskieläkettä (n. 1 700 e/kk) saavan nettotulo lisääntyisi reformin ansiosta 159,12 eurolla vuodessa.

Hallitus on heikentämässä kotitalousvähennystä valtiontaloudellisiin syihin vedoten. Kotitalousvähennyksen enimmäismäärä alennetaan 2 400 eurosta 2 250 euroon ja vähennyksen osuutta työkorvauksissa laskettaisiin 50 prosentista 40 prosenttiin sekä palkoissa 20 prosentista 15 prosenttiin. Tällä muutoksella tavoitellaan 95 miljoonan euron verotulojen lisäystä.

Kotitalousvähennykseen oikeuttavilla kotitalous- sekä hoiva- ja hoitotöillä on tärkeä merkitys arjessa pärjäämisen kannalta. Vastaavasti kotitalousvähennyksen avulla luodaan työpaikkoja esimerkiksi siivousalan sekä erilaisia korjaustöitä tekeviin yrityksiin. Itsensä työllistävien yritysten merkitys korostuu erityisesti pienemmillä paikkakunnilla. Työllisyyden ja ihmisten arjen sujuvuuden kannalta on tärkeää, että hallitus luopuu suunnitelmistaan leikata kotitalousvähennystä.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

Vastalauseen lausumaehdotus 32

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle esityksen tuloverotuksen lapsivähennyksen palauttamiseksi.

Vastalauseen lausumaehdotus 33

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin eläkkeiden verotuksen keventämiseksi eläketulovähennystä korottamalla.

Vastalauseen lausumaehdotus 34

Eduskunta edellyttää, että hallitus peruu esityksen kotitalousvähennyksen heikentämisestä ja säilyttää kotitalousvähennyksen entisellään.

08. Valmisteverot

07. Energiaverot

Talousarvioesityksessä esitetään, että liikennepolttonesteiden, kuten moottoribensiinin, dieselöljyn ja niitä korvaavien biopolttoaineiden, valmisteveroa korotettaisiin. Fossiilisen moottoribensiinin vero nousisi 5,71 senttiä litralta ja fossiilisen dieselöljyn 6,46 senttiä litralta. Uusiutuvista raaka-aineista valmistettujen biopolttoaineiden litrakohtainen veronkorotus jäisi näitä alhaisemmaksi. Muutos lisäisi liikennepolttoaineista saatavia vuotuisia verotuloja arviolta 254 miljoonalla eurolla.

Esityksen seurauksena kuorma-auton vuotuiset polttoainekustannukset nousisivat keskimääräisellä dieselpolttoaineseoksella 2 127 eurolla, jos polttoaineen keskikulutus olisi 38 litraa 100 kilometrillä ja ajosuorite 100 000 kilometriä. Bensiinikäyttöisen henkilöauton keskimääräiset vuotuiset polttoainekustannukset nousisivat arvonlisäveron vaikutus mukaan lukien noin 72 eurolla ja dieselauton 66 eurolla, jos molempien ajosuorite olisi 17 000 kilometriä vuodessa ja bensiinikäyttöisen henkilöauton kulutus olisi 6,4 litraa ja dieselkäyttöisen 5,6 litraa 100 kilometrillä.

Polttoaineveroa koskeva korotus pitää perua. Korotus iskisi suoraan Suomen vientiteollisuuteen, kuljetusyrittäjiin samoin kuin kaikkiin maaseudun työssäkäyviin ja vähäosaisiin. Monet suomalaiset ovat riippuvaisia omasta autosta arjen sujuvuuden ja työssäkäynnin vuoksi. Maailmantalouden heikkenemisen estämiseen pystymme vaikuttamaan rajallisesti, mutta sen sijaan nyt tehtävillä päätöksillä on jopa ratkaiseva vaikutus esimerkiksi siihen, mihin suuntaan suomalaisten ostovoima kehittyy.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 35

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin nestemäisten polttoaineiden valmisteveron korotusta koskevan esityksen perumiseksi.

Terveysperusteinen vero lisätylle sokerille (uusi)

Suomalaiset syövät ja juovat edelleen liikaa sokeria. Kasvavalla sokerinsyönnillä on niin kansanterveydellisiä kuin taloudellisia vaikutuksia. Vuonna 2017 poistuneen sokeriveron tilalle olisi kansanterveydellinen tarve saada sokerin kulutusta vähentävä terveysperusteinen vero. Verotus kohdistuisi ravitsemuksellisesti turhiin elintarvikkeisiin, joiden runsas nauttiminen lisää suomalaisten sokerin saantia ja heikentää kansanterveyttä. Esitämmekin, että maassamme otetaan käyttöön terveysperusteinen, lisätylle sokerille tuleva vero, joka kohdistuisi tasapuolisesti eri tuoteryhmiin ja perustuisi elintarvikkeisiin lisättyyn sokeriin. Tuottotavoite olisi terveysperusteisessa verossa 250 miljoonaa euroa, jolloin verotason tulisi olla 1,56 euroa/kg.

Verolla edistettäisiin terveyttä sekä vähennettäisiin terveydenhoidon kustannuksia. Veronalaisia olisivat Suomessa valmistettu sokeri, maahantuotu sokeri ja kaikki maahantuodut sokeria sisältävät tuotteet. Verotuksen mahdollistaa myös vuonna 2016 uudistunut pakkausmerkintälainsäädäntö, joka teki elintarvikkeiden sokerimäärän ilmoittamisen ravintoarvomerkinnöissä pakolliseksi. Terveysperusteisia veroja on käytössä EU:ssa. Esimerkiksi Unkarissa sokerin, rasvan ja suolan verottaminen on terveysperusteista ja näitä sisältävien epäterveellisten ruokien kulutusta on saatu vähennettyä merkittävästi.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 36

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin terveysperusteisen veron käyttöönottamiseksi.

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Vastalause 3 kd

10. Muut verot

Kaivosvero (uusi)

Viime vuosikymmenten aikana monet maat ovat muuttaneet kaivoslakejaan muun muassa siten, että maat ovat alkaneet periä kaivosyrityksiltä rojalteja. Tällöin perusajatuksena on, että malmit maan alla omistaa valtio, jolloin niitä hyödyntävät yksityiset yritykset ovat velvollisia maksamaan rojalteja. Tämänkaltaista mahdollisuutta Suomessa ei tällä hetkellä ole, sillä vuonna 2011 voimaan tullut uudistus jätti kaivoslakiin merkittäviä puutteita. Lainsäädännössämme vallitsee vahvasti "ensiksi ehtinyt saa pitää alueen" -valtausperiaate. Suomessa tilanne on näin ollen käytännössä se, että kaivosyhtiö on hyötyjä ja ongelmat jäävät veronmaksajille. Suomi ei saa käyttöoikeuskorvauksia, joista muissa maissa hyötyvät valtio, paikallisyhteisö ja maanomistajat. Koska kyseessä on kuitenkin uusiutumattomien luonnonvarojen hyödyntämiseen liittyvä toiminta, johon sisältyy hyötyjen lisäksi myös monenlaisia riskejä liittyen muun muassa ympäristön kuormittumiseen, tulee Suomessakin ottaa käyttöön rojaltimaksutyyppinen vero, jossa hyötyjinä ovat niin maanomistajat, alueen kunnat kuin valtio.

Edellä olevan perusteella ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

Vastalauseen lausumaehdotus 37

> Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin kaivostoiminnan rojaltimaksutyyppisen veron käyttöönottamiseksi.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

> että ehdotus vuoden 2020 talousarvioksi hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena edellä todetuin muutoksin,
>
> että edellä ehdotetut 37 lausumaa hyväksytään ja
>
> että yleisperustelujen kohdalla ehdotettu epäluottamusehdotus hyväksytään.

Helsingissä 12.12.2019

Antero Laukkanen kd

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—392/2019 vp

LIITE: Talousarvioaloitteet TAA 1—392/2019 vp

— Talousarvioaloite TAA 1/2019 vp Anders Adlercreutz r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Maailmanlaajuiselle liittymälle rokotusten ja vastustuskyvyn lisäämiseksi (GAVI) rokotustensaatavuuden parantamiseksi kehitysmaissa (500 000 euroa) 24.30.66

— Talousarvioaloite TAA 2/2019 vp Anders Adlercreutz r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä rauhantyön avustuksiin (200 000 euroa) 25.01.50

— Talousarvioaloite TAA 3/2019 vp Anders Adlercreutz r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Nuori Yrittäjyys ry:n toimintaan kouluissa ja oppilaitoksissa (200 000 euroa) 29.10.51

— Talousarvioaloite TAA 4/2019 vp Anders Adlercreutz r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä sotakorvauskuunari Vegan ja Pietarsaaren Vanhan sataman telakka-alueen kunnostamiseen (200 000 euroa) 29.80.50

— Talousarvioaloite TAA 5/2019 vp Anders Adlercreutz r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Taidetestaajat-hankkeelle (250 000 euroa) 29.80.50

— Talousarvioaloite TAA 6/2019 vp Anders Adlercreutz r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Suomen Ammattikalastajaliiton toimintaan (100 000 euroa) 30.40.51

— Talousarvioaloite TAA 7/2019 vp Anders Adlercreutz r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Eestinkyläntien päällysteen uusimiseen Kirkkonummella (300 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 8/2019 vp Anders Adlercreutz r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Saaristototien parantamiseen välillä Kurkela—Kuusisto (350 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 9/2019 vp Anders Adlercreutz r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kevyen liikenteen väylän suunnitteluun ja toteuttamiseen maantien 176 tieosuudella Gislom—Hardom Uudellamaalla (500 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 10/2019 vp Anders Adlercreutz r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vientiosuuskunta Viexpon toimintaan (150 000 euroa) 32.01.40

— Talousarvioaloite TAA 11/2019 vp Anders Adlercreutz r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Suomalais-ruotsalaisen kauppakamarin toimintaan (170 000 euroa) 32.01.40

— Talousarvioaloite TAA 12/2019 vp Anders Adlercreutz r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjumisen yhteensovittamiselimen toimintamenoihin (200 000 euroa) 33.01

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—392/2019 vp

— Talousarvioaloite TAA 13/2019 vp Anders Adlercreutz r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ruotsin kielen kurssien järjestämiseen ruotsinkielisen työvoiman saatavuuden parantamiseksi (300 000 euroa) 33.03.63

— Talousarvioaloite TAA 14/2019 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Suomen Poliisikoirayhdistyksen toiminnan kehittämiseen (35 000 euroa) 26.01.50

— Talousarvioaloite TAA 15/2019 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Rajan koiramiehet -yhdistyksen toiminnan kehittämiseen (35 000 euroa) 26.01.50

— Talousarvioaloite TAA 16/2019 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Outokummun Kalattomantien sillan kevyen liikenteen väylän suunnitteluun ja toteutukseen (900 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 17/2019 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 9 Ylämyllyn kohdan tiesuunnitelman laatimiseen (400 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 18/2019 vp Sanna Antikainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä lastensuojelun kehittämiseen (2 000 000 euroa) 33.60.31

— Talousarvioaloite TAA 19/2019 vp Eva Biaudet r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä naisjärjestöille NJKL, NYTKIS ry ja Monika-Naiset liitto (400 000 euroa) 29.10.51

— Talousarvioaloite TAA 20/2019 vp Markku Eestilä kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Iisalmi—Ylivieska—Kontiomäki-radan välityskyvyn parantamiseen (65 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 21/2019 vp Ritva Elomaa ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä velallisten neuvontapalvelujen ja muiden tukitoimintojen kehittämiseen (500 000 euroa) 25.10.04

— Talousarvioaloite TAA 22/2019 vp Ritva Elomaa ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä eläinsuojelurikoksiin keskittyvien tutkintaryhmien perustamisen tukemiseen kaikissa Suomen poliisilaitoksissa (500 000 euroa) 26.10.01

— Talousarvioaloite TAA 23/2019 vp Ritva Elomaa ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Icehearts toiminnan aloittamiseen Raisiossa (50 000 euroa) 29.90.50

— Talousarvioaloite TAA 24/2019 vp Ritva Elomaa ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Turun Kenttäurheilijoiden yleisurheilun sekä erityisesti parayleisurheilun tukemiseen Varsinais-Suomessa (50 000 euroa) 29.90.50

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—392/2019 vp

— Talousarvioaloite TAA 25/2019 vp Ritva Elomaa ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lokalahden Nuortentuvan toiminnan turvaamiseen ja kehittämiseen (100 000 euroa) 29.91.50

— Talousarvioaloite TAA 26/2019 vp Ritva Elomaa ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maaseudun elinkeinojen kehittämiseen (1 800 000 euroa) 30.10.50

— Talousarvioaloite TAA 27/2019 vp Ritva Elomaa ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä 4H-kerhotoiminnan tukemiseen (100 000 euroa) 30.10.55

— Talousarvioaloite TAA 28/2019 vp Ritva Elomaa ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Vakka-Suomen eläinsuojeluyhdistyksen toiminnan kehittämiseen ja eläinsuojelutyön edistämiseen (10 000 euroa) 30.20.20

— Talousarvioaloite TAA 29/2019 vp Ritva Elomaa ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Turun Eläinsuojeluyhdistyksen toiminnan tukemiseen (50 000 euroa) 30.20.20

— Talousarvioaloite TAA 30/2019 vp Ritva Elomaa ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Postitien kunnostamiseen välillä Himoinen—Taivassalo (500 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 31/2019 vp Ritva Elomaa ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä saattohoidon kehittämiseen Varsinais-Suomessa (500 000 euroa) 33.03.63

— Talousarvioaloite TAA 32/2019 vp Ritva Elomaa ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä sotaorpojen ja sotaleskien tukemiseen (500 000 euroa) 33.50.53

— Talousarvioaloite TAA 33/2019 vp Ritva Elomaa ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vanhusten ystävätoiminnan edistämiseen (250 000 euroa) 33.50.56

— Talousarvioaloite TAA 34/2019 vp Ritva Elomaa ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä lastensuojelun palvelujen laadun parantamiseen Varsinais-Suomessa (500 000 euroa) 33.60.31

— Talousarvioaloite TAA 35/2019 vp Ritva Elomaa ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä omaishoidon kehittämiseen (1 000 000 euroa) 33.60.39

— Talousarvioaloite TAA 36/2019 vp Seppo Eskelinen sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä karjalan kielen ja kulttuurin elvyttämiseen (200 000 euroa) 29.01.50

— Talousarvioaloite TAA 37/2019 vp Seppo Eskelinen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kolin pysäköintiratkaisujen ja siihen liittyvien kulkuyhteyksien suunnitteluun (150 000 euroa) 35.10.52

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—392/2019 vp

— Talousarvioaloite TAA 38/2019 vp Sari Essayah kd ym. Talousarvioaloite ministereiden, heidän valtiosihteeriensä ja erityisavustajiensa palkkaukseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-5 000 000 euroa) 23.01.02

— Talousarvioaloite TAA 39/2019 vp Sari Essayah kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ViaDia ry:lle vankien ja vapautuneiden vankien yhteiskuntaan sopeutumista tukevaan työhön (150 000 euroa) 25.01.50

— Talousarvioaloite TAA 40/2019 vp Sari Essayah kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä perheellisten opiskelijoiden huoltajakorotuksen korottamiseen (6 000 000 euroa) 29.70.55

— Talousarvioaloite TAA 41/2019 vp Sari Essayah kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maaseudun elinkeinojen kehittämiseen (3 000 000 euroa) 30.10.50

— Talousarvioaloite TAA 42/2019 vp Sari Essayah kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maaseudun elinvoimaisuutta lisäävään 4H-toimintaan (600 000 euroa) 30.10.55

— Talousarvioaloite TAA 43/2019 vp Sari Essayah kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 5 välin Siilinjärvi—Iisalmi parantamiseen (20 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 44/2019 vp Sari Essayah kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan (20 000 000 euroa) 32.20.40

— Talousarvioaloite TAA 45/2019 vp Sari Essayah kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä varusmiesten kotiuttamisrahan käyttöön ottamiseen (8 000 000 euroa) 33.10.53

— Talousarvioaloite TAA 46/2019 vp Sari Essayah kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä lääkekorvausjärjestelmän kehittämiseen (50 000 000 euroa) 33.30.60

— Talousarvioaloite TAA 47/2019 vp Tarja Filatov sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä rauhantyön edistämiseen (200 000 euroa) 25.01.50

— Talousarvioaloite TAA 48/2019 vp Hannakaisa Heikkinen kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Konnekosken kunnostamiseen Rautalammilla (100 000 euroa) 30.40.31

— Talousarvioaloite TAA 49/2019 vp Hannakaisa Heikkinen kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Nilsiän reitin kalataloudellisiin kunnostushankkeisiin ja kalateihin (400 000 euroa) 30.40.31

— Talousarvioaloite TAA 50/2019 vp Hannakaisa Heikkinen kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä elinkeinoelämän kannalta tärkeiden kanta-, seutu- ja yhdysteiden sekä yksityisteiden parantamiseen ja ylläpitoon Itä-Suomessa (50 000 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—392/2019 vp

— Talousarvioaloite TAA 51/2019 vp Hannakaisa Heikkinen kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Savon radan perusparantamiseen ja nopeustason nostoon välillä Kouvola—Kajaani (65 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 52/2019 vp Janne Heikkinen kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 9005 kunnostamiseen Kainuussa (6 500 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 53/2019 vp Janne Heikkinen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä pääradan Tampere—Oulu—Tornio välin suunnitteluun (8 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 54/2019 vp Janne Heikkinen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Oulu—Liminka kaksoisraiteen rakentamiseen (60 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 55/2019 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kelloseppäkoulun toimintaan (300 000 euroa) 29.20.30

— Talousarvioaloite TAA 56/2019 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Aulangon puistometsän peruskorjaushankkeen jatkamiseen (2 000 000 euroa) 30.64.50

— Talousarvioaloite TAA 57/2019 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Vierumäen Urheilu-opistontien perusparannukseen (350 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 58/2019 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kantatien 54 hirviaidoitukseen Riihimäeltä Hausjärvelle sekä riista-aidan jatkamiseen Lopelta länteen (800 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 59/2019 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kantatien 54 luokituksen muuttamiseen valtatieksi sekä perusparantamisen aloittamiseen (5 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 60/2019 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Päijät- ja Kanta-Hämeen pienempien valtionteiden korjausvelkahankkeeseen (10 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 61/2019 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 2 Helsinki—Pori tiehankkeen lisätöihin Humppilan kohdalla (4 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 62/2019 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Hämeenlinnan Tuuloksen ja Turun välisen valtatien 10 perusparannukseen (10 000 000 euroa) 31.10.77

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—392/2019 vp

— Talousarvioaloite TAA 63/2019 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Heinolan Lintutarhan toiminnan jatkon varmistamiseen (100 000 euroa) 35.10.21

— Talousarvioaloite TAA 64/2019 vp Timo Heinonen kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Savukosken opastuskeskus Korvatunturin toiminnan turvaamiseen (100 000 euroa) 35.10.52

— Talousarvioaloite TAA 65/2019 vp Timo Heinonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Liesjärven ja Torronsuon kansallispuistojen sekä Evon retkeilyalueen kehittämiseen (3 000 000 euroa) 35.10.52

— Talousarvioaloite TAA 66/2019 vp Timo Heinonen kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Simojoen suiston ruoppaamiseen (500 000 euroa) 35.10.61

— Talousarvioaloite TAA 67/2019 vp Timo Heinonen kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä perinnerakentamishankkeiden tukemiseen (200 000 euroa) 35.20.64

— Talousarvioaloite TAA 68/2019 vp Petri Huru ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä liikkuvien päivystyspalveluiden — Combilanssi — kehittämishankkeen edistämiseen (3 200 000 euroa) 28.70.05

— Talousarvioaloite TAA 69/2019 vp Petri Huru ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä varhaisen vuorovaikutuksen merkitystä lapsen kehitykselle ja kasvulle edistävälle kehityshankkeelle (300 000 euroa) 33.03.31

— Talousarvioaloite TAA 70/2019 vp Petri Huru ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä avustuksen myöntämiseen Metsästäjäliitolle (100 000 euroa) 35.01.65

— Talousarvioaloite TAA 71/2019 vp Hanna Huttunen kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä mineraalitekniikan koetehtaan älyallas-projektin suunnitteluun Outokummussa (100 000 euroa) 32.01.04

— Talousarvioaloite TAA 72/2019 vp Katja Hänninen vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Olkijoen Rauhanpirtin kunnostamiseen Raahessa (20 000 euroa) 29.80.20

— Talousarvioaloite TAA 73/2019 vp Katja Hänninen vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä tasoristeyksen turvalaitteiden uusimiseen Jokelantiellä (mt 18585) Raahessa (750 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 74/2019 vp Anna-Kaisa Ikonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä uuden Tampereen yliopiston fuusiokustannusten kompensoimiseen (8 000 000 euroa) 29.40.50

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—392/2019 vp

— Talousarvioaloite TAA 75/2019 vp Anna-Kaisa Ikonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä väliaikaisten kaistajärjestelyiden toteutukseen Tampereen Vaitinaron risteysalueella (2 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 76/2019 vp Olli Immonen ps Talousarvioaloite Ulkopoliittisen instituutin toimintamenoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-350 000 euroa) 21.30.01

— Talousarvioaloite TAA 77/2019 vp Olli Immonen ps Talousarvioaloite yhdenvertaisuusvaltuutetun toimintamenoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-600 000 euroa) 25.01.03

— Talousarvioaloite TAA 78/2019 vp Olli Immonen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä länsirajan yli kasvaneen huumeiden salakuljetusrikollisuuden torjumiseksi (500 000 euroa) 26.10.01

— Talousarvioaloite TAA 79/2019 vp Olli Immonen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä islamististen ääriliikkeiden toiminnan valvomiseen ja niiden muodostaman uhkan torjumiseen (1 500 000 euroa) 26.10.02

— Talousarvioaloite TAA 80/2019 vp Olli Immonen ps Talousarvioaloite Folktingetin valtionavustukseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-200 000 euroa) 29.01.50

— Talousarvioaloite TAA 81/2019 vp Olli Immonen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä karjalan kielen ja kulttuurin elvyttämiseen (200 000 euroa) 29.01.50

— Talousarvioaloite TAA 82/2019 vp Kalle Jokinen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kevyen liikenteen väylän rakentamiseen välillä maantie 2956 (Rantatie) Pyhäniemi—Hollola kirkonkylä (1 100 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 83/2019 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan vähentämisestä Suomen EU-puheenjohtajakauden päästöjen kompensointiin varatusta määrärahasta (-500 000 euroa) 23.01.24

— Talousarvioaloite TAA 84/2019 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä väestönkasvun ehkäisyyn Saharan eteläpuolisilla alueilla (100 000 euroa) 24.30.66

— Talousarvioaloite TAA 85/2019 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen Varsinais-Suomessa (50 000 euroa) 27.10.50

— Talousarvioaloite TAA 86/2019 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Berde ry:lle verkkokirjoittelusta aiheutuneeseen ahdistukseen ja mielipahaan (100 euroa) 29.01.53

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—392/2019 vp

— Talousarvioaloite TAA 87/2019 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Vapaa Kielivalinta ry:n toiminnan tukemiseen (25 000 euroa) 29.10.51

— Talousarvioaloite TAA 88/2019 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Suomi—Unkari Seura - Finn-Magyar Tarsasag r.y:n toiminnan tukemiseen (32 000 euroa) 29.80.50

— Talousarvioaloite TAA 89/2019 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Loimaa-Seura ry:n toiminnan tukemiseen (40 000 euroa) 29.80.50

— Talousarvioaloite TAA 90/2019 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Veljesapu-Perinneyhdistys ry:lle tutkimustoiminnan tukemiseen (45 000 euroa) 29.80.50

— Talousarvioaloite TAA 91/2019 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lounais-Suomen Partiopiiri ry:lle alueellisen partiotoiminnan tukemiseen (50 000 euroa) 29.91.50

— Talousarvioaloite TAA 92/2019 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 10 Liedon Kirkkotien risteyksen kääntymiskaistan suunnitteluun (30 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 93/2019 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 10 Liedon Metsolantien risteyksen kääntymiskaistan suunnitteluun (30 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 94/2019 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 10 Liedon Nuolemonportin risteyksen kääntymiskaistan suunnitteluun (30 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 95/2019 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kevyen liikenteen väylän suunnitteluun Kaarinan Vanhanunnantielle (88 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 96/2019 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä yhdystien 1812 perusparannuksen suunnitteluun välille Sauvo—Korpela—Kinnarpyöli (130 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 97/2019 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Paraisten ja Turun seudun välisen saaristotien (maantie 180) tiesuunnitelman loppuunsaattamiseen ja liikenneturvallisuuden parantamiseen (500 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 98/2019 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Turun kehätien vaiheittaisen suunnitelman nopeuttamiseen (500 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—392/2019 vp

— Talousarvioaloite TAA 99/2019 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 8 meluaidan rakentamiseen välille Härkämäki—Huhko (600 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 100/2019 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kantatien 43 valo-ohjatun liittymän sekä Kaukolantien ja Erik Sorolaisentien kiertoliittymien rakentamiseen Laitilassa (1 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 101/2019 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä saariston yksityisteiden kunnossapitoon Varsinais-Suomessa (28 000 euroa) 31.10.31

— Talousarvioaloite TAA 102/2019 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Operaatio Ruokakassi ry:n toiminnan tukemiseen (75 000 euroa) 33.03.63

— Talousarvioaloite TAA 103/2019 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä puutiaisaivokuumerokotuksiin Naantalin saaristoalueille (60 000 euroa) 33.70.20

— Talousarvioaloite TAA 104/2019 vp Vilhelm Junnila ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Suomen Metsästäjäliitto ry:lle ympäristötöihin (100 000 euroa) 35.01.65

— Talousarvioaloite TAA 105/2019 vp Kaisa Juuso ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 4 peruskorjaukseen (3 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 106/2019 vp Kaisa Juuso ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Liakanjoen jokisuun vesiväylän ja veneväylän ruoppaukseen (2 100 000 euroa) 35.10.61

— Talousarvioaloite TAA 107/2019 vp Arja Juvonen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kouluterveydenhuollon resurssien lisäämiseen (700 000 euroa) 28.90.30

— Talousarvioaloite TAA 108/2019 vp Arja Juvonen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vanhustenhoivan laitoshoitopaikkojen ja ympärivuorokautisten hoivapaikkojen lisäämiseen (1 000 000 euroa) 28.90.30

— Talousarvioaloite TAA 109/2019 vp Arja Juvonen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä potilasturvallisen hoidon osaamisen vahvistamiseen ammatillisessa koulutuksessa (100 000 euroa) 29.20.21

— Talousarvioaloite TAA 110/2019 vp Arja Juvonen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä luonnonvaraisten eläinten hoitolatoiminnan tukemiseen (50 000 euroa) 30.20.20

— Talousarvioaloite TAA 111/2019 vp Arja Juvonen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä saattohoitolain valmistelutyön aloittamiseen (100 000 euroa) 33.01.01

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—392/2019 vp

— Talousarvioaloite TAA 112/2019 vp Arja Juvonen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Suomen Pelastuskoiraliiton toimintaan (50 000 euroa) 33.03.63

— Talousarvioaloite TAA 113/2019 vp Arja Juvonen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä omaishoitajien mahdollisuuteen maksuttomiin uinti- ja kuntosalivuoroihin, eli ns. Espoon omaishoitajien sporttikortin jalkauttamiseen Suomessa (200 000 euroa) 33.60.31

— Talousarvioaloite TAA 114/2019 vp Arja Juvonen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kotona asuvien muistisairaiden ikääntyneiden toimintakyvyn tukemiseen (300 000 euroa) 33.60.31

— Talousarvioaloite TAA 115/2019 vp Heli Järvinen vihr Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Savonlinnan lentoliikenteen tukemiseen (500 000 euroa) 31.20.55

— Talousarvioaloite TAA 116/2019 vp Ilkka Kanerva kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Tunnin junan rakentamisen aloittamiseen Espoon kaupunkiradasta (50 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 117/2019 vp Ilkka Kanerva kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Saaristomeren tilan parantamiseen (10 000 000 euroa) 35.10.61

— Talousarvioaloite TAA 118/2019 vp Toimi Kankaanniemi ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kristittyjen vainojen vastaiseen työhön (200 000 euroa) 24.90.50

— Talousarvioaloite TAA 119/2019 vp Toimi Kankaanniemi ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vapautuvien vankien tuen parantamiseen (200 000 euroa) 25.01.50

— Talousarvioaloite TAA 120/2019 vp Toimi Kankaanniemi ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä avustuksiin rikollisuutta ehkäisevää työtä tekeville yhteisöille (200 000 euroa) 25.01.50

— Talousarvioaloite TAA 121/2019 vp Toimi Kankaanniemi ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä seutukaupunkien valtionhallinnon palvelujen kehittämiseen (300 000 euroa) 28.40.03

— Talousarvioaloite TAA 122/2019 vp Toimi Kankaanniemi ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä esiselvityksen tekemiseen pääkaupungin siirtämisestä Jyväskylään (10 000 euroa) 28.99.96

— Talousarvioaloite TAA 123/2019 vp Toimi Kankaanniemi ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä agrologikoulutuksen kehittämiseen Agri Business School -mallilla Saarijärvellä (80 000 euroa) 29.40.55

— Talousarvioaloite TAA 124/2019 vp Toimi Kankaanniemi ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maaseudun elinkeinojen kehittämiseen (1 800 000 euroa) 30.10.50

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—392/2019 vp

— Talousarvioaloite TAA 125/2019 vp Toimi Kankaanniemi ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kylätoiminnan tukemiseen (200 000 euroa) 30.10.63

— Talousarvioaloite TAA 126/2019 vp Toimi Kankaanniemi ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä lähiruuan käytön edistämiseen (100 000 euroa) 30.20.47

— Talousarvioaloite TAA 127/2019 vp Toimi Kankaanniemi ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä mustasotilaskärpästen ja hiilen dronentamisen tutkimustoimintaan Saarijärvellä (200 000 euroa) 30.40.22

— Talousarvioaloite TAA 128/2019 vp Toimi Kankaanniemi ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä raideliikenteen pysäkin rakentamiseen Keski-Suomen keskussairaalan kohdalle Jyväskylässä (300 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 129/2019 vp Toimi Kankaanniemi ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Uurainen—Kintaus-maantien parantamiseen (2 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 130/2019 vp Toimi Kankaanniemi ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä yksityisteiden valtion-apuun (1 000 000 euroa) 31.10.31

— Talousarvioaloite TAA 131/2019 vp Toimi Kankaanniemi ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä syntyvyyden kasvattamiseksi tarvittavien toimenpiteiden selvittämiseen (200 000 euroa) 33.03.63

— Talousarvioaloite TAA 132/2019 vp Emma Kari vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä naisjärjestöille NJKL, NYTKIS ry ja Monika-Naiset liitto (400 000 euroa) 29.10.51

— Talousarvioaloite TAA 133/2019 vp Mika Kari sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vt 4:n Tuuliharjan eritasoliittymän ja yhdystien vt 4—mt 140 suunnitteluun ja rakentamiseen (5 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 134/2019 vp Pia Kauma kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä keliakiakorvaukseen 16 vuotta täyttäneille henkilöille (15 000 000 euroa) 33.40.60

— Talousarvioaloite TAA 135/2019 vp Juho Kautto vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä rauhantyön järjestöjen avustuksiin (200 000 euroa) 25.01.50

— Talousarvioaloite TAA 136/2019 vp Hilkka Kemppi kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 4 parantamiseen välillä Hartola—Oravakivensalmi (24 900 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 137/2019 vp Pihla Keto-Huovinen kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä tuomioistuinten toiminnan turvaamiseen (3 000 000 euroa) 25.10.03

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—392/2019 vp

— Talousarvioaloite TAA 138/2019 vp Pihla Keto-Huovinen kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä syyttäjälaitoksen toiminnan turvaamiseen (3 000 000 euroa) 25.30.01

— Talousarvioaloite TAA 139/2019 vp Pihla Keto-Huovinen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Vantaan vankilan laajentamisen suunnitteluun (500 000 euroa) 28.20.88

— Talousarvioaloite TAA 140/2019 vp Marko Kilpi kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kuopion henkilö- ja tavararatapihojen uudistamiseen (20 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 141/2019 vp Pauli Kiuru kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Pälkäneen ja Padasjoen välisen yhdystien parantamiseen tieosuudella Rautajärvi—Porasa (maantie 3200) (1 450 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 142/2019 vp Pauli Kiuru kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 307 Valkeakoski—Pälkäne parantamiseen (1 650 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 143/2019 vp Pauli Kiuru kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä seututien 130 liikenneolosuhteiden parantamiseksi välillä Valkeakoski—Lempäälä (11 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 144/2019 vp Pauli Kiuru kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä autiotupaverkoston korjausvelan vähentämiseen (250 000 euroa) 35.10.52

— Talousarvioaloite TAA 145/2019 vp Mai Kivelä vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ympäristöjärjestöjen avustuksiin (300 000 euroa) 35.01.65

— Talousarvioaloite TAA 146/2019 vp Esko Kiviranta kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen (400 000 euroa) 27.10.50

— Talousarvioaloite TAA 147/2019 vp Esko Kiviranta kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kotitalousneuvontajärjestöjen toimintaan (400 000 euroa) 29.10.51

— Talousarvioaloite TAA 148/2019 vp Esko Kiviranta kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä seututien 110 ja kantatien 181 risteyksen kiertoliittymän rakentamiseen Paimiossa (450 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 149/2019 vp Esko Kiviranta kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Sauvo—Pyhäloukastien perusparannukseen (4 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 150/2019 vp Jukka Kopra kok ym. Talousarvioaloite merenkulun väylämaksuihin ehdotetun määrärahan poistamisesta (-50 160 000 euroa) 11.19.06

— Talousarvioaloite TAA 151/2019 vp Jukka Kopra kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä sopimussotilaiden palkkaamiseen (2 000 000 euroa) 27.10.01

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—392/2019 vp

— Talousarvioaloite TAA 152/2019 vp Jukka Kopra kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 3864 parantamiseen välillä Sipari—Pulsa Lappeenrannassa (2 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 153/2019 vp Jukka Kopra kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Savitaipaleen ja Taipalsaaren välisen Kuivasensaaren yhdystien 14777 perusparantamiseen (2 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 154/2019 vp Jari Koskela ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä väistökaistojen rakentamiseen kantatien 44 ja kirkkokallion teollisuusliittymään Honkajoella (80 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 155/2019 vp Jari Koskela ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä väistökaistan rakentamiseen valtatien 23 ja Halmeentien teollisuusliittymään Kankaanpäässä (80 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 156/2019 vp Jari Koskela ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Honkajoen Katkontien kunnostukseen Satakunnassa (1 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 157/2019 vp Jari Koskela ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 257 Lavia—Kullaa kunnostukseen (1 500 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 158/2019 vp Jari Koskela ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kokonaistaloudellisesti ja liikenteellisesti järkevien raideliikenneyhteyksien (ml. Pori—Parkano—Haapamäki-raideyhteyden uudelleenkäyttöönotto) selvittämiseen (1 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 159/2019 vp Joonas Könttä kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Tikkakosken Autiokankaan kevyen liikenteen väylän suunnittelun käynnistämiseen (100 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 160/2019 vp Joonas Könttä kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kevyen liikenteen väylän rakentamiseen välillä Puuppola—Kirri (200 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 161/2019 vp Mia Laiho kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä virallisen koira- ja kissarekisterin perustamiseen (800 000 euroa) 30.20.01

— Talousarvioaloite TAA 162/2019 vp Mia Laiho kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä liityntäpysäköinnin parantamiseen pääkaupunkiseudulla (80 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 163/2019 vp Mia Laiho kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä C-hepatiitin eliminoimiseen (600 000 euroa) 33.70.50

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—392/2019 vp

— Talousarvioaloite TAA 164/2019 vp Antero Laukkanen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä rekisteröityjen uskonnollisten yhdyskuntien ja yhteisöjen rakennusten korjaus- ja täydennysinvestointeihin (1 000 000 euroa) 29.01.51

— Talousarvioaloite TAA 165/2019 vp Antero Laukkanen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä perusopetuksen ryhmäkokojen pienentämiseen (10 000 000 euroa) 29.10.30

— Talousarvioaloite TAA 166/2019 vp Antero Laukkanen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä väyläverkon kehittämiseen (100 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 167/2019 vp Antero Laukkanen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vähävaraisten ruoka-apua jakavien järjestöjen toimintaan (1 500 000 euroa) 33.03.63

— Talousarvioaloite TAA 168/2019 vp Antero Laukkanen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä energia-avustuksen palauttamiseksi pientalojen energiaremontteihin (3 000 000 euroa) 35.20.55

— Talousarvioaloite TAA 169/2019 vp Rami Lehto ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä LUT-korkeakoulujen jatkuvan oppimisen toimintamallin ja digikampuksen rakentamiseen (800 000 euroa) 29.40.50

— Talousarvioaloite TAA 170/2019 vp Rami Lehto ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lahden Kisapuistohankkeen suunnitteluun ja projektin aloittamiseen (500 000 euroa) 29.90.50

— Talousarvioaloite TAA 171/2019 vp Rami Lehto ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Sipurantien kevyen liikenteen väylän rakentamiseen Kaarlaaksosta Savontielle Lahdessa (800 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 172/2019 vp Rami Lehto ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Hämeenlinnan seudun Omaishoitajat ja Läheiset ry:n Kanta-Hämeen piirin toimintaan (100 000 euroa) 33.60.39

— Talousarvioaloite TAA 173/2019 vp Rami Lehto ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Omaishoitajat ja Läheiset ry:n Päijät-Hämeen piirin toimintaan (100 000 euroa) 33.60.39

— Talousarvioaloite TAA 174/2019 vp Rami Lehto ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lahden ensi- ja turvakoti ry:n toiminnan turvaamiseen (50 000 euroa) 33.60.52

— Talousarvioaloite TAA 175/2019 vp Pia Lohikoski vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä naisjärjestöille NJKL, NYTKIS ry ja Monika-Naiset liitto (400 000 euroa) 29.10.51

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—392/2019 vp

— Talousarvioaloite TAA 176/2019 vp Pia Lohikoski vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Keravan liityntäpysäköinnin asemakeskuksen suunnittelun käynnistämiseen (430 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 177/2019 vp Mikko Lundén ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Oripään lentokentän parantamiseen (500 000 euroa) 31.10.31

— Talousarvioaloite TAA 178/2019 vp Matias Marttinen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä teollisuuteen ja teknologia-aloille keskittyvän maakunnallisen STEM-toimintamallin pilotointiin (250 000 euroa) 29.10.20

— Talousarvioaloite TAA 179/2019 vp Matias Marttinen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä rekry-, muutos- ja täsmätäydennyskoulutusten järjestämiseen Satakunnassa (500 000 euroa) 29.20.30

— Talousarvioaloite TAA 180/2019 vp Matias Marttinen kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä harjoittelupäiväkotien toiminnan rahoittamiseen (8 000 000 euroa) 29.40.50

— Talousarvioaloite TAA 181/2019 vp Hanna-Leena Mattila kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 8043 kunnostamiseen Siikajoella tieosuudella Luohua—Rantsilantie (400 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 182/2019 vp Hanna-Leena Mattila kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kiertoliittymän rakentamiseen Vihannintien ja Paavolantien/Rantsilantien risteykseen Siikajoella (500 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 183/2019 vp Hanna-Leena Mattila kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 8 kahden ohituskaistaparin suunnitteluun Siikajoen Revonlahdelle (600 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 184/2019 vp Hanna-Leena Mattila kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 18585 (Jokelantie) jalankulku- ja pyöräilytien rakentamiseen välillä Kamutanmäki—Jängentie Raahessa (730 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 185/2019 vp Leena Meri ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Hyvinkään eläinsuojeluyhdistyksen toimintaan (30 000 euroa) 30.20.20

— Talousarvioaloite TAA 186/2019 vp Leena Meri ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Suomenhevosliitto ry:n toimintaan (100 000 euroa) 30.20.62

— Talousarvioaloite TAA 187/2019 vp Leena Meri ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Hyvinkään liityntäpysäköinnin suunnitteluun (200 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 188/2019 vp Leena Meri ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 25 eteläpuolella olevan maantien 130 rampin muuttamiseksi liikennöitäväksi kahteen suuntaan Hyvinkäällä (500 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—392/2019 vp

— Talousarvioaloite TAA 189/2019 vp Leena Meri ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 25 ja Hyvinkään Kalevankadun liittymän muuttamiseksi eritasoliittymäksi (2 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 190/2019 vp Sari Multala kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä yliopistojen toimintaan (10 000 000 euroa) 29.40.50

— Talousarvioaloite TAA 191/2019 vp Sari Multala kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä e-kirjaston toimintamallin pilotointiin (2 000 000 euroa) 29.80.50

— Talousarvioaloite TAA 192/2019 vp Sari Multala kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Vantaan raitiotien suunnitteluun (10 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 193/2019 vp Sari Multala kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Luontopaneelin toimintaan (150 000 euroa) 35.10.22

— Talousarvioaloite TAA 194/2019 vp Sari Multala kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Metsähallituksen julkisiin hallintotehtäviin (5 000 000 euroa) 35.10.52

— Talousarvioaloite TAA 195/2019 vp Markus Mustajärvi vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä liikenneturvallisuuden parantamiseen Savukosken kunnan Värriön kyläs-sä (60 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 196/2019 vp Markus Mustajärvi vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä UK-puiston Korvatunturin opastuskeskuksen toiminnan turvaamiseen ja kehittämiseen (200 000 euroa) 35.10.52

— Talousarvioaloite TAA 197/2019 vp Kai Mykkänen kok Talousarvioaloite kotitalousvähennyksen heikennyksen perumisesta johtuvan veroarvion vähentämisestä (-26 000 000 euroa) 11.01.01

— Talousarvioaloite TAA 198/2019 vp Kai Mykkänen kok Talousarvioaloite liikennepolttoaineiden verotuksen laskemisesta johtuvan veroarvion vähentämisestä (-83 000 000 euroa) 11.08.07

— Talousarvioaloite TAA 199/2019 vp Kai Mykkänen kok Talousarvioaloite määrärahan vähentämisestä ministereiden, valtiosihteereiden ja erityisavustajien palkkaukseen (-2 500 000 euroa) 23.01.02

— Talousarvioaloite TAA 200/2019 vp Kai Mykkänen kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Suomen Akatemian tutkimusmäärärahoihin (45 000 000 euroa) 29.40.51

— Talousarvioaloite TAA 201/2019 vp Kai Mykkänen kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Helsinki—Turku nopean ratayhteyden edistämiseen (20 000 000 euroa) 31.10.77

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—392/2019 vp

— Talousarvioaloite TAA 202/2019 vp Kai Mykkänen kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä pääradan parantamiseen (20 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 203/2019 vp Kai Mykkänen kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä mielenterveyspalveluiden terapiatakuun toteuttamiseen (35 000 000 euroa) 33.60.39

— Talousarvioaloite TAA 204/2019 vp Kai Mykkänen kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä avustuksiin järjestöille ja ympäristönhoitoon (200 000 euroa) 35.01.65

— Talousarvioaloite TAA 205/2019 vp Juha Mäenpää ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Sisä-Suomen poliisilaitokselle lähipoliisitoiminnan kehittämiseen (200 000 euroa) 26.10.01

— Talousarvioaloite TAA 206/2019 vp Juha Mäenpää ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kurikan ja Jalasjärven välillä olevan Ahonkylän mutkan oikaisusuunnitteluun (100 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 207/2019 vp Juha Mäenpää ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä tieosuuden Harjunmäentie—Kiikerinkyläntie (tie 17479) peruskorjaamiseen (440 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 208/2019 vp Juha Mäenpää ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kuljun Asemakylän kiertoliittymän tekemiseen (514 600 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 209/2019 vp Juha Mäenpää ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lempäälän Kiimakallion kiertoliittymän tekemiseen (632 300 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 210/2019 vp Juha Mäenpää ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Ilmajoen Pappilantien kevyenliikenteen väylän rakentamiseen (700 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 211/2019 vp Juha Mäenpää ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 6880 päällystämisen loppuunsaattamiseen välillä Jurva—Nopankylä (900 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 212/2019 vp Merja Mäkisalo-Ropponen sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Rajaton taide ry:lle (15 000 euroa) 29.80.31

— Talousarvioaloite TAA 213/2019 vp Merja Mäkisalo-Ropponen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lieksan Vaskiviikon festivaaliin (30 000 euroa) 29.80.31

— Talousarvioaloite TAA 214/2019 vp Merja Mäkisalo-Ropponen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 15641 parantamiseen Joensuussa välillä Marjala—Noljakka (1 700 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—392/2019 vp

— Talousarvioaloite TAA 215/2019 vp Merja Mäkisalo-Ropponen sd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä rautatien puunkuormauspaikan kehittämiseen Joensuun Hammaslahden liikennepaikalla ja maantien 484 kevyen liikenteen järjestelyihin (2 600 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 216/2019 vp Merja Mäkisalo-Ropponen sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Hoitotyön tutkimussäätiön toiminnan tukemiseen (200 000 euroa) 33.70.50

— Talousarvioaloite TAA 217/2019 vp Mika Niikko ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä koulukiusaamisen vastaiseen toimintaan (5 000 000 euroa) 29.10.20

— Talousarvioaloite TAA 218/2019 vp Mika Niikko ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseen (8 000 000 euroa) 29.91.52

— Talousarvioaloite TAA 219/2019 vp Mika Niikko ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä järjestöille ruoka-avun järjestämiseen (2 000 000 euroa) 33.03.63

— Talousarvioaloite TAA 220/2019 vp Johanna Ojala-Niemelä sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Enontekiön lentokentän kunnostamiseen (500 000 euroa) 31.10.31

— Talousarvioaloite TAA 221/2019 vp Arto Pirttilahti kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä rataosuuksien Orivesi—Haapamäki—Seinäjoki ja Haapamäki—Jyväskylä sähköistämissuunnitelmien tekemiseen (300 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 222/2019 vp Lulu Ranne ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Moreenin—Rastikankaan eritasoliittymän toteuttamiseen valtatiellä 3 (2 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 223/2019 vp Antti Rantakangas kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Metsähallituksen Rokuan ja Peuranpolun luontoreiteille (200 000 euroa) 30.01.05

— Talousarvioaloite TAA 224/2019 vp Antti Rantakangas kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä turvemaiden hiilidioksiditutkimukseen (200 000 euroa) 30.01.05

— Talousarvioaloite TAA 225/2019 vp Antti Rantakangas kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 27 ja Nivalan Asematien valo-ohjauksen rakentamiseen (300 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 226/2019 vp Antti Rantakangas kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 18411 peruskorjaukseen ja Joutennivan sillan uusimiseen Haapavedellä (800 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—392/2019 vp

— Talousarvioaloite TAA 227/2019 vp Antti Rantakangas kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Haapavedellä sijaitsevan Haapajärven ekologisen tilan parantamiseen ja tutkimustulosten hyödyntämiseen (130 000 euroa) 31.10.61

— Talousarvioaloite TAA 228/2019 vp Antti Rantakangas kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Haapavedellä sijaitsevan Haapajärven ekologisen tilan parantamiseen ja tutkimustulosten hyödyntämiseen (250 000 euroa) 31.10.61

— Talousarvioaloite TAA 229/2019 vp Mari Rantanen ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä turvallisuusviranomaisten tietojärjestelmien käyttöönottoon ja laiteinvestointeihin (3 000 000 euroa) 26.30.01

— Talousarvioaloite TAA 230/2019 vp Mari Rantanen ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kansallisen suuronnettomuusvalmiuden ylläpitämiseen ja kaluston hankintaan (10 000 000 euroa) 26.30.01

— Talousarvioaloite TAA 231/2019 vp Minna Reijonen ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Pelastusopiston toiminnan turvaamiseen (2 300 000 euroa) 26.30.01

— Talousarvioaloite TAA 232/2019 vp Minna Reijonen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä logopedian tutkinto-ohjelman käynnistämiseen Itä-Suomen yliopistossa (1 000 000 euroa) 29.40.50

— Talousarvioaloite TAA 233/2019 vp Minna Reijonen ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä selvityksen tekemiseen lähiruoasta valtion ja kuntien ruokapalveluissa (2 000 000 euroa) 30.20.47

— Talousarvioaloite TAA 234/2019 vp Minna Reijonen ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 5 tieosuuden Leppävirta—Kuopio parantamiseen (120 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 235/2019 vp Paula Risikko kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Seinäjoen asemaseudun kehittämiseen (25 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 236/2019 vp Paula Risikko kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä sotaorpojen kuntouttavien palvelujen mallintamiseen ja käynnistämiseen (4 000 000 euroa) 33.03.63

— Talousarvioaloite TAA 237/2019 vp Jari Ronkainen ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kaiteen asentamiseen maantielle 259 välille Toivomäentie—Kutinkankaantie Kärkölässä (35 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 238/2019 vp Jari Ronkainen ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 13869 parantamiseen välillä Kärkölä—Korvenkylä (200 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—392/2019 vp

— Talousarvioaloite TAA 239/2019 vp Jari Ronkainen ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 259 korkeusprofiilin muuttamiseen välillä Tillolantie—Koukuntie Kärkölässä (250 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 240/2019 vp Jari Ronkainen ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 24 Paimelantien alikulkukäytävän rakentamiseen Hollolassa (550 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 241/2019 vp Jari Ronkainen ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Järvelän rautatieaseman turvallisuutta parantavan ali- tai ylikulkusillan rakentamiseen (600 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 242/2019 vp Jari Ronkainen ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Hälvälän ampumaradan ja harjoitusalueen kehittämiseen (200 000 euroa) 35.01.65

— Talousarvioaloite TAA 243/2019 vp Jari Ronkainen ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lahden Vesijärven hoito-ohjelman edistämiseen (200 000 euroa) 35.10.61

— Talousarvioaloite TAA 244/2019 vp Wille Rydman kok Talousarvioaloite kestävän kehityksen ilmastopaneelin pyöreälle pöydälle ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-200 000 euroa) 23.01.01

— Talousarvioaloite TAA 245/2019 vp Wille Rydman kok Talousarvioaloite kehitysyhteistyön BKTL-tason varmistamiseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-71 700 000 euroa) 24.30.66

— Talousarvioaloite TAA 246/2019 vp Wille Rydman kok Talousarvioaloite pakolaiskiintiön korottamiseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-50 000 euroa) 26.40.01

— Talousarvioaloite TAA 247/2019 vp Wille Rydman kok Talousarvioaloite pakolaiskiintiön korottamiseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-170 000 euroa) 26.40.21

— Talousarvioaloite TAA 248/2019 vp Wille Rydman kok Talousarvioaloite pakolaiskiintiön korottamiseen liittyvästä kotouttamiseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-520 000 euroa) 32.50.30

— Talousarvioaloite TAA 249/2019 vp Wille Rydman kok Talousarvioaloite pakolaiskiintiön korottamiseen liittyvään kotoutumiskoulutukseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-165 000 euroa) 32.30.51

— Talousarvioaloite TAA 250/2019 vp Päivi Räsänen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä poliisin toimintamenoihin harmaan talouden torjumiseksi (5 000 000 euroa) 26.10.01

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—392/2019 vp

— Talousarvioaloite TAA 251/2019 vp Päivi Räsänen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vanhustenhoidon tason parantamiseen (150 000 000 euroa) 28.90.30

— Talousarvioaloite TAA 252/2019 vp Päivi Räsänen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kansanopistojen valtionosuuden korottamiseen (3 800 000 euroa) 29.10.31

— Talousarvioaloite TAA 253/2019 vp Päivi Räsänen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ohituspaikkojen rakentamiseen Riihimäki—Tampere-rataosalla (15 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 254/2019 vp Päivi Räsänen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä joukkoliikenteen palvelujen ostoon harvaan asutulla maaseudulla (5 000 000 euroa) 31.20.55

— Talousarvioaloite TAA 255/2019 vp Päivi Räsänen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä 1 000 euron vauvarahan maksamiseen lapsen saaville perheille (45 000 000 euroa) 33.10.50

— Talousarvioaloite TAA 256/2019 vp Päivi Räsänen kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä diabeteslääkkeiden korvausluokan korotukseen (20 000 000 euroa) 33.30.60

— Talousarvioaloite TAA 257/2019 vp Janne Sankelo kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kantatien 67 ja Komulantien liityntäkaistan suunnitteluun Teuvalla (50 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 258/2019 vp Janne Sankelo kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä uuden Alahärmä—Kortesjärvi-tielinjauksen suunnitteluun (100 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 259/2019 vp Janne Sankelo kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä seututien 725 Ylihärmä—Koivulahti välityskyvyn parantamiseeen (1 300 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 260/2019 vp Janne Sankelo kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Ratikylän alikulkusillan rakentamiseen ja tiejärjestelyihin Laihialla (3 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 261/2019 vp Janne Sankelo kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kantatien 67 parantamiseen välillä Ilmajoki—Seinäjoki (8 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 262/2019 vp Janne Sankelo kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä alemman tieverkon parantamiseen Pohjanmaan ELY-keskuksen alueella (9 000 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—392/2019 vp

— Talousarvioaloite TAA 263/2019 vp Janne Sankelo kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä pääradan yhteysvälin Seinäjoki—Tampere yleissuunnittelun aloittamiseen (5 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 264/2019 vp Sari Sarkomaa kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Suomi-koulujen toimintaan (300 000 euroa) 29.10.51

— Talousarvioaloite TAA 265/2019 vp Sari Sarkomaa kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä terveydenhuollon kansallisten laaturekistereiden pysyvän toiminnan käynnistämiseen (2 000 000 euroa) 33.03.04

— Talousarvioaloite TAA 266/2019 vp Arto Satonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä lentoteknisen koulutuksen parantamiseen (2 500 000 euroa) 29.20.30

— Talousarvioaloite TAA 267/2019 vp Arto Satonen kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 2521 parantamiseen välillä Sastamala—Sammaljoki (2 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 268/2019 vp Arto Satonen kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 3 yhteysvälin Tampere—Vaasa parantamiseen Pirkanmaan alueella (28 600 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 269/2019 vp Sami Savio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä yrittäjyyspainotteisen lukio-opetuksen kehittämiseen ja siihen liittyvien kokeilu-hankkeiden menoihin (1 500 000 euroa) 29.10.20

— Talousarvioaloite TAA 270/2019 vp Sami Savio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä erityisopetukseen (3 000 000 euroa) 29.10.30

— Talousarvioaloite TAA 271/2019 vp Sami Savio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kevyen liikenteen väylän rakentamiseen Ylöjärvelle Sorvajärventien ja Susikiventien välille (300 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 272/2019 vp Sami Savio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kevyen liikenteen väylän suunnitteluun ja rakentamiseen Ylöjärvellä Vastamäentien ja Saksitien välille (800 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 273/2019 vp Sami Savio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kangasalan Korvenperäntien korjaamiseen (1 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 274/2019 vp Sami Savio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kantatien 65 perusparannuksen suunnitteluun ja perusparannuksen aloittamiseen välillä Kyrönlahti—Virrat (2 000 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—392/2019 vp

— Talousarvioaloite TAA 275/2019 vp Mikko Savola kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Alavuden Kätkänjoentien 7071 perusparannuksen loppuun saattamiseen (200 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 276/2019 vp Mikko Savola kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kuortaneen Mäyryn kiertoliittymän suunnitteluun ja rakentamiseen (550 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 277/2019 vp Mikko Savola kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Alavuden Sulkavankyläntien 17099 peruskorjaukseen ja asfaltointiin (1 500 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 278/2019 vp Mikko Savola kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä matkailuelinkeinon vahvistamiseen pilotoinneilla Eteläisen Suomenselän, Etelä-Pohjanmaan ja Pirkanmaan alueella (100 000 euroa) 32.01.40

— Talousarvioaloite TAA 279/2019 vp Matti Semi vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä karjalan kielen ja kulttuurin elvytyshankkeeseen (200 000 euroa) 29.01.50

— Talousarvioaloite TAA 280/2019 vp Matti Semi vas ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 23 Varkaus—Viinijärvi-välin parantamisen loppuun saattamiseen (35 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 281/2019 vp Saara-Sofia Sirén kok ym. Talousarvioaloite turpeen verotuen pienentämisestä johtuvasta energiaverotuoton kasvusta (50 000 000 euroa) 11.08.07

— Talousarvioaloite TAA 282/2019 vp Saara-Sofia Sirén kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä naisjärjestöille NJKL, NYTKIS ry ja Monika-Naiset liitto (400 000 euroa) 29.10.51

— Talousarvioaloite TAA 283/2019 vp Mirka Soinikoski vihr ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä pääradan välityskyvyn parantamiseen välillä Pasila—Riihimäki (20 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 284/2019 vp Joakim Strand r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Toholammin, Lestijärven ja Kinnulan yhteisen vesihuoltohankkeen suunnitteluun (200 000 euroa) 30.40.21

— Talousarvioaloite TAA 285/2019 vp Joakim Strand r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 8 parantamisen suunnitteluun välillä Edsevö—Kokkola (200 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 286/2019 vp Joakim Strand r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Vaasan satamatien suunnittelemiseen (500 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—392/2019 vp

— Talousarvioaloite TAA 287/2019 vp Joakim Strand r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Vetelin keskustan alikulkutunnelin rakentamiseen (300 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 288/2019 vp Joakim Strand r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 18 oikaisuun välillä Ähtärin Myllymäki—Multia (1 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 289/2019 vp Joakim Strand r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kantatien 63 Kalaveden liittymän turvallisuuden parantamiseen Pohjanmaalla (1 500 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 290/2019 vp Joakim Strand r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 18 ja valtatien 16 liittymäjärjestelyiden parantamiseen Seinäjoella (2 500 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 291/2019 vp Joakim Strand r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 711 kunnostamiseen välillä Kuortane—Alajärvi (3 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 292/2019 vp Joakim Strand r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 3 ja valtatien 19 liittymän parantamiseen Jalasjärvellä (7 500 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 293/2019 vp Joakim Strand r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 7520 parantamiseen välillä Korpijärvi—Kinnula (7 500 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 294/2019 vp Joakim Strand r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maantien 611 parantamiseen välillä Kauhajoki—Isojoki (7 600 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 295/2019 vp Joakim Strand r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kantatien 68 parantamiseen Pietarsaaressa (9 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 296/2019 vp Joakim Strand r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Seinäjoen lentoaseman toiminnan jatkuvuuden turvaamiseen (150 000 euroa) 31.10.31

— Talousarvioaloite TAA 297/2019 vp Joakim Strand r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kokkolan raideliikenteen ja keskusta-alueen kehittämiseen (2 500 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 298/2019 vp Joakim Strand r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Lapuan ohituskaistojen rakentamiseen (7 500 000 euroa) 31.10.77

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—392/2019 vp

— Talousarvioaloite TAA 299/2019 vp Joakim Strand r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä kantatien 63 parantamiseen välillä Evijärvi—Kaustinen (10 500 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 300/2019 vp Joakim Strand r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Seinäjoen ja Kaskisen välisen Suupohjan radan kunnostamiseen (25 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 301/2019 vp Joakim Strand r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Vientiosuuskunta Viexpon toimintaan (490 000 euroa) 32.01.40

— Talousarvioaloite TAA 302/2019 vp Joakim Strand r ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Vaasan älyverkko- ja energianvarastointitutkimusalustan luomiseen (3 000 000 euroa) 32.20.40

— Talousarvioaloite TAA 303/2019 vp Mari-Leena Talvitie kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Oulun yliopiston perusrahoitukseen (20 000 000 euroa) 29.40.50

— Talousarvioaloite TAA 304/2019 vp Mari-Leena Talvitie kok ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Oulun kolmioraiteiden ja Oulun ratapihan kehittämiseen (80 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 305/2019 vp Sari Tanus kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä mielenterveystyöhön (10 000 000 euroa) 28.90.30

— Talousarvioaloite TAA 306/2019 vp Sari Tanus kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä sisäilmapoliklinikkojen perustamiseen yliopistollisiin keskussairaaloihin (10 000 000 euroa) 28.90.30

— Talousarvioaloite TAA 307/2019 vp Sari Tanus kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä pienten kuntien lukioiden tukemiseen (3 000 000 euroa) 29.10.30

— Talousarvioaloite TAA 308/2019 vp Sari Tanus kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä nuorten työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön tukemiseen (2 000 000 euroa) 29.91.51

— Talousarvioaloite TAA 309/2019 vp Sari Tanus kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä lapsilisän tason korottamiseen (100 000 000 euroa) 33.10.50

— Talousarvioaloite TAA 310/2019 vp Sari Tanus kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä keliaakikkojen ruokavaliokorvauksen palauttamiseen (15 000 000 euroa) 33.40.60

— Talousarvioaloite TAA 311/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite verotuloarvion korottamisesta ulkomailta tulevan palkansaajan lähdeverosta annetun lain kumoamisen vuoksi (16 000 000 euroa) 11.01.01

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—392/2019 vp

— Talousarvioaloite TAA 312/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite ansio- ja pääomatuloveron tuottoarvion korottamisesta suursäätiöiden ja yhdistysten pääomaverovelvollisuuden johdosta (65 000 000 euroa) 11.01.01

— Talousarvioaloite TAA 313/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite omaishoidon tuen vapauttamisesta verotuksen piiristä johtuvan tuloveroarvion vähentämisestä (-20 000 000 euroa) 11.01.01

— Talousarvioaloite TAA 314/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite eläkkeiden verotuksen kohtuullistamisesta johtuvan tuloveroarvion vähentämisestä (-50 000 000 euroa) 11.01.01

— Talousarvioaloite TAA 315/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite lapsivähennyksen palauttamisesta johtuvan tuloveroarvion vähentämisestä (-70 000 000 euroa) 11.01.01

— Talousarvioaloite TAA 316/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite työtulovähennyksen korottamisesta johtuvan tuloveroarvion vähentämisestä (-100 000 000 euroa) 11.01.01

— Talousarvioaloite TAA 317/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite perintöverotuksen oikeudenmukaistamisesta johtuvan tuottoarvion vähentämisestä (-20 000 000 euroa) 11.01.04

— Talousarvioaloite TAA 318/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite arvonlisäverollisen liiketoiminnan alarajan nostosta johtuvan arvonlisäveron tuottoarvion vähentämisestä (-40 000 000 euroa) 11.04.01

— Talousarvioaloite TAA 319/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite raskaan liikenteen vinjetin käyttöönotosta johtuvan tuottoarvion korottamisesta (5 000 000 euroa) 11.19.05

— Talousarvioaloite TAA 320/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite ministerien valtiosihteerien ja erityisavustajien palkkaukseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-5 000 000 euroa) 23.01.02

— Talousarvioaloite TAA 321/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite puoluetoiminnan tukemiseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-10 000 000 euroa) 23.20.50

— Talousarvioaloite TAA 322/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite varsinaiseen kehitysyhteistyöhön ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-300 000 000 euroa) 24.30.66

— Talousarvioaloite TAA 323/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä velkaneuvonnan jonojen lyhentämiseen (2 000 000 euroa) 25.10.04

— Talousarvioaloite TAA 324/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite turvapaikanhakijoiden oikeusapuun ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-1 000 000 euroa) 25.10.04

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—392/2019 vp

— Talousarvioaloite TAA 325/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite turvapaikanhakijoiden oikeusapuun ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-250 000 euroa) 25.10.50

— Talousarvioaloite TAA 326/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä poliisin toimintamenoihin (50 000 000 euroa) 26.10.01

— Talousarvioaloite TAA 327/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Rajavartiolaitoksen toimintamenoihin (10 000 000 euroa) 26.20.01

— Talousarvioaloite TAA 328/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä pelastustoimen toimintamenoihin (1 000 000 euroa) 26.30.01

— Talousarvioaloite TAA 329/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Hätäkeskuslaitoksen toimintamenoihin (5 000 000 euroa) 26.30.02

— Talousarvioaloite TAA 330/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottotoiminnan kustannuksiin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-100 000 000 euroa) 26.40.21

— Talousarvioaloite TAA 331/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite vastaanottotoiminnan asiakkaille maksettaviin tukiin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-30 000 000 euroa) 26.40.63

— Talousarvioaloite TAA 332/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Puolustusvoimien toimintamenoihin (2 000 000 euroa) 27.10.01

— Talousarvioaloite TAA 333/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Tullin toimintamenoihin harmaan talouden torjuntaan (5 000 000 euroa) 28.10.02

— Talousarvioaloite TAA 334/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vanhustenhoitoon (50 000 000 euroa) 28.90.30

— Talousarvioaloite TAA 335/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä koululaisten mielenterveystyöhön ja kiusaamisen ehkäisyyn (700 000 euroa) 29.10.20

— Talousarvioaloite TAA 336/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä koululaisten iltapäivätoiminnan ja liikuntaharrastusten tukemiseen (2 000 000 euroa) 29.10.30

— Talousarvioaloite TAA 337/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vanhustenhoidon ammattikoulutuksen aloituspaikkojen lisäämiseen (10 000 000 euroa) 29.20.30

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—392/2019 vp

— Talousarvioaloite TAA 338/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vanhustenhoidon henkilöstön ammattikorkeakoulutuksen aloituspaikkojen lisäämiseen (10 000 000 euroa) 29.40.55

— Talousarvioaloite TAA 339/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Suomen itsenäisyyden museoille (3 000 000 euroa) 29.80.31

— Talousarvioaloite TAA 340/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite poliittisten nuorisojärjestöjen tukemiseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-5 000 000 euroa) 29.91.50

— Talousarvioaloite TAA 341/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä pienviljelijöiden tukemiseen (50 000 000 euroa) 30.20.40

— Talousarvioaloite TAA 342/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä petoeläinvahinkojen korvaamiseen (2 000 000 euroa) 30.40.42

— Talousarvioaloite TAA 343/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kemera-ohjelmaan (20 000 000 euroa) 30.40.44

— Talousarvioaloite TAA 344/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite televisio- ja radiorahastoon ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-100 000 000 euroa) 31.20.60

— Talousarvioaloite TAA 345/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite kotouttamiskulujen korvaamiseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-185 000 000 euroa) 32.50.30

— Talousarvioaloite TAA 346/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ruoka-apua tarjoaville järjestöille (2 000 000 euroa) 33.03.63

— Talousarvioaloite TAA 347/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä pienituloisten diabeetikoiden lääkekorvauksiin (2 000 000 euroa) 33.30.60

— Talousarvioaloite TAA 348/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä lääkkeiden omavastuun poistamiseen pienituloisilta (11 000 000 euroa) 33.30.60

— Talousarvioaloite TAA 349/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä keliaakikkojen ruokavaliokorvaukseen (2 000 000 euroa) 33.40.60

— Talousarvioaloite TAA 350/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite laittomasti maassa oleskelevien sosiaalihuollon kustannuksiin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-5 346 000 euroa) 33.60.37

— Talousarvioaloite TAA 351/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä maatalousyrittäjien lomituspalveluihin (10 000 000 euroa) 33.80.40

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—392/2019 vp

— Talousarvioaloite TAA 352/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite luonnonsuojelualueiden henkilöstömenoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-20 000 000 euroa) 35.10.21

— Talousarvioaloite TAA 353/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite luonnonsuojelualueiden hankintamenoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-20 000 000 euroa) 35.10.63

— Talousarvioaloite TAA 354/2019 vp Ville Tavio ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä sisäilmasairaiden auttamiseen (10 000 000 euroa) 35.20.55

— Talousarvioaloite TAA 355/2019 vp Ari Torniainen kesk Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä tien 3864 eli Ylämaantien kunnostukseen välillä Sipari—Pulsa (1 800 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 356/2019 vp Ano Turtiainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Suomen sisävesiammattikalastajien liiton toimintaan (110 000 euroa) 30.40.51

— Talousarvioaloite TAA 357/2019 vp Ano Turtiainen ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä taajamien ulkopuolisten päällystettyjen teiden ja sorateiden korjaamiseen (5 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 358/2019 vp Anu Vehviläinen kesk ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 6 ja kantatien 74 eritasoliittymän parantamiseen Joensuun Repokallion kohdalla (230 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 359/2019 vp Heikki Vestman kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Keravan liityntäpysäköintihankkeeseen (4 300 000 euroa) 31.10.31

— Talousarvioaloite TAA 360/2019 vp Heikki Vestman kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Sipoon Söderkullan ja Nikkilän välisen tiestön ja risteysten parantamiseen (6 300 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 361/2019 vp Heikki Vestman kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Sipoonlahden eritasoliittymän saneerauksen (8 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 362/2019 vp Heikki Vestman kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Porvoonväylän/Lahdenväylän liittymärampin toisen kaistan rakentamiseen (20 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 363/2019 vp Jussi Wihonen ps ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä järvilohen suojelemiseksi toteutettavaan ennalta ehkäisevään kalastuksenvalvontaan ja tiedottamiseen Lieksanjoella (30 000 euroa) 30.40.51

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—392/2019 vp

— Talousarvioaloite TAA 364/2019 vp Sofia Vikman kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Pirkanmaan pienempien valtionteiden korjausvelkahankkeisiin (6 000 000 euroa) 31.10.20

— Talousarvioaloite TAA 365/2019 vp Ville Vähämäki ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä vaelluskalojen nousua estävien patojen purkamiseen tai kalateiden rakentamiseen (3 000 000 euroa) 30.40.31

— Talousarvioaloite TAA 366/2019 vp Ville Vähämäki ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 22 Oulujärven maisematien kehittämiseen (64 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 367/2019 vp Tuula Väätäinen sd Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 9 välin Vartiala—Riistavesi parantamiseen (15 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 368/2019 vp Johannes Yrttiaho vas Talousarvioaloite puolustusmateriaalihankintoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-210 000 000 euroa) 27.10.18

— Talousarvioaloite TAA 369/2019 vp Johannes Yrttiaho vas Talousarvioaloite monitoimihävittäjien hankintaan ehdotetun määrärahan vähentämisestä (-10 000 000 euroa) 27.10.19

— Talousarvioaloite TAA 370/2019 vp Johannes Yrttiaho vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä yhteisöradioiden ja viestintäyhteisöjen toiminnan tukemiseen (500 000 euroa) 31.20

— Talousarvioaloite TAA 371/2019 vp Johannes Yrttiaho vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä valtatien 8 parantamiseen välillä Turku—Pori (40 000 000 euroa) 31.10.77

— Talousarvioaloite TAA 372/2019 vp Johannes Yrttiaho vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä linja-autoliikenteelle liikennepolttoaineiden veron korotuksesta johtuvien kustannusten korvaamiseen (12 500 000 euroa) 31.20.55

— Talousarvioaloite TAA 373/2019 vp Johannes Yrttiaho vas Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä perustoimeentulotuen tasokorotukseen (20 000 000 euroa) 33.10.57

— Talousarvioaloite TAA 374/2019 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Verohallinnon toimintamenoihin harmaan talouden torjunnan tehostamiseen (5 000 000 euroa) 28.10.01

— Talousarvioaloite TAA 375/2019 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä omaishoidon tuen korottamiseen (15 000 000 euroa) 28.90.30

— Talousarvioaloite TAA 376/2019 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä oppisopimuskoulutukseen (5 000 000 euroa) 29.20.30

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—392/2019 vp

— Talousarvioaloite TAA 377/2019 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä opintorahan tason korottamiseen (40 000 000 euroa) 29.70.55

— Talousarvioaloite TAA 378/2019 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä pk-yritysten kansainvälistymisen edistämiseen (2 000 000 euroa) 32.01.40

— Talousarvioaloite TAA 379/2019 vp Peter Östman kd ym. Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä sisäilmaongelmien ja -sairauksien tutkimukseen (10 000 000 euroa) 33.60.32

— Talousarvioaloite TAA 380/2019 vp Kai Mykkänen kok Talousarvioaloite määrärahan vähentämisestä valtioneuvoston kanslian poliittisen esikunnan määrärahoista (-154 000 euroa) 23.01.01

— Talousarvioaloite TAA 381/2019 vp Kai Mykkänen kok Talousarvioaloite määrärahan vähentämisestä ulkoasiainhallinnon poliittisen esikunnan määrärahoista (-102 000 euroa) 24.01.01

— Talousarvioaloite TAA 382/2019 vp Kai Mykkänen kok Talousarvioaloite määrärahan vähentämisestä oikeusministeriön poliittisen esikunnan määrärahoista (-413 000 euroa) 25.01.01

— Talousarvioaloite TAA 383/2019 vp Kai Mykkänen kok Talousarvioaloite määrärahan vähentämisestä sisäministeriön poliittisen esikunnan määrärahoista (-169 000 euroa) 26.01.01

— Talousarvioaloite TAA 384/2019 vp Timo Heinonen kok Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Maahanmuuttoviraston toimintamenoihin (8 000 000 euroa) 26.40.01

— Talousarvioaloite TAA 385/2019 vp Kai Mykkänen kok Talousarvioaloite määrärahan vähentämisestä puolustusministeriön poliittisen esikunnan määrärahoista (-67 000 euroa) 27.01.01

— Talousarvioaloite TAA 386/2019 vp Kai Mykkänen kok Talousarvioaloite määrärahan vähentämisestä valtiovarainministeriön poliittisen esikunnan määrärahoista (-124 000 euroa) 28.01.01

— Talousarvioaloite TAA 387/2019 vp Kai Mykkänen kok Talousarvioaloite määrärahan vähentämisestä opetus- ja kulttuuriministeriön poliittisen esikunnan määrärahoista (-89 000 euroa) 29.01.01

— Talousarvioaloite TAA 388/2019 vp Kai Mykkänen kok Talousarvioaloite määrärahan vähentämisestä maa- ja metsätalousministeriön poliittisen esikunnan määrärahoista (-91 000 euroa) 30.01.01

— Talousarvioaloite TAA 389/2019 vp Mikko Lundén ps Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Kemiönsaaren Dragsfjärdintien parantamiseen (250 000 euroa) 31.10.20

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp
Liite: Talousarvioaloitteet TAA 1—392/2019 vp

— Talousarvioaloite TAA 390/2019 vp Kai Mykkänen kok Talousarvioaloite määrärahan vähentämisestä työ- ja elinkeinoministeriön poliittisen esikunnan määrärahoista (-191 000 euroa) 32.01.01

— Talousarvioaloite TAA 391/2019 vp Kai Mykkänen kok Talousarvioaloite määrärahan vähentämisestä sosiaali- ja terveysministeriön poliittisen esikunnan määrärahoista (-164 000 euroa) 33.01.01

— Talousarvioaloite TAA 392/2019 vp Kai Mykkänen kok Talousarvioaloite määrärahan vähentämisestä ympäristöministeriön poliittisen esikunnan määrärahoista (-84 000 euroa) 35.01.01